

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

قِرَّة المَهج فِي زِيَارَةِ ثَامِنِ الحَجَجِ

بِعَوْنِ بِنِّ عِبْرَتِ كَسْبِيَارَتِي

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قره المهج فی زیاره ثامن الحجج (علیه السلام)

نویسنده:

جواد بن عباس کربلائی

ناشر چاپی:

مجهول (بی جا ، بی نا)

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۱	قره المہج فی زیارہ ثامن الحجج علیہ السلام
۱۱	مشخصات کتاب
۱۱	اشعاری در مدح ثامن الحجج
۱۶	مقدمه
۱۶	اشاره
۱۹	در بیان مسائلی کہ مورد احتیاج زائرین محترم می باشد
۲۶	در بیان معنی زیارت و ثواب و فضیلت آن
۲۸	و اما زیارت چہارده معصوم در حال حیات و حال ممات
۲۸	اشاره
۲۹	در بیان وظائف ظاہری برای زیارت ائمه معصومین
۳۷	در رعایت امور باطنی و معرفتی زائر
۴۰	توجہ زائر بہ شئون ولایتی و مقامات اہل بیت
۵۲	فضیلت زیارت حضرت رضا
۶۲	در بیان اذن دخول مشاہد مشرفہ کہ در تمام مشاہد خواندہ می شود
۶۲	اشاره
۶۴	در کیفیت زیارت حضرت رضا
۷۵	در بیان زیارات جامعہ کہ در ہمہ ی مشاہد مشرفہ خواندہ می شود
۷۵	زیارت جامعہ کبیرہ
۸۲	زیارت امین اللہ
۸۴	زیارت جامعہ صغیرہ
۸۸	زیارت جامعہ رجبیہ
۸۹	زیارت جامعہ ائمہ المؤمنین
۱۰۲	زیارت جامعہ

- ۱۰۴ ..... زیارت وارث
- ۱۰۵ ..... در بیان شعر وداع
- ۱۰۶ ..... در بیان زیارت عاشوراء و اعمال روز عاشوراء
- ۱۰۶ ..... کلامی در روزه عاشورا
- ۱۰۸ ..... در اعمال روز عاشوراء
- ۱۰۸ ..... اشاره
- ۱۲۱ ..... در بیان کیفیت زیارت عاشوراء از دور یا نزدیک
- ۱۲۵ ..... بیان اصل زیارت عاشوراء
- ۱۳۷ ..... زیارت عاشوراء غیر معروفه
- ۱۴۲ ..... در بیان دعاهای ایام هفته
- ۱۴۲ ..... دعای روز یکشنبه
- ۱۴۳ ..... دعای روز دوشنبه
- ۱۴۴ ..... دعای روز سه شنبه
- ۱۴۵ ..... دعای روز چهارشنبه
- ۱۴۵ ..... دعای روز پنجشنبه
- ۱۴۶ ..... دعای روز جمعه
- ۱۴۷ ..... دعای روز شنبه
- ۱۴۷ ..... در تعیین اسامی نبی و ائمه به روزهای هفته و زیارت ایشان در هر روز
- ۱۴۷ ..... اشاره
- ۱۵۱ ..... روز یکشنبه
- ۱۵۱ ..... زیارت امیرالمؤمنین
- ۱۵۱ ..... زیارت حضرت فاطمه ی زهرا
- ۱۵۱ ..... ایضا زیارت حضرت زهراء به روایت دیگر
- ۱۵۱ ..... روز دوشنبه
- ۱۵۱ ..... زیارت امام حسن مجتبی
- ۱۵۲ ..... زیارت حضرت امام حسین

۱۵۳	روز سه شنبه
۱۵۳	زیارت امام جعفر صادق
۱۵۳	روز چهارشنبه
۱۵۳	حضرت موسی بن جعفر و امام رضا و امام محمد تقی و امام علی النقی
۱۵۴	روز پنجشنبه
۱۵۴	زیارت حضرت امام حسن عسکری
۱۵۴	روز جمعه
۱۵۴	حضرت صاحب الزمان
۱۵۵	بیان فضیلت اعمال شب و روز جمعه و بیان بعضی نمازهای مستحبی و بعضی از توسلات و ادعیه و مناجات
۱۵۵	اشاره
۱۵۹	اما اعمال شب جمعه
۱۶۷	و اما اعمال روز جمعه
۱۶۷	اشاره
۱۷۲	نماز کامله
۱۷۳	نماز حضرت رسول
۱۷۴	نماز حضرت امیرالمؤمنین
۱۷۷	نماز حضرت فاطمه
۱۷۹	نماز امام حسن
۱۷۹	دعاء امام حسن
۱۷۹	نماز امام حسین
۱۷۹	نماز امام زین العابدین
۱۸۰	دعاء امام زین العابدین
۱۸۰	نماز حضرت باقر
۱۸۰	دعاء حضرت باقر
۱۸۰	نماز حضرت صادق
۱۸۰	دعاء حضرت صادق

۱۸۰	..... نماز حضرت کاظم
۱۸۰	..... دعاء حضرت کاظم
۱۸۱	..... نماز حضرت امام رضا
۱۸۱	..... دعاء حضرت امام رضا
۱۸۱	..... نماز حضرت جواد
۱۸۱	..... دعاء حضرت جواد
۱۸۱	..... نماز حضرت هادی
۱۸۱	..... دعاء حضرت هادی
۱۸۲	..... نماز امام حسن عسکری
۱۸۲	..... دعاء حضرت امام حسن عسکری
۱۸۲	..... نماز حضرت صاحب الزمان
۱۸۳	..... نماز حضرت جعفر
۱۹۱	..... در بیان دعای کمیل و دعای عشرات و دعای سمات
۱۹۱	..... دعاء کمیل بن زیاد
۱۹۷	..... دعای عشرات
۲۰۲	..... دعای سمات
۲۰۷	..... در بیان فضیلت نماز شب
۲۱۰	..... در بیان کیفیت نماز شب
۲۲۲	..... در بیان اعمال ماه مبارک رجب و شعبان و رمضان
۲۲۲	..... در بیان اعمال ماه مبارک رجب
۲۲۲	..... اشاره
۲۲۴	..... اعمال مشترکه
۲۳۵	..... اعمال مخصوصه
۲۳۵	..... اشاره
۲۳۸	..... روز اول رجب
۲۴۰	..... شب سیزدهم

۲۴۰	روز سیزدهم
۲۴۰	شب نیمه ی ماه رجب
۲۴۲	روز نیمه ی رجب
۲۴۸	روز بیست و پنجم ماه رجب
۲۴۹	شب بیست و هفتم ماه رجب
۲۵۴	روز بیست و هفتم ماه رجب
۲۵۷	روز آخر ماه
۲۵۷	در بیان فضیلت و اعمال ماه شعبان
۲۵۷	اشاره
۲۵۹	اما اعمال مشترکه
۲۶۵	و اما اعمال مختصه ی شعبان
۲۶۵	اشاره
۲۷۴	روز سوم
۲۷۶	شب سیزدهم
۲۷۶	شب نیمه ی شعبان
۲۸۵	روز نیمه ی شعبان
۲۸۶	در اعمال بقیه ی این ماه است
۲۸۸	در بیان فضیلت و اعمال ماه مبارک رمضان
۲۸۸	اشاره
۲۹۵	اعمال مشترکه
۲۹۵	اشاره
۲۹۵	اعمال شب و روز ماه رمضان
۲۹۸	اعمال شبهای ماه رمضان
۳۰۷	اعمال سحرهای ماه رمضان
۳۲۸	اعمال روزهای ماه رمضان
۳۴۴	اعمال مخصوصه

۳۴۴	.....	اشاره
۳۵۱	.....	روز اول
۳۵۶	.....	روز نیمه
۳۵۶	.....	شب هفدهم
۳۵۸	.....	شب نوزدهم
۳۶۲	.....	شب بیست و یکم
۳۶۴	.....	شب بیست و یکم
۳۶۴	.....	دعای شب بیست و دوم
۳۶۵	.....	دعای شب بیست و سوم
۳۶۶	.....	دعای شب بیست و چهارم
۳۶۷	.....	دعای شب بیست و پنجم
۳۶۷	.....	دعای شب بیست و ششم
۳۶۸	.....	دعای شب بیست و هفتم
۳۶۸	.....	دعای شب بیست و هشتم
۳۶۹	.....	دعای شب بیست و نهم
۳۶۹	.....	دعای شب سی ام
۳۷۷	.....	روز سی ام
۳۷۷	.....	خاتمه
۳۷۷	.....	اشاره
۳۸۰	.....	و اما دعاهاى روزها
۳۸۷	.....	پاورقى
۳۹۰	.....	درباره مرکز

قره المهج فی زیاره ثامن الحجج علیه السلام

مشخصات کتاب

عنوان قره المهج فی زیاره ثامن الحجج

پدیدآورنده جواد بن عباس کربلائی

موضوع زیارتنامه ها

شماره ردیف ۹۴۹۰

مابقی فیلدها ۱۷۶۷ {b} - ۱ - {a}

شماره مدرک ۵۳۹۴ = ۷۶۷۱ = ۰ = ۱۳۸۷/۰۲/۰۴ = عربی = غیر مرجع = ۰ = ۰۰۰ = عنوان

سرشناسه فارسی کربلائی، جواد بن عباس

محل انتشار قم = ق ۱۴۱۴ = ۱۳۷۲

صفحه ص ۴۰۰

شناسه ها علی بن موسی (ع)، امام هشتم، ۱۵۳-ق ۲۰۲- زیارتنامه

رده بندی کنگره ۲ / ۲۶۴ / BP / ک ۴، ق ۴

اشعاری در مدح ثامن الحجج

بسم الله الرحمن الرحيم

لحظه به لحظه زندگی نور امید می دهد

شام سیاه، مژده ی صبح سپید می دهد

گر که خدای مهربان بست به حکمتش دری

رحمت او به دست ما باز کلید می دهد

چون غم و رنج و ابتلاء مایه ی اوج روح ما است

محنت ما ز رحمتش باز نوید می دهد
لطف خدا نگر که او از ره بنده پروری
هر غم و درد بنده را، مزد مزید می دهد
سنگ بلا نصیب هر شاخه ی پر ثمر بود
رنج، کجا زمانه بر شاخه ی بید می دهد
بر سر راه عمر ما، رهگذرند غصه ها
ای که عبور غم تو را رنج شدید می دهد

[صفحه ۴]

هر چه خدا به ما دهد خیر و صلاح ما بود
هر غم تازه مژده ی لطف جدید می دهد
اوست خدای مهربان، اوست پناه بی کسان
اوست که ناامید را نور امید می دهد
درد از او شفا از او، هم اثر دوا از او
او به طیب، حکمت و علم مفید می دهد
چون که حیات این جهان فانی و عاریت بود
حق به جهان دیگری وعده وعید می دهد
پستی این جهان نگر از ره سفله پروری
خون حسین ریزد و کام یزید می دهد
ارزش هر کسی (حسان) بسته به قدر علم اوست
حق به کتاب عالمان اجر شهید می دهد

از مجموعه ی گلزار بی پایان ج ۲، ص ۳۱۹

زهی به منزلت از عرش برده

فرش تو رونق

زمین ز یمن تو محسود هفت کاخ مطبق

توئی که خاک تو با آب کوثر است مخمر

توئی که فیض تو با فر سرمد است ملفق

چو دین احمد مرسل مبانی تو مشید

چون شرع حیدر صفدر قواعد تو موثق

[صفحه ۵]

ز هر چه عقل تصور کند فضای تو اوسع

ز هر چه وهم تخیل کند بنای تو اوثق

ز آستان تو حصنی است نه سپهر معظم

ز خاکروب تو گردیست هفت طاق مروق

کدام مظهر بیچون به خاک تو مدفون

که از زمین تو خیزد همی خروش انا الحق

به نزد تربت تو نزهت بهشت مضیع

به جنب ساحت تو ساحت سپهر مضیق

چه قبه ای؟! تو که گر رفع پایه ی تو نبودی

زمین شدی متزلزل بسان توده ی زیبق

چه بقعه ای تو؟ که نبود بهای یک کف خاکت

هزار تخت مرصع هزار تاج مفرق

چه کعبه ای تو؟ که اینک ز بهر طوف حریمت

دمی ز پویه بنا ساید این تکاور ابلق
مگر تو روضه ی سلطان هشتمی که به خاکت
کند ز بهر شرف سجده ی، هفت طارم ازرق
علی عالی اعلی امام ثامن و ضامن
که از طفیل وجودش، وجود گشته منشق
سپهر عدل، مهین گوهر محیط خلافت
جهان جود، بهین زاده ی رسول مصدق
از کرامات رضویه ص ۲۴۷ از حکیم قآنی

[صفحه ۶]

چه شود ز راه وفا اگر نظری به جانب ما کنی
که به کیمیای نظر مگر مس قلب تیره طلا کنی
یمن از عقیق تو آیتی، چمن از رخ تو روایتی
شکر از لب تو حکایتی اگرش چه غنچه تو وا کنی
بنما، ز پسته تبسمی، بنما، ز غنچه تکلمی
به تبسمی و تکلمی همه دردها تو دوا کنی
تو شه سریر ولایتی، تو مه منیر هدایتی
چه شود شها به عنایتی نگهی به سوی گدا کنی

از کرامات رضویه ص ۲۹۵

ای مملکت طوس که

قدر و شرف افزون

از عرش علا داده تو را قادر بیچون

تو جنتی و جوی سناباد تو کوثر

خاک تو بود عنبر و سنگت در مکنون

چون ماهی از آب جدا مانده، بمیرد

هر کو که شد از خاک روان بخش تو بیرون

حق داری اگر بانگ انا الحق کشی از دل

چون مظهر حق آمده در خاک تو مدفون

فرمانده ی کونین رضا زاده ی موسی

کش جمله ی آفاق بود چاکر و مفتون

[صفحه ۷]

هشتم در رخشنده ی دریای امامت

کور است روان حکم به نه گنبد گردون

لیلای جمالش چون کند جای به محمل

عاقل شود از دیدن او مات چو مجنون

بر خویش ببالند چو در حشر ملائک

فریاد بر آرند که این الرضویون

از کرامات رضویه ص ۲۵۹

مقدمه

اشاره

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى جعل الحمد مفتاحا لذكره و الدعاء وسيله لاجابته و سلما نرتقى به أعلى المرانب و نقتنى به غرر المحامد و درر المواهب، فقال عز من قائل: «ادعونى أستجب لكم»، و جعل زياره أوليائه عن معرفه بهم زيارتة فى عرشه، و الصلاه و السلام على نبيه محمد و على آله الطيبين الطاهرين الذين اشتق أسماءهم من اسمه و علاهم بتعليته الى نهايه قربه و اللعنه الدائمه الأبدية على أعدائهم و مخالفينهم و منكرى فضائلهم و مناقبهم الى يوم الدين.

و بعد چنین گوید این فقیر بی بضاعت و گنه کار و این متمسک به أحاديث أهل بيت رسالت و عصمت و طهارت جواد بن عباس کربلائی المولد و یزدی الأصل عفى عنهما نظر به خواست همسر علویه ی محترمه فرزند مرحوم آقاى آ سید میر یزدی رضوان الله تعالى عليه از این جانب که کتابی مختص در بیان زیارت حضرت ثامن الائمه على

[صفحه ۱۴]

بن موسى الرضا عليه آلاف التحية و الثناء

و بیان بعضی زیارات جامعه که در تمام مشاهد، خوانده می شود و بیان زیارت عاشوراء و بعضی ادعیه لازمه تألیف نمایم، و بنده خواست ایشان را اجابت کردم مشروط به شرطی که بین بنده و ایشان است، و بحمد الله کتابی است جامع در بیان معنی زیارت مؤمنین حیا و میتا و زیارت ائمه ی اطهار علیهم السلام در حال حیات و بعد از رحلت و شهادتشان و بیان اهمیت مقام ولایت آن بزرگواران و شرائط ظاهری و باطنی زیارت آن ها صلوات الله علیهم اجمعین، امید است مورد قبول حق تعالی و حضرت بقیه الله الأعظم روحی له الفداء واقع شود و ذخیره ی آخرت ما قرار گیرد به محمد و آله الطاهرین و ذکر نمودم بعض ادعیه لازمه در ایام متبرکه و غیرها را، و نام نهادم آن را به: (قره المهج فی زیارت ثامن الحجج علیهم السلام) و آن را مرتب گردانیدم به یک مقدمه و چند فصل:

أما مقدمه پس در آن چند أمر است:

أمر اول: در بیان مسائلی که متعلق است به مرد و زن مسافر که مورد احتیاج آن ها است.

أمر دوم: در بیان معنی زیارت و ثواب و فضیلت آن.

أمر سوم: در بیان آداب زیارت و مراعات امور باطنی و ظاهری برای زائر و در آن چند أمر است.

أمر چهارم: در بیان توجه دادن زائر و معرفت او نسبت به مقامات ولایتی ائمه ی اطهار علیهم السلام، و ذکر روایاتی از کتب معتبره در این باب.

[صفحه ۱۵]

فصل: در بیان احادیث وارده در فضیلت زیارت حضرت رضا علیه آلاف التحیه و الثناء، و بیان زیارات وارده برای آن حضرت علیه آلاف التحیه و الثناء.

فصل: در بیان اذن دخول

در همه ی مشاهد مشرفه.

فصل: در بیان زیارات جامعه که در همه ی مشاهد مشرفه خوانده می شود.

فصل: در بیان شعر وداع.

فصل: در بیان زیارت عاشوراء و کیفیت آن، و بیان اعمال روز عاشوراء.

فصل: در بیان دعاها ی آیام هفته و فضیلت شب و روز جمعه و زیارت ائمه در آیام هفته.

فصل: در بیان دعای کمیل و عشرات و سمات.

فصل: در بیان فضیلت و کیفیت نماز شب.

فصل: در بیان اعمال ماه مبارک رجب و شعبان و ماه مبارک رمضان و ذکر حدیث کساء.

[صفحه ۱۶]

و در آن چند امر است:

در بیان مسائلی که مورد احتیاج زائرین محترم می باشد

مسئله: بدان که مسافر باید نماز ظهر و عصر و عشاء را با هشت شرط شکسته به جا آورد یعنی دو رکعت بخواند.

مسئله: بدان که هر کس که سفر او کمتر از هشت فرسخ شرعی نباشد (فرسخ مقداری کمتر از پنج کیلومتر و نیم است) و از اول مسافرت قصد هشت فرسخ را داشته باشد، و در بین راه قصد خود برنگردد، و نخواهد پیش از رسیدن به هشت فرسخ از وطن خود بگذرد، یا ده روز و بیشتر در جائی بماند، و این که سفر او برای کار حرام نباشد، و این که از صحرا نشین ها نباشد که در بیابان ها گردش می کنند، و این که شغل او مسافرت نباشد، و این که آن قدر از وطنش دور شود که به حد ترخص برسد یعنی به قدری دور شود که اذان شهر را نشنود، و اهل شهر او را نبیند - و نشانه ی آن این است که او اهل شهر را نبیند - باید نماز ظهر و عصر و عشاء را شکسته بخواند. و از برای این شرائط مسائلی

است که در رساله های عملیه مفصلا ذکر شده است.

[صفحه ۱۷]

مسئله: مسافری که می خواهد ده روز در محلی بماند در صورتی باید نماز را تمام بخواند که بخواند تمام ده روز را در یک جا بماند، پس اگر بخواند مثلا ده روز در نجف و کوفه و یا در مشهد مقدس و طریقه بماند باید نماز را شکسته بخواند.

مسئله: مسافری که می خواهد ده روز در محلی بماند اگر روز اول قصد داشته باشد که در بین ده روز به اطراف آن جا که به قدر حد ترخص یا بیشتر دور باشد برود، اگر مدت رفتن و آمدنش مثلا به اندازه ی یک یا دو ساعت است که در نظر عرف به اقامت ده روز منافات ندارد، نماز را تمام بخواند، و اگر مدت از این بیشتر باشد احتیاطا بین شکسته و تمام جمع نماید، و اگر تمام یا بیشتر روز باشد نمازش شکسته است.

مسئله: اگر مسافر قصد کند که ده روز در محلی بماند چنانچه پیش از خواندن یک نماز چهار رکعتی از ماندن منصرف شود یا مردد شود که در آنجا بماند یا به جای دیگر برود باید نماز را شکسته بخواند، ولی اگر بعد از خواندن یک نماز چهار رکعتی از ماندن منصرف شود یا مردد شود تا وقتی که در آنجا هست باید نماز را تمام بخواند.

مسئله: مسافری که قصد کرده ده روز در محلی بماند، باید روزه ی واجب را بگیرد و می تواند روزه مستحبی را هم بجا آورد و نماز جمعه و نافله ظهر و عصر و عشاء را هم بخواند.

مسئله: اگر مسافر اتفاقا سی روز در محلی بماند و در تمام سی

روز در رفتن و ماندن مردد باشد بعد از گذشتن سی روز اگر چه مقدار کمی هم در آنجا بماند باید نماز را تمام بخواند.

[صفحه ۱۸]

مسئله: مسافر می تواند در مسجد الحرام و مسجد پیغمبر (صلی الله علیه و آله و سلم) بلکه در تمام شهر مکه و مدینه و مسجد کوفه نمازش را تمام بخواند و نیز می تواند در حرم حضرت سید الشهداء (علیه السلام) نماز را تمام بخواند اگر چه دورتر از ضریح مقدس نماز بخواند.

مسئله: کسی که می داند مسافر است و باید نماز را شکسته بخواند اگر در غیر چهار جائی که در مسئله پیش گفته شد عمدا تمام بخواند نمازش باطل است، و همچنین است اگر فراموش کند که نماز مسافر شکسته است و تمام بخواند، ولی در صورت فراموشی اگر بعد از وقت یادش بیاید قضا لازم نیست.

مسئله: کسی که می داند مسافر است و باید نماز را شکسته بخواند اگر سهوا تمام بخواند و در اثناء وقت ملتفت شود نمازش باطل است.

مسئله: مسافری که نمی داند باید نماز را شکسته بخواند اگر تمام بخواند نمازش صحیح است.

مسئله: اگر فراموش کند که مسافر است و نماز را تمام بخواند چنانچه در وقت یادش بیاید باید شکسته بجا آورد و اگر بعد از وقت یادش بیاید قضای آن نماز بر او واجب نیست.

مسئله: کسی که باید نماز را تمام بخواند اگر شکسته بجا آورد در هر صورت نمازش باطل است مگر مسافری که قصد ماندن ده روز در جائی داشته باشد و به جهت ندانستن حکم مسئله نماز را شکسته بخواند.

[صفحه ۱۹]

مسئله: مسافری که نماز نخوانده اگر پیش از تمام شدن وقت به وطنش برسد

یا به جایی برسد که می خواهد ده روز در آنجا بماند باید نماز را تمام بخواند، و کسی که مسافر نیست اگر در اول وقت نماز نخوانده و مسافرت کند در سفر باید نماز را شکسته بخواند.

مسئله: اگر مسافری که باید نماز شکسته بخواند نماز ظهر یا عصر یا عشاء او قضا شود باید آن را دو رکعتی قضا نماید اگر چه در غیر سفر بخواند قضا آن را بجا آورد. و اگر از کسی که مسافر نیست یکی از این سه نماز قضا شود باید چهار رکعتی قضا نماید اگر چه در سفر بخواند آن را قضا کند.

مسئله: مستحب است مسافر بعد از هر نماز سی مرتبه بگوید: (سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر) و در تعقیب نماز ظهر و عصر و عشاء بیشتر سفارش شده است بلکه بهتر است در تعقیب این سه نماز شصت مرتبه بگوید.

مسئله: مسافری که باید نمازهای چهار رکعتی را در سفر دو رکعت بخواند نباید روزه بگیرد و مسافری که نمازش را تمام می خواند مثل کسی که شغلش مسافرت یا سفر او سفر معصیت است باید در سفر روزه بگیرد.

مسئله: اگر نذر کند روزه مستحبی بگیرد و روز آن را معین نکند نمی تواند آن در سفر بجا آورد. ولی چنانچه نذر کند که روز معینی را در سفر روزه بگیرد و باید آن را در سفر بجا آورد و نیز اگر نذر کند که روز معینی را چه مسافر باشد یا نباشد روزه بگیرد باید آن روز را اگر چه

[صفحه ۲۰]

مسافر باشد بگیرد.

مسئله: کسی که نذر روزی مسافر باطل است اگر در

سفر بگیرد و در بین روز مسئله را بفهمد روزه اش باطل می شود، و اگر تا مغرب نفهمد روزه اش صحیح است.

مسئله: اگر فراموش کند که مسافر است یا فراموش کند که روزه مسافر باطل می باشد و در سفر روزه بگیرد روزه ی او باطل است.

مسئله: اگر روزه دار بعد از ظهر مسافرت نماید باید روزه ی خود را تمام کند و اگر پیش از ظهر مسافرت کند وقتی به حد ترخص برسد در صورتی که از شب نیت سفر داشته باشد روزه اش باطل می شود و الا بنا بر احتیاط واجب روزه را تمام و بعدا قضا کند و اگر پیش از رسیدن به حد ترخص روزه را باطل کند کفاره بر او واجب است.

مسئله: اگر مسافر در ماه رمضان چه آنکه قبل از فجر در سفر بوده و چه آنکه روزه بوده و سفر نماید چنانچه پیش از ظهر به وطنش برسد یا به جائی برسد که می خواهد ده روز در آنجا بماند چنانچه کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باید آن روز روزه را بگیرد و اگر انجام داده روزه ی آن روز بر او واجب نیست.

مسئله: اگر مسافر بعد از ظهر به وطنش برسد یا به جائی برسد که می خواهد ده روز در آنجا بماند نباید روزه بگیرد.

مسئله: مسافر و کسی که از روزه گرفتن عذر دارد مکروه است در روز ماه رمضان جماع نماید و در خوردن و آشامیدن کاملا خود را سیر کند.

[صفحه ۲۱]

مسئله: پنج چیز بر جنب حرام است:

اول: رساندن جائی از بدن خود به خط قرآن یا به اسم خدا به هر لغت که باشد و بهتر آن است که به اسم پیغمبران

و امامان و حضرت زهرا (علیهم السلام) نیز نرساند.

دوم: رفتن در مسجد الحرام و مسجد پیغمبر (صلی الله علیه و آله) اگر چه از یک در داخل و از در دیگر خارج شود.

سوم: توقف در مساجد دیگر، و همچنین در حرم امامان (علیهم السلام) بنا بر احتیاط واجب، ولی اگر از یک در مسجد داخل و از در دیگر خارج شود مانعی ندارد.

چهارم: گذاشتن چیزی در مسجد یا داخل شدن در آن برای برداشتن چیزی.

پنجم: خواندن هر یک از آیات سجده ی واجب و آن در چهار سوره است: ۱ - سوره ی سی و دوم قرآن (الم تنزیل). ۲ - سوره ی چهل و یکم (حم سجده). ۳ - سوره ی پنجاه و سوم (و النجم). ۴ - سوره ی نود و ششم (اقراً).

این چند چیز به نحو مذکور بر زن حائض نیز حرام است.

مسئله: زن مستحاضه ای که برای نماز وضوء گرفته یا غسل کرده بنا بر احتیاط نمی تواند در حال اختیار جایی از بدن خود را به خط قرآن برساند، و در حال اضطراب جائر است، ولی بنا بر احتیاط باید وضوء بگیرد.

مسئله: زن مستحاضه ای که غسل های واجب خود را بجا آورده

[صفحه ۲۲]

رفتن او در مسجد و توقف در آن و خواندن آیه ای که سجده ی واجب دارد و نزدیکی شوهر بر او حلال است اگر چه کارهای دیگر را که برای نماز انجام می داد مثل عوض کردن پنبه و دستمال، انجام نداده باشد و بعید نیست که این کارها بدون غسل نیز جائر باشد، اگر چه احتیاط در ترک است.

مسئله: غسل های مستحبی که ذکر می شود بنا به فتوای حضرت آیه الله العظمی خوئی (رضوان الله علیه) کافی از وضوء است و می تواند انسان

کاری که مانند نماز وضوء لازم دارد انجام دهد بدون وضوء و آن غسل ها به نحو اجمال از این قرار است؛ و احکام آن ها در رسائل عملیه مذکور است:

۱ - غسل جمعه.

۲ - غسل شب اول هفدهم و غسل شب های نوزدهم و بیست و یکم و بیست و سوم و بیست و چهارم ماه رمضان.

۳ - غسل روز عید فطر و عید قربان.

۴ - غسل شب عید فطر.

۵ - غسل روز هشتم و نهم ذیحجه.

۶ - غسل کسی که در موقع گرفتن خورشید و ماه در صورتی که تمام قرص ماه و خورشید گرفته باشد نماز آیات را عمدا نخوانده.

۷ - غسل کسی که جائی از بدنش را به بدن میتی که غسل داده اند رسانده باشد.

۸ - غسل احرام.

[صفحه ۲۳]

۹ - غسل دخول حرم.

۱۰ - غسل دخول مکه.

۱۱ - غسل زیارت خانه ی کعبه.

۱۲ - غسل دخول کعبه.

۱۳ - غسل برای نحر و ذبح و حلق.

۱۴ - غسل داخل شدن مدینه ی منوره.

۱۵ - غسل داخل شدن حرم پیغمبر (صلی الله علیه و آله و سلم).

۱۶ - غسل وداع قبر مطهر پیغمبر (صلی الله علیه و آله و سلم).

۱۷ - غسل برای مباحله با خصم.

۱۸ - غسل دادن بچه ای که تازه به دنیا آمده.

۱۹ - غسل برای استخاره.

۲۰ - غسل برای استسقاء.

۲۱ - غسل در وقت احتراق قرص آفتاب در کسوف.

۲۲ - غسل زیارت سید الشهداء (علیه السلام) هر چند از دور باشد.

در بیان معنی زیارت و ثواب و فضیلت آن

بدان که زیارت عبارت است از قصد کردن کسی را جهت اکرام و تعظیم و انس گرفتن با او. و این امری است مورد رغبت و پسند هر عاقل مؤمنی چه آنکه زیارت زنده باشد یا

مرده، و چه این که از نزدیک باشد یا دور، اگر چه به نظر عرف زیارت قریب مراد می باشد. پس مستحب است زیارت مؤمن زنده یا مرده. و هم چنین مستحب است

[صفحه ۲۴]

زیارت هر یک از چهارده معصوم (علیهم السلام) چه در حال حیاتشان و چه بعد از رحلت و شهادتشان.

مرحوم مجلسی در بحار جلد ۷۴ از کافی نقل فرمودند به سند خودشان، از خثیمه گفت: داخل شدم بر حضرت اُبی جعفر (علیه السلام) که آن حضرت را وداع کنم پس فرمودند که: ای خثیمه ابلاغ کن و برسان هر کس را که می بینی از دوستان ما سلام را و وصیت کن آن ها را به تقوی خدای عظیم الشان، و این که عیادت کنند ثروتمندان آن ها فقیران خود را و اقویا و قدرتمندان آنها ضعیفان خود را، و اینکه ملاقات کنند و زیارت کنند در منزل های خودشان یعنی به زیارت هم بروند، پس به درستی که ملاقات و زیارت بعضی آن ها دیگری را زنده کردن امر ما است (و سبب زنده شدن امر ولایت ما است) خدای رحمت کند کسی که زنده کند امر ما را، ای خثیمه برسان به دوستان ما که ما ائمه بی نیاز نمی کنیم دوستانمان را از حق تعالی مگر به عمل، و به درستی که آن ها در نمی یابند ولایت ما را (بهره ی کامل نمی برند از ولایت ما) مگر به ورع، و به درستی که پشیمان ترین مردم در روز قیامت کسی است که توصیف کند عادل را (امام عادل معصوم را) سپس او را مخالفت کند با رفتن به سوی غیر او.

و اما زیارت قبور مؤمنین پس مستحب مؤکد است خصوصا زیارت کسانی

که اهل علم و فضل از علمای شیعه هستند مانند شیخ مفید و شیخ طوسی و طبرسی و سید مرتضی و سید رضی و علامه ی حلی و امثال آن ها از علماء و اعظام اهل زمان خودمان و همچنین مستحب است

[صفحه ۲۵]

قبور بزرگان از اصحاب پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) و اصحاب ائمه ی اطهار (علیهم السلام) مانند حضرت سلمان و اُبی ذر و مقداد و عمار و حذیفه و جابر انصاری و مانند میثم تمار و رشید هجری و قنبر و حجر بن عدی و زراره و محمد بن مسلم و برید و اُبو بصیر و فضیل بن یسار و امثال آن ها.

در کتاب کامل الزیارات از حضرت رضا (علیه السلام) روایت شده که فرمودند: کسی که قادر نیست بر صله و کمک به ما پس صله و کمک کند صالحین از دوستان ما را، و کسی که قادر نیست بر زیارت ما پس زیارت کند صالحین از دوستان ما را نوشته شود برای او ثواب زیارت ما.

و همچنین در کتاب کامل الزیارات از احمد بن یحیی، گفت: بودم در بلده ی فید - بین راه مکه و کوفه - پس رفتم با علی بن بلال به سوی قبر محمد بن اسماعیل بن بزیع، گفت احمد بن یحیی پس گفت به من علی بن بلال که گفت به من صاحب این قبر از حضرت رضا (علیه السلام) که فرمودند: کسی که بیاید نزد قبر برادر مؤمن خود و بگذارد دست خود را بر قبر و سوره ی (انا انزلناه) را هفت مرتبه بخواند در امان باشد روز ترس و فزع بزرگ.

[صفحه ۲۶]

و اما زیارت چهارده معصوم در حال حیات و حال ممات

اشاره

در کامل الزیارات از حضرت صادق

(علیه السلام) حدیث شده که فرمودند: حضرت حسن بن علی (علیه السلام) به پیغمبر خدا (صلی الله علیه و آله) گفت: ای پدر، چیست جزا کسی که زیارت کند شما را؟ پیغمبر (صلی الله علیه و آله) فرمودند: ای پسر، کسی که زیارت کند مرا در حال حیات و یا در حال ممات یا زیارت کند پدرت را حقی بر خدای عزوجل می باشد که من او را زیارت کنم در روز قیامت و او را از گناهانش خلاصی و نجات دهم.

و در کتاب فقیه صفحه ۲۹۷، حسن بن علی و شاء از ابی الحسن الرضا (علیه السلام) روایت کرده است که فرمودند: به درستی که برای هر امامی از ائمه اطهار (علیهم السلام) بر گردن دوستان و شیعیانش عهدی است، از تمامی وفاء به آن عهد زیارت قبور آن ها است، پس کسی که آنان را از روی میل و رغبت و محبت و عقیده به امامت زیارت کند و از روی تصدیق به آنچه امامان به آن ها رغبت کردند، ائمه شفعا ایشان در روز قیامت می باشند.

و بدان که احادیث در فضیلت زیارت پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و ائمه اطهار (علیهم السلام) و حضرت زهرا (سلام الله علیها)

[صفحه ۲۷]

بسیار است، و اما به همین قدر اکتفاء می کنیم و نباید در بیان زیارت حضرت رضا (علیه السلام) ذکر احادیث فضیلت و ثواب زیارت آن بزرگوار انشاء الله تعالی فصل.

و بدان که برای زیارت معصومین (علیهم السلام) شأن خاصی است که باید ملاحظه و رعایت شود تا حقیقت زیارت انجام شود، و آن شأن در رعایت اموری حاصل می شود که بر دو قسمند: یکی مراعات وظائف ظاهری، و دیگر مراعات وظائف باطنی:

در بیان وظائف ظاهری برای زیارت ائمه معصومین

اول:

پس بدان که حق تعالی فرموده: (فاخلع نعلیک انک بالوادی المقدس طوی) [۱] (نعلین از خود به دور کن که اکنون در وادی مقدس قدم نهادی). و باز فرموده: (یا ایها الذین امنوا لا ترفعوا أصواتکم فوق صوت النبی و لا تجهروا له بالقول کجهر بعضکم لبعض أن تحبط أعمالکم و أنتم لا تشعرون - ان الذین یغضون أصواتهم عند رسول الله أولئک الذین امتحن الله قلوبهم للتقوی لهم مغفره و أجر عظیم) [۲] (ای اهل ایمان، با رسول مؤدب سخن گوئید فوق صوت پیغمبر صدا بلند نکنید که اعمال نیکتان در اثر بی ادبی محو و باطل شود و شما فهم نکنید، آنان که نزد رسول خدا) برای احترامات او به صدای آرام و آهسته سخن گویند، آن ها هستند که در حقیقت خدا دلهاشان را برای مقام رفیع تقوی آزموده و آمرزش و اجر عظیم نصیب

[صفحه ۲۸]

فرموده است).

بدان که از این آیات استفاده می شود لزوم اکرام و احترام مشاهد مشرفه و این که باید کفشها را از پا در آورد خصوصا اگر انسان نزدیک به قبر مطهر باشد مخصوصا در کربلا و نجف اشرف چه این که روایت شده آن درختی که از آن درخت به حضرت موسی (علی نبینا و آله و علیه السلام) خطاب شد در کربلا بوده است، و نیز روایت شده که غری یعنی جایگاه قبر مطهر امیرالمؤمنین (علیه السلام) قطعه ای از (طور) بوده است، پس این مکان همان مکانی است که حضرت موسی (علی نبینا و آله و علیه السلام) به آن آداب مخصوصه مأمور شدند.

و نیز استفاده می شود که لازم است کوتاه کردن صدا نزد قبر پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و

آله) چه در خواندن زیارت و چه در غیر زیارت، و این احترامات لازمه در زمان حیات آن ها و در زمان ممات ظاهری آن ها است زیرا مجلسی (ره) روایت کرده که حرمت چهارده معصوم (علیهم السلام) ممات شان مانند حرمت ایشان در حیاتشان است.

أمر دوم: لازم است طهارت از حدث و خبث:

در بحار الأنوار، جلد ۱۰۰، صفحه ۲۷۱ از کتاب فرحه الغری به سندش از یونس از حضرت صادق (علیه السلام) روایت فرموده که آن حضرت فرمودند: زمانی که اراده کردی زیارت کنی قبر أميرالمؤمنین (علیه السلام) را پس وضوء بگیر و غسل کن. الخیر.

بدان که کافی است غسل زیارت در روز تا شب و غسل زیارت در شب تا روز و لازم نیست که متصل به زمان زیارت باشد. چون

[صفحه ۲۹]

مجلسی (ره) در بحار الأنوار روایت فرمودند از کتاب تهذیب از عمر بن یزید که حضرت صادق (علیه السلام) فرمودند: کسی که بعد از طلوع فجر غسل کند آن غسل کفایت می کند او را تا به شب در جائی که واجب و لازم است، و کسی که غسل کند در شب آن غسل او را تا طلوع فجر کافی است.

و اما طهارت از خبث و جنابت:

پس مرحوم مجلسی در بحار الأنوار، جلد ۱۰۰، صفحه ۱۲۶ از رجال کشی نقل فرموده به سندش از بکیر، گفت: ملاقات کردم أبو بصیر مرادی را پس گفتم: قصد کجا داری؟ گفت: قصد مولایت را. گفت: من هم با تو می آیم. پس با من آمد و داخل شدیم و بر مولای خود آن حضرت به تندی نگاه کردند و فرمودند: این گونه داخل می شوی در خانه های انبیاء (علیهم السلام) در حالی که جنب هستی؟ أبو بصیر گفت:

پناه به خدا می برم از غضب خدا و غضب شما، پس اَبُو بصیر گفت: طلب مغفرت می کنم از خدای تعالی و دیگر به این عمل باز نمی گردم.

أمر سوم: بدان که مستحب است طواف اطراف قبر معصوم (علیه السلام):

به جهت آن که در کافی به سندش از محمد بن اَبی العلاء روایت کرده، گفت: شنیدم از یحیی بن اَکثم قاضی سامراء بعد از آن که با او با جد و جهد مناظره کردم و گفتگوی زیاد کردیم و سؤال کردم از علم آل محمد (علیهم السلام)، او گفت: در روزی که داخل شدم به جهت

[صفحه ۳۰]

طواف به قبر رسول الله (صلی الله علیه و آله) دیدم محمد بن علی الرضا (علیه السلام) را که طواف می کرد به قبر پیغمبر (صلی الله علیه و آله) پس با او درباره ی مسائلی مناظره کردم، پس آن حضرت مسائلم را بیان کردند. الخبر.

این دلالت دارد بر این که حضرت جواد (علیه السلام) گرد قبر پیغمبر (صلی الله علیه و آله) طواف می کردند چنانچه درباره ی زیارت جامعه ی ائمه المسلمین این عبارت وارد شده: «الا أن نظوف حول مشاهدکم» و در بعضی روایات است که «قبل جوانب القبر» یعنی ببوس اطراف قبر را، و این دلالت دارد بر جواز طواف گرد قبر معصوم (علیه السلام).

أمر چهارم: استحباب بوسیدن قبور و ضریح ائمه (علیهم السلام) و ظاهرا در آن خلافتی بین امامیه نیست چنانچه عبارت بعضی از احادیث گذشت که «قبل جوانب القبر» (ببوس اطراف قبر را).

و مرحوم شهید در کتاب دروس نقل فرمودند به وجود نصی بر بوسیدن قبور ائمه (علیهم السلام) و بدان که جائز و مستحب است بوسیدن عتبه و درگاه مشاهد مشرفه را چنانچه مرحوم شهید

فرموده است: عمل امامیه بر این است که عتبه را می بوسیدند به قصد تعظیم امام (علیه السلام) نه به قصد سجده امام (علیه السلام).

و باید زائرین محترم بدانند که طواف و بوسیدن ضریح مطهر باید با آرامش و وقار باشد و موجب اذیت زائرین و برادران مؤمن نشود.

و این که دیده می شود زائرین عوام خود را به ضریح می چسبانند و تمام

[صفحه ۳۱]

اطراف ضریح را می بوسند و مزاحم هم دیگر می شوند کار خوبی نیست.

أمر پنجم: بدان که مستحب و اولی است که زائر ائمه (علیهم السلام) هر امامی را که به زیارت های وارده از طرف خودشان زیارت کند، و اگر خودش خواست با عباراتی از طرف خود زیارت کند به قصد رجاء اشکالی ندارد، بلی سلام و مناجات و صحبت و اظهار عجز و طلب حاجات از امام (علیه السلام) به هر عبارتی بدون اشکال است بلکه مستحب است.

و بدان که اگر کسی وارد شد به مسجد متصل به حرم یا به حرم مطهر و نماز جماعت برپا بود باید - اگر عذر شرعی نداشته باشد - اول نماز واجب بخواند بعدا زیارت کند، و اما در غیر این دو صورت باید اول زیارت را مقدم بدارد پس از آن اعمال دیگر از مستحبات پردازد.

و سزاوار است کسانی که به زیارت سبقت گرفتند در صورت کثرت زائرین مکان را برای زیارت دیگران خالی کنند تا دیگران هم به فیض برسند. و اما مکان ایستادن برای زیارت اگر در حدیث محلی را معین نموده باید همان جا ایستاد و الا بهتر آن است که زائر خود را به ضریح بچسباند در صورت امکان و عدم مزاحمت و نزدیک ضریح باشد اگر

چه خود را نجسباند. و این که گفته اند دور ایستادن از ادب است کلامی است موهوم چون بعضی از احادیث تصریح شده است که زائر به ضریح تکیه دهد و آن را بیوسد.

بدان که مستحب است زائر نماز زیارت را آن طوری که رسیده

[صفحه ۳۲]

بخواند، اگر زیارت پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله) است در روزه، و اگر زیارت یکی از ائمه (علیهم السلام) است در نزد سر مقدس بخواند، و اگر در مسجد به حرم مطهر بخواند جائز است.

و بدان که در نمازها چه واجب و چه مستحب بر سر امام (علیه السلام) تقدم نجوید و برابر هم نباشد به جهت احترام امام (علیه السلام)، و فتاوی فقهاء در این مسئله مختلف است و احتیاط آن است تقدم نجوید مگر در وقت ضرورت یا تنگی وقت در نماز واجب.

أمر ششم: بدان که اگر کسی به مکانی از امکنه مشرفه مانند مکه و حرم پیامبر یا حرم یکی از ائمه (علیهم السلام) یا سایر مساجد سبقت گرفت تا مشغول به نماز و دعا است به آن مکان سزاوارتر است و اخراج او جائز نیست، و اما اگر از آن مکان مفارقت کرد و برگشت آیا باز به آن مکان سزاوارتر است یا نه دو قول است:

در کامل الزیارات، از حضرت صادق (علیه السلام) نقل فرموده که راوی به آن حضرت عرض کرد که ما در مکه یا مدینه یا حیره (اسم قصبه ای است قدیمی نزدیک کوفه) یا در مکان هائی که امید فضل الهی در آن ها است می باشیم چه بسا انسان برای وضوء گرفتن خارج می شود پس بر می گردد دیگری در جای او نشسته؟ حضرت فرمودند: کسی که به مکانی

سبقت گرفت در روز و شب خود به آن مکان سزاوارتر است. الخیر. ولی بعضی از اصحاب این حدیث را حمل کردند در صورت بودن چیزی از نمازگزار در آن محل مانند جانماز و چون غالباً انسان بیش از یک شب و روز برای نماز و دعا نمی ماند حضرت به یک شب

[صفحه ۳۳]

و روز قید فرمودند. و فقهاء در رسائل عملیه مسائلی در این باب ذکر فرموده اند رجوع شود.

بدان که فقهاء امور دیگری برای زائر ذکر کرده اند که ما به نحو اختصار بیان می کنیم:

اول: این که زائر در زیارت معصوم پشت به قبله و در زیارت غیر معصوم رو به قبله بایستد.

دوم: زیارت هایی که از ائمه رسیده بخواند نه زیارت های مخترعه که عوام مردم ساخته اند.

مرحوم کلینی از عبدالرحیم قصیر روایت کرده است، گفت: داخل شدم بر حضرت صادق (علیه السلام) عرض کردم فدایت شوم من از جانب خود دعائی اختراع کرده ام؟ حضرت فرمودند: مرا از اختراع خود واگذار هر گاه حاجتی برای تو پیش آمد به رسول الله (صلی الله علیه و آله) پناه بر و متوسل شو و دو رکعت نماز بگزار و آن را به سوی پیامبر هدیه کن ... الخ.

از این حدیث شریف معلوم می شود که نباید انسان دعائی و زیارتی از خود بسازد، بلی بزرگان فرموده اند که اگر کسی اهل معرفت است می تواند برای خود دعاء انشاء کند ولی نباید به قصد ورود و این که از معصوم (علیه السلام) رسیده بخواند که بدعت است.

سوم: خواندن دعاهاى وارده بعد از زیارت و دعا کردن بعد از نماز زیارت.

چهارم: صدقه مستحبی دادن به خدمه و کارکنان مشاهد مشرفه

[صفحه ۳۴]

مخصوصاً اگر محتاج باشند.

پنجم: این که

سعی کند زیارت و نماز و دعاها را با حالت توجه و اقبال قلب بجا آورد تا آنجا که نشاط دارد تا این که با خستگی و ملالت زیارت نکرده باشد. چنانچه در حدیث است که فرموده اند: «زرنی غبا تزدد حبا» (یک روز در میان مرا زیارت کن تا محبتت بیفزاید).

ششم: وقت بیرون آمدن از حرم مطهر با حال قهقری بیرون آید و پشت به ضریح نماید تا از قبر پنهان شود چنانچه روایت شده است.

هفتم: خواندن قرآن در مشاهد مشرفه و هدیه ی آن به صاحب قبر که این عمل یک نوع تعظیم برای امام مزور (علیه السلام) است.

هشتم: وقت داخل شدن با پای راست داخل شود، و وقت خارج شدن با پای چپ مانند مسجد.

نهم: با لباس پاک و پاکیزه به زیارت رود و بهتر است که سفید باشد.

دهم: به سوی روضه و حرم مطهر قدم ها را کوتاه بردارد چون روایت شده برای هر قدمی ثواب حج عمره می باشد، و این که در حال رفتن با وقار و سکینه و طمأنینه و با حال خضوع و خشوع و ذلت و دل شکستگی در حالی که سر و چشمان خود را به زمین انداخته و به اطراف نگاه نکند، و مشغول گفتن ذکر و تسبیح و تهلیل و تمجید حق تعالی و صلوات فرستادن بر محمد و آل محمد (علیهم السلام) باشد، و ایستاده زیارت کند مگر این که ضعف داشته باشد یا عذر دیگری.

[صفحه ۳۵]

یازدهم: خود را خوشبو کند مگر در زیارت حضرت سید الشهداء (علیه السلام) که برای زیارت آن حضرت آداب مخصوصه است. چنانچه در کامل الزیارات به سندش از کرام بن عمرو روایت کرده

است، گفت: که حضرت صادق (علیه السلام) به کرام فرمود: زمانی که قبر حسین (علیه السلام) را اراده کردی پس او را زیارت کن در حالی که دل شکسته و محزون، گردآلود و پژمرده باشی بدرستی که حسین (علیه السلام) کشته شد در حالی که دل شکسته و حزین و پژمرده و خاک آلود و تشنه و گرسنه بود، پدر و مادر و جانم فدای آن شهید تشنه و گرسنه باد.

و بدان که احادیثی در بیان آداب مخصوصه ی زوار در حال سفر و در حال زیارت کردن در کتب زیارات آمده است به آن ها رجوع شود.

در رعایت امور باطنی و معرفتی زائر

اول: مرحوم شهید فرموده اند: باید زائر درب حرم مطهر بایستد در حال خواندن حق تعالی و دعا و اذن دخول رسیده از ائمه (علیهم السلام) اگر خشوع و رقتی در قلب خود یافت داخل شود و گرنه بهتر است صبر کند تا این که رقت و خشوعی حاصل شود. چون اصل زیارت در وقت حضور قلب حاصل می شود و آن سبب نزول رحمت الهی و مقصد اصلی زیارت است.

دوم: تحصیل حضور قلب با حال توجه و استغفار و پشیمانی از گناهان گذشته و عزم ثابت بر ترک گناه و به دست آوردن این احوال میسر

[صفحه ۳۶]

است برای زائر در صورتی که اولاً در عظمت صاحب قبر و امام مزور بیندیشد و بداند که امام او را می بیند و کلام او را می شنود و سلام او را جواب می دهد و فکر کند در این که امام (علیه السلام) به دوستانشان مخصوصاً به زائرین با محبت و لطف و مهربان است. و نیز به خاطر آورد که او گنه کار و فاسد العمل و اهل جور و

جفا می باشد و حق خدای تعالی و پیغمبر خدا و ائمه اطهار (علیهم السلام) را اداء نکرده و شاید به ایشان جفاکار باشد.

و نیز حق دوستان و برادران و شیعیان امیرالمؤمنین (علیه السلام) را اداء نکرده است و فکر در این امور موجب می شود که گریان شود و حال پشیمانی و طلب عفو و لطف از آن امام بزرگوار به دست آورد، و بداند که ائمه (علیهم السلام) در جوار الهی هستند و مصداق آیه ی: (انهم عند ربهم یرزقون) می باشند، و بداند که در مقابل حظیره ی قدس الهی و جایگاه توجه دل های اولیای خدا و ملائکه ی مقربین ایستاده است اشخاصی که صاحب ملک عظیم یعنی اطاعت و انقیاد جمیع مخلوقات می باشند و باید خودش را در محفل قدس و ملائکه ی خدا بداند و کاملاً با خضوع و خشوع باشد و ادب عبودیت و بندگی را رعایت کند، و به واسطه ی قرب قبور ایشان خود را در عالم انوار الهی بداند، و کاری کند که خدای تعالی حجاب های نفس و طبیعت را از قلب او بردارد تا عظمت حق تعالی و عظمت انوار ائمه (علیهم السلام) برای قلب او آشکار شود که در حال توجه و رفع حجاب ها پستی انسان برایش ظاهر می شود و ناچار به مقام استغفار و توبه و ذلت و استعطاف و استرحام می آید، و از جام محبت

[صفحه ۳۷]

و آب زلال معارف ایشان بقدر قابلیت و ظرفیت خودش کاملاً برخوردار می شود. و در این حال با امام خود در حال ترنم و راز و نیاز می آید و به زبان حال و قال و چشم گریان می گوید:

شاه چه تو را سگی بباید

گر من بوم آن سگ تو شاید

هستم سگگی

ز حبس جسته

بر شاخ گل هوات بسته

خود را به خودی کشیده از جل

پیش تو کشیده از سر ذل

افکن نظری بر این سگ خویش

سنگم مزن و مرانم از پیش

و نیز بگوید

ها عبدك واقف ذلیل

بالباب یمد کف سائل

قد عز علی سوء حالی

ما یفعل ما فعلت عاقل

یا اکرم من رجاه راج

عن بابك لا یرد سائل

و نیز بگوید

قالوا غدا تأتي ديار الحمى

و ينزل الركب بمغناهم

فكل من كان مطيعا لهم

اصبح مسرورا بلقياهم

قلت فلي ذنب فما حيلتي

بأى وجه أتلقاهم

قالوا أليس العفو من شأنهم

لا سيما عمن ترجاهم

فجئتهم اسعى الى بابهم

أرجوهم طورا و أخشاهم

[صفحه ۳۸]

توجه زائر به شئون ولایتی و مقامات اهل بیت

و چنانچه دانستی آنچه را که ذکر شد، پس:

بدان که لازم است توجه زائر و معرفت او درباره ی شأن و مقامات ولایتی محمد و آل محمد (علیهم السلام) تا این که حضور قلب و خشوع و خضوع او کامل تر شود، و حال عرض نیاز و حاجت به ساحت مقدس امام (علیه السلام) برایش حاصل گردد، و به این جهت روایاتی از کتب معتبره نقل می کنیم:

اول: از امالی صدوق (ره) به سندش در حدیث طویلی از پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله) روایت شده که به امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمودند: به درستی که خدای عزوجل به سوی من نازل کرد: (یا ایها الرسول بلغ ما أنزل الیک من ربک) (ای رسول برسان آنچه به سوی تو از پروردگارت نازل شده است - یعنی درباره ی ولایت تو یا علی - (و ان لم تفعل فما بلغت رسالته) (و اگر انجام ندهی پس رسالت خدا را نرسانده ای، و اگر انجام ندهم آنچه بر آن مأمور شدم از ولایت تو هر آینه عمل من تباه خواهد شد).

[صفحه ۳۹]

دوم: در تفسیر نورالثقلین از تفسیر علی

بن ابراهیم به سندش از حضرت باقر (علیه السلام) روایت کرده است که آن حضرت فرمودند: هنگامی که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) با جماعتی از یهود که از ایشان عبدالله بن سلام بود نشسته بودند این آیه: (انما ولیکم الله ...) نازل شد، رسول خدا (صلی الله علیه و آله) خارج می شد که با سائلی روبرو گردید، فرمودند: کسی به تو چیزی داد؟ عرض کرد: بلی آن نمازگزار، پس دیدند او امیرالمؤمنین (صلوات الله علیه) می باشد [۱۹].

بدان که معنی این آیه مبارکه چنانچه در اصول کافی از حضرت صادق (علیه السلام) در تفسیر قول خدای عزوجل: (انما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا ...) وارد شده این است که استحقاق هر امری نسبت به شما و نسبت به امور شما از جان و مال از آن او است خدا و رسول و کسانی که ایمان آوردند یعنی علی و اولاد او تا روز قیامت می باشند.

پس معلوم می شود که سزاوارتر و اولی و احق به تمام امور خلق حتی جان و مالشان ائمه ی اطهار هستند همانند خدا و پیغمبر خدا.

سوم: در کتاب حجت اصول کافی [۲۰] به سندش از امام صادق (علیه السلام) درباره ی قول خدای عزوجل: (الیه یصعد الکلم الطیب

[صفحه ۴۰]

و العمل الصالح یرفعه) [۱۹] (کلام طیب به سوی او بالا می رود و عمل صالح را بالا می برد). می فرماید: ولایت ما اهل بیت است در حالی که به سینه ی خود اشاره می کند، پس هر که پیرو ما نیست و ولایت ما را ندارد خدای تعالی عملی را از او بالا نمی برد یعنی قبول درگاه الهی نمی شود.

چهارم: و نیز در همان کتاب [۲۰]

از عبدالرحمن بن کثیر گفت: از امام صادق (علیه السلام) درباره ی قول خدای تعالی: (هنالك الولاية لله الحق) [۱۹] (در آن جا است یعنی در قیامت ولایت حق برای خدا)، سؤال کردم، فرمودند: ولایت امیرالمؤمنین (علیه السلام) است.

و در همان کتاب، به سندش از حضرت صادق (علیه السلام) درباره ی قول خدای تعالی: (عم يتساءلون عن النبأ العظيم) (ای مردم از چه خبر مهمی پرسش می کنند از خبر بزرگ) [۲۰]، پرسیدم، فرمودند: ولایت امیرالمؤمنین (علیه السلام) است.

پنجم: در کتاب بحار [۱۹]. از امالی صدوق به سندش از امام صادق (علیه السلام) فرمودند: اولین چیزی که در موقف قیامت از بنده سؤال شود از نمازهای واجب و زکات واجب و روزه ی واجب و حج واجب و از

[صفحه ۴۱]

ولایت ما اهل بیت است، پس اگر با اقرار به ولایت از دنیا رفت نماز و روزه ی و زکات و حجش قبول شود، و اگر اقرار نکرد به ولایت ما در مقابل خدای عزوجل خداوند چیزی از اعمالش قبول نمی کند.

و نیز در همان کتاب از حضرت صادق (علیه السلام) از پدراننش که فرمودند: جبرئیل بر پیامبر (صلی الله علیه و آله) نازل شد و عرضه داشت: ای محمد سلام بر شما سلام می فرستد و می فرماید: آسمان هفتگانه و آنچه در آن است و زمین هفتگانه و آنچه در آن است آفریدم و موضعی را بزرگ تر از رکن و مقام نیافریدم، اگر بنده ای در این مکان شریف از روزی که آسمان ها و زمین ها را آفریدم مرا عبادت کند سپس با انکار ولایت علی به من رو آورد به سقرا او را در افکنم.

و نیز در همان کتاب [۲۰] از تفسیر علی بن ابراهیم قمی از ابی حمزه

گفت: شنیدم از امام صادق (علیه السلام) که می فرمودند: هر که مخالفت شما کند (در ولایت) اگر چه عبادت کند و جدیت در آن نماید به این آیه نسبت داده می شود: (وجوه یومئذ خاشعه، عامله ناصبه، تصلی نارا حامیه) [۱۹] صورت های گروهی در آن روز ترسناک و ذلیل، عمل کننده با رنج و تعب، در آیند در آتش دوزخ).

و نیز در همان کتاب از امالی شیخ طوسی [۲۰] از حضرت باقر از پدرانش از علی (علیهم السلام) از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از

[صفحه ۴۲]

جبرئیل از خدای عزوجل که فرمود: قسم به عزت و جلالم که عذاب خواهم کرد هر طائفه و رعیتی را در اسلام که معتقد باشد به ولایت امام جائری که از جانب خدا نبوده، اگر چه در اعمالش نیکوکار و پرهیزکار باشد، و گذشت خواهم کرد از هر طائفه و رعیتی که معتقد باشد به ولایت امام عادل از جانب خدا، اگر چه در اعمالش بدکار و گنه کار باشد.

ششم: در بحار الأنورا [۱۹] از امالی شیخ طوسی به سندش از زریق از امام صادق (علیه السلام) گفت: به آن حضرت عرض کردم بعد از معرفت کدام یک از اعمال افضل است؟ فرمود: هیچ چیزی بعد از معرفت، با نماز برابری نمی کند و بعد از معرفت و نماز چیزی با زکات و بعد از معرفت و نماز و زکات چیزی با روزه و بعد از این ها چیزی با حج برابر نیست و سرآغاز و خاتمه ی همه ی این ها معرفت ما است.

در کتاب غایه المرام سید بحرانی (رضوان الله تعالی علیه) از ابوالمؤید موفق بن احمد به سندش از انس بن مالک گفت: فرمود رسول

الله (صلی الله علیه و آله) محبت علی بن ابی طالب حسنه است که ضرر نمی زند به او گناهی و بغض او گناهی است که نفع نمی دهد به او حسنه ای.

و باز در همان کتاب است به سندش از ابن مسعود گفت: شنیدم از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) که می فرمود: کسی که گمان کند که به من و آنچه من آورده ام ایمان آورده و حال آن که علی (علیه السلام) را

[صفحه ۴۳]

دشمن دارد پس او دروغ گو است و مؤمن نیست.

سید بحرانی (رضوان الله تعالی علیه) فرمودند: کافی است در بغض علی و فرزندانش (علیهم السلام) جلو انداختن غیر ایشان را بر ایشان و بیرون راندن ایشان.

پس بدان که از این احادیث به صراحت معلوم است که امر ولایت اهم امور است و از جانب حق تعالی درباره ی آن تأکید شده و هیچ وقت بنده نباید و نمی تواند از آن دست بردارد و صرف نظر کند. چنانچه حدیث مذکور از کتاب معالم الزلفی بر آن دلالت دارد.

از ابی یعقوب از ابی حمزه از حضرت ابی جعفر امام باقر (علیه السلام): اسلام بنا شده بر پنج امر: نماز، روزه، زکات، حج، ولایت و ندا داده نشده به چیزی همانند ندا درباره ی ولایت.

بلکه گاهی تکلیف نماز و روزه و حج و زکات انجام آن ها از مکلف ساقط می شود ولی هیچ وقت اجازه داده نشده ولایت و عقیده مندی به آن ساقط شود، چنانچه در حدیث خصال به آن تصریح شده است که ابو جعفر باقر (علیه السلام) فرمودند: اسلام بر پنج امر بنا شده است: بر پا داشتن نماز، دادن زکات، حج خانه، و روزه ی ماه رمضان، و ولایت ما اهل بیت، پس در چهار تایی

آن‌ها رخصت قرار داده شده و در امر ولایت رخصتی نیست، هر کس مال نداشته باشد زکات ندهد و هر که مال نداشته باشد به حج نرود و هر که مریض باشد نشسته نماز کند و روزه نگیرد، اما ولایت برای لازم و واجب است مریض باشد یا فقیر.

پس ولایت برای او لازم است و از او ساقط و جدا نمی‌شود، و این

[صفحه ۴۴]

به خلاف آن چهار امر است که نماز و روزه و حج و زکات باشد، پس هیچ رخصتی در ترک ولایت نیست برای احدی ابدا.

هفتم: در کتاب بحار [۲۰] از جابر از حضرت باقر (علیه السلام) درباره ی قول خدای تعالی: (و کونوا مع الصادقین) (باشید با راستگویان)، روایت کرده است، فرمود: با آل محمد (علیهم السلام).

و باز در همان کتاب از بصائر به سندش از برید عجلی روایت کرده است گفت: پرسیدم از امام باقر (علیه السلام) درباره ی قول خدای تعالی: (یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله و کونوا مع الصادقین) [۱۹] (ای کسانی که ایمان آورده اید پرهیزکار و با راستگویان باشید). سؤال کردم، فرمودند: ما را حق تعالی قصد کرده است. باز به سندش از ابی الحسن الرضا (علیه السلام) روایت کرده گوید: سؤال کردم از گفتار خدای عزوجل: (اتقوا الله و کونوا مع الصادقین)، فرمودند: «الصادقون الأئمه الصدیقون بطاعتهم»، توضیح آن این است که اطاعت ائمه (علیهم السلام) از خدای تعالی علامت صدق و تصدیق ایشان است به حق تعالی، پس مصداق حقیقی صادقین و الگوی راستین کسانی می‌باشد که همه مردم منحصرأ مأمور به معیت ایشان می‌باشند، و به این معنی تصریح شده در حدیث سلیم بن قیس در تفسیر نورالثقلین [۲۰] از کتاب

سلیم بن قیس هلالی از امیرالمؤمنین (علیه السلام) که در اثناء کلامش با جمعی از مهاجرین و انصار در مسجد؛ ایام خلافت عثمان فرمود: شما را به خدا آیا می دانید زمانی که این آیه را خدای عزوجل نازل کرد: (یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله و کونوا مع الصادقین)؟. سلمان گفت: یا رسول الله عام است یا خاص؟ پس فرمود: امر شدگان به تقوی همه ی مؤمنین می باشند، و اما صادقون اختصاص دارد به برادر علی و اوصیای من بعد از او (علیهم السلام) تا روز قیامت؟ همه گفتند: بار خدایا بلی.

پس از این احادیث در ذیل آیه ی مبارکه به صراحت معلوم است که مراد از صادقین ائمه اطهار (علیهم السلام) هستند و این که بر ما واجب است معیت با آن ها و مراد از معیت با آن ها عقیده مندی ما است به آن ها و این که ایشان مانند پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله) واجب الاطاعه و جانشین آن حضرت می باشند، پس ما باید در عقاید به مبدأ و معاد و معارف الهی و احکام الهیه پیرو آن ها باشیم و در این امور از آن ها فاصله نگیریم.

هشتم: در تفسیر نورالثقلین از کتاب اصول کافی به سندش از برید عجلی نقل کرده است: سؤال کردم از حضرت باقر (علیه السلام) تا این که فرمودند آن حضرت: سپس فرمود: حق تعالی به مردم: (یا ایها الذین آمنوا أطیعوا الله و أطیعوا الرسول و أولى الأمر منکم) [۱۹].

(خصوص ما را قصد کرده است حق تعالی تمام مؤمنین را تا روز قیامت به طاعت ما امر کرده است.)

بدان که از

این احادیث به صراحت معلوم است که امر ولایت ائمه اطهار (علیهم السلام) مورد تأکید است و حق تعالی هیچ وقت اجازه دست برداشتن از آن را نداده است. و هم چنین امر ولایت از حیث معنی بسیار صعب و فهمیدن آن مشکل است حتی نسبت به انبیاء سابق که آن ها هم آن طور که سزاوار بوده است ولایت ائمه ی ما را نفهمیدند. و ما چند حدیث درباره ی اهمیت امر ولایت نقل می کنیم تا بر دوستان امیرالمؤمنین (علیه السلام) روشن شود.

در بحار الأنوار [۲۰] از بصائر الدرجات به سندش از مالک جهنی نقل فرموده، گفت: مقابل حضرت صادق (علیه السلام) بودم پس دست خود را بر صورت خود نهادم و عرض کردم: براستی خدای تعالی شما را معصوم داشته و شریف قرار داده، پس فرمود: ای مالک امر ولایت بزرگ تر از آن است که به آن فکر می کنی. مرحوم مجلسی (ره) فرموده: یعنی امر ما فقط عصمت و شرافت نیست چنان که گمان کردی بلکه البته آن خلافت کبرای الهیه و وجوب طاعت ما است بر تمامی مردم.

و نیز در همان کتاب از بصائر نقل فرمودند که حضرت صادق (علیه السلام) درباره ی حالات و صفات ائمه (علیهم السلام) بیاناتی فرمودند تا می رسند به این که: خدای تبارک و تعالی به سبب ائمه ی هدی از

[صفحه ۴۷]

اهل بیت پیغمبرش دینش را واضح و آشکار کرد و روشن کرد با ایشان راه و رویه ی خودش را و چشمه های علمش را به سبب ایشان گشود، پس هر که از این امت حق واجب امام خود را بشناسد طعم شیرین ایمان را می چشد و درک می کند نیکوئی و بهجت اسلامش را زیرا که خدای بزرگ امام

را پرچم حق برای بندگان قرار داده و او را حجت بر اهل عالم نموده، تاج وقار به او پوشانیده و از نور عظمتش بر او گسترده به واسطه و سببی از آسمان کمک می شود که موادش قطع نخواهد شد و رحمت خدا به دست نیاید مگر از راه و جهت طریقه ی اسباب آن و اعمال بندگان قبول نشود مگر از راه معرفت ایشان، پس او عالم است بر آنچه بر او وارد می شود از مشکلات وحی الهی و می داند آنچه مخفی و پنهان و معما است از سنن الهیه و اموری که از مشبهات در دین است ... و حدیث طولانی است.

و نیز در همان کتاب [۱۹] از اکمال الدین و معانی الأخبار و امالی صدوق و عیون اخبار الرضا (علیه السلام) از حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) نقل فرمودند: حدیثی است طولانی درباره ی اوصاف امام (علیه السلام) تا این که فرمودند: امام یگانه مرد عصر و زمان خودش می باشد، احدی به مقام او نزدیک نمی شود و کسی همانند او نمی شود و برای او بدل و مثل و نظیری نیست از طرف خدا مخصوص گشته به کل فضائل بدون طلب او از حق و نه به واسطه ی اکتساب بلکه تمامی فضائل

[صفحه ۴۸]

اختصاصی است از جانب مفضل و هاب. پس کیست آن کسی که به مقام معرفت امام برسد؟ یا امکان گزینش امام را داشته باشد؟ یعنی با تفکر و عقل خود از بین مردم انتخاب و اختیار امام کند هیئات هیئات کم شدند خردها سرگردان شدند عقول و حیران گشتند اندیشه ها و ضعیف شدند دیدگان و کوچک شدند بزرگان و حیران شدند اندیشمندان و کوتاه آمدند

خردمندان و آلکن شدند خطباء و دارندگان عقول پاک به جهالت فرو شدند و شعرا و ادبا و بلغاء از وصف شأنی از شؤون امامت و مانده و عاجز گشتند و از بیان فضیلتی از فضائل امامت عاجز شدند و به عجز و تقصیر خود اقرار کردند و چگونه به کنهش رسیده شود و چیزی از شأنش درک شود و کسی جانشین او گردد و همانند بی نیازی بی نیاز می دهد ایدا! چطور؟ و چگونه؟ و حال آن که از دسترسی طالبان و تعریف وصف کنندگان در جایگاه ستاره بلند است. کجا است انتخاب؟ و کجا ایند عقول؟ و کجا یافت شود مانندش. گمان کردند که در غیر آل محمد (صلی الله علیه و آله) پیدا می شود، قسم به خدا نفسشان به آن ها دروغ گفت و آن ها را به آرزوهای باطل کشانید و بالا رفتند از گردنه ی دشوار و لغزنده ای که قدم ها شان آنان را به پست ترین نقطه پستی لغزانند.

خواستند نصب امام را با افکار سرگردان و ناقص و رأی های پراکنده و گمراه. پس چیزی زیاد نکردند جز دوری از حق خدا آن ها را بکشد کجا افکنده شوند به دروغ؟ مشکلی را قصد کردند، دروغی گفتند و در چاه ویل بی پایانی گم شدند و در حیرت افتادند چون امامت را با بصیرت ترک کردند و شیطان اعمالشان را زینت داد و از راه خدا آن ها را

[صفحه ۴۹]

باز داشت در حالی که بصیر و بینا بودند و حجت بر ایشان تمام.

بدان که احادیث درباره ی فضائل ائمه (علیهم السلام) از حد احصاء خارج است و برای اهل بصیرت همین قدر کافی است. پس شما ای زائر محترم توجه به مقام

منیع و عظمت امام داشته باش و در این احادیث تفکر و تأمل کن تا این که از روی معرفت و محبت و توجه کامل زیارت کنی و ریا و خودنمائی را از قلب خود دور کن تا از انوار ولایت ایشان بهره مند شوی. و بدان که بزرگان ما و علمای ربانی شیعه از زیارت ائمه (علیهم السلام) و مشاهد آن ها استفاده های زیادی کرده اند که در این مختصر جای ذکرش نیست و از این بهره ها غافل مباش تا بعدها حسرت نخوری.

و ما در خاتمه به ذکر احادیثی درباره ی اولیاء الله می پردازیم تا باشد که زائرین محترم از آن پند گیرند و بهره مند شوند، تو این حقیر فقیر و عیال این حقیر فقیر را که به خواسته او این زیارت را نوشته ام از دعای خیر فراموش نفرمائید.

مرحوم آیه الله حاج میرزا احمد آشتیانی در رساله ی ولایت خودش از بحار [۲۰] نقل فرمودند از انس بن مالک گفت: گفتند (اصحاب): یا رسول الله اولیاء خدا کیانند که ترس و غمی بر ایشان نیست؟. پس فرمود: کسانی هستند که به باطن دنیا می نگرستند زمانی که مردم به ظاهر آن نگاه می کردند از این حیث بود که اهتمام داشتند به امور

[صفحه ۵۰]

پاینده ی آخرت هنگامی که مردم اهتمام داشتند به امور ناپایدار دنیائی، پس می رانندند از امور دنیا آنچه را که دانستند ایشان را بمیراند و ترک کردند از دنیا آنچه را که می دانستند ایشان را ترک می کند، خودنمائی نکرد از دنیا متاعی جز این که رهایش کردند و از امور و مقامات بلند فریبده ای ندیدند جز این که او را پست دیدند و فرو نهادند، دنیا در نظرشان کهنه بود

تجدیدش نکردند و خراب بود و تعمیرش نمودند، به عقیده ی ایشان مرداری بود به او محبت نورزیدند بلکه دنیا را خراب و به وسیله خرابی آن آخرتشان را آباد کردند و او را فروختند تا بخرند چیزی که برایشان باقی بماند، با بصیرت و چشم باطن خود اهل دنیا را دیدند که چون مردگان به زمین افتاده در زیر چکمه های عقوبت و بلا دست و پا می زنند. پس معتقد نشدند مگر به همان امانی که معتقد بودند و نترسیدند از چیزی جز از آنچه خود می ترسیدند که دنیا و فریب ظاهر آن باشد.

سپس بدان که ای زائر محترم و ای برادر ایمانی و ای معتقد به ولایت تکوینی و تشریحی ائمه ی اطهار (علیهم السلام) باید شما به نحوی باشی که از اعمال و عقاید و صفات شما معلوم شود که شیعه ی جعفری هستی و سبب افتخار ائمه ی اطهار نه موجب سرزنش دشمنان ائمه به ائمه و شیعیانشان چنانچه فرمودند: «کونوا لنا زینا و لا تكونوا علینا شینا» یعنی رفتار و روشی داشته باشید که سبب خوش نامی ما باشد نه سبب عیب و بدنامی، و چنین شخصی یا باید خودش عالم ربانی و متخلق به اخلاق الهی باشد یا این که پیرو عالم ربانی باشد و نباید علم و معارف دینی خود را از هر کسی فرا گیرد بلکه باید از عالم ربانی اخذ نماید.

[صفحه ۵۱]

چنانچه در کتاب تحف العقول از کلمات موسی بن جعفر (علیه السلام) است به هشام فرمودند: «لا علم الا من عالم ربانی» (نیست علم - علم نافع - مگر آنچه از عالم ربانی اخذ شود).

و چنانچه حضرت صادق (علیه السلام) در تفسیر قول

خدای تعالی: (فلینظر الانسان الی طعامه) (باید انسان نظر و دقت کند به طعام خود)، فرمودند: «أی الی علمه عنم يأخذه» یعنی بنگرد به علمش که آن را از چه کسی اخذ می کند، مراد از طعام علم و رزق معنوی است یعنی باید از عالم ربانی اخذ کند، چنانچه شنیدی از حضرت موسی بن جعفر (علیه السلام).

باری، أميرالمؤمنین (علیه السلام) به کمیل فرمودند: «یا کمیل الناس ثلاثه عالم ربانی و متعلم علی سبیل نجاه و همج رعاة أتباع کل ناعق یمیلون مع کل ریح لم یستضیوا بنور العلم و لم یلجأوا الی رکن وثیق». ای کمیل مردم سه گونه هستند:

اول: عالم ربانی، یعنی کسی که تربیت شده ی مکتب ولایت اهل بیت عصمت و طهارت است و علمش را از خانواده اخذ کرده است.

دوم: متعلم و دانش آموز طریق نجاه از عالم ربانی.

سوم: همج رعاة، یعنی کسانی که مانند پشه می باشند و با هر بادی به طرفی می روند و از هر صدائی پیروی می کنند، این ها نور گرفته و روشن نشدند به نور علم و تکیه نزدند به تکیه گاه و رکنی محکم که اعتماد به اهل بیت (علیهم السلام) و پیروان ایشان از علماء ربانی باشد.

[صفحه ۵۲]

پس ای برادر ایمانی شما از کسانی باش که یا عالم ربانی باشی یا پیرو و عالم ربانی و مبادا که از همج رعاة باشی که در آن خسران دنیا و آخرت است.

[صفحه ۵۳]

فضیلت زیارت حضرت رضا

بدان که چون این رساله درباره ی بیان زیارت حضرت رضا علیه آلاف التحیه و الثناء می باشد لذا اول به ذکر احادیث در فضیلت زیارت آن حضرت، سپس به بیان زیارت های وارده ی آن حضرت می پردازیم:

اما بیان احادیث در فضیلت زیارت آن

حضرت:

پس ذکر می کنیم آنچه را که محدث قمی آن معتمد نزد علمای عصر (رضوان الله علیه) در مفاتیح الجنان ذکر فرموده اند:

اول: از حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) منقول است که فرمود: زود باشد که پاره ای از تن من در زمین خراسان مدفون گردد، و هیچ مؤمنی زیارت نکند او را مگر آن که حق تعالی بهشت را از برای او واجب گرداند و بدنش را بر آتش جهنم حرام گرداند.

و در حدیث معتبر دیگر فرمود که: پاره ای از بدن من در خراسان مدفون خواهد شد هر غمناکی که او را زیارت کند البته خدا گناهانش را بیامزد.

دوم: به سند معتبر منقول است که حضرت موسی بن جعفر (علیه السلام) فرمودند که: هر که زیارت کند قبر فرزندم علی را او را نزد

[صفحه ۵۴]

خدای تعالی ثواب هفتاد حج مقبول بوده باشد. راوی تعجب کرد و گفت: هفتاد حج مقبول؟! حضرت فرمود: بلی هفتاد هزار حج. گفت: هفتاد هزار حج؟! فرمود که: چه بسیار حجاجی باشد که مقبول نباشد هر که آن حضرت را زیارت کند نیا یک شب نزد آن حضرت بماند چنان باشد که خدا را در عرش زیارت کرده باشد. گفت: خدا را در عرش زیارت کرده باشد؟! فرمود: بلی چون روز قیامت می شود بر عرش الهی چهار کس از پیشینیان و چهار کس از پسینیان خواهند بود، اما پیشینیان پس نوح و ابراهیم و موسی و عیسی (علیهم السلام)، و اما پسینیان پس محمد و علی و حسن و حسین (علیهم السلام)، پس ریسمانی در پای عرش می کشند، پس زیارت کنندگان قبور ائمه با ما می نشینند، و به درستی که درجه ی زیارت کنندگان

فرزندم علی از همه بلندتر و عطای شان از همه بیشتر خواهد بود.

سوم: از حضرت امام رضا (علیه السلام) روایت است که فرمود: در خراسان بقعه ای است که زمانی بر آن خواهد آمد که محل رفت و آمد ملائکه خواهد بود، و پیوسته فوجی از ملائکه از آسمان فرود خواهند آمد و فوجی بالا خواهد رفت که آن در زمین طوس است و آن والله باغی است از باغ های بهشت هر که مرا در آن بقعه زیارت کند چنان است که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) را زیارت کرده است و حق تعالی بنویسد برای او ثواب هزار حج پسندیده و هزار عمره مقبوله، و من و پدرانم در روز قیامت شفیع او باشیم.

چهارم: به چندین سند صحیح از ابن ابی نصر منقول است که

[صفحه ۵۵]

گفت: خواندم نامه ی امام رضا (علیه السلام) را که نوشته بود به شیعیان من برسانید که زیارت من نزد خدا برابر است با هزار حج، پس من این حدیث را به خدمت امام محمد تقی (علیه السلام) عرض کردم، فرمود: بلی والله هزار حج است از برای کسی که آن حضرت را زیارت کند و حق او را شناسد.

پنجم: به دو سند معتبر منقول است که حضرت امام رضا (علیه السلام) فرمود: که هر که مرا زیارت کند با این دوری قبر من بیایم به نزد او در سه موطن: روز قیامت تا او را خلاصی بخشم از احوال آن در وقتی که نامه ی نیکوکاران در دست راست ایشان و نامه های بدکاران در دست چپ ایشان پرواز کند، و نزد صراط، و نزد ترازوی اعمال.

ششم: در حدیث معتبر دیگر فرمود که: زود

باشد که کشته شوم به زهر با ظلم و ستم و مدفون شوم در پهلوی هارون الرشید و خدا تربت مرا محل تردد شیعیان و دوستان من بگرداند، پس هر که مرا در این غربت زیارت کند واجب شود که من او را زیارت کنم در روز قیامت و سوگند به خدائی که محمد را گرامی داشته و به پیغمبری برگزیده است بر جمیع خلائق هر که از شما شیعیان نزد قبر من دو رکعت نماز کند البته آمرزش گناهان را از خداوند عالمیان در روز قیامت مستحق شود و به حق آن خداوندی که بعد از محمد (صلی الله علیه و آله) ما را گرامی داشته به امامت و مخصوص گردانیده است به وصیت آن حضرت که زیارت کنندگان قبر من در روز قیامت از هر گروهی گرامی ترند، و هر مؤمنی که مرا زیارت کند پس روی او قطره ای از باران برسد، حق

[صفحه ۵۶]

تعالی جسد او را بر آتش جهنم حرام گرداند.

هفتم: به سند معتبر منقول است که محمد بن سلیمان از امام محمد تقی (علیه السلام) پرسید که شخصی حج واجب خود را به عنوان حج تمتع انجام داده پس به مدینه رفت و حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) را زیارت کرد و به نجف رفت و پدرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) را زیارت و حق او را می شناخت و می دانست که او حجت خدا بر خلق است و او درگاه معرفت خدا است که از آن در باید داخل شد، سپس به کربلا رفت و حضرت امام حسین (علیه السلام) را زیارت کر و سرانجام به بغداد رفت و حضرت امام موسی کاظم

(علیه السلام) را زیارت کرد و به شهر خود برگشت در این وقت آن قدر خداوند به او مال و روزی کرد که می تواند به حج برود برای این مرد که حج واجب خود را ادا کرده کدام بهتر است که باز حج کند یا برود به خراسان و پدرت امام رضا (علیه السلام) را زیارت کند؟ فرمود: بلکه برود بر پدرم سلام کند افضل است و باید که در ماه رجب باشد و در این زمان زیارت مکنید که بر ما و شما از جانب خلیفه خوف و ترس مجازات است.

هشتم: شیخ صدوق (ره) در کتاب من لا یحضره الفقیه از حضرت امام محمد تقی (علیه السلام) روایت کرده که فرمود: در میان دو کوه در طوس قطعه ای از زمین است از بهشت که هر که در آن داخل شود در روز قیامت از آتش ایمن خواهد بود.

نهم: و نیز آن حضرت روایت کرده که فرمود: من از جانب حق تعالی بهشت را ضامنم از برای هر که زیارت کند قبر پدرم را به طوس

[صفحه ۵۷]

در حالی که به حق آن حضرت عارف باشد.

دهم: شیخ صدوق (ره) در عیون اخبار الرضا روایت کرده که مردی از صالحین حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) را در خواب دید به خدمت آن حضرت عرض کرد: یا رسول الله کدام یک از فرزندان تو را زیارت کنم؟ فرمودند: بعضی از فرزندان من زهر خورده و بعضی کشته شده به نزد من آمدند، گفتم کدام یک از ایشان را زیارت کنم با پراکندگی مشاهده شان؟ فرمود: آن کسی را که قبر او به تو نزدیکتر است و او مدفون است

به زمین غربت، گفتم: یا رسول الله از این فرمایش رضا را قصد کردید؟. فرمود: بگو صلی الله علیه، بگو صلی الله علیه، بگو صلی الله علیه، بگو صلی الله علیه، سه مرتبه کلام را فرمود.

بدان که محدث قمی گوید که در وسائل و مستدرک ابوابی در استحباب و تبرک به مشهد امام رضا (علیه السلام) و مشاهد ائمه (علیهم السلام) و همچنین استحباب اختیار زیارت امام رضا (علیه السلام) بر زیارت امام حسین (علیه السلام) و بر زیارت هر یک از ائمه (علیهم السلام) و بر حج مندوب و عمره ی مندوبه ذکر شده است. باری، اگر کسی تفصیل این مطالب بخواهد به کتب مذکوره مراجعه نماید.

و بدان که سزاوار است چند مطلب گفته شود:

اول: بدان که زیارت آن حضرت در ایام و اوقات شریفه مختصه به آن حضرت فضیلت بسیار دارد خصوصا در ماه رجب و بیست و سوم ذی قعدة و بیست و پنجم آن و ششم ماه رمضان چنانچه بزرگان فرموده اند، و همچنین در هر روزی که به مناسبتی به آن حضرت اختصاص دارد.

[صفحه ۵۸]

دوم: به سند معتبر از حضرت امام علی النقی (علیه السلام) منقول است هر که را به سوی خدا حاجتی باشد پس جدم حضرت رضا (علیه السلام) را در شهر طوس زیارت کند و در حالی که غسل کرده است و نزد سر آن حضرت دو رکعت نماز کند و در قنوت نماز حاجت خود را. بطلبد البته مستجاب می شود مگر این که برای گناهی یا قطع رحمی سؤال کرده باشد. بدان که موضع قبر آن حضرت بقعه ای است از بقعه های بهشت و هیچ مؤمنی او را زیارت نکند مگر این که خدای تعالی او را از آتش

آزاد کرده داخل بهشت می گرداند.

سوم: از مرحوم مجلسی نقل شده از خط شیخ جلیل شیخ حسین بن عبدالصمد والد شیخ بهایی که شیخ ابو الطیب حسین بن احمد فقیه رازی (ره) ذکر نموده که هر کسی امام رضا (علیه السلام) یا هر یک از ائمه (علیهم السلام) را زیارت کند و نزد آن امام نماز جعفر را بجا آورد برای او نوشته شود به هر رکعتی هزار حج و هزار عمره و هزار بنده آزاد کردن و هزار مرتبه با پیغمبر مرسل به جهاد رفتن و به هر گامی که برمی دارد برای ثواب صد حج و صد عمره و صد بنده آزاد کردن در راه خدا نوشته شود، و نیز صد حسنه و محو شود از او صد سیئه. انشاء الله در بیان نمازهای مستحبه کیفیت نماز حضرت جعفر طیار خواهد آمد.

چهارم: روایت شده از محول سجستانی که چون مأمون حضرت امام رضا (علیه السلام) را از مدینه به خراسان طلب کرد حضرت به جهت وداع با قبر پیغمبر (صلی الله علیه و آله) داخل مسجد شد و مکرر

[صفحه ۵۹]

با قبر آن حضرت وداع می کرد و بیرون می آمد و بر می گشت و در هر دفعه صدای مبارکش به گریه بلند بود، من نزدیک آن حضرت رفتم و سلام کردم جواب داد سپس او را به این سفر تحیت گفتم، فرمود: مرا زیارت کن از جوار جدم بیرون می شوم و در غربت می میرم و در پهلوی هارون دفن می شوم.

شیخ یوسف بن حاتم شامی در در النظیم فرموده که: روایت کردند جماعتی از اصحاب امام رضا (علیه السلام) که آن حضرت فرمود: زمانی که خواستم از مدینه به سوی خراسان بیرون

بیایم عیال خود را جمع کردم و امر کردم ایشان را که بر من گریه کنند تا گریه ی ایشان را بشنوم و دوازده هزار دینار بین ایشان تقسیم کردم و گفتم که من هرگز بر نمی گردم پس گرفتم ابوجعفر جواد را و به مسجد پیغمبر (صلی الله علیه و آله) بردم و دست او را بر کنار قبر گذاردم و او را به قبر چسباندم و حفظ او را به سبب رسول خدا خواستم و جمیع وکیلان و حشم خود را به شنیدن و اطاعت فرمایش او امر کردم و این که مخالفت او را نمایند و به ایشان فهمانیدم که او قائم مقام من است.

و به نقل از سید عبدالکریم بن طاووس روایت کرده است زمانی که مأمون حضرت امام رضا (علیه السلام) را از مدینه به خراسان طلبید حضرت از مدینه به سوی بصره حرکت کرد و به کوفه نرفت و از بصره بر طریق کوفه به بغداد توجه فرمود و از آن جا به قم و داخل قم شد، اهل قم پیشواز آن حضرت آمدند و با هم در باب ضیافت آن حضرت مخاصمه می کردند و هر کدام میل داشتند آن بزرگوار بر او وارد شود،

[صفحه ۶۰]

حضرت فرمود که: شتر من مأمور است هر کجا فرود آمد من آن جا وارد می شوم، پس آن شتر آمد تا در یک خانه خوابید و صاحب خانه در شب آن روز در خواب دیده بود که حضرت امام رضا (علیه السلام) فردا میهمان او خواهد بود، پس چیزی نگذشت که آن محل مقام رفیعی گشت و در زمان ما مدرسه ی معموره است.

شیخ صدوق به سند خود از

اسحاق بن راهویه نقل کرده است گفت: چون امام رضا (علیه السلام) به نیشابور آمد و خواست از آن جا حرکت نماید اصحاب حدیث خدمت آن حضرت جمع شدند و عرض کردند: یابن رسول الله از نزد ما می روی و حدیثی نمی فرمائی که استفاده کنیم از شما؟ آن حضرت در عمارت نشسته بود سر خود را بیرون نمود و فرمود: از پدرم موسی بن جعفر شنیدم فرمود: شنیدم از پدرم جعفر بن محمد فرمود: شنیدم از پدرم محمد بن علی فرمود: شنیدم از پدرم علی بن الحسن فرمود: شنیدم از پدرم حسین بن علی فرمود: شنیدم از پدرم ابیطالب (علیهم السلام) فرمود: شنیدم از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: شنیدم از جبرئیل فرمود: شنیدم از خدای عزوجل که می فرمود: «لا اله الا الله حصنی فمن دخل حصنی امن من عذابی»، چون شتر حضرت راه افتاد ما را صدا زد و فرمود: «بشروطها و أنا من شروطها» یعنی قبول شدن (لا اله الا الله) شروطی دارد و من از شروط آن هستم.

و نقل شده است از ابوالصلت که چون امام رضا (علیه السلام) به ده سرخ رسید در وقتی که به نزد مأمون می رفت گفتند: یابن رسول الله

[صفحه ۶۱]

ظهر شده است آیا نماز نمی کنید؟ پس فرود آمد و آب طلبید، گفتند: آب همراه نداریم، پس با دست مبارک خود زمین را کاوید آن قدر آب جوشید که آن حضرت و هر که با آن حضرت بود وضوء ساختند و اثرش تا امروز باقی است. و چون داخل سناباد شد پشت مبارک خود را به کوهی که دیگها از آن میتراشند گذاشت و فرمود:

خداونداندا نفع بیخس به این کوه و برکت ده در هر چه ظروفی گذارند که از این کوه می تراشند و فرمود که از برای آن حضرت دیگها از سنگ تراشیدند و فرمود که طعام آن حضرت را نپزند مگر در آن دیگها. پس از آن روز مردم دیگها و ظرف ها از آن تراشیدند و برکت یافتند.

و بدان که چنانچه از علماء امامیه (رضوان الله تعالی علیهم) مانند مرحوم طبرسی در اعلام الوری، و شیخ حر عاملی در اثبات الهداه، و محدث قمی در مفاتیح الجنان نقل شده است آن قدر کرامات و معجزات از این روضه ی مقدسه ظاهر شده، و هم چنین در زمان ما تا به حال چندین معجزه به نحو تواتر بیان شده است که احتیاج به نقل وقایع گذشته نیست. آری این مشهد مقدس به برکت آن حضرت (صلوات الله علیه و علی آبائه و ابنائه الطاهرین) مورد پناه خاص و عام است و ملجأ عموم شیعیان و دوستان أميرالمؤمنین (علیه السلام) و جایگاه زیارت و عبادت و عرض نیاز بدرگاه پروردگار عالم و خواستن قضاء حوائج از آن رب جلیل و مایه ی افتخار شیعیان مخصوصا شیعیان ایران است.

امید است خدای تعالی در زیر سایه ی امام زمان ارواح العالمین

[صفحه ۶۲]

له الفداء عزت و شرف و احترام آن مشهد مقدس و هم چنین سایر مشاهد مشرفه را تا ظهور امام زمان (علیه السلام) مستدام بدارد به محمد و آل الطاهرین.

و ما کلام را به ذکر حدیثی از کامل الزیارات که در خصوص زیارت حضرت رضا (علیه السلام) وارد شده که برای هیچ امامی چنین فضیلتی نقل نشده ختم می کنیم:

حدیث نمود مرا، علی بن ابراهیم جعفری

از حمدان دسوائی گفت: داخل شدم بر ابی جعفر ثانی (امام محمد تقی) علیه السلام و عرض کردم: چه ثواب است برای کسی که زیارت کند پدرت را در طوس؟ فرمودند: کسی که قبر پدرم را در طوس زیارت کند خداوند گناهان گذشته و آینده ی او را می آمرزد. حمدان گفت: بعد این ایوب بن نوح بن دراج را دیدم و گفتم: ای ابا الحسین من از مولایم اباجعفر (علیه السلام) - شنیدم که می فرمود: هر که زیارت کند قبر پدرم را در طوس خدا گناهان گذشته و آینده او را می آمرزد. ایوب گفت: زیاده از این نقل کنم برای تو؟ گفتم: آری، فرمود: شنیدم از آن حضرت - یعنی اباجعفر امام محمد تقی (علیه السلام) - هنگامی که قیامت شود برای او (زائر پدرم) منبری مقابل منبر رسول الله (صلی الله علیه و آله) برپا شود تا مردم از حساب فارغ شوند. و در حدیث دیگر است که حمدان چون ایوب بن نوح را دید در حالی که زیارت کرده بود گفت: آمده بودم در طلب آن منبر.

[صفحه ۶۳]

در بیان اذن دخول مشاهد مشرفه که در تمام مشاهد خوانده می شود

اشاره

اول: محدث قمی از شیخ کفعمی نقل فرموده، چون خواستی به مسجد حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) یا یکی از مشاهد مشرفه ائمه (علیهم السلام) داخل شوی پس بگو: اللهم انی وقفت علی باب من أبواب بیوت نبیک صلواتک علیه و آله و قد منعت الناس ان یدخلوا الا باذنه فقلت یا ایها الذین آمنوا لا تدخلوا بیوت النبی الا ان یؤذن لکم اللهم انی اعتقد حرمة صاحب هذا المشهد الشریف فی غیبه کما اعتقد فی حضرته و اعلم ان رسولک و خلفائک علیهم السلام احياء عندک یرزقون یرون مقامی

و يسمعون كلامي و يردون سلامي و انك حجبت عن سمعي كلامهم و فتحت باب فهمي بلذيد مناجاتهم و اني استاذنك يا رب اولاً- و استاذن رسولك صلى الله عليه و اله ثانياً و استاذن خليفتك الامام المفروض على طاعته فلان بن فلان، بجای فلان بن فلان نام ببرد آن امامی را که می خواهد زیارت کند و همچنین نام پدرش را ببرد مثلاً اگر در زیارت امام حسین علیه السلام بگوید: الحسين بن علي

[صفحه ۶۴]

عليه السلام، و اگر در زیارت امام رضا علیه السلام است بگوید: علي بن موسى عليه السلام و هكذا، پس بگوید: و الملائكة الموكلين بهذه البقعة المباركة ثالثاً ادخل يا حجه الله ادخل يا ملائكة الله المقربين المقيمين في هذا المشهد فاذن لي يا مولاي في الدخول افضل ما اذنت لأحد من اوليائك فان لم اكن اهلا لذلك فانت اهل ذلك.

دوم: اذن دخولي است که علامه ی مجلسی (ره) از نسخه ی قدیمه از مؤلفات اصحاب برای دخول در سرداب مقدس و بقاع منوره ائمه (علیهم السلام) نقل فرموده و آن چنان است که می گوئی: اللهم ان هذه بقعة طهرتها و عقوه شرفتها و معالم زكيتها حيث اظهرت فيها ادله التوحيد و اشباح العرش المجيد الذين اصطفيتهم ملوكا لحفظ النظام و اخترتهم رؤساء لجميع الأنام و بعثتهم لقيام القسط في ابتداء الوجود الى يوم القيامة ثم مننت عليهم باستنابه انبيائك لحفظ شرايعك و احكامك فاكملت باستخلافهم رساله المنذرين كما اوجبت رياستهم في فطر المكلفين فسبحانك من اله ما ارافك و لا اله الا انت من ملك ما عدلك حيث طابق صنعك ما فطرت عليه العقول و وافق حكمك ما قررته في المعقول و المنقول فلك الحمد

على تقدير ك الحسن الجميل و لك الشكر على قضائك المعلل باكمل التعليل فسبحان من لا يسئل عن فعله و لا ينازع فى امره و سبحان من كتب على نفسه الرحمه قبل ابتداء خلقه و الحمد لله الذى من علينا بحكام يقومون مقامه لو كان حاضرا فى المكان و لا اله الا الله الذى

[صفحه ٦٥]

شرفنا باوصياء يحفظون الشرايع فى كل الأزمان و الله اكبر الذى اظهرهم لنا بمعجزات يعجز عنها الثقلان لا حول و لا قوه الا بالله العلى العظيم الذى اجرانا على عوائده الجميله فى الأمم السالفين اللهم فللك الحمد والثناء العلى كما وجب لوجهك البقاء السرمدى و كما جعلت نبينا خير النبيين و ملوكنا افضل المخلوقين و اخترتهم على علم على العالمين وفقنا للسعى الى ابوابهم العامره الى يوم الدين و اجعل ارواحنا تحن الى موطن اقدمهم و نفوسنا تهوى النظر الى مجالسهم و عرصاتهم حتى كأننا نخاطبهم فى حضور اشخاصهم فصلى الله عليهم من ساده غائبين و من سلاله طاهرين و من ائمه معصومين اللهم فاذن لنا بدخول هذه العرصات اليت استعبدت بزيارتها اهل الأرضين و السموات و ارسل دموعنا بخشوع المهابه و ذلل جوارحنا بذل العبوديه و فرض الطاعه حتى نقر بما يجب لهم من الأوصاف و نعترف بأنهم شفعاء الخلايق اذا نصبت الموازين فى يوم الأعراف و الحمد لله و سلام على عباده الذين اصطفى محمد و اله الطاهرين.

در کیفیت زیارت حضرت رضا

پس بدان که از برای آن بزرگوار زیارات چندی نقل شده و زیارت مشهور آن حضرت زیارتی است که در کتب معتبره مذکور است، و به شیخ جلیل القدر محمد بن الحسن بن الولید که از مشایخ جناب صدوق است منسوب گردانیده اند.

و از مزار ابن قولویه (ره) معلوم می شود که از ائمه (علیهم السلام) مروی بوده باشد، و کیفیت آن

[صفحه ۶۶]

موافق کتاب من لا- یحضره الفقیه چنان است که چون اراده نمایی زیارت کنی قبر امام رضا (علیه السلام) را در طوس، پس غسل کن پیش از آن که از خانه بیرون روی و بگو در وقتی که غسل می کنی: اللهم طهرنی و طهر لی قلبی و اشرح لی صدری و اجر علی لسانی مدحتک و الثناء علیک فانه لا قوه الا بک اللهم اجعله لی طهورا و شفاء. و می گوئی در وقت بیرون رفتن: بسم الله و بالله و الی الله و الی ابن رسول الله حسبی الله توکلت علی الله اللهم الیک توجهت و الیک قصدت و ما عندک اردت. پس چون بیرون می روی بر در خانه ی خود بایست و بگو: اللهم الیک وجهت و علیک خلفت اهلی و مالی و ما خولتني و بک وثقت فلا تخیننی یا من لا یخیب من اراده و لا یضیع من حفظه صل علی محمد و ال محمد و احفظنی بحفظک فانه لا- یضیع من حفظت. پس هر گاه رسیدی به سلامت انشاء الله پس هر گاه خواهی به زیارت بروی غسل بکن و بگو در وقتی که غسل می کنی: اللهم طهرنی و طهر لی قلبی و اشرح لی صدری و اجر علی لسانی مدحتک و محبتک الثناء علیک فانه لا قوه الا بک و قد علمت ان قوام دینی التسلیم لأمرک و الاتباع لسنه نبیک و الشهاده علی جمیع خلقک اللهم اجعله لی شفاء و نورا انک علی کل شیء قدير. پس بیوش پاکیزه ترین جامعه های خود را و

بر و با پای برهنه به آرامی و وقار و دلت به یاد خدا باشد و الله اكبر و لا اله الا الله و سبحان الله و الحمد لله بگو و گام های خود را کوتاه بردار و چون داخل روضه ی مقدسه شوی بگو: بسم الله و بالله و على مله رسول الله صلى الله عليه و اله اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له و اشهد

[صفحه ۶۷]

ان محمدا عبده و رسوله و ان عليا ولي الله. پس برو به نزد ضريح و قبله را در پشت خود بگیر و رو به روى آن حضرت بایست و بگو:

اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له و اشهد ان محمدا عبده و رسوله و انه سيد الأولين و الاخرين و انه سيد الأنبياء و المرسلين اللهم صل على محمد عبدك و رسولك و نبيك و سيد خلقك اجمعين صلوه لا يقوى على احصائها غيرك اللهم صل على امير المؤمنين على بن ابي طالب عبدك و اخى رسولك الذى انتجته بعلمك و جعلته هاديا لمن شئت من خلقك و الدليل على من بعثته برسالاتك و ديان الدين بعدلك و فصل قضائك بين خلقك و المهيمن على ذلك كله و السلام عليه و رحمه الله و بركاته اللهم صل على فاطمه بنت نبيك و زوجه وليك و ام السبطين الحسن و الحسين سيدى شباب اهل الجنة الطهره الطاهره المطهره النقيه النقيه الرضيه الزكيه سيده نساء اهل الجنة اجمعين صلوه لا يقوى على احصائها غيرك اللهم صل على الحسن و الحسين سبطى نبيك و سيدى شباب اهل الجنة القائمين فى خلقك و الدليلن على من بعث برسالاتك و ديانى الدين

بعدلك و فصلى قضائك بين خلقك اللهم صل على بن الحسين عبدك القائم فى خلقك و الدليل على من بعث برسالاتك و ديانى الدين بعدلك و فصل قضائك بين خلقك سيد العابدين اللهم صل على محمد بن على عبدك و خليفتك فى ارضك باقر علم النبيين اللهم صل على جعفر بن محمد الصادق عبدك و ولى دينك و حجتك على خلقك اجمعين الصادق البار اللهم صل على موسى بن جعفر عبدك الصالح و لسانك فى خلقك الناطق بحكمك

[صفحه ٦٨]

و الحجه على بريتك اللهم صل على بن موسى الرضا المرتضى عبدك و ولى دينك القائم بعدلك و الداعى الى دينك و دين ابائه الصادقين صلوه لا يقوى على احصائها غيرك اللهم صل على محمد بن على عبدك و وليك القائم بامرک و الداعى الى سبيلك اللهم صل على بن محمد عبدك و ولى دينك اللهم صل على الحسن بن على العامل بامرک القائم فى خلقك و حجتك المؤدى عن نبيك و شاهدك على خلقك المخصوص بكرامتك الداعى الى طاعتك و طاعه رسولك صلواتك عليهم اجمعين اللهم صل على حجتك و وليك القائم فى خلقك صلوه تامه ناميه باقيه تعجل بها فرجه و تنصره بها و تجعلنا معه فى الدنيا و الاخره اللهم انى اتقرب اليك بحبهم و اوالى وليهم و اعادى عدوهم فارزقنى بهم خير الدنيا و الاخره و اصرف عنى بهم شر الدنيا و الاخره و احوال يوم القيمة.

پس مى نشينى نزد سر آن حضرت و مى گوئى: السلام عليك يا ولى الله السلام عليك يا حجه الله السلام عليك يا نور الله فى ظلمات الأرض السلام عليك يا عمود الدين السلام عليك يا

وارث ادم صفوه الله السلام عليك يا وارث نوح نبي الله السلام عليك يا وارث ابراهيم خليل الله السلام عليك يا وارث اسمعيل
ذبيح الله السلام عليك يا وارث موسى كلیم الله السلام عليك يا وارث عيسى روح الله السلام عليك يا وارث محمد رسول الله
السلام عليك يا وارث اميرالمؤمنين ولى الله وصى رسول رب العالمين السلام عليك يا وارث فاطمه الزهراء السلام عليك يا
وارث الحسن و الحسين سيدى

[صفحه ۶۹]

شباب اهل الجنة السلام عليك يا وارث على بن الحسين زين العابدين السلام عليك يا وارث محمد بن على باقر علم الأولين و
الآخرين السلام عليك يا وارث جعفر بن محمد الصادق البار السلام عليك يا وارث موسى بن جعفر السلام عليك ايها الصديق
الشهيد السلام عليك ايها الوصى البار التقى اشهد انك قد اقامت الصلوه و اتيت الزكوه و امرت بالمعروف و نهيت عن المنكر و
عبدت الله حتى اتيك اليقين السلام عليك يا اباالحسن و رحمه الله و بر كاته.

پس خود را به ضريح مى چسبانى و مى گوئى:

اللهم اليك صمدت من ارضى و قطعت البلاد رجاء رحمتك فلا تخيبنى و لا تردنى بغير قضاء حاجتى و ارحم قلبنى على قبر
بن اخى رسولك صلواتك عليه و اله بابى انت و امى يا مولاي اتيتك زائرا وافدا عائذا مما جنيت على نفسى و احتطبت على
ظهري فكن لى شافعا الى الله يوم فقرى و فاقتى فلك عند الله مقام محمود و انت عنده وجيه.

پس دست راست را بلند مى كنى و دست چپ را بر قبر مى گشائى و مى گوئى:

اللهم انى اتقرب اليك بحبهم و بولايتهم اتولى اخرهم بما توليت به اولهم و ابرء من كل وليجه

دو نهم الله العن الذين بدلوا نعمتك و اتهموا نبيك و جحدوا باياتك و سخروا بامامك و حملوا الناس على اکتاف ال محمد اللهم انى اتقرب اليك باللعهن عليهم و البرائه منهم فى الدنيا و الاخره يا رحمن.

[صفحه ۷۰]

پس برمی گردی و به نزد پای آن حضرت می روی و می گوئی:

صلی الله علیک یا اباالحسن صلی الله علی روحک و بدنک صبرت و انت الصادق المصدق قتل الله من قتلک بالأیدی و الألسن.

پس تضرع و مبالغه کن در لعنت کردن بر کشنده ی امیرالمؤمنین و قاتلان حسن و حسین (علیهم السلام) و قاتلان جمیع اهل بیت رسول خدا (صلی الله علیه و آله)، پس از پشت قبر برو و نزد سر آن حضرت دو رکعت نماز بکن در رکعت اول سوره ی یس و در رکعت دوم سوره ی الرحمن بخوان و جهد کن در دعا و تضرع و بسیار دعا کن از برای خود و پدر و مادر خود و جمیع برادران مؤمن خود و آنچه خواهی نزد سر آن حضرت بمان و باید که نمازهای خود را نزد قبر بکنی.

مؤلف گوید که: این زیارت بهترین زیارات آن حضرت است. و در فقیه و عیون و کتب علامه ی مجلسی و غیره، و سخروا بامامک که در آخر زیارت است با دو میم است، یعنی: و لعنت کن خداوند کسانی که استهزاء نمودند به امامی که تو از جهت ایشان مقرر فرمودی. و لکن در مصباح الزائر: سخروا بایامک است، و این نیز درست است بلکه شاهد از جهت اولی باشد چه آن که مراد از ایام ائمه (علیهم السلام) است، چنانکه در خبر صقر بن أبی دلف در فصل پنجم از باب اول معلوم

و بدان نیز که لعنت کردن بر قاتلان ائمه (علیهم السلام) به هر زبانی که کرده شود خوب است، و اگر این عبارت را که از بعضی ادعیه اخذ شده بخواند شاید انطباق باشد:

اللهم العن قتله امیرالمؤمنین و قتله الحسن و الحسین علیهم

[صفحه ۷۱]

السلام و قتله اهل بیت نبیک اللهم العن اعداء ال محمد و قتلتهم و زدهم عذابا فوق العذاب و هوانا فوق هوان و ذلا فوق ذل و خزیا فوق خزی اللهم دعهم الی النار دعا و اركسهم فی الیم عذابك ركسا و احشرهم و اتباعهم الی جهنم زمرا.

و در تحفه الزائر است که شیخ مفید ذکر کرده که مستحب است که بعد از نماز زیارت امام رضا (علیه السلام) این دعا بخوانند:

اللهم انی استلک یا الله الدائم فی ملکه القائم فی عزه المطاع فی سلطانه المتفرد فی کبریائه المتوحد فی دیمومیه بقائه العادل فی بریته العالم فی قضیته الکریم فی تاخیر عقوبته الهی حاجاتی مصروفه الیک و امالی موقوفه لیدیک و کلماتی و فقتنی من خیر فانت دلیلی علیه و طریق الیه یا قدیرا لا- تؤده المطالب یا ملیا یلجأ الیه کل راغب ما زلت مصحوبا منک بالنعم جاریا علی عادات الاحسان و الکریم استلک بالقدره النافذه فی جمیع الأشياء و قضائک المبرم الذی تحجبه بایسر الدعاء و بالنظره الی نظرت بها الی الجبال فتشامت و الی الارضین فتسطحت و الی السموات فارتفعت و الی البحار فتفجرت یامن جل ادوات لحظات البشر و لطف عن دقائق خطرات الفکر لا تحمد یا سیدی الا بتوفیق منک یقتضی حمدا و لا تشکر علی اصغر منه الا استوجبت بها شکرا فمتی تحصی نعمائک یا الهی و تجازی الاوک

يا مولاي وتكافىء صنایعك يا سيدى و من نعمك يحمد الحامدون و من شكرك يشكر الشاكرون وانت المعتمد للذنوب فى
عفوك الناشر على الخاطئين جناح سترك و انت الكاشف للضر بيدك

[صفحه ٧٢]

فكم من سيئه اخفاها حلمك حتى دخلت و حسنه ضاعفها فضلك حتى عظمت عليها مجازاتك جللت ان يخاف منك الا
العدل و ان يرجى منك الا الاحسان و الفضل فامنن على بما اوجه فضلك و لا تخذلنى بما يحكم به عدلك سيدى لو علمت
الأرض بذنوبى لساخت بى او الجبال لهدتنى او السموات لاختطفتنى او البحار لا غرقتنى سيدى سيدى سيدى مولاي مولاي
مولاي قد تكرر وقوفى لضيافتك فلا تحرمنى ما وعدت المتعرضين لمسئلتك يا معروف العارفين يا معبود العابدين يا مشكور
الشاكرين يا جليس الذاكرين يا محمود من حمده يا موجود من طلبه يا موصوف من وحده يا محبوب من احبه يا غوث من
اراده يا مقصود من اناب اليه يا من لا يعلم الغيب الا هو يا من لا يصرف السوء الا هو يا من لا يدبر الأمر الا هو يا من لا يغفر
الذنب الا هو يا من لا يخلق الخلق الا هو يا من لا ينزل الغيث الا هو صل على محمد و آل محمد واغفرلى يا خير الغافرين رب
انى استغفرك استغفار حياء و استغفرك استغفار رجاء و استغفرك استغفار انابه و استغفرك استغفار رغبه و استغفرك استغفار
رهبه و استغفرك استغفار طاعه و استغفرك استغفار ايمان و استغفرك استغفار اقرار و استغفرك استغفار اخلاص و استغفرك
استغفار تقوى و استغفرك استغفار توكل و استغفرك استغفار ذله و استغفرك استغفار عامل لك هارب منك اليك فصل على
محمد و آل محمد

و تب علی و علی والدی بما تبت و تتوب علی جمیع خلقک یا ارحم الراحمین یا من یسمى بالغفور الرحیم یا من یسمى بالغفور الرحیم یا من یسمى بالغفور الرحیم
الرحیم یا من یسمى بالغفور الرحیم صل علی محمد و ال محمد

[صفحه ۷۳]

و اقبل توبتی و زک عملی و اشکر سعیی و ارحم ضراعتی و لا تحجب صوتی و لا تخیب مسئلتی یا غوث المستغین و ابلغ ائمتی سلامی و دعائی و شفعمهم فی جمیع ما سئلتک و اوصل هدیتی الیهم کما ینبغی لهم و زدهم من ذلک ما ینبغی لک باضعاف لا یحصیها غیر و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم و صلی الله علی اطیب المرسلین محمد و اله الطاهرین.

مؤلف گوید که علامه ی مجلسی در بحار از بعض مؤلفات قدماء اصحاب زیارتی برای حضرت رضا (علیه السلام) نقل کرده که معروف است به (جوادیه)، و در آخر آن زیارت است که نماز زیارت بجا آور و تسبیح کن و هدیه نما آن را به آن حضرت، پس بگو: اللهم انی اسئلك یا الله الدائم و این دعا را تا به آخر نقل کرده، پس هر گاه در آن مشهد مقدس آن زیارت را خواندی این دعا را ترک مکن.

زیارت دیگر: زیارتی است که ابن قولویه از بعضی ائمه (علیهم السلام) روایت کرده که فرمودند: چون به نزد قبر امام رضا (علیه السلام) بروی، بگو:

اللهم صل علی علی بن موسی الرضا المرتضی الامام التقی النقی و حجتک علی من فوق الأرض و من تحت الثری الصدیق الشهید صلوه کثیره تامه زاکیه متواصله متواتره مترادفه کافضل ما صلیت علی احد من اولیائک.

زیارت دیگر: زیارتی است که شیخ مفید در مقنعه

نقل کرده، فرمود: می ایستی نزد قبر آن حضرت بعد از آن که غسل زیارت کرده

[صفحه ۷۴]

باشی و پاکیزه ترین جامه های خود را پوشیده باشی و می گوئی:

السلام عليك يا ولي الله و ابن وليه السلام عليك يا حجه الله و ابن حجه السلام عليك يا امام الهدى و العروه الوثقى و رحمه الله و برکاته اشهد انک مضیت علی ما مضی علیه اباؤک الطاهرون صلوات الله عليهم لم تؤثر عمی علی هدی و لم تمل من حق الی باطل و انک نصحت لله و لرسوله و ادیت الأمانه فجزاک الله عن الاسلام و اهله خیر الجزاء اتیتک بابی و امی زائرا عارفا بحقک موالیا لأولیائک معادیا لأعدائک فاشفع لی عند ربک. پس بچسبان خود را به قبر و ببوس آن را و بگذرا دو طرف روی خود را بر آن، پس بگرد به جانب سر و بگو: السلام عليك يا مولای یابن رسول الله و رحمه الله و برکاته اشهد انک الامام الهادی و الولی المرشد ابرء الی الله من اعدائک و اتقرب الی الله بولایتک صلی الله علیک و رحمه الله و برکاته. پس دو رکعت نماز زیارت بجا آور و بعد از آن هر چه خواستی نماز کن و بگرد به طرف پا، پس دعا کن به آنچه می خواهی انشاء الله.

مؤلف گوید که: زیارت آن حضرت در ایام و اوقات شریفه ی مختصه به آن حضرت فضیلت بسیار دارد خصوصا در ماه رجب و بیست و سیم ذی القعدة و بیست و پنجم آن و ششم ماه رمضان چنان که در محل خود در اعمال ماه ها ذکر شد و غیر این روزها از ایام دیگر که به آن

حضرت اختصاصی دارد. و چون خواستی وداع کنی آن حضرت را پس بگو آنچه را که در وداع حضرت رسول صلی الله علیه و آله می گفتی: لا جعله الله اخر تسلیمی عليك، و اگر خواستی بگو: السلام عليك يا ولي الله

[صفحه ۷۵]

و رحمه الله و برکاته اللهم لا- تجعله اخر العهد من زیارتی ابن نبیک و حجتک علی خلقک و اجمعنی و ایاه فی جنتک و احشرنی معه و فی حزبه مع الشهداء و الصالحین و حسن اولئک رفیقا و استودعک الله و استرعیک و اقرء عليك السلام انا بالله و بالرسول و بما جئت به و دلت علیه فاکتبا مع الشاهدین.

در مصباح الزائر فرمود: و چون خواستی وداع کنی و برگردی یعنی در هر یک از مشاهد مشرفه که هستی پس بگو: السلام عليك يا اهل بيت النبوه و معدن الرساله سلام مودع لا سئم و لا قال و رحمه الله و برکاته عليكم اهل البيت انه حمید مجید سلام ولی غیر راغب عنکم و لا منحرف عنکم و لا مستبدل بکم و لا مؤثر عليكم و لا زاهد فی قربکم لا جعله الله اخر العهد من زیاره قبورکم و اتیان مشاهدکم و السلام عليكم و حشرنی الله فی زمرتکم و اوردنی حوضکم و ارضاکم عین و مکننی فی دولتکم و احیانی فی رجعتکم و ملکنی فی ایامکم و شکر سعی لکم و غفر ذنوبی بشفاعتکم و اقال عشرتی بحبکم و اعلی کعبی بموالاتکم و شرفنی بطاعتکم و اعزنی بهدیکم و جعلنی ممن ینقلب مفلحا منجحا سالما غانما معافا غنیا فائزا برضوان الله و فضله و کفایته بافضل ما ینقلب به احد من زوارکم

و موالیکم و محبیکم و شیعتکم و رزقنی الله العود ثم العود ما ابقانی ربی بنیه صادقہ و ایمان و تقوی و اخبات و رزق واسع
حلال طیب اللهم لا- تجعله اخر العهد من زیارتهم و ذکرهم و الصلوه علیهم و اوجب لی المغفره و الرحمه و الخیر و البرکه و
النور و الايمان و حسن الاجابه كما

[صفحه ۷۶]

اوجبت لأولیائک العارفين بحقهم الموجبين طاعتهم و الراغبين فی زیارتهم المتقربین الیک و الیهم بابی انتم و امی و نفسی و
مالی و اهلی اجعلونی من همکم و صیرونی فی حزبکم و ادخلونی فی شفاعتکم و اذکرونی عند ربکم اللهم صل علی محمد و
ال محمد و ابغ ارواحهم و اجسادهم عنی تحیه کثیره و سلاما و السلام علیکم و رحمہ الله و برکاته.

[صفحه ۷۷]

در بیان زیارات جامعه که در همه ی مشاهد مشرفه خوانده می شود

زیارت جامعه کبیره

شیخ صدوق در فقیه و عیون روایت کرده از موسی بن عبدالله نخعی که گفت: عرض کردم به خدمت حضرت امام علی نقی
(علیه السلام) که: یابن رسول مرا تعلیم فرما زیارتی با بلاغت که کامل باشد که هر گاه خواستم زیارت کنم یکی از شما را آن
را بخوانم. فرمود که: چون به درگاه رسیدی بایست و بگو شهادتین را یعنی بگو: اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و
اشهد ان محمدا صلی الله علیه و اله عبده و رسوله و با حال غسل باشی، و چون داخل حرم شوی و قبر را به بینی بایست و سی
مرتبه الله اکبر بگو، پس اندکی راه برو و به آرام دل و آرام تن و گام ها را نزدیک یکدیگر گذار، پس بایست و سی مرتبه الله
اکبر بگو، پس

نزدیک قبر مطهر رو و چهل مرتبه الله اکبر بگو تا صد تکبیر تمام شود. و شاید چنان که مجلسی اول گفته وجه تکبیر این باشد که اکثر طباع مائلند بغلو مبادا از عبارات امثال این زیارت به غلو افتد یا از بزرگی حق سبحانه و تعالی غافل شوند یا غیر این ها، پس بگو:

[صفحه ۷۸]

السلام عليك يا اهل بيت النبوه و موضع الرساله و مختلف الملائكه و مهبط الوحي و معدن الرحمه و خزان العلم و منتهى الحلم و اصول الكرم و قاده الأمام و اولياء النعم و عناصر الأبرار و دعائم الأخيار و ساسه العباد و ارکان البلاد و ابواب الايمان و امناء الرحمن و سلاسه النبيين و صفوه المرسلين و عتره خيره رب العالمين و رحمه الله و بركاته السلام على ائمه الهدى و مصاييح الدجى و اعلام التقى و ذوى النهى و اولى الحجى و كهف الورى و ورثه الأنبياء و المثل الأعلى و الدعوه الحسنى و حجج الله على اهل الدنيا و الاخره و الأولى و رحمه الله و بركاته السلام على محال معرفه الله و مساكن برکه الله و معادن حكمه الله و حفظه سر الله و حملة كتاب الله و أوصياء نبى الله و ذريه رسول الله صلى الله عليه و اله و رحمه الله و بركاته السلام على الدعاه الى الله و الأدلاء على مرضات الله و المستقرين فى امر الله و التامين فى محبه الله و المخلصين فى توحيد الله و المظهرين لأمر الله و نهيه و عباده المكرمين الذين لا يسبقونه بالقول و هم بامرهم يعملون و رحمه الله و بركاته السلام على الأئمه الدعاه و

القاده الهداه و الساده الولاه و الذاده الحماه و اهل الذكر و اولى الأمر و بقيه الله و خيرته و حزبه و عيبه علمه و حجته و صراطه و نوره و برهانه و رحمه الله و بركاته اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له كما شهد الله لنفسه و شهدت له ملائكته و اولوا العلم من خلقه لا-اله الا-هو العزيز الحكيم و اشهد ان محمدا عبده المنتجب و رسوله و المرتضى ارسله بالهدى و دين الحق ليظهره على الدين و لو كره المشركون و اشهد انكم الأئمه الراشدون

[صفحه ٧٩]

المهديون المعصومون المكرمون المقربون المتقون الصادقون المصطفون المطيعون لله القوامون بامرهم العاملون بارادته الفائزون بكرامته اصطفاكم بعلمه و ارتضاكم لغيبه و اختاركم لسره و اجتباكم بقدرته و اعزكم بهداه و خصكم ببرهانه و انتجكم لنوره و ايدكم بروحه و رضيكم خلفاء في ارضه و حججا على بريته و انصارا لدينه و حفظه لسره و خزنه لعلمه و مستودعا لحكمته و تراجمه لوحيه و اركاننا لتوحيدده و شهداء على خلقه و اعلاما لعباده و منارا في بلاده و ادلاء على صراطه عصمكم الله من الزلل و امنكم من الفتن و طهركم من الدنس و اذهب عنكم الرجس و طهركم تطهيرا فعظمتكم جلاله و اكبرتم شانته و مجدتم كرمه و ادمتم ذكره و وكدتم ميثاقه و احكمتكم عقد طاعته و نصحتكم له في السر و العلانيه و دعوتكم الى سبيله بالحكمه و المواعظه الحسنه و بذلتكم انفسكم في مرضاته و صبرتم على ما اصابكم في جنبه و اقمتم الصلوه و اتيتم الزكوه و امرتم بالمعروف و نهيتم عن المنكر و جاهدتم في الله حق

جهاده حتى اعلنتم دعوتيه و بيتم فرائضه و اقمتم حدوده و نشرتم شرايع احكامه و سنتم سنته و صرتم فى ذلك منه الى الرضا و سلمتم له القضاء و صدقتم من رسله من مضى فالراغب عنكم مارق و اللازم لكم لاحق و المقصر فى حقكم زاهق و الحق معكم و فيكم و منكم و اليكم و انتم اهل و معدنه و ميراث النبوه عندكم و ايباب الخلق اليكم و حسابهم و عليكم و فصل الخطاب عندكم و آيات الله لديكم و عزائمه فيكم و نوره و برهانه عندكم و امره اليكم من والاكم فقد ولى الله و من عاداكم فقد عاد الله و من احبكم فقد احب الله و من ابغضكم فقد ابغض

[صفحه ٨٠]

الله و من اعتصم بكم بالله انتم الصراط الأقوم و شهداء دار الفناء و شفعاء دار البقاء و الرحمه الموصوله و الايه المخزونه و الأمانه المحفوظه و الباب المبتلى به الناس من اتيكم نجى و من لم يأتكم هلك الى الله تدعون و عليه تدلون و به تؤمنون و له تسلمون و بامرهم تعملون و الى سبيله ترشدون و بقوله تحكمون سعد من والاكم و هلك من عاداكم و خاب من جحدكم و ضل من فارقكم و فاز من تمسك بكم و امن من لجا اليكم و سلم من صدقكم و هدى من اعتصم بكم من اتبعكم فالجنه ماويه و من خالفكم فالنار مثويه و من جحدكم كافر و من حاربكم مشرك و من رد عليكم فى اسفل درك من الجحيم اشهد ان هذا سابق لكم فيما مضى و جار لكم فيما بقى و ان ارواحكم و نوركم و طينتكم واحده طابت

و طهرت بعضها من بعض خلقكم الله انوارا فجعلكم بعرشه محققين حتى من علينا بكم فجعلكم فى بيوت اذن الله ان ترفع و يذكر فيها اسمه و جعل صلوتنا عليكم و ما خصنا به من ولايتكم طيبا لخلقنا و طهاره لأنفسنا و تزكيه لنا و كفاره لذوننا فكنا عنده مسلمين بفضلكم و معروفين بتصديقنا اياكم فبلغ الله بكم اشرف محل المكرمين و اعلى منازل المقربين و ارفع درجات المرسلين حيث لا- يلحقه لا حق و لا يفوقه فائق و لا يسبقه سابق و لا يطمع فى اداركه طامع حتى لا يبقى ملك مقرب و لا نبي مرسل و لا- صديق و لا شهيد و لا عالم و لا جاهل و لا دنى و لا فاضل و لا مؤمن صالح و لا فاجر طالح و لا حبار عنيد و لا شيطان مرید و لا خلق فيما بين ذلك شهيد الا عرفهم جلاله امرکم و عظم خطرکم و کبر شانکم و تمام نورکم

[صفحه ۸۱]

و صدق مقاعدكم و ثياب مقامكم و شرف محلکم و منزلتکم عنده و کرامتکم علیه و خاصتکم لديه و قرب منزلتکم منه بابی انتم و امی و اهلی و مالی و اسرتی اشهد الله و اشهدکم انی مؤمن بکم و بما امنتم به کافر بعدوکم و بما کفرتم به مستبصر بشانکم و بضلاله من خالفکم موال لکم و لأولیائکم مبغض لأعدائکم و معاد لهم سلم لمن سالمکم و حرب لمن حاربکم محقق لما حققتم مبطل لما ابطلتم مطیع لکم عارف بحقکم مقر بفضلكم محتمل لعلمکم محتجب بدمتکم معترف بکم مؤمن بايايکم مصدق برجعتکم منتظر لأمرکم مرتقب لدولتکم اخذ بقولکم عامل بامرکم مستجیر بکم زائر لکم

عائذ بقبوركم مستشفع الى الله عزوجل بكم و متقرب بكم اليه و مقدمكم امام طلبتي و حوائجي و اردادتي في كل احوالي و اموري مؤمن بسرکم و علائقیتکم و شاهدکم و غائبکم و اولکم و اخرکم و مفوض في ذلك كله اليكم و مسلم فيه معكم و قلبي لكم مسلم و راىي لكم تبع و نصرتي لكم معده حتى يحيى الله تعالى دينه بكم و يردكم في ايامه و يظهركم لعدله و يمكنكم في ارضه فمعكم معكم لا- مع غيركم امنتم بكم و توليت اخركم بما توليت به اولكم و برئت الى الله عزوجل من اعدائكم و من الجبت و الطاغوت و الشياطين و حزبهم الظالمين لكم الجاحدين لحقكم و المارقين من ولايتكم و الغاصبين لايرثكم الشاكين فيكم المنحرفين عنكم و من كل وليجه دونكم و كل مطاع سواكم و من الأئمة الذين يدعون الى النار فثبنتني الله ابدًا ما حييت على موالاتكم و محبتكم و دينكم و وفقني لطاعتكم و رزقني شفاعتكم و جعلني من خيار مواليكم التابعين لما

[صفحه ٨٢]

دعوتكم اليه و جعلني ممن يقتص اثاركم و يسلك سبيلكم و يهتدى بهديكم و يحشر في زمركم و يكر في رجعتكم و يملك في دولتكم و يشرف في عافيتكم و يمكن في ايامكم و تقر عينه غدا برؤيتكم بابي انتم و امي و نفسي و اهلي و مالي من اراد الله بدء بكم و من وحده قبل عنكم و من قصده توجه بكم موالي لا احصى ثنائكم و لا ابلغ من المدح كنهكم و من الوصف قدركم و انتم نور الأخيار و هداه الأبرار و حجج الجبار بكم فتح الله و بكم يختم و بكم

ينزل الغيث و بكم يمسك السماء ان تقع على الأرض الا باذنه و بكم ينفس الهم و يكشف الضر و عندكم ما نزلت به رسله و هبطت به ملائكته و الى جدكم. اكر زيارت اميرالمؤمنين (عليه السلام) باشد به جاى و الى جدكم بگو: و الى اخيك بعث الروح الأمين اتاكم الله ما لم يؤت احدا من العالمين طأطأ كل شريف لشرفكم و نجح كل متكبر لطاعتكم و خضع كل جبار لفضلكم و ذل كل شىء لكم و اشرقت الأرض بنوركم و فاز الفائزون بولايتكم بكم يسلك الى الرضوان و على جحد ولايتكم غضب الرحمن بابى انتم و امى و نفسى و اهلى و مالى ذكركم فى الذاكرين و اسماءكم فى الأسماء و اجسادكم فى الأجساد و ارواحكم فى الأرواح و انفسكم فى النفوس و اثاركم فى الاثار و قبوركم فى القبور فما احلى اسمائكم و اكرم انفسكم و اعظم شانكم و اجل خطركم و اوفى عهدكم و اصدق وعدكم كلامكم نور و امركم رشد و وصيتكم التقوى و فعلكم الخير و عادتكم الاحسان و سجيتم الكرم و شانكم الحق و الصدق و الرفق و قولكم حكم و حتم و راىكم علم و حلم و حزم ان ذكر الخير كنتم اوله

[صفحه ۸۳]

و اصله و فرعه و معدنه و ماويه و منتهاه بابى انتم و امى و نفسى كيف اصف حسن ثنائكم و احصى جميل بلائكم و بكم اخرجنا من الذل و فرج عنا غمرات الكروب و انقذنا من شفا جرف الهلكات و من النار بابى انتم و امى و نفسى بموالاتكم علمنا الله معالم ديننا و اصلح ما كان فسد من ديانا و بموالاتكم تمت الكلمه

و عظمت النعمه و اثلقت الفرقه و بموالا-تكم تقبل الطاعه المفترضه و لكم الموده الواجبه و الدرجات الرفعيه و المقام المحمود و المكان المعلوم عند الله عزوجل و الجاه العظيم و الشان الكبير و الشفاعه المقبوله ربنا انا بما انزلت و اتبعنا الرسول فاكتبنا مع الشاهدين ربنا لا ترغ قلوبنا بعد اذ هديتنا و هب لنا من لدنك رحمه انك انت الوهاب سبحان ربنا ان كان وعد ربنا لمفعولا يا ولى الله ان بينى و بين الله عزوجل ذنوبا لا- يأتى عليها الا- رضاكم فيحق من ائتمنكم على سره و استرعاكم امر خلقه و قرن طاعتكم بطاعته لما استوهبتم ذنوبى و كنتم شفعاى فانى لكم مطيع من اطاعكم فقد اطاع الله و من عصاكم فقد عصى الله و من احبكم فقد احب الله و من ابغضكم فقد ابغض اله اللهم انى لو وجدت شفعا اقرب اليك من محمد و اهل بيته الأخيار الأئمه الأبرار لجعلتهم شفعاى فيحقهم الذى اوجبت لهم عليك اسئلك ان تدخلنى فى جملة العارفين بهم و بحقهم فى زمره المرحومين بشفاعتهم انك ارحم الراحمين و صلى الله على محمد و اله الطاهرين و سلم كثيرا و حسبنا الله و نعم الوكيل. بدان كه علامه ي مجلسى (ره) فرموده: اين زيارت بهترين زيارت جامعه از جهت متن و سند و فصاحت و بلاغت مى باشد.

[صفحه ۸۴]

زيارت امين الله

السلام عليك يا امين الله فى ارضه و حجته على عباده السلام عليك يا امير المؤمنين [۲۱] اشهد انك جاهدت فى الله حق جهاده و عملت بكتاباه و اتبعت سنن نبيه صلى الله عليه و اله حتى دعاك الله الى جواره فقبضك اليه باختياره و الزم اعدائك الحجه مع

ما

لك من الحجج البالغه على جميع خلقه اللهم فاجعل نفسى مطمئنه بقدرتك راضيه بقضائك مولعه بذكرك و دعائك محبه لصفوه اوليائك محبوبه فى ارضك و سمائك صابره على نزول بلائك شاكره لفواضل نعمائك ذاكره لسوايغ الاثك مشتاقه الى فرحه لقاءك متزوده التقوى ليوم جزائك مستنه بسنن اوليائك مفارقه لأخلاق اعدائك مشغوله عن الدنيا بحمدك و ثنائك پس پهلوى مبارك خود را بر قبر گذاشت و گفت: اللهم ان قلوب المخبتين اليك و الهه و سبل الراغبين اليك شارع و اعلام القاصدين اليك واضحه و افئده العارفين منك فازعه و اصوات الداعين اليك صاعده و ابواب الاجابه لهم مفتحه و دعوه من ناجاك مستجاب و توبه من اناب اليك مقبوله و عبره من بكى من خوفك مرحومه و الاغاثه لمن استغاثك بك موجوده و الاعانه لمن استعان بك مبذوله و عداتك لعبادك منجزه و زلل من استقالك مقاله و اعمال العاملين لديك محفوظه و ارزاقك الى الخلائق من لدنك نازله و عوائد المزيد اليهم واصله و ذنوب المستغفرين مغفوره و حوائج خلقك عندك

[صفحه ٨٥]

مقضىه و جوائز السائلين عندك موفره و عوائد المزيد متواتره و موائد المستطعمين معده و مناهل الظماء مترعه اللهم فاستجب دعائى و اقبل ثنائى و اجمع بينى و بين اوليائى بحق محمد و على و فاطمه و الحسن و الحسين انك ولى نعمائى و منتهى مناى و غايه رجائى فى منقلبى و مثواى و در كامل الزياره، بعد از اين زيارت اين فقرات نيز مسطور است انت الهى و سيدى و مولاي اغفر لأولياننا و كف عنا اعدائنا و اشغلهم عن اذانا و اظهر كلمه الحق و اجعلها العليا و ادحض كلمه الباطل

و اجعلها السفلى انك على كل شىء قدير. مؤلف گوید: که این زیارت شریفه هم از زیارات مطلقه محسوب می شود و هم از زیارات مخصوصه ی روز غدیر و هم از زیارات جامعه که در جمیع روضات مقدسه ی ائمه (علیهم السلام) خوانده می شود.

زیارت جامعه صغیره

شیخ صدوق در کتاب من لا یحضره الفقیه روایت نموده از حضرت امام رضا (علیه السلام) سؤال کردند در باب آمدن به نزد قبر امام موسی (علیه السلام)، فرمودند که: نماز بگزارید در مسجد هائی که در اطراف قبر آن حضرت است و مجزی است در همه ی مواضع یعنی در زیارت هر یک از ائمه (علیهم السلام) یا مطلق مزارهای شریفه ی مقدسه مانند مراقد انبیاء و سایر اوصیاء (علیهم السلام) كما هو الظاهر این که بگوئی:

السلام على اولياء الله واصفيائه، السلام على امناء الله و احبائه السلام على انصار الله و خلفائه السلام على محال معرفة الله السلام على مساكن ذكر الله السلام على مظهرى امر الله و نهيه السلام على

[صفحه ۸۶]

الدعاء الى الله السلام على المستقرين فى مرضات الله السلام على المخلصين فى طاعة الله السلام على الأذلاء على الله السلام على الذين من والاهم فقد والى الله و من عاداهم فقد عادى الله و من عرفهم فقد عرف الله و من جهلهم فقد جهل الله و من اعتصم بهم فقد اعتصم بالله و من تخلى منهم فقد تخلى من الله عزوجل و اشهد الله انى سلم لمن سالمتم و حرب لمن حاربتم مؤمن بسرکم و علانيتکم مفوض فى ذلكم كله اليكم لعن الله عدو ال محمد من الجن و الانس و ابرء الى الله منهم و صلى الله على محمد و اله. و این زیارت در کتاب

کافی و تهذیب و کامل الزیاره نقل شده و در همه کتب بعد از اتمام زیارت مذکور است که: (این یعنی کلماتی که ذکر شد مجزی است در همه زیارت ها و بسیار صلوات می فرستی بر محمد و آل محمد (علیهم السلام) و نام می بری یک یک را به نام های ایشان و بیزاری می جوئی از دشمنان ایشان و اختیار می نمائی هر دعائی را که خواهی از برای خود و مؤمنین و مؤمنات). مؤلف گوید که: ظاهر آن است که تتمه مذکوره جزء حدیث بوده باشد و بر تقدیری که عبارت بعضی از محدثین باشد چون اعظم مشایخ حدیث چنین فهمیده اند که در همه زیارت ها کافی است چنانچه ظاهر اول حدیث بر آن دلالت دارد و در باب زیارت جامعه نقل نموده اند و الفاظ زیارت همه از صفات جامعه است که اختصاص به بعضی ندارد، بنابراین جمع و خواندن آن در همه ی مشاهد حتی در مشاهد انبیاء و اوصیاء (علیهم السلام) چنانچه جمعی از علماء در مشهد جناب یونس (ع) نقل کرده اند مناسب است، و چون در ذیل زیارت امر به صلوات

[صفحه ۸۷]

بر هر یک به خصوص وارد شده است اگر صلوات منسوبه به ابوالحسن ضراب اصفهانی را بخوانی مناسب است و آن صلوات این است:

بسم الله الرحمن الرحيم اللهم صل على محمد سيد المرسلين و خاتم النبيين و حجه رب العالمين المنتجب تفي الميثاق المصطفى في الظلال المطهر من كل افة البري ء من كل عيب المؤمل للنجاه المرتجى للشفاعة المفوض اليه دين الله اللهم شرف بنيانه و عظم برهانه و افلج حجه و ارفع درجته و اضئ نوره و بيض وجهه و اعطه الفضل و الفضيله و المنزله

والوسيله و الدرجه الرفيعه و ابعثه مقاما محمودا يغبطه به الأولون و الاخرون و صل على اميرالمؤمنين و وارث المرسلين و قائد
الغر المحجلين و سيد الوصيين و حجه رب العالمين و صل على الحسن بن علي اما المؤمنين و وارث المرسلين و حجه رب
العالمين و صل على الحسين بن علي امام المؤمنين و وارث المرسلين و حجه رب العالمين و صل على علي بن الحسين بن علي امام
المؤمنين و وارث المرسلين و حجه رب العالمين و صل على علي بن الحسين امام المؤمنين و وارث المرسلين و حجه رب
العالمين و صل على محمد بن علي امام المؤمنين و وارث المرسلين و حجه رب العالمين و صل على جعفر بن محمد امام
المؤمنين و وارث المرسلين و حجه رب العالمين و صل على موسى بن جعفر امام المؤمنين و وارث المرسلين و حجه رب
العالمين و صل على علي بن موسى امام المؤمنين و وارث المرسلين و حجه رب العالمين و صل على محمد بن علي امام
المؤمنين و وارث المرسلين و حجه رب العالمين و صل على علي بن محمد امام المؤمنين و وارث المرسلين و حجه رب
العالمين و صل

[صفحه ٨٨]

على الحسن بن علي امام المؤمنين و وارث المرسلين و حجه رب العالمين و صل على الخلف الهادي المهدي امام المؤمنين و
وارث المرسلين و حجه رب العالمين اللهم صل على محمد و اهل بيته الأئمه الهادين العلماء الصادقين الأبرار المتقين دعائم
دينك و اركان توحيدك و تراجمه و حيك و حججك على خلقك و خلفائك في ارضك الذين اخترتهم لنفسك و
اصطفتهم على عبادك و ارتضيتهم لدينك و خصصتهم بمعرفتك و

جللتهم بكرامتك و غشيتهم برحمتك و رببتهم بنعمتك و غذيتهم بحمتك و البستهم نورك و رفعتهم في ملكوتك و حففتهم بملائكتك و شرفتهم بنبيك صلواتك عليه و اله اللهم صل على محمد و عليهم صلوه زاكيه ناميه كثيره دائمه طيبه لا يحيط بها الا- انت و لا- يسعها الا علمك و لا يحصيها احد غيرك اللهم و صل على وليك المحيي سنتك القائم بامرک الداعي اليك الدليل عليك حجتك على خلقك و خليفتك في ارضك و شاهدك على عبادك اللهم اعز نصره و مد في عمره و زين الأرض بطول بقاءه اللهم اكفه بغى الحاسدين و اعذه من شر الكائدين و ازجر عنه اراده الظالمين و خلصه من ايدي الجبارين اللهم اعطه في نفسه و ذريته و شيعته و رعيته و خاصته و عامته و عدوه و جميع اهل الدنيا ما تقر به عينه و تسر به نفسه و بلغه افضل ما امله في الدنيا و الاخره انك على كل شىء قدير اللهم جدد به ما امتحى من دينك و احى به ما بدل من كتابك و اظهر به ما غير من حكمك حتى يعود دينك به و على يديه غضا جديدا خالصا مخلصا لا شك فيه و لا شبهه معه و لا باطل عنده و لا

[صفحه ٨٩]

بدعه لديه اللهم نور بنوره كل ظلمه و هد بركنه كل بدعه و اهدم بعزه كل ضلاله و اقصم به كل جبار و اخمد بسيفه كل نار و اهلك بعدله جور كل جائر و اجر حكمه على كل حكم و اذل بسلطانه كل سلطان اللهم اذل كل من ناواه و اهلك كل من عاداه و امكر بمن كاده

و استأصل من جحده حقه و استهان بامرہ و سعی فی اطفاء نوره و اراد اخماد ذكره اللهم صل على محمد المصطفى و على المرتضى و فاطمه الزهراء و الحسن الرضا و الحسين المصطفى و جميع الأوصياء مصاييح الدجى و اعلام الهدى و منار التقى و العروه الوثقى و الجبل المتين و الصراط المستقيم و صل على وليك و ولاء عهدك و الأئمة من ولده و مد فى اعمارهم و زد فى اجالهم و بلغهم افصى امالهم دينا و دنيا و اخره انك على كل شىء قدير.

زیارت جامعہ رجبیہ

شیخ طوسی از جناب ابوالقاسم حسین بن روح رضی اللہ عنہ کہ نایب خاص حضرت صاحب الامر (علیہ السلام) است روایت کرده است کہ فرمود: زیارت کن در ہر مشہدی کہ باشی از مشاہد مشرفہ در ماہ رجب بہ این زیارت می گوئی چون داخل شدی:

الحمد لله الذى اشهدنا مشهد اوليائه فى رجب و اوجب علينا من حقهم ما قد وجب و صلى الله على محمد المنتجب و على اوصيائه الحجب اللهم فكما اشهدتنا مشهدهم فانجز لنا موعدهم و اوردنا موردهم غير محلئين عن ورد فى دار المقامه و الخلد و السلام عليكم انى قصدتكم و اعتمدتكم بمسئلتى و حاجتى و هى فكاك رقبتي من النار و المقر معكم فى دار القرار مع شيعتكم الأبرار و السلام عليكم

[صفحه ۹۰]

بما صبرتم فنعم عقبى الدار انا سائلكم و املككم فيما اليكم التفويض و عليكم التعويض فبكم يجبر المهيض و يشفى المريض و ما تزداد الأرحام و ما تغيض انى بسرکم مؤمن و لقولکم مسلم و على الله بکم مقسم فى رجعى بحوائجى و قضائها و امضائها و انجاحها و ابراحها و بشؤنى لديکم و

صلاحها و السلام عليكم سلام مودع و لكم حوائجه مودع يسئل الله اليكم المرجع و سعيه اليكم غير منقطع و ان يرجعني من حضرتكم خير مرجع الى جناب ممرع و خفض موسع و دعه و مهل الى حين الأجل و خير مصير و محل في النعيم الأنزل و العيش و المقتبل و دوام الأكل و شرب الرحيق و السلسل و عل و نهل لا سام منه و لا ملل و رحمه الله و بركاته و تحياته عليكم حتى العود الى حضرتكم و الفوز في كرتكم و الحشر في زمركم و رحمه الله و بركاته عليكم و صلواته و تحياته و هو حسبنا و نعم الوكيل.

زيارت جامعه ائمه المؤمنين

زيارت جامعه ي ائمه المؤمنين است كه هر امامي را در هر وقت از شهور و ايام به آن زيارت مي توان كرد، و اين زيارت را سيد بن طاووس در مصباح الزائر از ائمه (عليهم السلام) روايت کرده با مقدماتي از دعا و نماز در وقت رفتن به سفر زيارت، پس فرمود: چون خواستي غسل زيارت كني بگو در وقتي كه غسل مي كني: بسم الله و بالله و في سبيل الله و على مله رسول الله اللهم اغسل عني درن الذنوب و وسخ العيوب و طهرني بماء التوبه و البسني رداء العصمه و ايدني بلطف منك يوفقني لصالح الأعمال انك ذوالفضل العظيم.

پس هر گاه نزديك در حرم مطهر شدي بگو: الحمد لله الذي وفقني

[صفحه ۹۱]

لقصد وليه و زياره حجته و اوردني حرمه و لم يبخسني حظي من زياره قبره و النزول بعقوه مغيبه و ساحه تربته الحمد لله الذي لم يسمني بحرمان ما املته و لا صرف عني ما رجوته و لا قطع رجائي

فيما توقعته بل البسنى عافيته و افادنى نعمته و اتانى كرامته. پس هر گاه وارد حرم شده بايست برابر ضريح مقدس و بگو: السلام عليكم ائمه المؤمنين و ساده المتقين و كبراء الصديقين و امراء الصالحين و قادة المحسنين و اعلام المهتدين و انوار العارفين و ورثه الأنبياء و صفوه الأوصياء و شמוש الأتقياء و بدور الخلفاء و عباد الرحمن و شركاء القران و منهج الايمان معادن الحقائق و شفعاء الخلائق و رحمه الله و بركاته اشهد انكم ابواب الله و مفاتيح رحمته و مقاليد مغفرتة و سحائب رضوانه و مصاييح جنانه و حملة فرقانه و خزنه علمه و حفظه سره و مهبط وحيه و عندكم امانات النبوه و ودايع الرساله انتم امناء الله و احبائه و عباده و اصفياؤه و انصار توحيدده و اركان تمجيدده و دعواته الى كتبه و حرسه خلائقه و حفظته و دائعه لا- يسبقكم ثناء الملائكه فى الاخلاص و الخشوع و لا يضادكم ذو ابتهال و خضوع انى و لكم القلوب التى تولى الله رياضتها بالخوف و الرجاء و جعلها اوعيه للشكر و الثناء و امنها من عوارض الغفله و صفاها من سوء الفتره بل يتقرب اهل السماء بحبكم و بالبرائه من اعدائكم و تواتر البكاء على مصابكم و الاستغفار لشيعتكم و محبيكم فانا اشهد الله خالقى و اشهد ملائكته و انبيائه و اشهدكم يا موالى انى مؤمن بولايتكم معتقد لامامتكم مقر بخلافتكم عارف بمنزلتكم موقن بعصمتكم خاضع لولايتكم متقرب

[صفحه ٩٢]

الى الله بحبكم و بالبرائه من اعدائكم عالم بان الله قد طهركم من الفواحش ما ظهر منها و ما بطن و من كل ريبه و نجاسه و دنيه و رجاسه و منحكم رايه

الحق التي من تقدمها ضل و من تاخر عنها زل و فرض طاعتكم على كل اسود و ابيض و اشهد انكم قد وفيتم بعهد الله و زمته و بكل ما اشترط عليكم فى كتابه و دعوتكم الى سبيله و انفذتم طاعتكم فى مرضاته و حملتم الخلائق على منهاج النبوه و مسالك الرساله و سرتم فيه بسيره الأنبياء و مذاهب الأوصياء فلم يطع لكم امر و لم تصغ اليكم اذن فصلوات الله على ارواحكم و اجسادكم پس خود را به قبر منور مى چسبانى و مى گوئى: بابى انت و امى يا حجه الله لقد ارضعت بئدى الايمان و فطمت بنور الاسلام و غذيت ببرد اليقين و البست حلل العصمه و اصطفيت و ورثت علم الكتاب و لقنت فصل الخطاب و اوضح بمكانك معارف التنزيل و غوامض التاويل و سلمت اليك رايه الحق و كلفت هدايه الخلق و نبذ اليك عهد الامامه و الزمت حفظ الشريعه و اشهد يا مولاي انك وفيت بشرائط الوصيه و قضيت ما لزمك من حد الطاعه و نهضت باعباء الامامه و احتذيت مثال النبوه فى الصبر و الاجتهاد و النصيحه للعباد و كظم الغيظ و العفو عن الناس و عزمت على العدل فى البريه و النصفه فى القضيه و كددت الحجج على الأئمه بالدلائل الصادقه و الشريعه الناطقه و دعوت الى الله بالحكمه البالغه و الموعظه الحسنه فمنعت من تقويم الزيغ و سد الثلم و اصلاح الفاسد و كسر المعاند و احياء السنن و اماته البدع حتى فارقت الدنيا و انت شهيد و لقيت رسول الله صلى الله عليه واله و انت حميد صلوات

[صفحه ٩٣]

الله عليك تترادف و تزيد.

بعد برو به طرف پايين

ياى مبارك و بگو: يا سادتى يا ال رسول الله انى بكم اتقرب الى الله جل و علا بالخلاف على الذين غدروا بكم و نكثوا بيعتكم و جحدوا ولايتكم وانكروا منزلتكم و خلعوا ريقه طاعتكم و هجروا اسباب مودتكم و تقربوا الى فراغتهم بالبرائه منكم و الاعراض عنكم و منعوكم من اقامه الحدود و استيصال الجحود و شعب الصدع و لم الشعث و سد الخلل و تثقيف الأود تو امضاء الأحكام ء و تهذيب الاسلام و قمع الاثام و ارهجو عليكم نفع الحروب و الفتن و انحو عليكم سيوف الأحقاد و هتكوا منكم الستور و ابتاعوا بخمسكم الخمر و صرفوا صدقات المساكين الى المضحكين و الساخرين و ذلك بما طرقت لهم الفسقه الغواه و الحسده البغاه اهل النكث و الغدر و الخلاف و المكر و القلوب المنتنه من قذر الشرك و الأجساد المشحنه من درن الكفر الذين اضبوا على النفاق و اكبوا على علائق الشقاق فلما مضى المصطفى صلوات الله عليه و اله اختطفوا لغره و انتهزوا الفرصه و انتهكوا الحرمه و غادروه على فراش الوفاء و اسرعوا لنقض البيعه و مخالفه المواثيق المؤكده و خيانه الأمانه المعروضه على الجبال الراسيه و ابت ان تحملها و حملها الانسان الظلوم الجهول ذو الشقاق و العزه بالاثام المولمه و الأنفه عن الأنقياد لحميد العاقبه فحشر سفله الأعراب و بقايا و الأحزاب الى دار النبوه و الرساله و مهبط الوحي و الملائكه و مستقر سلطزان الولايه و معدن الوصيه و الخلافه و الامامه حتى نقضوا عهد المصطفى فى

[صفحه ٩٤]

اخيه علم الهدى و المبين طريق النجاه من طرق الردى و جرحوا كبد خير الورى فى ظلم ابنته و اضطهاد

حبيبه و اهتضام عزيزته بضعه لحمه و فلذه كبده و خذلوا بعلها و صغروا قدره و استحلوا محارمه و قطعوا رحمه و انكروا اخوته و هجروا مودته و نقضوا طاعته و جحدوا ولايته و اطمعوا العبيد فى خلافته و قادوه الى بيعتهم مصلته سيوفها مقدعه اسنتها و هو ساخط القلب هائج الغضب شديد الصبر كاظم الغيظ يدعونه الى بيعتهم التى عم شومها الاسلام و زرعت فى قلوب اهلها الاثام و عقت سلمانها و طردت مقدادها و نفت جنديها و فتقت بطن عمارها و حرفت القران و بدلت الأحكام و غيرت المقام و اباحت الخمس للطلاق و سلطت اولاد اللعناء على الفروج و الدماء و خلطت الحلال بالحرام و استخفت بالايمان و الاسلام و هدمت الكعبه و اغارت على دار الهجره يوم الحره و ابرزت بنات المهاجرين و الأنصار للنكال و السوره و البستهن ثوب العار و الفضيحه و رخصت لأهل الشبهه فى قتل اهل بيت الصفوه و اباده نسله و استيصال شأفته و سبى حرمه و قتل انصاره و كسر منبره و قلب مفخره و اخفاء دينه و قطع ذكره يا موالى فلو عاينكم المصطفى و سهام الأمه مغرقه فى اكبادكم و رماحهم مشرعه فى نحوركم و سيوفها مولغه فى دمائكم يشفى ابناء العواهر غليل الفسق من ورعكم و غيظ الكفر من ايمانكم و انتم بين صريع فى المحراب قد فلق السيف هامته و شهيد فوق الجنازه قد شكت اكفانه بالسهام و قتل بالعراء قد رفع فوق القناه رأسه و مكبل فى السجن قد رضت بالحديد اعضائه و مسموم قد قطعت بجرع

[صفحه ٩٥]

السم امعائه و شملكم عبايد تفيهم العبيد و ابناء العبيد فهل المحن يا سادتى

الا- التي لزمتمكم و المصائب الا- التي عمتكم و الفجائع الا- التي خصتكم و القوارع الا- التي طرقتكم صلوات الله عليكم و على ارواحكم و اجسادكم و رحمه الله و بركاته.

بعد قبر منور را ببوس و بگو: بابی انتم و امی یا ال المصطفى انا لا نملك الا ان نطوف حول مشاهدكم و نعزى فيها ارواحكم على هذه المصائب العظيمة الحاله بفنائكم و الرزايا الجليله النازله بساحتكم التي اثبتت فى قلوب شيعتكم القروح و اورثت اكبادهم الجروح و زرعت فى صدورهم الغصص فنحن نشهد الله انا قد شاركنا و اوليائكم و انصاركم المتقدمين فى اراقه دماء الناكثين و القاسطين و المارقين و قتله ابى عبدالله سيد شباب اهل الجنه عليه السلام يوم كربلاء بالنيات و القلوب و التأسف على فوت تلك الموقف التي حضروا لنصرتكم و عليكم منا السلام و رحمه الله و بركاته.

بعد قبر شريف را بين خود و قبله قرار بده و بگو: اللهم يا ذا القدره التي صدر عنها العالم مكونا مبرؤا عليها مفطورا تحت ظل العظمه فنطقت شواهد صنعك فيه بانك انت الله لا اله الا انت مكونه و بارئه و فاطره ابتدعته لا من شىء و لا على شىء و لا فى شىء و لا لوحشه دخلت عليك اذ لا غيرك و لا حاجه بدت لك فى تكوينه و لا لاستعانه منك على الخلق بعده بل انشأته ليكون دليلا عليك بانك باين من الصنع فلا يطيق المنصف لعقله انكارك و الموسوم بصحه المعرفه ججودك اسئلك بشرف الاخلاص فى توحيدك و حرمة التعلق

[صفحه ۹۶]

بكتابك و اهل بيت نبيك ان تصلى على ادم بديع فطرتك و بكر حجتك و لسان قدرتك و

الخليفه فى بسيطتك و على محمد الخالص من صفوتك و الفاحص عن معرفتك و الغائص المأمون على مكنون سريرتك بما اوليته من نعمتك بمعونتك و على من بينهما من النبين و المكرمين و الأوصياء و الصديقين و ان تهبنى لامامى هذا.

پس پهلوى روى خود را بر ضريح مبارك بگذار و بگو: اللهم بمحل هذا السيد من طاعتك و بمنزله عندك لا تمنى فجائه و لا تحرمنى توبه و ارزقنى الورع عن محارمك دينا و دنيا و اشغلنى بالآخره عن طلب الأولى و وفقنى لما تحب و ترضى و جنبنى اتباع الهوى و الاغترار بالأباطيل و المنى اللهم اجعل السداد فى قولى و الصواب فى فعلى و الصدق و الوفاء فى ضمانى و وعدى و الحفظ و الايناس مقرونين بعهدى و وعدى و البر و الاحسان من شأنى و خلقى و اجعل السلامه لى شامله و العافيه بى محيطه ملتفه و لطيف صنعك و عونك مصروفا الى و حسن توفيقك و يسرك موفورا على و احينى يا رب سعيدا و توفنى شهيدا و طهرنى للموت و ما بعده اللهم و اجعل الصحه و النور فى سمعى و بصرى و الجده و الخير فى طرقى و الهدى و البصيره فى دينى و مذهبى و الميزان ابدا نصب عينى و الذكر و الموعظه شعارى و دثارى و الفكره و العبره انسى و عمادى و مكن اليقين فى قلبى و اجعله اوثق الأشياء فى نفسى و اغلبه على رأى و عزمى و اجعل الارشاد فى عملى و التسليم لأمرك مهادى. و سندی و الرضا بقضائك و قدرك اقصى عزمى و نهايتى و ابعدهمى و غايتى حتى لا اتقى

و لا- اطلب به غیر آخرتی و لا- استدعی منه اطرائی و مدحی و اجعل خیر العواقب عاقبتی و خیر المصایر مصیری و انعم العیش عیشی و افضل الهدی هدای و اوفر الحظوظ حظی و اجزل الأقسام قسمی و نصیبی و کن لی یا رب من کل سوء ولیا و الی کل خیر دلیلا- و قائدا و من کل باغ و حسود ظهیرا و مانعا اللهم بک اعتدادی و عصمتی و ثقتی و توفیقی و حولی و قوتی و لک محیای و مماتی و فی قبضتک سکونی و حرکتی و ان بعروتک الوثقی استمساکی و وصلتی و علیک فی الأمور کلها اعتمادی و توکلی و من عذاب جهنم و مس سقر نجاتی و خلاصی و فی دار امنک و کرامتک مثنوی و منقلبی و علی ایدی سادتی و موالی ال المصطفی فوزی و فرجی اللهم صل علی محمد و ال محمد و اغفر للمؤمنین و المؤمنات و المسلمین و المسلمات و اغفر لی و لوالدی و ما ولدا و اهل بیتی و جیرانی و لكل من قلدنی یدا من المؤمنین و المؤمنات انک ذو فضل عظیم.

این دعا را سید بن طاووس در مصباح الزائر بعد از زیارت جامعه ی مذکوره نقل فرموده و آن دعاء شریف این است:

اللهم این زرت هذا الامام مقرا بامامته معتقدا لفرض طاعته فقصدت مشهده بذنوبی و عیوبی و موبقات اثمی و کثره سیناتی و خطایای و ما تعرفه منی مستجیرا بعفوک مستعیذا بحلمک راجیا رحمتک لاجئا الی رکنک عائذا برأفتک مستشفعا بولیک و ابن اولیائک و صفییک و ابن اصفیائک و امینک و ابن امنائک و خلیفتک و

و غفرانك اللهم و اول حاجتى اليك ان تغفر لى ما سلف من ذنوبى على كثرتها و ان تعصمنى فيما بقى من عمرى و تطهر دينى مما يدنسه و يشينه و يزرى به و تحميه من الريب و الشك و الفساد و الشرك و تثبتنى على طاعتك و طاعة رسولك و ذريته النجباء السعداء صلواتك عليهم و رحمتك و سلامك و بركاتك و تحيينى و ما احييتنى على طاعتهم و تميتنى اذا امتنى على طاعتهم و ان لا تمحو من قلبى مودتهم و محبتهم و بغض اعدائهم و مرافقه اوليائهم و برهم و اسئلك يا رب ان تقبل ذلك منى و تحب الى عبادتك و المواظبه عليها و تنشطنى لها و تبغض الى معاصيك و محارمك و تدفعنى عنها و تجنبنى التقصير فى صلواتى و الاستهانه بها و التراخى عنها و توفقنى لتأديتها كما فرضت و امرت به على سنه رسولك صلواتك عليه و اله و رحمتك و بركاتك خضوعا و خشوعا و تشرح صدرى لآيتاء الزكوه و اعطاء الصدقات و بذل المعروف و الاحسان الى شيعه ال محمد عليهم السلام و مواساتهم و لا تتوفانى الا بعد ان ترزقنى حج بيتك الحرام و زياره قبر نبيك و قبور الأئمه عليهم السلام و اسئلك يا رب توبه نصوحا ترضاها و نيه تحمدها و عملا صالحا تقبله و ان تغفر لى و ترحمنى اذا توفيتنى و تهون على سكرات الموت و تحشرنى فى زمره محمد و اله صلوات الله عليه و عليهم و تدخلنى الجنه برحمتك و تجعل دمعى غزيرا فى طاعتك و عبرتى

جاربه فيما يقربني منك و قلبى عطوفا على اوليائك و تصوننى فى هذه الدنيا من العاهات و الافات و الأمراض الشديده و
الأسقام المزمه و جميع انواع البلاء و الحوادث و تصرف قلبى عن الحرام

[صفحه ٩٩]

و تبغض الى معاصيك و تحب الى الحلال و تفتح لى ابوابه و تثبت نيتى و فعلى عليه و تمد فى عمري و تغلق ابواب المحن
عنى و لا تسلبنى ما مننت به على و لا تسترد شيئا مما احسنت به الى و لا تنزع منى النعم التى انعمت بها على و تزيد فيما خولتني
و تضاعفه اضعافا مضاعفه و ترزقنى مالا كثيرا و اسعا سائغا هنيئا ناميا و افيا و عزا باقيا كافيا و جاها عريضا منيعا و نعمه سابغه عامه
و تغنينى بذلك عن المطالب المنكده و الموارد الصعبه و تخلصنى منها معافا فى دينى و نفسى و ولدى و ما اعطيتنى و منحتنى و
تحفظ على مالى و جميع ما خولتني و تقبض عنى ايدى الجبابره و تردنى الى وطنى و تبلغنى و نهايه املى فى دنياى و اخرتى و
تجعل عاقبه امرى محموده حسنه سليمه و تجعلنى رحيب الصدر واسع الحال حسن الخلق بعيدا من البخل و المنع و النفاق و
الكذب و البهت و قول الزور و ترسخ فى قلبى محبه محمد و ال محمد و شيعتهم و تحرسنى يا رب فى نفسى و اهلى و مالى و
ولدى و اهل خزانتي و اخوانى و اهل مودتى و ذريتي برحمتك و جودك اللهم هذه حاجاتى عندك و قد استكثرتها للؤمى و
شحى و هى عندك صغيره حقيره و عليك سهله يسيره فاسئلك بجاه محمد و ال محمد

عليه و عليهم السلام عندك و بحقهم عليك و بما اوجبت لهم و بسائر انبيائك و رسلك و اصفائك و اوليائك المخلصين من عبادك و باسمك الأعظم الأعظم لما قضيتها كلها و اسعفتني بها و لم تخيب املى و رجائي اللهم و شفيع صاحب هذا القبر فى يا سيدى يا ولى الله يا امين الله اسئلك ان تشفع لى الى الله عزوجل فى هذه الحاجات كلها بحق ابائك الطاهرين

[صفحه ١٠٠]

و بحق اولادك المنتجبين فان لك عند الله تقدست اسمائه المنزله الشريفه و المرتبه الجليله و الجاه العريض اللهم لو عرفت من هو اوجه عندك من هذا الامام و من ابائه و ابنائه الطاهرين عليهم السلام و الصلوه لجعلتهم شفعاى و قدمتهم امام حاجتى و طلباتى هذه فاسمع منى و استجب لى و افعل بى ما انت امله يا ارحم الراحمين اللهم و ما قصرت عنه مسئلتى و عجزت عنه قوتى و لم تبلغه فطنتى من صالح دينى و دنياى و اخرتى فامنن به على و احفظنى و احرسنى و هب لى و اغفر لى و من ارادنى بسوء او مكروه من شيطان مريد او سلطان عنيد او مخالف فى دين او منازع فى دنيا او حاسد على نعمه او ظالم او باغ فاقبض عنى يده و اصرف عين كيده و اشغله عنى بنفسه و اكفنى شره و شر اتباعه و شياطينه و اجرنى من كل ما يضرنى و يجحف بى و اعطنى جميع الخير كله مما اعلم و مما لا اعلم اللهم صل على محمد و ال محمد و اغفر لى و لوالدى و لاخوانى و اخواتى و اعمامى و عماتى و اخوالى و خالاتى و

اجدادی و جداتی و اولادهم و ذراریهم و ازواجی و ذریاتی و اقربائی و اصدقائی و جیرانی و اخوانی فیک من اهل الشرق و الغرب و لجميع اهل مودتی من المؤمنین و المؤمنات الأحياء منهم و الأموات و لجميع من علمنی خیرا او تعلم منی علما اللهم اشركهم فی صالح دعائی و زیارتی لمشهد حجتک و ولیک و اشركنی فی صالح ادعیتهم برحمتک یا ارحم الراحمین و بلغ ولیک منهم السلام و السلام علیک و رحمه الله و برکاته یا سیدی یا مولای یا

[صفحه ۱۰۱]

فلان بن فلان [۲۲] صلی الله علیک و علی روحک و بدنک انت و سیلتی الی الله و ذریعتی الیه و لی حق موالاتی و تأمیلی فکن شفیع الی الله عزوجل فی الوقوف علی قصتی هذه و صرفی عن موقفی هذا بالنجح بما سئلته کله برحمته و قدرته اللهم ارزقنی عقلا- کاملا- و لبا و راجحا و عزا و باقیا و قلبا زکیا و عملا کثیرا و ادبا بارعا و اجعل ذلک کله لی و لاتجعلہ علی برحمتک یا ارحم الراحمین.

و ایضا دعائی است که بعد از زیارت هر یک از ائمه (علیهم السلام) خوانده می شود. سید بن طاووس (ره) فرموده مستحب است این دعا عقب زیارت ائمه (علیهم السلام) خوانده شود:

اللهم ان کانت ذنوبی قد اخلقت وجهی عندک و حجت دعائی عنک و حالت بینی و بینک فاستلک ان تقبل علی بوجهک الکریم و تشر علی رحمتک و تنزل علی برکاتک وان کانت قد منعت ان ترفع لی الیک صوتا او تغفر لی ذنبا او تتجاوز عن خطیئه مهلکه فهنا انا ذا مستجیر بکرم وجهک و عز جلالک متوسل الیک متقرب الیک باحب

خلقك اليك و اكرمهم عليك و اولاهم بك و اطوعهم لك و اعظمهم منزله و مكانا عندك محمد و بعترته الطاهرين الأئمه الهداه المهديين الذين فرضت على خلقك طاعتهم و امرت بمودتهم و جعلتهم ولاه الأمر من بعد رسولك صلى الله عليه و اله يا مذل كل جبار عنيد و يا معز المؤمنين بلغ مجهودي فهب لى نفسى الساعه و رحمه منك تمن بها على يا ارحم الراحمين.

[صفحه ۱۰۲]

پس ضريح را ببوس و هر دو طرف رو را بر ضريح بگذار و بگو: اللهم ان هذا مشهد لا يرجو من فاتته فيه رحمتك ان ينالها فى غيره و لا- احد اشقى من امرء قصده مؤملا- فاب عنه خائبا اللهم انى اعوذبك من شر الاياب و خيبه المنقلب و المناقشه عند الحساب و حاشاك يا رب ان تقرن طاعه و ليك بطاعتك و موالاته بموالاتك و معصيته بمعصيتك ثم تؤبس زائره و المتحمل من بعد البلاد الى قبره و عزتك يا رب لا ينعقد على ذلك ضميرى اذ كانت القلوب اليك بالجميل تشير.

پس نماز زيارت كن و چون خواهى وداع كنى و برگردى بگو: السلام عليكم يا اهل بيت النبوه و معدن الرساله سلام مودع لا سئم و لا قال و رحمه الله و بر كاته.

و شيخ مفيد (ره) نیز این دعا را نقل کرده و لكن بعد از بالجميل تشير فرموده پس بگو: يا ولى الله ان بينى و بين الله عزوجل ذنوبا لا يأتى عليها الا رضاك فبحق من ائتمنك على سره و استرعاك امر خلقه و قرن طاعتك بطاعته و موالاتك بموالاته تول صلاح حالى مع الله عزوجل و اجعل حظى من زيارتك تخليطى بخالصى زوارك

الذین تسئل الله عزوجل فی عتق رقابهم و ترغب الیه فی حسن ثوابهم و ها انا الیوم بقبرک لائذ و بحسن دفاعک عنی عائذ فتلافنی یا مولای و ادرکنی و اسئل الله عزوجل فی امری فان لک عند الله مقاما کریمما و جاها عظیمما صلی الله علیک و سلم تسلیما.

مؤلف گوید: بهتر آن است که زائر چون خواهد دعا کند در

[صفحه ۱۰۳]

مشاهد مشرفه بلکه هر دعا کننده در هر کجا که باشد برای هر مطالب و حاجتی آن که مقدم دارد بر دعای خود دعای بر سلامتی وجود مقدس حجت عصر حضرت صاحب الامر (علیه السلام) را و این مطلب بسیار مهم و دارای فوائد مهمه است که شرحش مناسب اینجا نیست.

زیارت جامعه

زیارتی است که علامه ی مجلسی آن را در تحفه الزائر زیارت هشتم جوامع قرار داده و فرموده که این زیارتی است که سید بن طاووس در ضمن ادعیه ی عرفه روایت کرده از حضرت صادق (علیه السلام) و در هر وقت و هر موضع که باشد می توان کرد خصوصا در روز عرفه و زیارت این است:

السلام علیک یا رسول الله السلام علیک یا نبی الله السلام علیک یا خیره الله من خلقه و امینه علی وحیه السلام علیک یا مولای یا امیرالمؤمنین السلام علیک یا مولای انت حجه الله علی خلقه و باب علمه و وصی نبیه و الخلیفه من بعده فی امته لعن الله امه غصبتک حقک و قعدت مقعدک انا بری ء منهم و من شیعتهم الیک السلام علیک یا فاطمه البتول السلام علیک یا زین نساء العالمین السلام علیک یا بنت رسول رب العالمین صلی الله علیک و علیه السلام علیک یا ام الحسن و

الحسين لعن الله امه غضبتك حقك و منعتك ما جعله الله لك حالاً انا برى ء اليك منهم و من شيعتهم السلام عليك يا مولاي
يا ابا محمد الحسن الزكى السلام عليك يا مولاي لعن الله امه قتلتك و بايعت فى امرك و شايعت انا برى ء اليك منهم و من
شيعتهم السلام عليك يا مولاي يا ابا عبد الله الحسين بن

[صفحه ١٠٤]

على صلوات الله عليك و على ابيك و جدك محمد صلى الله عليه و اله لعن الله امه استحلتم دمك و لعن الله امه قتلتك و
استباح حريمك و لعن الله اشياعهم و اتباعهم و لعن الله الممهدين لهم بالتمكين من قتالكم انا برى ء الى الله و اليك منهم
السلام عليك يا مولاي يا ابا محمد على بن الحسين السلام عليك يا مولاي يا ابا جعفر محمد بن على السلام عليك يا مولاي يا
ابا عبد الله جعفر بن محمد السلام عليك يا مولاي يا ابا الحسن موسى بن جعفر السلام عليك يا مولاي يا ابا الحسن على بن
موسى السلام عليك يا مولاي يا ابا جعفر محمد بن على السلام عليك يا مولاي يا ابا الحسن على بن محمد السلام عليك يا
مولاي يا ابا محمد الحسن بن على السلام عليك يا مولاي يا ابا القاسم محمد بن الحسن صاحب الزمان صلى الله عليك و على
عترتك الطاهره الطيبه يا موالى كونوا شفعاى فى حط وزرى خطاياى امنى بالله و بما انزل اليكم و اتوالى اخركم بما اتوالى
اولكم و برئت من الجبت و الطاغوت و اللات و العزى يا موالى انا سلم لمن سالمكم و حرب لمن حاربكم و عدو لمن عاداكم
و ولى

لمن والاکم الی یوم القیامه و لعن الله ظالمیکم و غاصبیکم و لعن الہ اشیاعهم و اتباعهم و اهل مذهبهم و ابرء الی الله و الیکم منهم.

زیارت وارث

بدان که از فرمایشات علماء امامیه (رضوان الله علیهم) معلوم می شود که مستحب است خواندن زیارت وارث حضرت سید الشهداء (علیه السلام) در هر یک ای مشاهد مشرفه، لذا بدین جهت زیارت وارث آن حضرت را نقل می کنیم که زائرین محترم حضرت رضا

[صفحه ۱۰۵]

(علیه السلام) از فیض آن محروم نمانند:

السلام علیک یا وارث ادم صفوه الله السلام علیک یا وارث نوح نبی الله السلام علیک یا وارث ابراهیم خلیل الله السلام علیک یا وارث موسی کلیم الله السلام علیک یا وارث عیسی روح الله السلام علیک یا وارث محمد حبیب الله السلام علیک یا وارث امیرالمؤمنین علیه السلام السلام علیک یا بن محمد المصطفی السلام علیک یا بن علی المرتضی السلام علیک یا بن فاطمه الزهراء السلام علیک یا بن خدیجه الكبرى السلام علیک یا ثار الله و ابن ثاره و الوتر الموتور اشهد انک قد اقمت الصلوه و اتیت الزکوه و امرت بالمعروف و نهیت عن المنکر و اطعت الله و رسوله حتی اتاک الیقین فلعن الله امه قتلتک و لعن الله امه ظلمتک و لعن الله امه سمعت بذلك فرضیت به یا مولای یا ابا عبد الله اشهد انک کنت نورا فی الاصلاب الشامخه و الأرحام المطهره لم تنجسک الجاهلیه بانجاسها و لم تلبسک من مدلهما ثیابها و اشهد انک من دعائم الدین و ارکان المؤمنین و اشهد انک الامام البر التقی الرضی الزکی الهادی المهدی و اشهد ان الائمه من ولدک کلمه التقوی و اعلام الهدی و العروه الوثقی و الحجه علی

اهل الدنيا و اشهد الله و ملائكته و انبيائه و رسله انى بكم مؤمن و بايابكم موقن بشرايع دين و خواتيم عملى و قلبى لقلبكم سلم و امرى لأمركم متبع صلوات الله عليكم و على ارواحكم و على اجسادكم و على اجسامكم و على شاهدكم و على غائبكم و على ظاهركم و على باطنكم.

[صفحه ۱۰۶]

در بیان شعر وداع

من آمدم و قبر تو بوسیدم و رفتم
از روی ادب خاک تو بوئیدم و رفتم
تا در دم مرگم تو به دیدار من آئی
من آمدم و قبر تو را دیدم و رفتم
ای عقده گشا تا ز دلم عقده گشائی
من حلقه به دربار تو کویدم و رفتم
من غرق گناه آمده بودم به حضورت
مشمول عطایای تو گردیدم و رفتم
تا روز جزا در صف زوار تو باشم
رخسار به درگاه تو سائیدم و رفتم
با یاد طواف حرم ای قبله ی هفتم
گرد حرم قدس تو گردیدم و رفتم
چون دست به دامان وصال تو فکندم
دامن دگر از غیر تو برچیدم و رفتم

[صفحه ۱۰۷]

دیدم که غریبی ز وطن ای شه مسموم

بر غربت تو اشک فشانیدم و رفتم
شرح غم جانسوز تو از هر که شنیدم
غم خوردم و گریادم و نالیدم و رفتم
در سلک گدایان درت مانده مؤید
من خاک تو بوسیدم و بوئیدم و رفتم

[صفحه ۱۰۸]

در بیان زیارت عاشوراء و اعمال روز عاشوراء

کلامی در روزه عاشورا

بدان که بعضی گفته اند که عاشوراء معرب است و در اصل عبرانی بوده و لفظ اصلی عاشور است و جماعتی از لغویین گفته اند که خود عربی است و قیاسی لغت و ماده عشر شاهد او است و ممکن است که هم در لغت عبرانی استعمال شده و هم در لغت عربی و اشتراک لغتین کثیر الوجود است مثل صابون و تنور و کوزه چنانچه از (فقه اللغه) ثعالبی، و (مزه اللغه) سیوطی نقل شده، و ایضا شکی نیست که شهادت حضرت سید الشهداء (روحی فداء) روز دهم محرم بوده و عبارت جماعتی از لغویین و فقهای فریقین شاهد این است که عاشوراء دهم محرم است و تاسوعا نهم است، و آنچه از صحیح بخاری از ابن عباس نقل شده که عاشوراء

نهم است و تاسوعا هشتم کذب و مفتری است چون آنچه در مسند احمد بن حنبل [۲۳] که نقل از ابن

[صفحه ۱۰۹]

عباس: «ان رسول الله (صلی الله علیه و آله) قال: لئن عشت الی قابل لأصومن التاسع» (یعنی عاشوراء) دلیل بر مدعا نیست چون معلوم نیست که عبارت (یعنی عاشوراء) از کلام پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله) باشد بلکه تفسیر ابن عباس است برای التاسع.

و ایضا آنچه از سنن ابی داود [۲۴] نقل شده که راوی گوید: «أیت ابن عباس و هو متوسد ردائه فی المسجد الحرام فسألته عن صوم عاشوراء فقال: اذا رأیت هلال محرم فأعد فاذا كان یوم التاسع فأصبح صائما. فقلت: کذا کان محمد (صلی الله علیه و آله) یصوم؟ فقال: كذلك محمد (صلی الله علیه و آله) یصوم». باز دلیل بر مدعا نمی شود چون اگرچه سؤال از روز عاشوراء بوده و ابن عباس عاشوراء را به روز نهم تطبیق کرده ولی این تطبیق درست نیست مانند تفسیر ابن عباس تاسع را به روز عاشوراء در حدیث سابق. چون در سنن ابی داود [۲۵]، باب صوم، از ابن عباس نقل کرده است: «عبدالله بن عباس یقول: صام النبی صلی الله علیه و آله یوم عاشوراء و أمرنا بصیامه، قالوا: یا رسول الله انه یوم تعظمه الیهود و النصارى، فقال رسول الله صلی الله علیه و آله فاذا كان العام المقبل صمنا یون التاسع فلم یأت العام المقبل حتی توفی رسول الله صلی الله علیه و آله». و این حدیث شریف صریح است بر این که وقتی به پیغمبر اکرم عرض شد: «انه یوم تعظمه الیهود و النصارى» یعنی در روز عاشورا گویا حضرت تصدیق کردند کلام

و فرمودند: اگر سال آینده بشود ما روز نهم را روزه می‌گیریم نه روز دهم را که روز عاشوراء است و روزی است که یهود و نصاری او را بزرگ می‌دارند. و از این بیانات روشن شد که تاسوعا روز نهم است نه روز هشتم چنانچه از صحیح بخاری این معنی استفاده می‌شود که او فهمیده عاشوراء روز نهم است پس تاسوعا که قبل از آن است روز هشتم است و دانستی که این کلام مردود است. علاوه بر آن کلامی که حجت در فهم لغات است همانا قرآن کریم و کلام ائمه اطهار (علیهم السلام) که افصح فصیح عرب و روزگار هستند می‌باشد. و چون روز روشن معلوم است که ائمه اطهار و همچنین علماء اعلام از فریقین که اهل فهم لغات هستند و کلامشان حجت است لفظ عاشوراء و تاسوعا را بر روز دهم و نهم اطلاق و استعمال نموده‌اند.

مؤلف گوید: به نظر این حقیر تمام این احادیث مجعول باشد که معاندین ائمه اطهار (علیهم السلام) آن‌ها را جعل کرده‌اند برای احترام روز عاشوراء و تاسوعا چنانچه در بیان اعمال روز عاشوراء خواهیم گفت.

در اعمال روز عاشوراء

اشاره

بدان که روز دهم محرم روز شهادت ابو عبدالله الحسین (علیه السلام) است روز مصیبت و حزن ائمه اطهار (علیهم السلام) و شیعیان ایشان است، و شایسته است که شیعیان در این روز مشغول کاری از کارهای دنیا نگردند و از برای خانه خود چیزی ذخیره نکنند و مشغول گریه و نوحه و مصیبت باشند و تعزیت حضرت امام حسین (علیه السلام)

را اقامه نمایند و به ماتم مشغول باشند به نحوی که در ماتم عزیزترین اولاد و ارقاب خود اشتغال می‌نمایند

و زیارت کنند آن حضرت را به زیارت عاشوراء که بعد از این بیاید انشاء الله تعالی. و سعی کنند در نفرین و لعن بر قاتلان آن حضرت و یکدیگر را تعزیت گویند در مصیبت آن جناب و بگویند: «أعظم الله أجورنا بمصابنا بالحسين عليه السلام و جعلنا و اياكم من الطالبين بثاره مع وليه الامام المهدي من آل محمد عليهم السلام». و شایسته است در این روز مقتل بخوانند و یکدیگر را بگریانند. روایت شده که چون حضرت موسی (علیه السلام) مأمور شد به ملاقات جناب خضر و تعلم از او اول چیزی که در وقت ملاقات بین ایشان مذاکره شده این بود که آن عالم حدیث نمود برای حضرت موسی مصیبت ها و بلاهائی که بر آل محمد (علیهم السلام) وارد می شود، پس هر دو گریستند و سخت شد گریستن ایشان.

و روایت شده از ابن عباس که گفت: در ذیقار خدمت امیرالمؤمنین (علیه السلام) رسیدم صحیفه ای بیرون آورد به خط خود و املاء پیغمبر (صلی الله علیه و آله) و برای من خواند، و در آن صحیفه بود مقتل امام حسین (علیه السلام) و آن که چگونه کشته می شود و کی او را می کشد و کی یاری می کند او را و کی با او شهید می شود، پس گریه کرد آن حضرت گریه سختی و مرا به گریه در آورد.

و اگر کسی در این روز نزد قبر امام حسین (علیه السلام) باشد و مردم را آب دهد مثل کسی باشد که لشکر آن حضرت را آب داده باشد و با آن جناب در کربلاء حاضر شده باشد و خواندن هزار مرتبه سوره ی

[صفحه ۱۱۲]

توحید در این روز فضیلت دارد، و روایت شده که خداوند

رحمن به او نظر رحمت کند. و برای امروز دعاها و نمازهائی است، طالبین به زاد المعاد رجوع نمایند، و شایسته است که شیعیان در این روز از خوردن و آشامیدن امساک کنند بی آن که قصد روزه نمایند، و در آخر روز بعد از عصر به غذائی که اهل مصیبت می خورند افطار کنند و در این کار به ائمه اطهار (علیهم السلام) تأسی کنند. چنانچه شیخ طوسی در کتاب مصباح الزائر [۲۶] از عبدالله بن سنان (رضی الله عنه) روایت کرده و گوید: بر حضرت ابی عبدالله (علیه السلام) روز عاشوراء وارد شدم و او را دیدم رنگ و رو برگشته و حزن و اندوه از صورت آن حضرت هویدا بود و اشک های آن حضرت سرازیر می شد از چشمان مانند دانه های لؤلؤ ریزان، عرض کردم: ای پسر رسول الله چیست گریه شما؟ خدای تعالی چشمان شما را نگریاند. فرمودند: آیا در غفلتی؟ آیا نمی دانی این که در مثل این روز حسین بن علی (علیه السلام) مصیبت زده شد؟. عرض کردم: ای آقای من فرمایش شما درباره ی روزه ی این روز (یعنی عاشوراء) چیست؟. پس فرمودند: روزه بگیر آن روز بدون آن که از شب قصد و نیت روزه آن را داشته باشی و افطار کن روزه را بدون این که دعا کنی به مانند دعای روزه داران و آن را روزه کامل قرار مده و باید افطار تو بعد از نماز عصر به مقدار یک ساعت بوده باشد بر جرعه ای از آب. به درستی که در آن وقت آرام گرفت و کنار شد و جنگ بر آل رسول الله

[صفحه ۱۱۳]

(صلی الله علیه و آله) و باز نشست واقعه بزرگ

فتنه ی دشمنان بر اهل بیت (علیهم السلام).

و خلاصه امساک کند نه به قصد روزه و افطار کند به مانند آب یا ماست یا شیر نه مثل غذاهای لذیذ. و خوب است که بند جامه های خود را بگشاید و آستینها را بالا زند به هیئت صاحبان مصیبت.

علامه ی مجلسی در زاد المعاد فرموده است و بهتر آن است که روز نهم و دهم را روزه ندارد زیرا که بنی امیه این دو روز را برای برکت و شماتت بر قتل آن حضرت روزه می داشتند. و احادیث بسیار در فضیلت این دو روز و روزه ی آن ها بر حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) بسته اند، لیکن احادیث بسیار در مذمت روزه ی این دو روز خصوصا روز عاشوراء از طریق اهل بیت (علیهم السلام) وارد شده است.

کلینی (رضوان الله علیه) سند به عبدالملک می رساند که گفت: سؤال کردم از حضرت ابو عبدالله از صوم تاسوعا و عاشوراء، فرمود: تاسوعا روزی است که محاصره شدند در او حسین و اصحابش (رضی الله عنهم) در کربلا و مجتمع شدند بر او لشکر اهل شام و فرود آمدند بر او و فرح کردند ابن مرجانه و عمر بن سعد به توافر خیول و کثرت جنود و حسین و اصحابش (کرم الله وجوههم) را ضعیف کردند و یقین کردند که دیگر برای حسین ناصری نخواهد آمد و اهل عراق او را مدد نخواهند کرد. آن گاه از غایت تفجع و اشتیاق می فرماید: «بأبی المستضعف الغریب» یعنی پدرم فدای مظلوم بی کس باد - مگر روزه است در آن روز؟! کلا و رب البیت الحرام که آن روز صوم نیست.

[صفحه ۱۱۴]

و نیست او مگر روز حزن و مصیبتی

که بر اهل آسمان و اهل زمین و به جمیع اهل ایمان داخل شد و روز فرح و سرور است برای پسر ابن مرجانه و آل زیاد و اهل شام که خدای غضب کند بر ایشان و ذریات ایشان و آن روزی است که گریه کرده اند بر حسین در آن روز جمیع بقاع ارض جز بقعه شام. هر که روزه بگیرد در او یا تبرک کند به او خدا او را با قلب مسخ شده با آل زیاد محشور گرداند و سخط خدا بر او واقع شود، و هر که در این روز ذخیره ای به منزل برد خدایش در قلبش تا روز قیامت نفاق نتیجه دهد و برکت را از خود او و اهل بیت او و اولاد او انتزاع کند و شیطان در همه آن ها با او شرکت کند. و این حدیث را شیخ حر عاملی (رضوان الله علیه) در کتاب صوم المندوب وسائل الشیعه [۲۷] بیان فرموده است.

و همچنین در کافی و تهذیب سند به جعفر بن عیسی یقطینی می رساند که از حضرت رضا (علیه السلام) از صوم عاشوراء و آنچه عامه درباره ی او می گویند سؤال کردم، فرمود: آیا از صوم ابن مرجانه مرا سؤال می کنی؟ او روزی است که حرام زادگان آل زیاد در آن روز به جهت قتل حسین (علیه السلام) روزه گرفتند و آن روزی است که آل محمد (علیهم السلام) و اهل اسلام به آن تشاؤم می کنند روزه نباید گرفت و نباید به او تبرک کرد. و روز دوشنبه روز نحسی است که خدای پیغمبر را در آن روز قبض کرد و هیچ بلائی بر محمد (صلی الله علیه و آله)

[صفحه ۱۱۵]

نرسید

مگر روز دوشنبه. پس ما به آن تشاؤم کنیم و دشمنان ما تبرک جویند. حسین (علیه السلام) در روز عاشوراء کشته شد که ابن مرجانه به آن تبرک می جوید و آل محمد تشاؤم هر که آن دو روز را روزه بگیرد یا روز مبارک بداند خداوند را ممسوخ القلب ملاقات کند و با کسانی محشور شود که روزه آن دو روز را سنت شمرده و به آن تبرک جستند [۲۸] و در همین کتاب چندین حدیث صریح در این موضوع نقل فرموده است.

و بدان که بنی امیه (علیهم اللعنه) برای برکت، آذوقه ی سال را روز عاشوراء تهیه می کردند لذا از حضرت امام رضا (علیهم السلام) منقول است که هر که در این روز سعی در حوائج خود را ترک کند و پی کاری نرود حق تعالی حوائج دنیا و آخرت او را برآورد و هر که روز عاشوراء روز مصیبت و اندوه و گریه او باشد حق تعالی روز قیامت را روز فرح و سرور و شادی او گرداند و دیده اش در بهشت به ما روشن شود، و هر که روز عاشوراء را روز برکت نامد و در آن روز برای منزل خود چیزی کند خدا آن ذخیره را برای او مبارک نگرداند و روز قیامت با یزید و عبیدالله بن زیاد و عمر بن سعد (علیهم اللعنه) محشور گردد.

پس باید که در روز عاشوراء آدمی مشغول کاری از کارهای دنیا نشود و به گریه و نوحه و مصیبت مشغول باشد و اهل خانه خود را امر کند به تغذیه و ماتم آن حضرت چنان که در ماتم عزیزترین اولاد و اقارب خود

[صفحه ۱۱۶]

می کند و از خوردن و

آشامیدن بدون قصد روزه خودداری نماید و نخندد و مشغول به لهو و لعب نشود و هزار مرتبه بر قاتلان آن حضرت لعنت کند و بگوید: «اللهم العن قتله الحسين عليه السلام». و این حقیر چندین حدیث در بیان گریه و نوحه سرائی بر ابی عبدالله الحسین نقل می کنم تا این که شیعیان و دوستان از بهره بردن از این روز بزرگ محروم نگردند و عمر خود را به بطالت نگذرانند.

از نفس المهموم محدث قمی (رضوان الله علیه) به سند متصل به شیخ ابی القاسم جعفر بن قولویه قمی (قده) به سندش از عبدالله بن بکیر که گفت: در ضمن حدیثی طویل که حج گذاردم با حضرت ابی عبدالله (علیه السلام) و گفتم: یا بن رسول الله اگر قبر حسین (علیه السلام) را بشکافند آیا در قبر چیزی بیابند؟ فرمود: ای پسر بکیر چه بزرگ است سؤال های تو، به درستی که حسین به علی (علیه السلام) با پدر و مادر و برادرش در منزل رسول خدا (صلوات الله علیهم) هستند و با او روزی و نواخت می یابند و او بر جانب راست عرش و بدان در آویخته است، می گوید: ای پروردگار من آنچه به من وعده داده ای وفا کن و به زوار خود می نگرد و می شناسد آن ها را به نامها شان و نام پدرانشان و هر چه در بار و بنه ی آن ها است بهتر از آن که یکی از آن ها پسر خود را می شناسد و نظر می کند به کسی که بر وی گریه کند و از خدا طلب آمرزش می کند برای او، و از پدر خود می خواهد که استغفار کند و می گوید: ای گریه کننده اگر بدانی که خداوند برای تو چه

مهیا کرده است شادمان می گردی بیش از آنچه محزون شدی و از هر گناه و خطیئه برای او

[صفحه ۱۱۷]

استغفار می کند.

و نیز به همین سند از حضرت ابی الحسن الرضا (علیه السلام) روایت می کند که فرمودند: هر کس مصیبت ما را به یاد آورد و برای آنچه با ما کرده اند بگرید با ما باشد در درجه ی ما روز قیامت، و هر کس مصیبت ما را به یاد دیگران آورد و خود بگرید و بگریاند چشم او نگرید روزی که همه چشم ها می گریند، و هر کس بنشیند در مجلسی که امر ما در آنجا احیاء می شود دل او نمی میرد روزی که همه ی دل ها می میرند.

و نیز به سند متصل به شیخ الطائفه ابی جعفر طوسی، از مفید، از ابن قولویه، به سند متصل تا أبان بن تغلب از ابی عبدالله (علیه السلام) فرموده: آه کشیدن غمگین برای ستمی که به ما رسیده است تسبیح است و اندوه او برای ما عبادت، و پوشاندن راز ما جهاد در راه خدا است. آن گاه فرمودند: باید این حدیث با طلا نوشته شود.

و نیز به سند متصل به شیخ الطائفه تا به ربیع بن منذر، از پدرش، از حسین بن علی (علیه السلام) فرمودند: هیچ بنده ای نیست که چشمش برای ما قطره ی بچکاند یا فرمود: قطره ی اشک بریزد مگر این که خدای تعالی او را حقب هائی (اقل حقب هشتاد هزار سال است) در بهشت جای دهد.

و نیز به سند متصل به ابن قولویه، به سندش از ابی عماره منشد گفت: هرگز در هیچ روزی نام حسین بن علی (علیه السلام) نزد ابی عبدالله صادق (علیه السلام) برده نشد که آن روز آن حضرت خندان دیده شود تا شب

و آن حضرت می گفت: «الحسین عبره کل مؤمن».

[صفحه ۱۱۸]

یعنی مؤمن هر وقت یاد حسین (علیه السلام) می کند اشکش جاری است.

و خلاصه دانستی که روز عاشوراء روز مصیبت آل محمد (علیهم السلام) و شیعیان ایشان است نه روز فرح و سرور و روزه گرفتن چنانچه ادب و عادت بنی امیه بوده است.

و در خاتمه این گفتار دوست دارم حدیثی نقل کنم که جامع مطالب گذشته است:

محدث قمی (رضوان الله تعالی علیه) فرموده است: شیخ صدوق از جبله مکيه نقل کرده است که از میثم تمار (رضی الله عنه) شنیدم که فرمود: والله می کشند این امت پسر پیغمبر خود را در محرم در روز دهم و هر آینه اعداء حق سبحانه و تعالی این روز را روز برکت قرار دهند و همانا این کار شدنی است و پیشی گرفته است در علم خدای تعالی و من می دانم او را به عهدی که از مولایم امیرالمؤمنین (علیه السلام) به من رسیده تا این که جبله می گوید، گفتم: چگونه مردم روز قتل حسین را روز برکت قرار دهند؟ پس میثم بگریست و فرمود: حدیثی وضع کنند که او روزی است که خدای تعالی یونس را از شکم ماهی بیرون آورد با این که خدای تعالی یونس را در ذیقعدہ از شکم ماهی برآورد. و گمان می کنند که او روزی است که سفینه نوح بر جودی قرار گرفت با این که استواء سفینه در روز هیجدهم ذیحجه بوده و گمان می کنند که او روزی است که خدا دریا را برای موسی شکافت با این که این کار در ربیع الأول بود.

[صفحه ۱۱۹]

باری، از این حدیث شریف معلوم است که جناب میثم (رضوان الله تعالی

علیه) این مطالب را از امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرا گرفته و عجب این است که چنانچه بعضی از بزرگان فرموده اند دعائی بر طبق این اکاذیب تلفیق شده و شکفت تر از آن که بعضی بی خبران آن دعا را نوشته در دست عوام مردم قرار دادند. با این که از خیر میثم (علیه الرحمه) با آن تأکیدات پر واضح است که این مطالب مجعول است و حضرت امیر (علیه السلام) قبل از واقعه کربلا به این مطالب تصریح فرموده اند و این از معجزات آن حضرت و دلیل بر حقانیت مذهب شیعه است. و بدان که آن دعا بدعت است و خواندن آن حرام و گمان می رود که این دعا را یکی از نواصب مدینه یا خوارج مسقط جعل کرده باشد و به این کار تتمیم ظلم بنی امیه را نموده باشد. و ما آن دعا را ذکر می کنیم تا شیعیان متوجه بوده از آن احتراز کنند: «بسم الله الرحمن الرحيم سبحان الله ملاء الميزان و منتهى العلم و مبلغ الرضا و زنه العرش ...» و بعد دو سه سطر دارد ده مرتبه صلوات بفرستد و بگوید: «یا قابل توبه آدم یوم عاشوراء یا رافع ادریس الی السماء یوم عاشوراء یا مسکن سفینه نوح علی الجودی یوم عاشوراء یا غیاث ابراهیم من النار یوم عاشوراء ...».

باری، سزاوار است که در عصر عاشوراء از حال حرم امام حسین (علیه السلام) و دختران و اطفال آن حضرت یادآوری که در این وقت در کربلا اسیر دشمنان و مشغول حزن و گریه بودند و مصیبت هائی بر ایشان گذشته که در خاطر هیچ آفریده ای خطور نکند و قلم را تاب

[صفحه ۱۲۰]

نوشتن نباشد.

بدان

که محدث قمی (رضوان الله تعالی علیه) در نفس المهموم از اقبال سید بن طاووس (ره) نقل فرموده: عصر عاشوراء حرم حضرت حسین (علیه السلام) و دختران وی همه اسیر دشمن گشتند و با اندوه و گریه شام کردند، روزی بر آن ها گذشت که قلم یارای بیان حالت ایشان را ندارد و شب را بسر بردند نه مردی داشتند و نه مددکاری تنها و بی کس، دشمنان از ایشان بیزار می نمودند و آزار و توهین می کردند برای تقرب به عمر سعد بی دین یتیم کننده آل محمد (صلی الله علیه و آله) و مجروح کننده جگر آنان و خوش آیند ابن زیاد زندق و یزید ملعون تا این که در کتاب مصابیح به سندش تا جعفر بن محمد (علیهما السلام): «قال قال لی أبی، محمد بن علی (علیهما السلام): سألت أبی، علی بن حسین عن حمل یزید له؟. فقال: حملنی علی بعیر یظلع بغیر و طاء و رأس الحسین علی علم و نسوتنا خلفی علی بغال فاکف (واکفه) و الفارطه خلفنا و حولنا بالرماح ان دمت من أحدنا عین قرع رأسه بالرمح حتی اذا دخلنا دمشق صاح صائح یا أهل الشام هولاء سبایا اهل البیت الملعون».

روایت کرده است، از جعفر بن محمد (علیهما السلام)، از پدرش که او از علی بن الحسین (علیه السلام) پرسید: شما را بر چه نوع شترانی نشانیدند؟ فرمود: مرا بر شتری لنگ بی روپوش نشانده بودند و سر حسین (علیه السلام) را بر علمی برافراشته بودند و زنان پشت سر من بر اشترانی همه ناهموار و معیوب و گروهی از شاطران

[صفحه ۱۲۱]

چابک سوار نیزه به دست در دنبال و بر گرد ما بودند، اگر می دیدند اشک از چشمی روان

است با نیزه بر سر او می زدند تا به دمشق در آمدیم. مردی فریاد زد: اینان اسیران آن خاندان - العیاذ بالله، استجیر بالله، استغفر الله - ملعونند.

خلاصه فکر کن در مصائب اهل بیت عصمت و طهارت در آن وقت و در عظمت مصیبت آن ها که در حدیث به این معنی وارد شده شبی سخت تر از شب یازدهم بر اهل بیت عصمت و طهارت نگذشته. پس عصر آن روز برخیز و بر رسول خدا و علی مرتضی و فاطمه زهراء و حسن مجتبی و سائر ائمه اطهار (علیهم السلام) از ذریه ی سید الشهداء (علیه السلام) مخصوصا به حضرت بقیه الله الأعظم روحی و ارواح العالمین له الفداء سلام کن و ایشان را بر این مصائب عظیمه با دل بریان و چشم گریان تعزیت بگو:

من از تحریر این غم ناتوانم

که تصویرش زده آتش به جانم

ترا طاقت نباشد از شنیدن

شنیدن کی بود مانند دیدن

و سزاوار است این زیارت را که چنانچه محدث قمی فرموده مخصوص این روز است بخوانی: السلام علیک یا وارث ادم صفوه الله السلام علیک یا وارث نوح نبی الله السلام علیک یا وارث ابراهیم خلیل الله السلام علیک یا وارث موسی کلیم الله السلام علیک یا وارث عیسی روح الله السلام علیک یا وارث محمد حبیب الله السلام علیک یا وارث علی امیرالمؤمنین ولی الله السلام علیک یا وارث الحسن الشهید سبط رسول الله السلام علیک یا بن رسول الله

[صفحه ۱۲۲]

السلام علیک یا بن البشیر النذیر و ابن سید الوصیین السلام علیک یا بن فاطمه سیده نساء العالمین السلام علیک یا ابا عبدالله السلام علیک یا خیره الله و ابن خیره السلام علیک یا ثار الله و ابن ثاره السلام

عليك ايها الوتر الموتور السلام عليك ايها الامام الهادي الزكي و على ارواح حلت بفنائك و اقامت في جوارك و وفدت مع زوارك السلام عليك منى ما بقيت و بقى الليل و النهار فلقد عظمت بك الرزيه و جل المصاب في المؤمنين والمسلمين و في اهل السموات اجمعين و في سكان الأرضين فانا لله و انا اليه راجعون و صلوات الله و بركاته و تحياته عليك و على ابائك الطاهرين الطيبين المنتجبين و على ذراريهم الهداه المهديين السلام عليك يا مولاي و عليهم و على روحك و على ارواحهم و على تربتك و على تربتهم اللهم لقهم رحمه و رضوانا و روحا و ريحانا السلام عليك يا مولاي يا ابا عبدالله يا بن خاتم النبيين و يا بن سيد الوصيين و يا بن سيده نساء العالمين السلام عليك يا شهيد يا بن شهيد يا اخ الشهيد يا ابا الشهداء اللهم بلغه عنى في هذه الساعه و في هذا اليوم و في هذا الوقت و في كل وقت تحيه كثيره و سلاما سلام اله عليك و رحمه الله و بركاته يا بن سيد العاملين و على المستشهدين معك سلاما متصلا ما اتصل الليل و النهار السلام على الحسين بن على الشهيد السلام على على بن الحسين الشهيد السلام على العباس الشهيد بن امير المؤمنين الشهيد السلام على الشهداء من ولد امير المؤمنين السلام على الشهداء من ولد الحسن السلام على الشهداء من ولد الحسين السلام على الشهداء من ولد جعفر

[صفحه ١٢٣]

و عقيل السلام على كل مستشهد معهم من المؤمنين اللهم صل على محمد و ال محمد و بلغهم عنى تحيه كثيره و سلاما السلام عليك يا رسول الله احسن الله لك العزاء فى ولدك الحسين

السلام عليك يا فاطمه احسن الله لك العزاء في ولدك الحسين السلام عليك يا امير المؤمنين احسن الله لك العزاء في ولدك الحسين السلام عليك يا ابا محمد الحسن احسن الله لك العزاء في اخيك الحسين يا مولاي يا ابا عبدالله انا ضيف اله و ضيفك و جار الله و جارك و لكل ضيف و جار قري و قرای في هذا الوقت ان تسئل الله سبحانه و تعالى ان يرزقني فكاك رقبتی من النار سمیع الدعاء قریب مجیب.

در بیان کیفیت زیارت عاشوراء از دور یا نزدیک

بدان که در فهم احادیث وارده در بیان کیفیت زیارت عاشوراء بین بزرگان اختلاف است و ما انشاء الله کیفیتی که مطابق احتیاط و به تمام احتمالات احادیث عمل شده باشد بیان خواهیم کرد بعون الله تعالی: بدان که در احادیث زیارت عاشوراء، لفظ (دعا) بر (زیارت) اطلاق شده است. پس استدعاء علقمه بن محمد حضرمی از حضرت باقر (علیه السلام) که گفت: تعلیم بفرما مرا دعائی که بخوانم آن را در این روز، مرادش همان زیارت است، چنانچه با دقت در حدیث شریف این مطلب ظاهر است و حضرت زیارت عاشوراء را در جواب او بیان کردند.

[صفحه ۱۲۴]

و بدان که اگر زیارت عاشوراء از نزدیک و در کربلا و حرم حسینی باشد دیگر احتیاج به صحرا رفتن یا روی بام بلند رفتن ندارد، چون زیارت نزد قبر حضرت امام حسین (علیه السلام) دستور و مطلوب است. و اما اگر زیارت از شهرهای دور باشد بهتر آن است که به صحراء یا روی بام بلندی برود و متوجه قبر حضرت ابی عبدالله (علیه السلام) بشود و اشاره کند که به سوی آن حضرت و در حال اشاره زیارت عاشوراء بخواند و

شاید سرش این باشد که فضاء از ظلمات و غواشی ارواح اهل معصیت دور است و ظهور نور ولایه الهی حسینی و سایر ائمه (علیهم السلام) بیشتر است و در آنجا سلام و خطاب با آن حضرت بهتر است. و اهل معنی این مطلب را در یافته اند و فرموده اند شواهدی برای این امر است که فعلا جای ذکرش نیست. ولی معلوم نیست که رفتن به صحرا یا روی بام از شروط درستی عمل باشد بلکه با این کار عمل کامل و دارای ثواب بیشتر است.

بدان که از احادیث زیارت عاشوراء معلوم می شود که اگر کسی در نجف اشرف باشد و بخواهد با زیارت عاشوراء امام حسین (علیه السلام) را زیارت کند باید اول حضرت امیر (علیه السلام) را زیارت کند به زیارت ششم حضرت امیر (علیه السلام) در مفاتیح پس از آن با اشاره به سوی کربلای حسینی آن حضرت را به زیارت عاشوراء زیارت کند، و سپس دعای علقمه را بخواند. اما اگر بخواهد از شهرهای دور یا در حرم امام حسین (علیه السلام) زیارت عاشوراء بخواند در این صورت معلوم نیست زیارت حضرت امیر (علیه السلام) جزء زیارت

[صفحه ۱۲۵]

عاشوراء باشد و می تواند بدون زیارت حضرت امیر زیارت عاشوراء را بخواند اگر چه بهتر است اول زیارت مختصری از امیرالمؤمنین (علیه السلام) را با نماز زیارت و بعد از آن زیارت عاشوراء بخواند و معلوم است که اگر زیارت امیرالمؤمنین (علیه السلام) را بخواند و بعد از آن خواست دعای علقمه را بخواند باید ضمائر تثبیه ی آن را مفرد بیاورد، و این منافات ندارد با این که ضمائر آن تثبیه می باشد. چون ورود دعای علقمه در صورت خواندن زیارت امیرالمؤمنین (علیه السلام) و

سپس زیارت عاشوراء است آن هم در حرم امیرالمؤمنین (علیه السلام).

و بدان که اگر از نزدیک قبر ابی عبدالله (علیه السلام) را زیارت کند اگر اکتفا کند به زیارت عاشوراء شاید اشکالی نداشته باشد.

و چون حدیثی که در زیارت عاشوراء و زیارت ششم امیرالمؤمنین (علیه السلام) در مفاتیح بیان شده یک حدیث است. و جناب حضرت صادق (علیه السلام) هر دو را با هم انجام داده اند. لذا بهتر آن است که زیارت عاشوراء را با زیارت ششم مفاتیح الجنان همراه کند خواه در نزد قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام) یا قبر ابی عبدالله (علیه السلام) و یا از شهرهای دور باشد و این در جمع بین احادیث فی الجمله طریق احتیاط است و این بود طریقه ی مختاره ی این حقیر.

ولی اگر از شهرهای دور بخواند زیارت کند بهتر آن است که به صحرا یا بر بالای بام بلندی برود که در این جا نیز طریقه ی مختاره ی حقیر به یکی از سه طریقه زیر می باشد:

طریقه ی اول: توجه کنید به قبر امیرالمؤمنین (علیه السلام)

[صفحه ۱۲۶]

و زیارت ششم حضرت را به نحوی که در مفاتیح در باب زیارت امیرالمؤمنین (علیه السلام) آورده شده بخواند تا آنجا که فرمود: پس شش رکعت نماز کند. سپس متوجه به قبر ابی عبدالله شود و زیارت عاشوراء و بعد از آن علقمه را بخواند.

طریقه ی دوم: تکبیر بگوید و اگر صد مرتبه بگوید بهتر است و لعن زیاد بر قاتلان سید الشهداء (علیه السلام) کند و بعد اشاره به قبر سید الشهداء نماید و زیارت عاشوراء را بخواند و بعد از آن دعای علقمه را.

طریقه ی سوم: ابتدا یک زیارت از زیارت های امیر (علیه السلام) بخواند و بعد دو رکعت نماز کند و سپس صد مرتبه

بگوید و بعد زیارت عاشوراء را.

در این صورت امید است که به احادیث زیارت عاشوراء عمل کرده باشد.

و بعضی فرموده اند بهتر این است که اول به جانب قبر ابی عبدالله (علیه السلام) سلامی بدهد و لعن زیاد بر قاتلان آن حضرت بنماید پس از آن دو رکعت نماز بخواند و زیارت عاشوراء و دعای علقمه را تا آخر بخواند. ولی در زیارت امیرالمؤمنین (علیه السلام) بهتر این است که زیارت ششم امیرالمؤمنین (علیه السلام) در مفاتیح خوانده شود به روشی که گفته شد.

و بدان که بعضی از بزرگان احتمال داده اند که دعای علقمه بعد از زیارت عاشوراء از مکملات است نه از متممات، یعنی در صورت خواندن زیارت کامل و با ثواب بیشتر انجام شده است. به هر حال

[صفحه ۱۲۷]

بهتر آن است که ترک نشود. و این حقیر گمان می برم که اگر زیارت عاشوراء در حرم سید الشهداء (علیه السلام) خوانده شود احتیاج به خواندن زیارت امیرالمؤمنین (علیه السلام) نباشد. اگر چه در زیارت ششم امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرموده: (هر که ایشان را چنین زیارت کند و این دعا را بخواند خواه از نزدیک خواه از دور ...) ولی به نظر این حقیر این زیارت جداگانه ای است برای امیرالمؤمنین (علیه السلام) که توأم است با زیارت سید الشهداء و ارتباطی به زیارت عاشوراء ندارد بلکه از زیارت های امیرالمؤمنین (علیه السلام) است.

بدان که در پاورقی کتاب شفاء الصدرو [۲۹] از کتاب صدف مشحون به سندش تا به حضرت علی بن محمد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسن بن امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب (صلوات الله علیهم اجمعین) نقل شده است که حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) فرمودند: کسی که زیارت

عاشوراء مشهوره را بخواند سپس يك دفعه بگويد: «اللهم العنهم جميعا تسعا و تسعين مره»، مانند کسی است که صد مرتبه گفته. و همچنین سلام آن را يك مرتبه كامل بخواند سپس بگويد: «السلام على الحسين و على بن الحسين و على اولاد الحسين و على اصحاب الحسين تسعا و تسعين مره»، مانند کسی است که صد مرتبه گفته است، و این برای کسانی که وقت ندارند فوزی است عظیم.

[صفحه ۱۲۸]

بیان اصل زیارت عاشوراء

در این کتاب به دو زیارت اکتفا می کنیم:

اول: زیارت عاشوراء معروفه که از نزدیک و دور خوانده می شود، و آن چنان است که شیخ ابوجعفر طوسی در مصباح الزائر ذکر فرموده چنین است:

(روایت کرده محمد بن اسماعیل بن بزيع، از صالح بن عقبه، از پدرش، از حضرت امام محمد باقر (علیه السلام) که فرمود: هر که زیارت کند حسین به علی علیهما السلام را در روز دهم محرم تا آن که نزد قبر آن حضرت گریان شود ملاقات کند خدا را در روز قیامت با ثواب دو هزار حج و دو هزار عمره و دو هزار جهاد که ثواب آن ها مثل ثواب کسی باشد که حج و عمره و جهاد کند در خدمت رسول خدا و ائمه ی طاهرین علیهم السلام. راوی گفت: گفتم: فدایت شوم، چه ثواب است از برای کسی که بوده باشد در شهرهای دور از کربلا و ممکن نباشد او را رفتن به سوی قبر آن حضرت در مثل این روز، فرمود: هر گاه چنین باشد بیرون رود به سوی صحراء یا بالا رود بر بام بلندی در خانه ی خود و اشاره کند به سوی آن حضرت به سلام و جهد کند در

نفرین کردن بر قاتلین آن حضرت و بعد دو رکعت نماز کند و بکند این کار را در اوایل روز پیش از زوال آفتاب. پس ندبه کند بر حسین علیه السلام و بگرید بر او و امر کند کسانی را که در خانه اش هستند هر گاه از ایشان

[صفحه ۱۲۹]

تقیه نمی کند به گریستن بر آن حضرت و برپا دارد در خانه ی خود مصیبتی به اظهار کردن جزع بر آن حضرت و تعزیت بگویند یکدیگر را به مصیبت ایشان به حسین علیه السلام. و من ضامنم برای ایشان بر خدا هر گاه بیاورند این عمل را جمیع آن ثواب ها را. گفتم: فدای تو شوم ضامن می شوی این ثواب ها را برای ایشان و کفیل می شوی این ثواب ها را؟. فرمود که بلی من ضامنم و کفیلیم از برای کسی که این عمل را بجا آورد. گفتم که: چگونه یکدیگر را تعزیت بگویند؟. فرمود که: می گویند: «اعظم الله اجورنا بمصابنا بالحسین علیه السلام و جعلنا و ایاکم من الطالبین بئاره مع ولیه الامام المهدی من آل محمد علیهم السلام» یعنی بزرگ فرماید خداوند اجر های ما را به مصیبت ما به حسین علیه السلام و قرار دهد ما و شما را از خواهند گان خون او با ولی او امام مهدی از آل محمد علیهم السلام.

و اگر بتوانی که بیرون روی آن روز را در پی حاجتی چنان کن زیرا که آن روز نحسی است که برآورده نمی شود در آن حاجت مؤمن و اگر برآورده شود مبارک نخواهد بود از برای او و نخواهد دید در آن خیری و رشدی و ذخیره نکند البته هیچیک از شما برای منزلش در آن روز چیزی را پس هر که

ذخیره کند در آن روز چیزی را برکت نخواهد دید و در آن چیزی که ذخیره نموده و مبارک نخواهد بود از برای او در اهلش که ذخیره برای آن ها نهاده. پس هر گاه بجا آوردند این عمل را بنویسد حق تعالی برای ایشان ثواب هزار حج و هزار عمره و هزار جهاد که همه را با رسول خدا صلی الله علیه و آله کرده باشد و از برای اوست

[صفحه ۱۳۰]

مزد و ثواب مصیبت هر پیغمبری و رسولی و وصی و صدیق و شهیدی که مرده باش یا کشته شده باشد از زمانی که خلق فرموده حق تعالی دنیا را تا زمانی که به پای شود قیامت.

صالح بن عقبه و سیف بن عمیره گفته اند که، گفت علقمه بن محمد حصرمی که گفتم به حضرت باقر (علیه السلام) که: تعلیم بفرما مرا دعائی که بخوانم آن را در این روز هر گاه زیارت کنم آن جناب را از نزدیک و دعائی که بخوانم آن را هر گاه زیارت نکنم او را از نزدیک و بخواهم اشاره کنم به سلام به سوی او از شهرهای دو و از خانه ام. فرمود به من: ای علقمه هر گاه تو بجا آوردی آن دو رکعت نماز را بعد از آن که اشاره کنی به سوی آن حضرت به سلام، پس بگو در وقت اشاره به آن حضرت بعد از گفتن تکبیر این قول را (یعنی زیارت آیه را). پس به درستی که تو هر گاه گفتی این قول را به تحقیق که دعا کرده به آن چیزی که دعا می کند به آن زائر آن حضرت از ملائکه و بنویسد خداوند از برای تو

صد هزار درجه، و بوده باشی مثل کسی که شهید شده باشد با امام حسین علیه السلام تا مشارکت کنی ایشان را در درجات ایشان و شناخته نشوی مگر در جمله ی شهیدانی که شهید شده اند با آن حضرت و نوشته شود برای تو ثواب زیارت هر پیغمبری و رسولی و ثواب زیارت هر که زیارت کرده حسین علیه السلام را از روزی که شهید شده است سلام خدا بر آن حضرت و بر اهل بیتش می گوئی:

السلام عليك يا ابا عبدالله السلام عليك يا بن رسول الله السلام عليك يا بن امير المؤمنين و ابن سيد الوصيين السلام عليك

[صفحه ۱۳۱]

يا بن فاطمه سيده نساء العالمين السلام عليك يا ثار الله و ابن ثاره و الوتر الموتور السلام عليك و على الارواح التي حلت بفنائك عليكم مني جميعا سلام الله ابدًا ما بقيت و بقى الليل و النهار يا ابا عبدالله لقد عظمت الرزیه و جلت و عظمت المصيبة بك علينا و على جميع اهل الاسلام و جلت و عظمت مصيبتك في السموات على جميع اهل السموات فلعن الله امه اسست اساس الظلم و الجور عليكم اهل البيت و لعن الله امه دفعتكم عن مقامكم و ازالتمكم عن مراتبكم التي رتبكم الله فيها و لعن الله امه قتلتمكم و لعن الله الممهدين لهم بالتمكين من قتالكم برئت الى الله و اليكم منهم و اشياعهم و اتباعهم و اوليائهم يا ابا عبدالله اني سلم لمن سالمكم و حرب لمن حاربكم الى يوم القيامة و لعن الله ال زياد و ال مروان و لعن الله بنى اميه قاطبه و لعن الله ابن مرجانه و لعن الله عمر بن سعد و لعن الله شمرا و لعن

الله امه اسرجت و الجمت و تنقبت لقتالك بابي انت و امي لقد عظم مصابي بك فاسئل الله الذى اكرم مقامك و اكرمنى بك ان يرزقنى طلب تارك مع امام منصور من اهل بيت محمد صلى الله عليه و اله اللهم اجعلنى عندك و جيتها بالحسين عليه السلام فى الدنيا و الاخره يا ابا عبدالله انى اتقرب الى الله و الى رسوله و الى اميرالمؤمنين و الى فاطمه و الى الحسن و اليك بمولاتك و بالبرائه [٣٠] ممن اسس اساس ذلك و بنى عليه بنيانه و جرى فى ظلمه و جوره عليكم و على اشياعكم برئت الى الله و اليكم

[صفحه ١٣٢]

منهم و اتقرب الى الله ثم اليكم بمولاتكم و موالاته وليكم و بالبرائه من اعدائكم و الناصبين لكم الحرب و بالبرائه من اشياعهم و اتباعهم انى سلم لمن سالمكم و حرب لمن حاربكم و ولى لمن والاكم و عدو لمن عاداكم فاسئل الله الذى اكرمنى بمعرفتكم و معرفه اوليائكم و رزقنى البرائه من اعدائكم ان يجعلنى معكم فى الدنيا و الاخره و ان يثبت لى عندكم قدم صدق فى الدنيا و الاخره و اسئله ان يبلغنى المقام المحمود لكم عند الله و ان يرزقنى طلب ثارى مع امام هدى ظاهر ناطق بالحق منكم و اسئل الله بحقكم و بالشأن الذى لكم عنده ان يعطينى بمصائبكم افضل ما يعطى مصابا بمصيبه ما اعظمها و اعظم رزيتها فى الاسلام و فى جميع السموات و الأرض اللهم اجعلنى فى مقامى هذا ممن تناله منك صلوات و رحمه و مغفره اللهم اجعل محياى محيا محمد و ال محمد و مماتى ممات محمد و ال محمد اللهم ان هذا يوم تبركت به بنو اميه و

ابن اكله الأكباد اللعين ابن اللعين على لسانك و لسان نبيك صلى الله عليه و اله فى كل موطن و موقف وقف فيه نبيك صلى الله عليه و اله اللهم العن ابا سفيان و معاويه و يزيد بن معاويه عليهم منك اللعنه ابد الابدین و هذا يوم فرحت به ال زياد و ال مروان بقتلهم الحسين صلوات الله عليه اللهم فضاعف عليهم اللعن منك و العذاب اللهم انى اتقرب الى اليك فى هذا اليوم و فى موقفى هذا و ايام حياتى بالبرائثه منهم و اللعنه عليهم و بالموالات لنبيك و ال نبيك عليه و عليهم السلام.

[صفحه ۱۳۳]

پس مى گوئى صد مرتبه: اللهم العن اول ظالم ظلم حق محمد و ال محمد و اخر تابع له على ذلك اللهم العن العصابه التى جاهدت الحسين و شايعة و بايعة و تابعت على قتله اللهم العنهم جميعا.

پس مى گوئى صد مرتبه: السلام عليك يا ابا عبدالله و على الأرواح التى حلت بفنائك عليك منى سلام الله ابدما ما بقيت و بقى الليل و النهار و لا جعله الله اخر العهد منى لزيارتكم السلام على الحسين و على بن الحسين و على اولاد الحسين و على اصحاب الحسين.

پس مى گوئى: اللهم خص انت اول ظالم باللعن منى و ابداه به اولاء ثم الثانى و الثالث و الرابع اللهم العن يزيد خامسا و العن عبيد الله بن زياد و ابن مرجانه و عمر بن سعد و شمرا و ال ابى سفيان و ال زياد و ال مروان الى يوم القيامة.

پس به سجده مى روى و مى گوئى: اللهم لك الحمد حمد الشاكرين لك على مصابهم الحمد لله على عظيم رزيتى اللهم ارزقنى شفاعه الحسين يوم

الورود و ثبت لی قدم صدق عندک مع الحسین و اصحاب الحسین الذین بذلوا مهجهم دون الحسین علیه السلام.

علقمه گفت که: فرمود حضرت باقر علیه السلام که: اگر بتوانی زیارت کنی آن حضرت را در هر روز به این زیارت در خانه ی خود بکن که خواهد بود برای تو جمیع این ثواب ها.

و روایت کرد محمد خالد طیالسی، از سیف بن عمیره که

[صفحه ۱۳۴]

گفت: بیرون رفتم با صفوان بن مهران و جمعی دیگر از اصحاب خودمان به سوی نجف بعد از خروج حضرت صادق علیه السلام از حیره به جانب مدینه، پس زمانی که ما فارغ شدیم از زیارت یعنی زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام گردانید، صفوان صورت خود را به جانب مشهد ابوعبدالله علیه السلام پس گفت از برای ما که زیارت کنید حسین علیه السلام از این مکان از نزد سر مقدس امیرالمؤمنین علیه السلام که اینجا ایماء و اشاره کرد به سلام بر آن حضرت، جناب صادق علیه السلام و من در خدمتش بودم، سیف گفت پس خواند صفوان همان زیارتی را که روایت کرده بود علقمه بن محمد حضرمی از حضرت باقر علیه السلام در روز عاشوراء آنگاه دو رکعت نماز کرد نزد سر امیرالمؤمنین علیه السلام را و وداع گفت بعد از آن نماز امیرالمؤمنین علیه السلام را و اشاره کرد به جانب قبر حسین علیه السلام به سلام در حالتی که گردانیده بود روی خود را به جانب او و وداع کرد بعد از زیارت او را و از دعاهائی که بعد از نماز خواند این بود:

یا الله یا الله یا الله یا مجیب دعوه المضطربین یا کاشف کرب المکروبین یا غیاث المستغیثین یا صریخ المستصرخین یا من اقرب الی من حبل الوریث

و يا من يحول بين المرء و قلبه و يا من هو بالمنظر الأعلى و بالأفق المبين و يا من هو الرحمن الرحيم على العرش استوى و يا من يعلم خائنه الأعين و ما تخفى الصدور و يا من لا يخفى عليه خافيه يا من لا تشتبه عليه الأصوات و يا من لا تغلظه الحاجات و يا من لا يبرمه الحاح الملحّين يا مدرك كل فوت و يا جامع كل شمل و يا

[صفحه ١٣٥]

بارى ء النفوس بعد الموت يا من هو كل يوم فى شأن يا قاضى الحاجات يا منفس الكربات يا معطى السؤلات يا ولى الرغبات يا كافى المهمات يا من يكفى من كل شى ء و لا يكفى منه شى ء فى السموات و الأرض اسئلك بحق محمد خاتم النبيين و على اميرالمؤمنين و بحق فاطمه بنت نبيك و بحق الحسن و الحسين فانى بهم اتوجه اليك فى مقامى هذا و بهم اتوسل و بهم اتشفع اليك و بحقهم اسئلك و اقسم و اعزم عليك و بالشأن الذى لهم عندك و بالقدر الذى لهم عندك و بالذى فضلتهم على العالمين و باسمك الذى جعلته عندهم و به خصصتهم دون العالمين و به ابنتهم و ابنت فضلهم من فضل العالمين حتى فاق فضلهم العالمين جميعا اسئلك ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تكشف عنى غمى و همى و كربى و تكفينى المهم من امورى و تقضى عنى دينى و تجيرنى من الفقر و تجيرنى من الفاقة و تغنينى عن المسئله الى المخلوقين و تكفينى هم من اخاف همه و عسر من اخاف عسره و حزونته من اخاف حزونته و شر من اخاف شره و مكر من

اخاف مكره و بغي من اخاف بغيه و جور من اخاف جوره و سلطان من اخاف سلطانه و كيد من اخاف كيده و مقدره من اخاف مقدرته على و ترد عنى كيد الكيده و مكر المكره اللهم من اراده فارده و من كادنى فكده و اصرف عنى كيده و مكره و باسه و امانيه و امنعه عنى كيف شئت و انى شئت اللهم اشغله عنى بفقر لا- تجبره و ببلاء لا تستره و بفاقه لا تسدها و بسقم لا تعافيه و ذل لا تعزه و بمسكنه لا تجبرها اللهم اضرب بالذل نصب عينيه و ادخل عليه الفقر

[صفحه ١٣٦]

فى منزله و العله السقم فى بدنه حتى تشغله عنى بشغل شاغل لا فراغ له و انسه ذكرى كما انسيته ذكرى و خذ عنى بسمعه و بصره و لسانه و يده و رجله و قلبه و جميع جوارحه و ادخل عليه فى جميع ذلك السقم و لا تشفه حتى تجعل ذلك له شغلا شاغلا- به عنى و عن ذكرى و اكفىنى يا كفى ما لا يكفى سواك فانك الكافى لا كفى سواك و مفرج لا مفرج سواك و مغيث و لا- مغيث سواك و جار لا- جار سواك خاب من كان جاره سواك و مغيثه سواك و مفرعه الى سواك و مهربه الى سواك و ملجأ الى غيرك و منجاء من مخلوق غيرك فانت ثقتى و رجائى و مفرعى و مهربى و ملجأى و منجأى فبك استفتح تو بك استنجح و بمحمد و ال محمد اتوجه اليك و اتوسل و اتشفع فاسئلك يا الله يا الله يا الله فلك الحمد و لك الشكر و اليك المشتكى و انت المستعان

فاسئلك يا الله يا الله يا الله بحق محمد و ال محمد ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تكشف عني غمي و همي و كربى فى مقامى هذا كما كشفت عن نبيك همه و غمه و كربه و كفيته هول عدوه فاكشف عني كما كشفت عنه و فرج عني كما فرجت عنه و اكفني كما كفيته و اصرف عني هول ما اخاف هول و مؤنه ما اخاف مؤنته و هم ما اخاف همه بلا مؤنه على نفسى من ذلك و اصرفنى بقضاء حوائجى و كفايه ما اهمنى همه من امر اخرتى و دنيائى يا اميرالمؤمنين و يا ابا عبدالله عليك منى سلام الله ابداء ما بقيت و بقى الليل و النهار و لا جعله اخر العهد من زيارتكما و لا فرق الله بينى و بينكما اللهم احينى حيوه محمد و ذريته و امتنى مماتهم و توفنى على ملتهم و احشرنى فى زميرتهم و لا تفرق

[صفحه ١٣٧]

بينى و بينهم طرفه عين ابداء فى الدنيا و الاخره يا اميرالمؤمنين و يا ابا عبدالله اتيتكما زائرا و متوسلا الى الله ربي و ربكما و متوجها اليه بكما و متشفعا الى الله فى حاجتى هذه فاشفعالى فان لكما عندالله المقام المحمود و الجاه الوجيه و المنزل الرفيع و الوسيله انى انقلب عنكما منتظرا لتنجز الحاجه و قضائها نجاحها من الله بشفاعتكما لى الى الله فى ذلك فلا اخيب و لا يكون منقلبي منقلبا خائبا خاسرا بل يكون منقلبي منقلبا راجحا مفلحا منجحا مستجابا بقضاء جميع حوائجى و تشفعا لى الى الله انقلبت على ما شاء الله و لا حول و لا قوه الا بالله مفوضا امرى

الى الله ملجأ ظهري الى الله متوكلا- على الله و اقول حسبي الله كفى سمع الله لمن دعى ليس لى وراء الله و ورائكم يا سادتى منتهى ما شاء ربي كان و ما لم يشأ لم يكن و لا- حول و لا- قوه الا- بالله استودعكما الله و لا جعله الله اخر العهد منى اليكما انصرفت يا سيدى يا امير المؤمنين و مولاي و انت يا ابا عبدالله يا سيدى و سلامى عليكم متصل ما اتصل الليل و النهار واصل ذلك اليكما غير محجوب عنكما سلامى انشاء الله و اسئله بحقكما ان يشاء ذلك و يفعل فانه حميد مجيد انقلبت يا سيدى عنكما تائباً حامداً لله شاكراً راجياً للاجابه غيرا ايس و لا قانط ائباً عائداً راجعاً الى زيارتكما غير راغب عنكما و لا من زيارتكما بل راجع عائداً انشاء الله و لا حول و لا قوه الا بالله يا سادتى رغبت اليكما و الى زيارتكما بعد ان زهد فيكما و فى زيارتكما اهل الدنيا فلا خيبني الله ما رجوت و ما املت فى زيارتكما انه قريب مجيب.

[صفحه ۱۳۸]

سيف بن عميره گوید که سؤال کردم از صفوان و گفتم که: علقمه بن محمد این دعا را برای ما از حضرت باقر علیه السلام روایت نکرد بلکه همان زیارت را حدیث کرد، صفوان گفت که: وارد شدم با سید خودم حضرت صادق علیه السلام به این مکان پس بجا آورد مثل آنچه را که ما بجا آوردیم در زیارت و دعا کرد به این دعا هنگام وداع بعد از این دو رکعت نماز گذاشت چنانچه ما نماز گذاشتیم و وداع کرد چنانچه ما وداع کردیم پس صفوان گفت که: حضرت

صادق علیه السلام به من فرمود که: مواظب باشد این زیارت را و بخوان این دعا را و زیارت کن به آن پس به درستی که من ضامنم بر خدا برای هر که زیارت کند به این زیارت و دعا کند به این دعا از نزدیک یا دور این که زیارتش مقبول شود و سعیش مشکور و سلامش به آن حضرت برسد و مجوب نماند و حاجت او قضا شود از جانب خدای تعالی به هر مرتبه که خواهد برسد و او را نومید بر نگرداند، ای صفوان یافتم این زیارت را به این ضمان از پدرم و پدرم از پدرش علی بن الحسین علیه السلام به همین ضمان و او از حسین علیه السلام به همین ضمان و حسین علیه السلام از برادرش حسن علیه السلام به همین ضمان و حسن علیه السلام از پدرش امیرالمؤمنین علیه السلام با همین ضمان و امیرالمؤمنین علیه السلام از رسول خدا صلی الله علیه و آله با همین ضمان و رسول خدا صلی الله علیه و آله از جبرئیل با همین ضمان و جبرئیل از خدای تعالی با همین ضمان و به تحقیق که خداوند عزوجل قسم خورده به ذات مقدس خو که هر که زیارت کند حسین علیه السلام را به این زیارت از نزدیک یا

[صفحه ۱۳۹]

دور و دعا کند به این دعا قبول می کنم از او زیارت او را می پذیرم از او خواهش او را به هر قدر که باشد و می دهم مسئلتش را، پس باز نگردد از حضرت من با ناامیدی و خسار و بازش گردانم با چشم روشن به بر آوردن حاجت و فوز به جنت و آزادی از دوزخ و

قبول کنم شفاعت او را در حق هر کس که شفاعت کند، حضرت فرماید: جز دشمن ما اهل بیت که در حق او قبول نشود قسم خورده حق تعالی به این بر ذات اقدسش و گواه گرفته ما را به آنچه که گواهی دادند به آن ملائکه ملکوت او، پس جبرئیل گفت: یا رسول الله خدا فرستاد مرا به سوی تو به جهت سرور و بشارت تو و شادی و بشارت علی و فاطمه و حسن و حسین و امامان از اولاد تو علیهم السلام تا روز قیامت، پس مستمر و پاینده باد مسرت تو و مسرت علی و فاطمه و حسن و حسین و امامان علیهم السلام و شیعه ی شما تا روز رستاخیز، پس صفوان گفت که: حضرت صادق علیه السلام با من فرمود: ای صفوان هر گاه روی داد از برای تو به سوی خدا عزوجل حاجتی پس زیارت کن به این زیارت از هر مکانی که بوده باشی و بخوان این دعا را و بخواه از پروردگار خود حاجت را که بر آورده شود از خدا و خدا خلاف نخواهد فرمود وعده ی خود را بر رسول خود به جود و امتنان خویش و الحمد لله.

زیارت عاشوراء غیر معروفه

بدان که چنانچه بعضی از بزرگان فرموده اند یکی از اجله ی فقهاء کتابی به نام (مزار قدیم) در مشهد مقدس دیده است که در آن این زیارت نقل شده است که در آن صد مرتبه لعن و سلام را ندارد و متن آن

[صفحه ۱۴۰]

هم با متن زیارت عاشوراء معروفه اختلاف زیادی دارد لیکن در ثواب و اجر مانند زیارت عاشوراء معروفه است. و چون این زیارت به خلاف زیارت عاشوراء معروفه

از حیث سند مرسله است بهتر آن است که به قصد قربت مطلقه خوانده شود. و ما ترجمه حدیث را از کتاب شفاء الصدور [۳۱] نقل می‌نمائیم: از علقمه بن محمد حضرمی، از حضرت اُبی جعفر باقر (علیه السلام) فرمودند: کسی که اراده کند زیارت حسین بن علی بن اُبی طالب صلوات الله علیهم اجمعین را در روز عاشوراء که آن روز دهم محرم است و گریان شود در حالی که دردمند و غمگین باشد خدا را با ثواب هزار حج و هزار عمره و هزار جهاد ملاقات می‌کند که ثواب هر حج و عمره و جهاد همراه رسول خدا و ائمه صلوات الله علیهم اجمعین انجام پذیرفته است. علقمه بن محمد حضرمی گفت: عرض کردم به امام باقر (علیه السلام) فدایت شوم کسی که در شهرهای دور باشد و امکان آمدن به حرم را در آن روز نداشته باشد چه کند؟ فرمود: هنگامی که روز عاشوراء رسید هر کس از مردم که دوست دارد آن حضرت را از شهرهای دور یا نزدیک زیارت کند به بیابان رود یا به بام منزل خود پس دو رکعت نماز با سوره ی اخلاص (قل هو الله) بخواند و به سوی آن حضرت اشاره کند و با سلام و اشاره و نیت به طرف حرم ابو عبدالله الحسین توجه کنی و سپس بگوئی در حالی که بیچارگی و درماندگی به خود گرفته‌ای:

[صفحه ۱۴۱]

السلام علیک یا بن رسول الله السلام علیک یا بن البشیر النذیر و ابن سید الوصیین السلام علیک یا بن فاطمه سیده نساء العالمین
السلام علیک یا خیره الله و ابن خیره السلام علیک یا ثار الله و ابن تاره السلام علیک ایها

الوتر الموتور السلام عليك ايها الامام الهادي الزكي و على ارواح حلت بفنائك و اقامت في جوارك و وفدت مع زوارك السلام عليك منى ما بقيت و بقى الليل و النهار فلقد عظمت بك الرزيه و جلت في المؤمنين و المسلمين و في اهل السموات و اهل الأرضين اجمعين فانا لله و انا اليه راجعون صلوات الله و بركاته و تحياته عليك يا ابا عبدالله الحسين و على ابائك الطيبين المنتجين و على ذرياتكم الهداه المهديين لعن الله امه خذلتك و تركت نصرتك و معونتك و لعن اله امه اسست اساس الظلم لكم و مهدت الجور عليكم و طرقت الى اذيتكم و تحيفكم و جارت ذلك في دياركم و اشياعكم برئت الى الله عزوجل و اليكم يا ساداتي و موالى و ائمتى منهم من اشياعهم و اتباعهم و اسئل الله الذى اكرم يا موالى مقامكم و شرف منزلتكم و شأنكم ان يكرمنى بولايتكم و محبتكم و الايتمام بكم و بالبرائه من اعدائكم و اسئل الله البر الرحيم ان يرزقنى مودتكم و ان يوفقنى للطلب بشاركم مع الامام المنتظر الهادى من ال محمد و ان يجعلنى معكم فى الدنيا و الاخره و ان يبلغنى المقام المحمود لكم عند الله اسئل الله عزوجل بحقكم و بالشان الذى جعل الله لكم ان يعطينى بمصابى بكم افضل ما اعطى مصابا بمصيبه انا لله و انا اليه راجعون يا لها من مصيبه ما افجعها و انكاها لقلوب المؤمنين و المسلمين فانا

[صفحه ١٤٢]

الله و انا اليه راجعون اللهم صل على محمد و ال محمد و اجعلنى فى مقامى ممن تناله منك صلوات و رحمه و مغفره و اجعلنى عندك و جيهها فى الدنيا

و الأخره و من المقربين فانى اتقرب اليك بمحمد و ال محمد صلواتك عليه و عليهم اجمعين اللهم و انى اتوسل و اتوجه
بصفوتك من خلقك و خيرتك من خلقك محمد و على و الطيبين من ذريتهما اللهم فصل على محمد و ال محمد و اجعل
محيى محياهم و مماتى مماتهم و لا تفرق بينى و بينهم فى الدنيا و الاخره انك سمى الدعاء اللهم و هذا يوم تجدد فيه النقمه و
تنزل فيه اللعنه على اللعين يزيد و على ال يزيد و على ال زياد و عمر بن سعد و الشمر اللهم العنهم و العن من رضى بقولهم و
فعلهم من اول و اخر لعنا كثيرا و اصلهم حر نارك و اسكنهم جهنم و ساءت مصيرا و اوجب عليهم و على كل من شايعهم و
بايعهم و تابعهم و ساعدهم و رضى بفعلهم و افتح لهم و عليهم و على كل من رضى بذلك لعناتك التى لعنت بها كل ظالم و
كل غاصب و كل جاحد و كل كافر و كل مشرك و كل شيطان رجيم و كل جبار عنيد اللهم العن يزيد و ال يزيد و بنى مروان
جميعا اللهم و ضعف غضبك و سخطك و عذابك و نعمتك على اول ظالم ظلم اهل بيت نبيك اللهم و العن جميع الظالمين
لهم و انتقم و منهم انك ذو نقمه من المجرمين اللهم و العن اول ظالم ظلم ال بيت محمد و العن ارواحهم و ديارهم و قبورهم و
العن اللهم العصابه التى نازلت الحسين بن بنت نبيك و حاربتة و قتلت اصحابه و انصاره و اعوانه و اوليائه و شيعة و محبيه و

اهل بيته و ذريته و العن اللهم الذين نهبوا ماله و سلبوا حريمه و لم يسمعوا كلامه

[صفحه ١٤٣]

و لا مقاله اللهم و العن كل من بلغه ذلك فرضى به من الأولين و الاخرين و الخلائق اجمعين الى يوم الدين السلام عليك يا ابا عبدالله الحسين و على من ساعدك و عاونك و واساك بنفسه و بذل مهجته فى الذب عنك السلام عليك يا مولاي و عليهم و على روحك و على ارواحهم و على تربتك و على تربتهم اللهم لقهم رحمه و رضوانا و روحا و ريحانا السلام عليك يا مولاي يا ابا عبدالله يابن خاتم النبيين و يابن سيد الوصيين و يابن سيده نساء العالمين السلام عليك يا شهيد يابن الشهيد اللهم بلغه عنى فى هذه الساعه و فى هذا اليوم و فى هذا الوقت و كل وقت تحيه و سلاما السلام عليك يابن سيده العالمين و على المستشهدين معك سلاما متصلا ما اتصل الليل و النهار السلام على الحسين بن على الشهيد السلام على على بن الحسين الشهيد السلام على العباس بن امير المؤمنين الشهيد السلام على الشهداء من ولد امير المؤمنين السلام على الشهداء من ولد جعفر و عقيل السلام على كل مستشهد من المؤمنين اللهم صل على محمد و ال محمد و بلغهم عنى تحيه و سلاما السلام عليك يا رسول الله و عليك السلام و رحمه الله و بركاته احسن الله لك العزاء فى ولدك الحسين السلام عليك يا ابا الحسن يا امير المؤمنين و عليك السلام و رحمه الله و بركاته احسن الله لك العزاء فى ولدك الحسين السلام عليك يا فاطمه يا بنت رسول رب العالمين و عليك السلام و رحمه

الله و برکاته احسن الله لك العزاء فى ولدك الحسين السلام عليك يا ابا محمد الحسن و عليك السلام و رحمه الله و برکاته
احسن

[صفحه ۱۴۴]

الله لك العزاء فى اخيك الحسين السلام على ارواح المؤمنين و المؤمنات الأحياء منهم و الأموات و عليهم السلام و رحمه الله و برکاته احسن الله لهم العزاء فى مولا هم الحسين اللهم اجعلنا من الطالبين بثاره مع امام عدل تعز به الاسلام و اهله يا رب العالمين.

پس به سجده برو و بگو: اللهم لك الحمد على جميع ما ناب من خطب و لك الحمد على كل امر و اليك المشتكى فى عظيم المهمات بخيرتك و اوليائك و ذلك لما اوجبت لهم من الكرامه و الفضل الكثير اللهم فصل على محمد و ال محمد و ارزقنى شفاعها الحسين عليه السلام يوم الورود و المقام المشهود و الحوض المورود و اجعل لى قدم صدق عندك مع الحسين و اصحاب الحسين عليه السلام الذين و اسوه بانفسهم و بذلوا دونه مهجهم و جاهدوا معه اعدائك ابتغاء مرضاتك و رجائك و تصديقا بوعدك و خوفا من وعيدك انك لطيف لما تشاء يا ارحم الراحمين.

بعد از اين زيارت، حضرت باقر (عليه السلام) فرمايشاتى فرمودند كه به فرمايشات حضرت صادق (عليه السلام) در ساير احاديث عاشوراء شبيهه است، لذا آن را به جهت اختصار ذكر ننموديم.

[صفحه ۱۴۵]

در بيان دعاهاى ايام هفته

دعاى روز يكشنبه

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الذى لا ارجو الا فضله و لا اخشى الا عدله و لا اعتمد الا قوله و لا امسك الا بحبله بك استجير يا ذا العفو و الرضوان من الظلم و العدوان و من غير الزمان و تواتر الأحزان و طوارق الحداث و من انقضاء المده قبل التاهب و العده و اياك استرشد

لما فيه الصلاح و الاصلاح و بك استعين فيما يقترن به النجاح و الانجاح و اياك ارغب فى لباس العافيه و تمامها و شمول السلامه و دوامها و اعوذ بك يا رب من همزات الشياطين و احترز بسطانك من جور السلاطين فتقبل ما كان من صلواتى و صومى و اجعل غدى و ما بعده افضل من ساعتى و يومى و اعزنى فى عشيرتى و قومى و احفظنى فى يقظتى و نومى فانت الله خير حافظا و انت ارحم الراحمين اللهم انى ابرء اليك فى يومى هذا و ما بعده من الاحاد من الشرك و الالحاد و اخلص لك دعائى تعرضا للاجاباه و اقيم على طاعتك رجاء للاثابه فصل على محمد خير خلقك الداعى الى حقك و اعزنى و بعزك الذى لا يضام و احفظنى بعينك التى لا تنام و اختم بالانقطاع اليك امرى و بالمغفره عمرى انك انت الغفور الرحيم.

[صفحه ١٤٦]

دعاى روز دوشنبه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى لم يشهد احدا حين فطر السموات و الأرض و لا اتخذ معينا حين برء النسمات لم يشارك فى الالهيه و لم يظاهر فى الوجدانيه كلت الألسن عن غايه صفته و العقول عن كنه معرفته و تواضعت الجبابره لهيبته و عنت الوجوه لخشيته و انقاد كل عظيم لعظمته فللك الحمد متواترا متسقا و متواليا مستوسقا و صلواته على رسوله ابداء و سلامه دائما سرمدا اللهم اجعل اول يومى هذا صلاحا و اوسطه فلاحا و اخره نجاحا و اعوذ بك من يوم اوله فزع و اوسطه جزع و اخره وجع اللهم انى استغفرك لكل نذر نذرته و كل وعد وعدته و كل عهد عاهدته ثم لم اف به و اسئلك فى مظالم عبادك عندى فايما عبد

من عبيدك او امه من امائك كانت له قلبى مظلمه ظلمتها اياه فى نفسه او فى عرضه او فى ماله او فى اهله و ولده او غيبه اغتبتته بها او تجامل عليه بميل او هوى او انفه او حميه او رثاء او عصبيه غائبا كان او شاهدا و حيا كان او ميتا فقصرت يدى و ضاق و سعى عن ردها اليه و التحلل منه فاسئلك يا من يملك الحاجات و هى مستجيبه لمشيته و مسرعه الى ارادته ان تصلى على محمد و ال محمد و ان ترضيه عنى بما شئت و تهب لى من عندك رحمه انه لا- تنقصك المغفره و لا- تضرك الموهبه يا ارحم الراحمين اللهم اولنى فى كل اثنين نعمتين منك ثنتين سعادته فى اوله بطاعتك و نعمه فى اخره بمغفرتك يا من هو الاله و لا يغفر الذنوب سواه.

[صفحه ١٤٧]

دعاى روز سه شنبه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله و الحمد حقه كما يستحقه حمدا كثيرا و اعوذ به من شر نفسى ان النفس لأماره بالسوء الا ما رحم ربي و اعوذ به من شر الشيطان الذى يزيدنى ذنبا الى ذنبى و احترز به من كل جبار فاجر و سلطان جائر و عدو قاهر اللهم اجعلنى من جندك فان جندك هم الغالبون و اجعلنى من حزبك فان حزبك هم المفلحون و اجعلنى من اوليائك فان اوليائك لا خوف عليهم و لا هم يحزنون اللهم اصلح لى دينى فانه عصمه امرى و اصلح لى اخرتى فانها دار مقرى و اليها من مجاوره اللثام مقرى و اجعل الحيوه زياده لى فى كل خير و الوفاء راحه لى من كل شر اللهم صل على محمد خاتم النبيين و

تمام عدہ المرسلین و علی الہ الطیبین و الطاہرین و اصحابہ المنتجبین و ہب لی فی الثلثاء ثلاثا لا تدع لی ذنبا الا غفرته و لا غما الا اذہبته و لا عدوا الا دفعته بیسم اللہ خیر الأسماء بسم اللہ رب الأرض و السماء استدفع کل مکروه اولہ سخطہ و استجلب کل محبوب اولہ رضاه فاختم لی منک بالغفران یا ولی الاحسان.

[صفحة ۱۴۸]

دعای روز چہار شنبہ

بسم اللہ الرحمن الرحیم

الحمد لله الذي جعل الليل لباسا و النوم سباتا و جعل النهار نشورا لك الحمد ان بعثتني من مرقدى و لو شئت جعلته سرمدا حمدا دائما لا- ينقطع ابدا و لا- يحصى له الخلائق عددا اللهم لك الحمد ان خلقت فسويت و قدرت و قضيت و امت و احيت و امرضت و شفيت و عافيت و ابلت و على العرش استويت و على الملك احتويت ادعوك دعاء من ضعفتم و سيلته و انقطعت حيلته و اقترب اجله و تدانى فى الدنيا امله و اشتدت الى رحمتك فاقتته و عظمت لتفريطه حسرته و كثرت زلته و عثرته و خلصت لوجهك توبته فصل على محمد خاتم النبيين و على اهل بيته الطيبين الطاهرين و ارزقنى شفاعه محمد صلى الله عليه و اله و لا تحرمنى صحبته انك انت ارحم الراحمين اللهم اقض لى فى الأربعاء اربعا اجعل قوتى فى طاعتك و نشاطى فى عبادتك و رغبتى فى ثوابك و زهدى فيما يوحب لى اليم عقابك انك لطيف لما تشاء.

[صفحة ۱۴۹]

دعای روز پنجشنبه

بسم اللہ الرحمن الرحیم

الحمد لله الذى اذهب الليل مظلمًا بقدرته و رجاء بالنهار مبصرا برحمته و كسانى ضيائه و انا فى نعمته اللهم فكما ابقيتنى له فابقنى لا مثاله و صل على النبى محمد و اله و لا تفجعنى فيه و فى غيره من الليالى و الأيام بارتكاب المحارم و اكتساب الماثم و ارزقنى خيره و خير ما فيه و خير ما بعده و اصرف عين شره و شر ما فيه و شر ما بعده اللهم انى بذمه الاسلام اتوسل اليك و بحرمة القران اعتمد عليك و بمحمد المصطفى صلى الله عليه و اله استشفع

لديك فاعرف اللهم ذمتي التي رجوت بها قضاء حاجتي يا ارحم الراحمين الله اقض لي في الخميس خسما لا- يتسع لها الا كرمك و لا- يطيقها الا- نعمك سلامه اقوى بها على طاعتك و عباده استحق بها جزيل مثوبتك و سعه في الحال من الرزق الحلال و ان تؤمنني في مواقف الخوف بامنك و تجعلني من طوارق الهموم و الغموم في حصنك و صل على محمد و ال محمد و اجعل توسلي به شافعا يومم القيمه نافعا انك انت ارحم الراحمين.

[صفحه ١٥٠]

دعاى روز جمعه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الاول قبل الانشاء و الاحياء و الاخر بعد فناء الأشياء العليم الذى لا ينسى من ذكره و لا ينقص من شكره و لا يخيب من دعاه و لا- يقطع رجاء من رجاه اللهم انى اشهدك و كفى بك شهيدا و اشهد جميع ملائكتك و سكان سمواتك و حمله عرشك و من بعث من انبيائك و رسلك و انشات من اصناف خلقك انى اشهد انك انت الله لا اله الا انت و حدك لا شريك لك و لا- عديل و لا خلف لقولك و لا تبديل و ان محمدا صلى الله عليه و اله عبدك و رسولك ادى ما حملته الى العباد و جاهد فى الله عزوجل حق الجهاد و انه بشر بما هو حق من الثواب و انذر بما هو صدق من العقاب اللهم ثبتنى على دينك ما احببتنى و لا ترغ قلبى بعد اذ هديتني و هب لى من لدنك رحمه انك انت الوهاب صل على محمد و على ال محمد و اجعلنى من اتباعه و شيعته و احشرنى فى زمرة و وفقنى لاداء فرض الجمعيات و ما اوجبت على

فيها من الطاعات و قسمت لأهلها من العطاء في يوم الجزاء انك انت العزيز الحكيم.

[صفحه ۱۵۱]

دعای روز شنبه

بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله كلمته المعتصمين و مقاله المتحرزين و اعوذ بالله تعالى من جور الجائرين و كيد الحاسدين و بغى الظالمين و احمده فوق حمد الحامدين اللهم انت الواحد بلا شريك و الملك بلا تملك لا تضاد في حكمك و لا تنازع في ملكك اسئلك ان تصلي على محمد عبدك و رسولك و ان توزعني من شكر نعمائك ما تبلغ بي غايه رضاك و ان تعينني على طاعتك و لزوم عبادتك و استحقاق ثوبتك بلطف عنايتك و ترحمني بصدى عن معاصيك ما احببتي و توفقني لما ينفعني ما ابقيتني و ان تشرح بكتابك صدرى و تحط بتلاوته وزرى و تمنحني السلامه في دينى و نفسى و لا توحش بي اهل انسى و تتم احسانك فيما بقى من عمرى كما احسنت فيما مضى منه يا ارحم الراحمين.

[صفحه ۱۵۲]

در تعیین اسامی نبی و ائمه به روزهای هفته و زیارت ایشان در هر روز

اشاره

سید بن طاووس در جمال الاسبوع گفته: ابن بابویه (ره) مسندا، از صقر بن ابی دلف روایت کرده که: چون متوکل حضرت امام علی النقی علیه السلام را به سر من رای طلبید روزی به خدمت آن حضرت رفتم خبری از احوال آن جناب بگیرم و آن حضرت را نزد زراقی حاجب متوکل محبوس کرده بودند چون نزد او رفتم، گفت: چه کار داری؟. گفتم: به دیدن شما آمده ام، ساعتی با هم نشستیم و از هر گونه صحبتی با هم کردیم تا آن که مردم را متفرق کرد و مجلس خلوت شد، باز پرسید که برای چه آمده ای؟. من هم جواب اول را دادم. گفت: گویا آمده ای که خبری از مولای خود بگیری؟. من ترسیدم، گفتم: مولای من خلیفه است. گفت: ساکت شو که مولای تو بر

حق است و من نیز اعتقاد تو را دارم. گفتم: الحمد لله. پس گفت: آیا می خواهی نزد او بروی؟. گفتم: بلی. گفت: قدری بنشین تا صاحب البرید از نزد او بیرون آید، من

[صفحه ۱۵۳]

نشستم تا وقتی که صاحب البرید بیرون شد آن وقت پسرکی را مأمور کرد که مرا به نزد آن حضرت ببرد، چون به خدمت آن جناب رسیدم دیدم بر روی حصیری نشسته است و در برابرش قبری کنده اند، پس سلام کردم، حضرت جواب داد و فرمود: بنشین، پس فرمود که: برای چه آمده ای؟. گفتم آمده ام از احوال شما خبری بگیرم، پس چون نظرم بر قبر افتاد گریستم، حضرت فرمود که: گریه مکن که در این وقت از ایشان آسیبی به من نمی رسد. گفتم: الحمد لله، پس گفتم: ای سید من، حدیثی از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده که معنی آن را نمی فهمم. فرمود: چیست آن حدیث؟. عرض کردم: لا تعادوا الأيام فتعادیکم یعنی دشمنی نکنید با روزها که آن ها با شما دشمنی خواهند کرد. فرمود: مراد از ایام و روزها ما هستیم مادامی که به پا است آسمان ها و زمین: شنبه اسم رسول خدا صلی الله علیه و آله است و یکشنبه امیرالمؤمنین علیه السلام و دوشنبه حسن و حسین علیهما السلام و سه شنبه علی بن الحسین و محمد بن علی و جعفر بن محمد علیهم السلام و چهارشنبه موسی بن جعفر و علی بن موسی و محمد بن علی علیهم السلام و منم و پنجشنبه فرزندانم حسن علیه السلام و جمعه فرزندانم است، و به سوی او جمع می شوند اهل حق این است معنی ایام، پس دشمنی مکنید با ایشان در

دنيا كه دشمنى كنند با شما در آخرت، پس فرمود: وداع كن و بيرون رو كه ايمن نيستم بر تو و مى ترسم اذيتى به تو رسد.

و بعد سيد اين حديث را به سند ديگر از قطب راوندى نقل کرده،

[صفحه ۱۵۴]

آنگاه فرمود: ذكر زيارت حضرت رسول الله عليه و آله در روز خود كه روز شنبه باشد: اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له و اشهد انك رسوله وانك محمد بن عبدالله و اشهد انك قد بلغت رسالات ربك و نصحت لأمتك و جاهدت فى سبيل الله بالحكمه و المواعظه الحسنه و اديت الذى عليك من الحق و انك قد رؤفت بالمؤمنين و غلظت على الكافرين و عبدت الله مخلصا حتى اتاك اليقين فبلغ الله بك اشرف محل المكرمين الحمد لله الذى استنقذنا بك من الشرك و الضلال اللهم صل على محمد و اله و اجعل صلواتك و صلوات ملائكتك و انبيائك و المرسلين و عبادك الصالحين و اهل السموات و الأرضين و من سبح لك يا رب العالمين من الأولين و الاخرين على محمد عبدك و رسولك و نبيك و امينك و نجيبك و حبيبك و صفيك و صفوتك و خاصتك و خالصتك و خيرتك من خلقك و اعطه الفضل و الفضيله و الوسيله و الدرجه الرفيعه و ابعثه مقاما محمودا يغبطه به الأولون و الاخرون اللهم انك قلت و لو انهم اذ ظلموا انفسهم جاؤك فاستغفروا الله و استغفر لهم الرسول لوجدوا الله توابا رحيفا الهى فقد اتيت نبيك مستغفرا تائبا من ذنوبى فصل على محمد و اله و اغفرها لى يا سيدنا اتوجه بك و باهل بيتك الى الله تعالى

ربك و ربى ليغفر لى پس سه مرتبه بگو: انا لله و انا اليه راجعون پس بگو: اصبنا بك يا حبيب قلوبنا فما اعظم المصيبه بك
حيث انقطع عنا الوحى و حيث فقدناك فانا لله و انا اليه راجعون يا سيدنا يا رسول الله صلوات الله عليك و على ال بيتك
الطاهرين هذا يوم السبت و هو يومك و انا فيه ضيفك و جارك فاضفنى

[صفحه ۱۵۵]

و اجرنى فانك كريم تحب الضيافه و مامور بالاجاره فاضفنى و احسن ضيافتى و اجرنا و احسن اجارتنا بمنزله الله عندك و عند
ال بيتك و بمنزلتهم عنده و بما استودعكم من علمه فانه اكرم الأكرمين.

محدث قمى رضوان الله عليه گوید: که من هر گاه خواستم زیارت کنم آن حضرت را به این زیارت اول زیارت می کنم آن
حضرت را به نحوی که حضرت امام رضا علیه السلام تعلیم بنظمی فرموده، بعد از این زیارت را می خوانم و کیفیت آن چنان
است که روایت شده به سند صحیح که ابن ابی نصر خدمت امام رضا علیه السلام عرض کرد که: بعد از نماز چگونه صلوات
و سلام بر حضرت رسول صلی الله علیه و آله باید فرستاد؟ فرمود: می گوئی: السلام عليك يا رسول الله و رحمه الله و برکاته
السلام عليك يا محمد بن عبدالله السلام عليك يا خير الله السلام عليك يا حبيب الله السلام عليك يا صفوه الله السلام عليك
يا امين الله اشهد انك رسول الله و اشهد انك محمد بن عبدالله و اشهد انك قد نصحت لأمتك و جاهدت فى سبيل ربك و
عبدته حتى اتيك اليقين فجزاك الله يا رسول الله افضل ما جزى نبيا عن امته اللهم

صل علی محمد و ال محمد افضل ما صلیت علی ابراهیم و ال ابراهیم انک حمید مجید.

[صفحه ۱۵۶]

روز یکشنبه

زیارت امیرالمؤمنین

به روایت آن کسی که در بیداری مشاهده کرد که جناب صاحب الزمان علیه السلام آن حضرت را به این کلمات زیارت کرد در روز یکشنبه که روز آن حضرت است: السلام علی الشجره النبویه و الدوحه الهاشمیه المضيئه المثمره بالنبوه المونقه بالامامه و علی ضجیعک ادم و نوح علیهما السلام علیک و علی اهل بیتک الطیین الطاهرین السلام علیک و علی الملائکه المحدقین بک و الحافین بقبرک یا مولای یا امیرالمؤمنین هذا یوم الأحد و هو یومک و باسمک و انا ضیفک فیہ و جارک فاضفتی یا مولای و اجرنی فانک کریم تحب الضیافه و مامور بالاجاره فافعل ما رغبت الیک فیہ و رجوته منک بمنزلتک و ال بیتک عند الله و منزلته عندکم و بحق ابن عمک رسول الله صلی الله علیه و اله و سلم و علیهم اجمعین.

زیارت حضرت فاطمه ی زهرا

السلام علیک یا ممتحنه امتحنک الذی خلقک فوجدک لما امتحنک صابره انا لک مصدق صابر علی ما اتی به ابوک و وصیه صلوات الله علیهما و انا اسئلك ان کنت صدقتک الا الحقنتی بتصدیقی لهما لتسر نفسی فاشهدی انی ظاهر بولایتک و ولایه ال بیتک صلوات الله علیهم اجمعین.

[صفحه ۱۵۷]

ایضا زیارت حضرت زهراء به روایت دیگر

السلام علیک یا ممتحنه امتحنک الذی خلقک قبل ان یخلقک و کنت لما امتحنک به صابره و نحن لک اولیاء مصدقون و لكل ما اتی به ابوک صلی الله علیه و اله و سلم و اتی به وصیه علیه السلام مسلمون و نحن نستلک اذ کنا مصدقین لهم ان تلحقنا بتصدیقتنا بالدرجه العالیه لنبشر انفسنا بانا قد طهرنا بولایتهم علیهم السلام.

روز دوشنبه

زیارت امام حسن مجتبی

در زیارت امام حسن علیه السلام می گویی:

السلام علیک یا بن رسول رب العالمین السلام علیک یا بن امیرالمؤمنین السلام علیک یا بن فاطمه الزهراء السلام علیک یا حبیب الله السلام علیک یا صفوه الله السلام علیک یا امین الله السلام علیک یا حجه الله السلام علیک یا نور اله السلام علیک یا صراط الله السلام علیک یا بیان حکم الله السلام علیک یا ناصر دین الله السلام علیک ایها السید الزکی السلام علیک ایها البر الوفی

السلام عليك ايها القائم الأمين السلام عليك ايها العالم بالتاويل السلام عليك ايها الهادي المهدي السلام عليك ايها الطاهر
الزكى السلام عليك ايها التقى النقى السلام عليك ايها الحق الحقيق السلام عليك ايها الشهيد الصديق السلام عليك يا ابا
محمد الحسن بن علي و رحمه الله و بر كاته.

[صفحه ١٥٨]

زيارت حضرت امام حسين

السلام عليك يا بن رسول الله السلام عليك يا بن امير المؤمنين السلام عليك يا بن سيده نساء العالمين اشهد انك اقممت الصلوه و
اتيت الزكوه و امرت بالمعروف و نهيت عن المنكر و عبادت الله مخلصا و جاهدت في الله حق جهاده حتى اتيك اليقين فعليك
السلام منى ما بقيت و بقى الليل و النهار و على ال بيتك الطيبين الطاهرين انا يا مولاي مولى لك و لال بيتك سلم لمن سالمكم
و حرب لمن حاربكم مؤمن بسرکم و جهرکم و ظاهرکم و باطنکم لعن الله اعدائکم من الأولين و الاخرين وانا ابرء الى الله
تعالى منهم يا مولاي يا ابا محمد يا مولاي يا ابا عبدالله هذا يوم الاثنين و هو يومکمما و باسمکمما وانا فيه ضيفکمما فاضيفانى و
احسنا ضيافتى فنعم من استضيف به انتما و انا فيه من جوارکمما فاجيرانى فانکمما ماموران بالضيافه و

الاجاره فصلی الله علیکم و الکا الطیین.

روز سه شنبه

زیارت امام جعفر صادق

و امام جعفر صادق علیهم السلام است

زیارت کن ایشان را بدین زیارت:

السلام علیکم یا خزان علم الله السلام علیکم یا تراجمه وحی الله السلام علیکم یا ائمه الهدی السلام علیکم یا اعلام التقی السلام

[صفحه ۱۵۹]

علیکم یا اولاد رسول الله انا عارف بحقکم مستبصر بشانکم معاد لأعدائکم موال لأولیائکم بابی انتم و امی صلوات الله علیکم اللهم انی اتوالی اخرهم کما توالیت اولهم و ابرء من کل ولیجه دونهم و اکفر بالجبث و الطاغوت و اللات و العزی صلوات الله علیکم یا موالی و رحمہ الله و بركاته السلام علیک یا سید العابدین و سلاله الوصیین السلام علیک یا باقر علم النیین السلام علیک یا صادقاً مصداقاً فی القول و الفعل یا موالی هذا یومکم و هو یوم الثلاثاء و انا فیہ ضیف لکم و مستجیر بکم فاضیفونی و اجیرونی بمنزلہ الله عندکم و ال بیتکم الطیین الطاهرین.

روز چهارشنبه

حضرت موسی بن جعفر و امام رضا و امام محمد تقی و امام علی النقی

بگو در زیارت ایشان:

السلام علیکم یا اولیاء الله السلام علیکم یا حجج الله السلام علیکم یا نور الله فی ظلمات الأرض السلام علیکم صلوات الله علیکم و علی ال بیتکم الطیین الطاهرین بابی انتم و امی لقد عبدتم الله مخلصین و جاهدتم فی الله حق جهاده حتی اتیکم الیقین فلعن الله اعدائکم من الجن و الانس اجمعین و انا ابرء الی الله و الیکم منهم یا موالی یا ابا ابراهیم موسی بن جعفر یا موالی یا ابا الحسن علی بن موسی یا موالی یا ابا جعفر محمد بن علی یا موالی یا ابا الحسن

[صفحه ۱۶۰]

علی بن محمد انا موالی لکم مؤمن بسرکم و جهرکم متضیف بکم فی یومکم هذا و هو یوم الأربعاء و مستجیر بکم فاضیفونی و اجیرونی

بال بيتكم الطاهرين.

روز پنجشنبه

زيارت حضرت امام حسن عسکری

بگو در اين زيارت آن حضرت:

السلام عليك يا ولي الله السلام عليك يا حجه الله و خالصته السلام عليك يا امام المؤمنين و وارث المرسلين و حجه رب العالمين صلى الله عليك و على ال بيتك الطاهرين يا مولای يا ابا محمد الحسن بن على انا مولى لك و لال بيتك و هذا يومك و هو يوم الخميس و انا ضيفك فيه و مستجير بك فيه فاحسن ضيافتى و اجارتى بحق ال بيتك الطاهرين.

روز جمعه

حضرت صاحب الزمان

و همان روزی است که در آن ظهور خواهد فرمود

بگو در زيارت آن حضرت:

السلام عليك يا حجه الله فى ارضه السلام عليك يا عين الله فى خلقه السلام عليك يا نور الله الذى يهتدى به المهتدون و يفرج به عن المؤمنين السلام عليك ايها المهدب الخائف السلام عليك ايها

[صفحه ۱۶۱]

الولى الناصح السلام عليك يا سفينه النجاه السلام عليك يا عين الحيوه السلام عليك صلى الله عليك و على ال بيتك الطاهرين الطاهرين السلام عليك عجل الله لك ما وعدك من النصر و ظهور الأمر السلام عليك يا مولای انا مولاك عارف باوليك و اخريك اتقرب الى الله تعالى بك و بال بيتك و انتظر ظهورك و ظهور الحق على يدك و اسئل الله ان يصلى على محمد و ال محمد و ان يجعلنى من المنتظرين لك و التابعين و الناصرين لك على اعدائك و المستشهدين بين يدك فى جمله اوليائك يا مولای يا صاحب الزمان صلوات الله عليك و على ال بيتك هذا يوم الجمعة و هو يومك المتوقع فيه ظهورك و الفرج فيه للمؤمنين على يدك و قتل الكافرين بسيفك و انا يا مولای فيه ضيفك و جارك

و انت يا مولاي كريم من اولاد الكرام و مامور بالضيافه و الاجاره فاضفني و اجرني صلوات الله عليك و على اهل بيتك الطاهرين.

سید بن طاووس گفته که: من بعد از این زیارت متمثل می شوم به این شعر و اشاره می کنم به آن حضرت و می گویم:

نزیلک حیث ما اتجهت رکابی

و ضیفک حیث کنت من البلاد

یعنی من بر تو نازل می شوم هر کجا که راحله ام روی آورد و مرا وارد نماید و میهمان تو هستم در هر کجا که باشم از شهرها.

[صفحه ۱۶۲]

بیان فضیلت اعمال شب و روز جمعه و بیان بعضی نمازهای مستحبی و بعضی از توسلات و ادعیه و مناجات

اشاره

بدان که شب و روز جمعه را امتیاز تام است از سایر لیالی و ایام به مزید رفعت و شرافت و نباهت، از رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده که شب جمعه و روز جمعه بیست و چهار ساعت است و در هر ساعت حق تعالی ششصد هزار کس را از جهنم آزاد کند، و از حضرت صادق علیه السلام وارد شده که هر که بمیرد ما بین زوال روز پنجشنبه تا زوال روز جمعه خدا پناه دهد او را از فشار قبر، و نیز از آن حضرت منقول است که جمعه را حقی و حرمتی عظیم است، پس زنهار که ضایع نگردانی حرمت آن را و تقصیر مکن در چیزی از عبادت حق تعالی در آن روز و تقرب جو به سوی خدا به عملهای شایسته و ترک نما جمیع محرّمات خدا را، زیرا که خدا ثواب طاعات را مضاعف می گرداند و عقوبت گناهان را محو می نماید و درجات مؤمنان را در دنیا و عقبی بلند می گرداند و شبش در فضیلت مانند روز است اگر توانی که شب جمعه را

زنده داری به نماز و دعا تا صبح بکن به درستی که خداوند عالم در شب

[صفحه ۱۶۳]

جمعه ملائکه را برای مزید کرامت مؤمنان به آسمان اول می فرستد که حسنات ایشان را زیاده گردانند و گناهان ایشان را محو کنند و حق تعالی واسع العطا و کریم است.

و نیز در حدیث معتبر از آن حضرت مروی است که: گاه هست که مؤمن دعا می کند برای حاجتی و حق تعالی قضای حاجت او را تأخیر می کند تا این که در روز جمعه حاجت او بر آورد و برای فضیلت جمعه مضاعف گرداند، و فرمود که: چون برادران یوسف علیه السلام از حضرت یعقوب علیه السلام استدعای طلب آمرزش گناهان خود کردند، گفت: سوف استغفر لکم ربی یعنی بعد از این استغفار خواهم کرد برای شما از پروردگار خود، حضرت فرمود که: تأخیر کرد که در سحر شب جمعه دعا کند تا مستجاب گردد.

و نیز از آن حضرت مروی است که چون شب جمعه می آید ماهیان دریا سر از آب بیرون می آورند و وحشیان صحرا گردن می کشند و حق تعالی را ندا می کنند که پروردگارا ما را عذاب مکن به گناه آدمیان.

و از حضرت امام محمد باقر علیه السلام منقول است که حق سبحانه و تعالی امر می نماید ملکی را که در هر شب جمعه از بالای عرش ندا می کند از اول شب تا آخر شب از جانب رب اعلی که آیا بنده ی مؤمنی هست که پیش از طلوع صبح برای آخرت و دنیای خود مرا بخواند تا من دعای او را مستجاب کنم، آیا بنده ی مؤمنی هست که پیش از طلوع صبح از گناه خود توبه کند، پس من توبه ی

او را قبول کنم، آیا بنده ی مؤمنی هست که من روزی او را تنگ کرده باشم و از من سؤال کند

[صفحه ۱۶۴]

که روزی او را زیاد گردانم پیش از طلوع صبح، پس روزی او را گشاد گردانم، آیا بنده ی مؤمن بیماری هست که از من سؤال کند پیش از طلوع صبح که او را شفا دهم تا او را عافیت کرامت کنم، آیا بنده ی مؤمن غمگین محبوسی هست که پیش از طلوع صبح از من سوال کند که او را از زندان رها کنم و غمش را فرج دهم، پس دعایش را مستجاب گردانم، آیا بنده ی مؤمن مظلومی هست که از من سؤال کند پیش از صبح برای دفع ستم ظالم تا من از برای او انتقام بکشم و حقش را به او برگردانم، پیوسته این ندا را می کند تا طلوع صبح.

و از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام منقول است که حق تعالی جمعه را از همه روزها برگزیده و روزش را عید گردانیده و شبش را مثل روزش گردانیده. و از جمله فضیلت روز جمعه آن است که هر حاجت که در آن روز خدا سؤال کنند بر آورده می شود، و اگر جماعتی مستحق عذاب شوند چون شب جمعه و روز جمعه را دریابند و دعا کنند خدا آن عذاب را از ایشان بر می گرداند و امور مقدره را حق تعالی در شب جمعه مبرم و محکم می گرداند، پس شب جمعه بهترین شب ها و روزش بهترین روزها است.

و از حضرت صادق علیه السلام روایت شده که پرهیزید از گناه در شب جمعه که عقوبت گناهان در آن شب مضاعف است چنانچه ثواب حسنات مضاعف است، و هر

که معصیت خدا را در شب جمعه ترک کند حق تعالی گناهان گذشته ی او را بیامرزد، و هر که در شب جمعه معصیتی را علانیه بکند حق تعالی او را به گناهان جمیع عمرش عذاب

[صفحه ۱۶۵]

کند و عذاب آن گناه را بر او مضاعف کند.

و به سند معتبر از حضرت امام رضا علیه السلام منقول است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: روز جمعه سید و بزرگتر روزها است حق تعالی در آن روز ثواب حسنات را مضاعف می دهد و گناهان را محو می نماید و درجات را بلند می گرداند و دعوات را مستجاب می گرداند و شدت ها و غم ها را زایل می گرداند و حاجت های بزرگ را بر می آورد و روز مزید است که خدا رحمت های خود را نسبت به بندگان زیاد می گرداند و جماعت بسیار از آتش جهنم آزاد می سازد، پس هر که بخواند خدا را در آن روز و بشناسد حق و حرمت آن را حق است بر خداوند تعالی که او را از آتش جهنم آزاد گرداند، پس اگر در روز جمعه یا شب آن بمیرد ثواب شهیدان دارد و در قیامت ایمن از عذاب الهی مبعوث می گردد، و هر که استخفاف به حرمت جمعه نماید و حق او را ضایع گرداند که نماز جمعه بجا نیآورد یا محرمات الهی را در آن به عمل آورد بر خدا لازم است که او را به آتش جهنم بسوزاند مگر آن که توبه کند.

و به سندهای بسیار معتبر از حضرت امام محمد باقر علیه السلام منقول است که آفتاب طالع نگردیده است در روزی که بهتر از روز جمعه باشد و چون مرغان در

روز جمعه به یکدیگر بر می خورند سلام می کنند و می گویند امروز روز شایسته ای است.

و به سند معتبر از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هر که روز جمعه را دریابد باید که به کاری به غیر از عبادت مشغول نگردد زیرا که در آن روز خدا گناه بندگان را می آمرزد و رحمت خود را بر

[صفحه ۱۶۶]

ایشان نازل می گرداند و فضایل شب و روز جمعه زیاده از آن است که در این مختصر ذکر شود.

اما اعمال شب جمعه

پس آن بسیار است و ما در اینجا اکتفا می کنیم به ذکر چند عمل:

اول: بسیار گفتن: سبحان الله و الله اکبر و لا اله الا الله و بسیار صلوات فرستادن همانا روایت شده که جمعه شبش نورانی است و روزش بسیار روشن، پس بسیار بگوئید: سبحان الله و الله اکبر و لا اله الا الله و بسیار صلوات بفرستید بر محمد و آل محمد علیهم السلام، و در روایت دیگر اقل صلوات در این شب صد مرتبه است و آنچه زیاده کنی بهتر است، و از حضرت صادق علیه السلام مروی است که صلوات بر محمد و آل محمد در شب جمعه برابر است با هزار حسنه و محو می کند هزار سیئه را و بالا می برد هزار درجه، و مستحب است که بسیار صلوات بفرستند بر محمد و آل محمد صلوات الله علیهم بعد از نماز عصر روز پنجشنبه تا آخر روز جمعه.

و به سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام منقول است که چون عصر روز پنجشنبه می شود ملائکه از آسمان به زیر می آیند با قلم های طلا و صحیفه های نقره و نمی نویسند در پسین پنجشنبه و شب جمعه و روز جمعه تا آفتاب

غروب کند به غیر از صلوات بر محمد و آل محمد.

و شیخ طوسی فرموده که: مستحب است در روز پنجشنبه صلوات

[صفحه ۱۶۷]

فرستادن بر پیغمبر صلی الله علیه و آله هزار مرتبه و مستحب است آن که بگوید در آن: اللهم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم و اهلك عدوهم من الجن و الانس من الأولین و الاخرین، و گفتن این صلوات صد مرتبه از بعد عصر پنجشنبه تا آخر روز جمعه فضیلت بسیار دارد.

و نیز شیخ فرموده: مستحب است که در آخر روز پنجشنبه استغفار کنند به این نحو: استغفر الله الذی لا اله الا هو الحی القيوم و اتوب الیه توبه عبد خاضع مسکین مستکین لا یستطیع لنفسه صرفا و لا عدلا و لا نفعا و لا ضرا و لا حیوه و لا موتا و لا نشورا و صلی الله علی محمد و عترته الطیبین الطاهرین الأخیار الأبرار و سلم تسلیما.

دوم: آن که در شب جمعه این سوره ها را بخواند که از برای هر یک فواید و ثواب بسیار روایت شده: بنی اسرائیل، کهف، سه طسین، الم سجده، یس، ص، احقاف، واقعه، حم سجده، حم دخان، طور، اقتربت، جمعه. و اگر فرصت ندارد اختیار کند واقعه و سوره های قبل آن را زیرا که روایت شده از حضرت صادق علیه السلام که: هر که در هر شب جمعه سوره ی بنی اسرائیل بخواند نمیرد تا به خدمت حضرت قائم علیه السلام برسد و از اصحاب آن حضرت باشد، و فرمود که: هر که سوره ی کهف را در هر شب جمعه بخواند نمیرد مگر شهید و حق تعالی او را در روز قیامت با شهدا محشور گرداند و

با ایشان باز دارد، و فرمود که: هر که هر سه طسین را در شب جمعه بخواند از دوستان خدا باشد و در امان و حمایت حق تعالی باشد و فقر و تنگدستی در دنیا به او نرسد و در

[صفحه ۱۶۸]

آخرت خدا از بهشت آن قدر به او عطا کند که او راضی گردد و زیاده از رضا به او کرامت فرماید و صد زن از حوریان بهشت به او تزویج نماید، و فرمود که: هر که سوره ی الم سجده در هر شب جمعه بخواند حق تعالی در قیامت نامه ی او را به دست راست او دهد و او را بر اعمال او حساب نکند و از رفقاء محمد و آل او علیهم السلام باشد.

و به سند معتبر از حضرت باقر علیه السلام منقول است که: هر که سوره ص را در شب جمعه بخواند از خیر دنیا و عقبی آن قدر به او عطا کنند که نداده باشند مگر به پیغمبر مرسل یا ملک مقربی و داخل بهشت گردانند او را با هر که خواهد از اهل خانه ی او حتی خادمی که او را خدمت کرده است اگر چه داخل عیال او نباشد و در حد شفاعت کردن او نباشد.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هر که در شب جمعه یا در روز جمعه سوره ی احقاف را بخواند در دنیا به او ترسی و بیمی نرسد و در آخرت از فزع و ترس روز قیامت ایمن باشد.

و فرمود که: هر که هر شب جمعه سوره ی واقعه را بخواند خدا او را دوست دارد و او را محبوب گرداند و در دنیا بد حالی و

تنگدستی نه بیند و هیچ آفت از آفات دنیا به او نرسد و از رفقاء حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام باشد و این سوره مخصوص امیرالمؤمنین علیه السلام است.

و روایت است که: هر که بخواند سوره ی جمعه را در هر شب جمعه خواهد بود کفاره ی ما بین جمعه تا جمعه ی دیگر، و همین فضیلت وارد شده از برای کسی که سوره ی کهف را در هر شب جمعه بخواند، و همچنین

[صفحه ۱۶۹]

برای کسی که آن را بعد از ظهر و عصر روز جمعه بخواند.

و بدان که نمازهای بسیار در شب جمعه وارد شده از آن جمله نماز حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام، و دیگر دو رکعت نماز در هر رکعت حمد و پانزده مرتبه اذّا زلزلت روایت شده که هر که این نماز را بجا آورد ایمن کند خدا او را از عذاب قبر و از هول های روز قیامت.

سوم: آن که در رکعت اول نماز مغرب و عشاء سوره ی جمعه بخواند و در دوم مغرب توحید و در دوم عشاء اعلیٰ بخواند.

چهارم: آن که ترک کند خواندن شعر را، زیرا که در حدیث صحیح از حضرت صادق علیه السلام منقول است که مکروه است روایت شعر برای روزه دار و محرم و در حرم و در روز جمعه و در شب ها.

راوی گفت: هر چند شعر حقی باشد؟ فرمود: هر چند شعر حق باشد.

و در حدیث معتبر از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: هر که یک شعر بخواند در شب جمعه یا در روز جمعه در آن شب و در آن روز بهره ی از ثواب به غیر آن نداشته باشد. و به روایت

معتبر دیگر در آن شب و در آن روز نمازش مقبول نگردد.

پنجم: دعا در حق مؤمنین بسیار کند چنانکه حضرت زهراء علیهاالسلام می نموده، و اگر از برای ده نفر از برادران مؤمن که مرده باشند طلب آموزش کند روایت شده که بهشت برای او واجب گردد.

ششم: آن که بخواند دعاهای وارده در آن را و آن ها بسیار است و ما

[صفحه ۱۷۰]

به ذکر قلیلی از آن ها اکتفا می نمائیم:

به سند صحیح از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هر که در شب جمعه در سجده ی آخر نافله ی شام هفت مرتبه این دعا را بخواند چون فارغ شود آمرزیده شده باشد، و اگر در هر شب چنین کند بهتر است، و دعا این است: اللهم انی اسئلك بوجهک الکریم و اسمک العظیم ان تصلى علی محمد و ال محمد و ان تغفر لی ذنبی العظیم.

و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که: هر که هفت مرتبه این دعا را بخواند در شب جمعه یا روز جمعه اگر در آن شب یا آن روز بمیرد داخل بهشت شود، و دعا این است: اللهم انت ربی لا اله الا انت خلقتنی و انا عبدک و ابن امتک و فی قبضتک و ناصیتی بیدک امسیت علی عهدک و وعدک ما استطعت اعوذ برضاک من شر ما صنعت ابوء بنعمتک و ابوء بذنبی فاغفر لی ذنوبی انه لا یغفر الذنوب الا انت.

و شیخ طوسی و سید و کفعمی و سید بن باقی گفته اند که: مستحب است در شب جمعه و روز آن و شب عرفه و روز آن این دعا را بخوانند و ما دعا را از مصباح شیخ

نقل می کنیم، و دعا این است:

اللهم من تعباً و تهيأ و اعد و استعد لوفاده الى مخلوق رجاء رفته و طلب نائله و جائزته فاليك يا رب تعبتي و استعدادي رجاء عفوك و طلب نائلك و جائزتك فلا- تخبب دعائي يا من لا يخبب عليه سائل و لا ينقصه نائل فاني لم اتك ثقه بعمل صالح عملته و لا لوفاده مخلوق رجوته اتيتك مقرا على نفسي بالاسائه و الظلم معترفا بان لا

[صفحه ۱۷۱]

حجه لى و لا- عذر اتيتك ارجو عظيم عفوك الذى عفوت به عن الخاطئين فلم يمنعك طول عكوفهم على عظيم الجرم ان عدت عليهم بالرحمه فيا من رحمته واسعه و عفوه عظيم يا عظيم يا عظيم لا يرد غضبك الا حلمك و لا ينجى من سخطك الا التضرع اليك فهب لى يا الهى فرجا بالقدره التى تحيى بها ميت البلاد و لا تهلكنى غما حتى تستجيب لى و تعرفنى الاجابه فى دعائى و اذقنى طعم العافيه الى منتهى اجلى و لا تشمت بى عدوى و لا تسلطه على و لا تمكنه من عنقى اللهم ان وضعتنى فمن ذا الذى يرفعنى وان رفعتنى فمن ذا الذى يضعنى و ان اهلكتنى فمن ذا الذى يعرض لك فى عبدك او يسئلك عن امره و قد علمت انه ليس فى حكمك ظلم و لا- فى نعمتك عجله و انما يعجل من يخاف الفوت و انما يحتاج الى الظلم الضعيف قد تعاليت يا الهى عن ذلك علوا كبيرا اللهم انى اعوذبك فاعدنى و استجبر بك فاجرنى و استرزقك فارزقنى و اتوكل عليك فاكفنى و استنصرك على عدوى فانصرنى و استعين بك فاعنى و استغفرك يا الهى

فاغفر لی امین امین امین.

هفتم: آن که بخواند دعای کمیل را که در فصل بعد مذکور خواهد شد انشاء الله تعالی.

هشتم: آن که بخواند دعای: اللهم یا شاهد کل نجوی که در شب عرفه نیز خوانده می شود.

نهم: آن که ده مرتبه بگوید: یا دائم الفضل علی البریه یا باسط الیدین بالعطیه یا صاحب المواهب السنیه صل علی محمد و اله خیر

[صفحه ۱۷۲]

الوری سجیه واغفر لنا یا ذا العلی العشیه. و این ذکر شریف شب عید فطر نیز خوانده می شود.

دهم: انار تناول کند چنان که حضرت صادق علیه السلام در هر شب جمعه میل می فرمود، و اگر در وقت خوابیدن بخورد شاید بهتر باشد چه آن که روایت شده که: هر که وقت خوابیدن انار بخورد ایمن خواهد بود در نفس خود تا صبح کند، و سزاوار است که هر گاه انار بخورد دستمالی در زیر آن پهن کند که دانه اش را ضبط کند و بعد از آن بخورد و در انار خود دیگری را شریک نکند.

شیخ جعفر بن احمد قمی (ره) در کتاب عروس، از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است که: هر که ما بین دو رکعت نافله ی صبح و فریضه ی صبح صد مرتبه بگوید: سبحان ربی العظیم و بحمده استغفر الله ربی و اتوب الیه حق تعالی در بهشت مسکنی برای او بنا کند. و شیخ و سید و دیگران این دعا را ذکر کرده اند و گفته اند که: مستحب است که در سحر شب جمعه این دعا را بخوانند: اللهم صل علی محمد و اله وهب لی الغداه رضاک و اسکن قلبی خوفک و اقطع عمن سواک حتی لا ارجو و لا اخاف الا یاک

اللهم صل على محمد و اله و هل ب لى ثبات اليقين و محض الاخلاص و شرف التوحيد و دوام الاستقامه و معدن الصبر و الرضا بالقضاء و القدر يا قاضى حوائج السائلين يا من يعلم ما فى ضمير الصامتين صلى على محمد و ال و استجب لى دعائى اغفر ذنبى و اوسع رزقى و اقض حوائجى فى نفسى و اخوانى فى دينى و اهلى الهى طموح الامال قد خابت الا- لديك و معا كف اللهم

[صفحه ۱۷۳]

قد تعطلت الا- عليك و مذاهب العقول قد سمت الا اليك فانت الرجاء و اليك الملتجأ يا اكرم مقصود و اجود مسئول هربت اليك بنفسى يا ملجأ الهارين باثقال الذنوب احملها على ظهري لا اجد لى اليك شافعا سوى معرفتى بانك اقرب من رجاء الطالبون و امل ما لديه الراغبون يا من فتق العقول بمعرفته و اطلق الألسن بحمده و جعل ما امتن به على عباده فى كفاء لتاديه حقه صل على محمد و اله و لا تجعل للشيطان عل عقلى سيلا و لا للباطل على عملى دليلا.

و چون صبح روز جمعه طالع شود اين دعا بخواند: اصبحت فى ذمه الله و ذمه ملائكته و ذمم انبيائه و رسله عليهم السلام و ذمه محمد صلى الله عليه و اله و ذمم الأوصياء من ال محمد عليهم السلام امنت بسر ال محمد عليهم السلام و علانيتهم و ظاهرهم و باطنهم و اشهد انهم فى علم الله و طاعته كمحمد صلى الله عليه و اله.

و روايت شده كه: هر كه در روز جمعه پيش از نماز صبح سه مرتبه بگويد: استغفر الله الذى لا اله الا هو الحى القيوم و اتوب اليه گناهانش آمرزیده شود اگر چه

بیشتر از کف دریا باشد.

و اما اعمال روز جمعه

اشاره

پس آن بسیار است، و در اینجا اکتفا می شود به چند عمل:

اول: آن که در نماز صبح آن در رکعت اول سوره ی جمعه بخواند و در رکعت دوم توحید.

دوم: آن که بعد از نماز صبح پیش از آن که سخن بگوید این دعا

[صفحه ۱۷۴]

بخواند تا کفاره ی گناهان او باشد از جمعه دیگر: اللهم ما قلت فی جمعتی هذه من قول او حلفت فیها من حلف او نذرت فیها من نذر فمشیتک بین یدی ذلک کله فما شئت منه ان یکون کان و ما لم تشأ منه لم یکن اللهم اغفرلی و تجاوز عنی اللهم من صلیت علیه فصلوتی علیه و من لعنت فلعنتی علیه و اقلا در هر ماهی یک مرتبه این عمل را بجا آورد، و روایت است که: هر که بعد از نماز صبح در روز جمعه بنشیند و مشغول تعقیب باشد تا آفتاب طالع گردد در فردوس اعلی هفتاد درجه برای او بلند گردانند، و شیخ طوسی روایت کرده است که سنت است که این دعا را در تعقیب نماز صبح روز جمعه بخواند: اللهم انی تعمدت الیک بحاجتی و انزلت الیک الیوم فقری و فاقتی و مسکتی فانا لمغفرتک ارجی منی لعملی و لمغفرتک و رحمتک اوسع من ذنوبی فتول قضاء کل حاجه لی بقدرتک علیها و تیسیر ذلک علیک و لفقری الیک فانی لم اصب خیرا قط الا منک و لم یصرف عنی سوء قط احد سواک و لست ارجو لآخرتی و دنیای و لا لیوم فقری یوم یفردنی الناس فی حفرتی و افضی الیک بذنبی سواک.

سوم: روایت است که: هر که بعد از نماز

ظهر و نماز صبح در روز جمعه و غیر جمعه بگوید: اللهم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم نمیرد تا حضرت قائم علیه السلام را دریابد، و اگر صد مرتبه این صلوات را بخواند حق تعالی شصت حاجت او را برآورد سی از حاجات دنیا و سی از حاجات آخرت.

چهارم: بعد از نماز صبح سوره ی الرحمن بخواند و بعد از فبای

[صفحه ۱۷۵]

الاء ربکما تکذبان بگوید: لا بشیء من الائنک رب اکذب.

پنجم: شیخ طوسی (ره) فرموده که: سنت است بعد از نماز صبح روز جمعه صد مرتبه توحید و صد مرتبه صلوات بر محمد و آل محمد بفرستد و صد مرتبه استغفار کند و هر یک از این سوره ها را بخواند: نساء، هود، کهف، صافات، الرحمن.

ششم: سوره ی احقاف و مؤمنین بخواند، از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: هر که در هر شب جمعه یا هر روز جمعه سوره ی احقاف بخواند ترسی در دنیا به او نرسد و از فرع اکبر قیامت ایمن گردد.

و نیز فرموده: هر که سوره ی مؤمنین را در هر جمعه مداومت نماید خداوند تعالی ختم فرماید اعمال او را به سعادت و منزل او در فردوس اعلی با پیغمبران و مرسلین باشد.

هفتم: سوره ی قل یا ایها الکافرون را بخواند پیش از طلوع آفتاب ده مرتبه و دعا کند تا دعایش مستجاب شود.

و روایت شده که: حضرت امام زین العابدین علیه السلام چون صبح روز جمعه می شد آیه الکرسی می خواند تا ظهر و چون از نمازها فارغ می شد شروع می کرد به خواندن سوره ی انا انزلناه. و بدان که از برای خواندن آیه الکرسی علی التنزیل در روز جمعه فضیلت بسیار روایت

هشتم: غسل جمعه کند، و آن از سنت های مؤکده است. و روایت شده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله به حضرت امیرالمؤمنین

[صفحه ۱۷۶]

علیه السلام فرمود که: یا علی در هر جمعه غسل کن اگر چه باید که قوت روز خود را بفروشی و آب بخری و غسل کنی و گرسنه بمانی، زیرا که هیچ سنتی بزرگتر از این نیست.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هر که در روز جمعه غسل کند و این دعا را بخواند: اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له و اشهد ان محمدا عبده و رسوله اللهم صل علی محمد و ال محمد و اجعلنی من التوابین و اجعلنی من المتطهرین برای او طهارتی باشد تا جمعه آینده یعنی از گناهان پاک شود یا اعمال او با طهارت معنوی و مقبول واقع شود، و احوط آن است که تا ممکن شود غسل جمعه را ترک نکنند و وقت آن بعد از طلوع فجر است تا زوال آفتاب و هر چه به زوال نزدیک شود بهتر است.

نهم: سر را به خطمی بشوید، که امان می بخشد از پیسی و دیوانگی.

دهم: ناخن و شارب بگیرد، که فضیلت زیاد دارد و روزی را زیاد می کند و از گناه پاک می کند تا جمعه ی دیگر، و امان می بخشد از دیوانگی و خوره و پیسی، و در آن حین بخواند: بسم الله و بالله و علی سینه محمد و ال محمد، و در گرفتن ناخن ابتدا کند به انگشت کوچک دست چپ و ختم کند به انگشت کوچک دست راست، و همچنین کند در گرفتن ناخن های پای خود نیز، پس ریزهای

ناخن را دفن کند.

یازدهم: بوی خوش به کار برد و جامه های پاکیزه ی خود را بپوشد.

دوازدهم: تصدق کند که موافق روایتی صدقه در شب جمعه و

[صفحه ۱۷۷]

روز آن برابر اوقات دیگر است.

سیزدهم: آن که برای اهل و عیال چیز نیکوی تازه از میوه و گوشت بخرد تا شاد شوند به آمدن جمعه.

چهاردهم: هنگامی که ناشتا است انار بخورد و هفت برگ کاسنی پیش از زوال بخورد. و از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام مروی است که: هر که یک انار در روز جمعه ناشتا بخورد تا چهل روز دلش را نورانی گرداند و اگر دو انار بخورد تا هشتاد روز و اگر سه انار بخورد تا صد و بیست روز، و وسوسه ی شیطان را از او دور گرداند، و هر که وسوسه ی شیطان از او دور گردد معصیت خدا نکند، و هر که معصیت خدا نکند داخل بهشت شود، و شیخ در مصباح فرموده: فضیلت بسیار روایت شده در خوردن انار در روز جمعه و در شب آن.

پانزدهم: خود را از کارهای دنیا فارغ سازد و مشغول به آموختن مسائل دین خود شود نه آن که روز جمعه را صرف کند به سیر و گشت و تفرج در باغ ها و مزارع مردم و مصاحبت با اراذل و بیعاران و مسخره گی و عیب گوئی مردمان و خنده های قهقهه و خواندن اشعار و خوض در باطل و امثال این ها که مفاسدش زیاده از آن است کخ ذکر شود، و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: اف باد بر مسلمانی که در هفته روز جمعه را صرف آموختن مسائل دین خود نگرداند و برای این امر خود

را از کارهای دیگر فارغ نسازد، و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که هر گاه به بینید که در روز جمعه مرد پیری تواریخ جاهلیت و کفر را برای مردم نقل می کند سنگ ریزه بر سرش بزنید.

[صفحه ۱۷۸]

شانزدهم: هزار مرتبه صلوات بفرستد، و از حضرت امام محمد باقر علیه السلام مروی است که: هیچ عبادتی در روز جمعه نزد من محبوب تر نیست از صلوات بر محمد و آل مطهر او صلی الله علیهم اجمعین.

مؤلف گوید که: اگر فرصت نکرد اقلای صد مرتبه صلوات را ترک نکند تا در قیامت روی او نورانی شود، و روایت شده که: هر که در روز جمعه صد مرتبه صلوات فرستد و صد مرتبه استغفر الله ربی و اتوب الیه بگوید و صد مرتبه توحید بخواند البته آمرزیده شود، و نیز روایت است که صلوات بر محمد و آل محمد در ما بین ظهر و عصر برابر است با هفتاد حج.

هفدهم: زیارت حضرت رسول و ائمه ی طاهرین سلام الله علیهم اجمعین نماید.

هیجدهم: به زیارت اموات و زیارت قبر پدر و مادر یا یکی از ایشان برود که فضیلت دارد، و از حضرت باقر علیه السلام روایت شده که زیارت کنید مردگان را در روز جمعه که می دانند کیست که به زیارت ایشان رفته است و شاد می شوند.

نوزدهم: دعای ندبه را که از اعمال اعیاد اربعه است بخواند.

بیستم: بدان که از برای روز جمعه به غیر از نافله ی آن بیست رکعت است و کیفیت آن بنا بر مشهور آن است که شش رکعت آن در وقتی که آفتاب پهن شود بجا آورده شود و شش رکعت دیگر وقت چاشت

و شش رکعت دیگر نزدیک زوال و دو رکعت بعد از زوال پیش از فریضه،

[صفحه ۱۷۹]

و یا آن که شش رکعت اول را بعد از نماز جمعه یا ظهر بجا آورد به نحوی که در کتب فقهاء و مصابیح ذکر شده.

نمازهای دیگر نیز نقل شده و آن ها بسیار است، و ذکر بعضی از آن ها در اینجا مناسب است اگر چه اکثر آن ها اختصاصی به جمعه ندارد لکن در روز جمعه بجا آوردن آن ها افضل است، و از جمله آن ها این است:

نماز کامله

که شیخ و سید و شهید و علامه و دیگران به سندهای معتبر بسیار از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت کرده اند که آباء کرام آن حضرت که حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: هر که در روز جمعه پیش از زوال چهار رکعت نماز گذارد و در هر رکعت سوره ی حمد را ده مرتبه و هر یک از قل اعوذ برب الناس و قل اعوذ برب الفلق و قل هو الله احد و قل یا ایها الکافرون و آیه الکرسی را ده مرتبه، و به روایت دیگر انا انزلناه و آیه ی شهد الله را نیز هر یک ده مرتبه بخواند و چون از چهار رکعت نماز فارغ شود صد مرتبه استغفار کند و صد مرتبه بگوید: سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم، پس صد مرتبه صلوات بفرستد، پس هر که این عمل را بجا آورد حق تعالی دفع کند از او شر اهل آسمان و شر اهل زمین و شر شیطان و شر پادشاهان

جائز را تا آخر خبر که تمامش در ذکر فضیلت این نماز است.

[صفحه ۱۸۰]

نماز دیگر:

حارث همدانی، از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام روایت کرده است که: اگر توانی در روز جمعه ده رکعت نماز بکن و رکوع و سجودش را تمام بجا آور و بعد از هر دو رکعت صد مرتبه بگو: سبحان الله و بحمده که فضیلت بسیار دارد.

نماز دیگر:

به سند معتبر، از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: هر که سوره ی ابراهیم و سوره ی حجر را در دو رکعت در روز جمعه بخواند هرگز پیریشانی و دیوانگی و بلائی به او نرسد. و از جمله آن ها است:

نماز حضرت رسول

سید بن طاووس (ره) به سند معتبر، از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده است که از آن حضرت سؤال کردند از نماز حضرت جعفر طیار (ره)، حضرت فرمود که: چرا غافلی از نماز حضرت رسول صلی الله علیه و آله شاید حضرت رسول صلی الله علیه و آله نماز جعفر نکرده باشد و شاید جعفر نماز آن حضرت را نکرده باشد. روای عرض کرد: پس تعلیم کن آن نماز را به من. حضرت فرمود که: دو رکعت نماز می کنی و در هر رکعت یک مرتبه فاتحه و پانزده مرتبه سوره ی انا انزلناه می خوانی، پس در رکوع و بعد از سر برداشتن و در سجده ی اول و بعد از سر برداشتن و در سجده ی دوم و بعد از سر برداشتن در هر یک پانزده مرتبه سوره ی قدر را می خوانی، پس تشهد می خوانی و سلام می گوئی، و چون

[صفحه ۱۸۱]

فارغ شوی میان تو و خدا گناهی نمی ماند مگر آن که آمرزیده شده است، و هر حاجت که به طلبی رواست،

و بعد از آن این دعا را می خوانی:

لا اله الا الله ربنا و رب ابائنا الأولین لا اله الا الله الها واحدا و نحن له مسلمون لا اله الا الله لا نعبد الا اياه مخلصین له الدین و لو
کره المشرکون لا اله الا الله وحده وحده وحده انجز وعده و نصر عبده و اعز جنده و هزم الأحزاب وحده فله ملک و له الحمد
و هو علی کل شیء قدير اللهم انت نور السموات و الأرض و من فیهن فلک الحمد و انت قیام السموات و الأرض و من فیهن
فلک الحمد و انت الحق و وعدک الحق و قولک حق و انجازک حق و الجنه حق و النار حق اللهم لک اسلمت و بک امنت و
علیک توکلت و بک خاصمت و الیک حاکمت یا رب یا رب یا رب اغفر لی ما قدمت و اخرت و اسررت و اعلنت انت الهی
لا اله الا انت صل علی محمد و ال محمد و اغفر لی و ارحمنی و تب علی انک انت التواب الرحیم.

علامه ی مجلسی (ره) گفته که: این نماز از نمازهای مشهوره است و عامه و خاصه در کتب خود روایت کرده اند، و بعضی
این را از نمازهای روز جمعه شمرده اند و از روایت اختصاصی معلوم نمی شود، و ظاهرا در سایر ایام هم توان کرد. و از جمله
نمازها:

نماز حضرت امیرالمؤمنین

شیخ و سید، از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده اند که فرمود: هر که از شماها چهار رکعت نماز امیرالمؤمنین علیه
السلام را

[صفحه ۱۸۲]

بجا آورد از گناهان بیرون آید مانند روزی که از مادر متولد شده باشد و حاجت های او بر آورده شود بخواند در

هر ركعت حمد يك مرتبه و پنجاه مرتبه قل هو الله احد و چون فارغ شود اين دعا را بخواند كه تسبيح آن حضرت است:

سبحان من لا تبيد معالمه سبحان من لا تنقص خزائنه سبحان من لا اضمحل لافخره سبحان من لا ينفد ما عنده سبحان من لا انقطاع لمدته سبحان من لا يشارك احدا في امره سبحان من لا اله غيره پس دعا كن و بعد از اين و بگويد: يا من عفا عن السيئات و لم يجاز بها ارحم عبدك يا الله نفسي نفسي انا عبدك يا سيداه انا عبدك بين يديك ايا رباه الهى بكينونتك يا املاه يا رحماناه يا غياثاه عبدك عبدك لا حيله له يا منتهى رغبتاه يا مجرى الدم فى عروقى يا سيداه يا ملكاه ايا هو ايا هو يا رباه عبدك عبدك لا حيله لى و لا غنى بى عن نفسى و لا استطيع لها ضرا و لا نفعا و لا اجد من اصانعه تقطعت اسباب الخدايع عنى و اضمحل كل مظنون عنى افردى الدهر اليك فقمتم بين يديك هذا المقام يا الهى بعلمك كان هذا كله فكيف انت صانع بى و ليت شعرى و كيف تقول لدعائى اتقول نعم ام تقول لا فان قلت لا فياويلى يا ويلى يا ويلى يا عولى يا عولى يا شقوتى يا شقوتى يا ذلى يا ذلى يا ذلى الى من و ممن او عند من او كيف او ماذا او الى اى شىء الجأ و من ارجو و من وجود على بفضلته حين ترفضنى يا واسع المغفره و ان قلت نعم كما هو الظن بك و الرجاء

لك فطوبى لى انا السعيد و انا المسعود فطوبى لى و انا المرحوم يا مترحم يا مترثف يا

[صفحه ۱۸۳]

متعطف يا متجبر يا متملك يا مقسط لا عمل لى ابلغ به نجاح حاجتى اسئلك باسمك الذى جعلته فى مكنون غيبك و استقر عندك فلا يخرج منك الى شىء سواك اسئلك به وبك و به فانه اجل و اشرف اسمائك لا شىء لى غير هذا و لا احد اعود على منك يا كينون يا مكون يا من عرفنى نفسه يا من امرنى بطاعته يا من نهانى عن معصيته و يا مدعو يا مسئول يا مطلوب يا اليه رفضت وصيتك التى اوصيتنى و لم اطعك و لو اطعتك فيما امرتنى لكفيتنى ما قمت اليك فيه و انا مع معصيتى لك راج فلا تحل بينى و بين ما رجوت يا مترحما لى اعذنى من بين يدى و من خلفى و من فوقى و من تحتى و من كل جهات الاحاطه بى اللهم بمحمد سيدى و بعلى ولى و بالائمة الراشدين عليهم السلام اجعل علينا صلواتك و رافتك و رحمتك و اوسع علينا من رزقك و افض عنا الدين و جميع حوائجنا يا الله يا الله يا الله انك على كل شىء قدير.

پس حضرت فرمود که: هر که این نماز را بجا آورد و این دعا را بخواند چون فارغ شود نماند ما بین او و خداوند تعالی گناهی مگر آن که آمرزیده شود.

مؤلف گوید که: احادیث بسیار در فضیلت خواندن این چهار رکعت نماز در شب و روز جمعه وارد شده، و اگر بعد از نماز بگوید: اللهم صل على النبي العربي و اله وارد شده که گناهان گذشته و آینده ی

او آمرزیده شود چنان باشد که دوازده مرتبه ختم قرآن کرده باشد و حق تعالی گرسنگی و تشنگی قیامت را از او رفع می کند. و از جمله نمازها:

[صفحه ۱۸۴]

نماز حضرت فاطمه

روایت شده که: حضرت فاطمه علیهاالسلام دو رکعت نماز می کرد که جبرئیل (ع) تعلیم او کرده بود، در رکعت اول بعد از سوره ی حمد صد مرتبه سوره ی قدر، و در رکعت دوم بعد از حمد صد مرتبه سوره ی توحید می خواند، و چون سلام می گفت این دعا را می خواند: سبحان ذی العز الشامخ المنیف سبحان ذی الجلال الباذخ العظیم سبحان ذی الملک الفاخر القدیم سبحان من لبس البهجه و الجمال سبحان من تردی بالنور و الوقار سبحان من یری اثر النمل فی الصفا سبحان من یری وقع الطیر فی الهواء سبحان من هو هکذا لا هکذا غیره.

و سید گفته است که: در روایت دیگر وارد شده است که بعد از این نماز تسبیح مشهور حضرت فاطمه (ع) را که بعد از هر نماز خوانده می شود بخواند و بعد از آن صد مرتبه صلوات بر محمد و آل محمد بفرستد.

و شیخ در مصباح المتهدین فرموده: نماز حضرت فاطمه علیهاالسلام دو رکعت است، در رکعت اول حمد و صد مرتبه قدر، و در دوم حمد و صد مرتبه توحید، و چون سلام داد تسبیح زهراء علیهاالسلام بخواند، پس بگوید: سبحان ذی العز الشامخ تا آخر تسبیح که ذکر شد، پس فرموده: و سزاوار است کسی که این نماز را بجا می آورد چون از تسبیح فارغ شود زانوها و ذراع ها را برهنه نماید و بچسباند همه ی مواضع سجود خود را به زمین بدون حاجز و حایلی و حاجت بخواند و

کند آنچه می خواهد و بگوید در همان حال سجده: یا من لیس غیره رب یدعی یا من لیس فوقه اله یخشی یا من لیس دونه ملک یتقی یا من لیس له وزیر یؤتی یا من لیس له حاجب یرشی یا من لیس له بواب یغشی یا من لا یزداد علی کثره السؤال الا کرما و جودا و علی کثره الذنوب الا- عفوا و صفحا صل علی محمد و ال محمد و افعل بی کذا و کذا و به جای این کلمه حاجات خود را از خدا بخواهد.

نماز دیگر:

از حضرت فاطمه علیهاالسلام، شیخ و سید روایت کرده اند، از صفوان که: محمد بن علی حلبی روز جمعه خدمت امام صادق علیه السلام شرفیاب شد و سؤال کرد که می خواهم مرا عملی تعلیم فرمائی که بهترین اعمال باشد در این روز. حضرت فرمود که: من نمی دانم کسی را که بزرگ تر باشد نزد رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از حضرت فاطمه (علیهاالسلام) و نمی دانم چیزی را افضل از آنچه تعلیم کرد پیغمبر (صلی الله علیه و آله) فاطمه (علیهاالسلام) را، فرمود که: هر که صبح کند در روز جمعه پس غسل کند و قدم ها را بگستراند و چهار رکعت نماز کند به دو سلام، بخواند در رکعت اول بعد از حمد توحید پنجاه مرتبه، و در رکعت دوم بعد از حمد و العادیات پنجاه مرتبه، و در رکعت سوم بعد از حمد اذا زلزلت پنجاه مرتبه، و در رکعت چهارم بعد از حمد اذا جاء نصر الله پنجاه مرتبه، و این سوره ی نصر است و آخر سوره ای است که نازل شده، و چون از نماز فارغ شود

این دعا بخواند: الهی و سیدی من تهیا او تعبی او اعد او استعد لو فاده مخلوق رجاء رفته و فوائده

[صفحه ۱۸۶]

و نائله و فواضله و جوائز فالیك یا الهی کانت تهیستی و تعبیتی و اعدادی و استعدادی رجاء فوائدک و معروفک و نائلک و جوائزک فلا- تخینی من ذلک یا من لا تخب علیہ مسئله السائل و لا تنقصه عطیه نائل فانی لم اتک بعمل صالح قدمته و لا شفاعه مخلوق رجوته اتقرب الیک بشفاعته الا محمدا و اهل بیته صلواتک علیہ و علیهم اتیتک ارجو عظیم عفوک الذی عدت به علی الخطائین عند عکوفهم علی المحارم فلم یمنعک طول عکوفهم علی المحارم ان جدت علیهم بالمغفره و انت سیدی العواد بالنعماء و انا العواد بالخطاء اسئلك بحق محمد و اله الطاهرین ان تغفر لی ذنبی العظیم فانه لا یغفر الذنب العظیم الا العظیم یا عظیم یا عظیم یا عظیم یا عظیم یا عظیم یا عظیم یا عظیم یا عظیم یا عظیم یا عظیم یا عظیم یا عظیم.

مؤلف گوید که: سید بن طاوس در جمال الاسبوع از برای هر یک از ائمه علیهم السلام نمازی با دعا ذکر نموده شایسته است در اینجا ذکر شود، فرموده:

نماز امام حسن

در روز جمعه و آن چهار رکعت است مثل نماز امیرالمؤمنین علیه السلام، نماز دیگر آن حضرت در روز جمعه و آن نیز چهار رکعت است در هر رکعت حمد یک مرتبه و قل هو الله احد بیست و پنج مرتبه.

دعاء امام حسن

اللهم انی اتقرب الیک بجدک و کرمک و اتقرب الیک بمحمد

[صفحه ۱۸۷]

عبدک و رسولک و اتقرب الیک بملائکتک المقربین و انبیائک و رسلک ان تصلی علی محمد عبدک و رسولک و علی ال محمد و ان تقیلنی عشرتی و تستر علی ذنوبی و تغفرها لی و تقضی لی حوائجی و لا- تعذبنی بقییح کان منی فان عفوک و جودک یسعی انک علی کل شیء قدیر.

نماز امام حسین

چهار رکعت است، در هر رکعت سوره ی فاتحه پنجاه مرتبه و سوره ی توحید پنجاه مرتبه، و در رکوع فاتحه و توحید هر یک ده مرتبه، و چون از رکوع سر برداری هر یک را ده مرتبه، و همچنین در سجده ی اولی و در بین دو سجده و در سجده ی دوم هر یک ده مرتبه، و چون از چهار رکعت فارغ شدی و سلام گفتی این دعا بخوان: اللهم انت الذی استجبت لادم و حواء تا آخر که فی الجمله طولانی است.

نماز امام زین العابدین

چهار رکعت است و در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید صد مرتبه.

دعاء امام زين العابدين

يا من اظهر الجميل و ستر القبيح يا من لم يؤاخذ بالجريه و لم يهتك الستر يا عظيم العفو يا حسن التجاوز يا واسع المغفره يا باسط اليدين بالرحمه يا صاحب كل نجوى يا منتهى كل شكوى يا كريم الصفح يا عظيم الرجاء يا مبتدء بالنعم قبل استحقاقها يا ربنا و سيدنا و مولانا يا غايه رغبتنا اسئلك اللهم ان تصلى على محمد و ال محمد.

[صفحه ۱۸۸]

نماز حضرت باقر

دو رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه و سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اكبر صد مرتبه.

دعاء حضرت باقر

اللهم انى اسئلك يا حلیم ذو اناه غفور و دود ان تتجاوز عن سيئاتى و ما عندى بحسن ما عندك و ان تعطينى من عطائك ما يسعنى و تلهمنى فيما اعطينى العمل فيه بطاعتك و طاعه رسولك و ان تعطينى من عفوك ما استوجب به كرامتك اللهم اعطنى ما انت اهله و لا تفعل بى ما انا اهله فانما انا بك و لك اصب خيرا قط الا منك يا ابصر الأبصرين و يا اسمع السامعين و يا احكم الحاكمين و يا جار المستجيرين و يا مجيب دعوه المضطرين صل على محمد و ال محمد.

نماز حضرت صادق

دو رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه و آیه ی شهد الله صد مرتبه.

دعاء حضرت صادق

يا صانع كل مصنوع يا جابر كل كسير و يا حاضر كل ملاء و يا شاهد كل نجوى و يا عالم كل خفيه و يا شاهد غير غائب و غالب غير مغلوب و يا قريب غير بعيد و يا مونس كل وحيد و يا حى محيى الموتى و مميت الأحياء القائم على كل نفس بما كسبت و يا حيا حين لا حى لا اله الا انت صل على محمد و ال محمد.

[صفحه ۱۸۹]

نماز حضرت كاظم

دو رکعت است، در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید دوازده مرتبه.

دعاء حضرت كاظم

الهي خشعت الأصوات لك و ضلت الأحلام فيك و جل كل شىء منك و هرب كل شىء اليك و ضاقت الأشياء دونك و
ملاً كل شىء نورك فانت الرفيع فى جلالك و انت البهى فى جمالك و انت العظيم فى قدرتك و انت الذى لا يؤدك شىء
يا منزل نعمتى يا مفرج كربتى و يا قاضى حاجتى اعطنى مسئلتى بلا- اله الا- انت امنت بك مخلصاً لك دينى اصيحت على
عهدك و وعدك ما استطعت ابوء لك بالنعمة و استغفرك من الذنوب التى لا يغفرها غيرك يا من هو فى علوه دان و فى دنوه
عال و فى اشراقه منير و فى سلطانه قوى صل على محمد و اله.

نماز حضرت امام رضا

شش ركعت است، در هر ركعت حمد يك مرتبه و هل اتى على الانسان ده مرتبه.

دعاء حضرت امام رضا

يا صاحبى فى شدتى و يا ولى فى نعمتى و يا الهى و اله ابراهيم و اسماعيل و اسحق و يعقوب يا رب كهيعص و يس و القران
الحكيم اسئلك يا احسن من سئل و يا خير من دعى و يا اجود من اعطى و يا خير مرتجى اسئلك ان تصلى على محمد و ال
محمد.

[صفحه ۱۹۰]

نماز حضرت جواد

دو ركعت است، در هر ركعت حمد يك مرتبه و توحيد هفتاد مرتبه.

دعاء حضرت جواد

اللهم رب الأرواح الفانيه و الأجساد الباليه اسئلك بطاعه الأرواح الراجعه الى اجسادها و بطاعه الأجساد الملتئمه بعروقها و
بكلمتك النافذه بينهم و اخذك الحق منهم و الخلاق بين يديك ينتظرون فصل قضائك و يرجون رحمتك و يخافون عقابك
صل على محمد و ال محمد و اجعل النور فى بصرى و اليقين فى قلبى و ذكرك بالليل و النهار على لسانى و عملاً- صالحاً
فارزقنى.

نماز حضرت هادى

دو ركعت است، در ركعت اول سوره ي حمد و يس، و در ركعت دوم سوره ي حمد و الرحمن.

دعاء حضرت هادى

يا بار يا وصول يا شاهد كل غائب و يا قريب غير بعيد و يا غالب غير مغلوب و يا من لا يعلم كيف هو الا هو يا من لا تبلغ قدرته
اسئلك اللهم باسمك المكنون المخزون المكتوم عمن شئت الطاهر المطهر المقدس النور التام الحى القيوم العظيم نور السموات
و نور الأرضين عالم الغيب و الشهاده الكبير المتعال العظيم صل على محمد و ال محمد.

نماز امام حسن عسکری

چهار رکعت است، در دو رکعت اول بعد از حمد پانزده مرتبه سوره ی اذا زلزلت، و در دو رکعت دوم بعد از حمد پانزده مرتبه توحید.

دعاء حضرت امام حسن عسکری

اللهم انى استلک بان لک الحمد لا اله الا انت البدی ء قبل کل شی ء و انت الحى القيوم و لا اله الا انت الذى لا ینذک شی ء و انت کل یوم فى شان لا اله الا انت خالق ما یرى و ما لا یرى العالم بکل شی ء بغير تعلیم استلک بالائک و نعمائک بانک الله الرب الواحد لا اله الا انت الرحمن الرحیم و استلک بانک انت الله لا اله الا انت الوتر الفرد الأحد الصمد الذى لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا احد و استلک بانک الله لا اله الا انت اللطیف الخبیر القائم على کل نفس بما کسبت الرقیب الحفیظ و استلک بانک الله الأول قبل کل شی ء و الآخر بعد کل شی ء و الباطن دون کل شی ء الضار النافع الحکیم العلیم و استلک بانک انت الله لا اله الا انت الحى القيوم الباعث الوارث الحنان المنان بدیع السموات و الأرض ذو الجلال و الاکرام و ذو الطول و ذو العزه و ذو السلطان لا اله الا انت احطت بکل شی ء علما و احصیت کل شی ء عددا صل على محمد و ال محمد.

نماز حضرت صاحب الزمان

دو رکعت است، می خوانی در هر رکعت سوره ی حمد را تا ایاک نعبد و ایاک نستعین و چون به این آیه رسیدی آن را صد مرتبه می گوئی و در مرتبه ی آخر سوره را تمام می کنی، پس قل هو الله احد را یک بار می خوانی، و چون از نماز فارغ شدی این دعا را می خوانی: اللهم عظم البلاء و برح الخفاء و انکشف الغطاء و ضاقت الأرض بما وسعت السماء و الی یا رب المشتکی و

عليك المعول في الشده و الرخاء اللهم صل على محمد و ال محمد الذين امرتنا بطاعتهم و عجل اللهم فرجهم بقائهم و اظهر اغزازه يا محمد يا علي يا علي يا محمد اكمياني فانكما كافياي يا محمد يا علي يا علي يا محمد انصراني فانكما ناصراني يا محمد يا علي يا علي يا محمد احفظاني فانكما حافظاي يا مولاي يا صاحب الزمان يا مولاي يا صاحب الزمان يا صاحب الزمان الغوث الغوث الغوث ادركني ادركني ادركني الأمان الأمان الأمان.

و از جمله نمازها:

نماز حضرت جعفر

که اکسیر اعظم و کبریت احمر است و به سندهای معتبره با فضیلت بسیار که عمده گناهان عظیمه است وارد شده، و افضل اوقات آن صدر نهار جمعه است، و آن چهار رکعت است به دو تشهد و دو سلام، در رکعت اول بعد از سوره ی حمد اذا زلزلت می خواند، و در رکعت دوم سوره ی و العاديات، و در رکعت سوم اذا جاء نصر الله، و در

[صفحه ۱۹۳]

رکعت چهارم قل هو الله احد، و در هر رکعت بعد از فراغ از قرائت پانزده مرتبه می گوید: سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر، و در رکوع همین تسیحات را ده مرتبه می گوید، و چون سر از رکوع بر می دارد ده مرتبه، و در سجده ی اول ده مرتبه، و بعد از سر برداشتن ده مرتبه، و در سجده ی دوم ده مرتبه، و بعد از سر برداشتن پیش از آن که برخیزد ده مرتبه در هر چهار رکعت چنین می کند که مجموع سیصد مرتبه شود.

شیخ کلینی از ابوسعید مدائنی روایت کرده که حضرت صادق علیه السلام به من فرمود: آیا

تعلیم نکنم ترا چیزی که بگوئی آن را در نماز جعفر؟. گفتیم: بلی، تعلیم فرما. فرمود: چون در سجده ی آخر چهار رکعت نماز رسیدی و از تسیحات فارغ شدی بگو: سبحان من لبس العز و الوقار سبحان من تعطف بالمجد و تکرّم به سبحان من لا ینبغی التسیح الا له سبحان من احصى کل شیء علمه سبحان ذی المن و النعم سبحان ذی القدره و الکرّم اللهم انی اسئلك بمعاهد العز من عرشک و منتهی الرحمه من کتابک و اسمک الأعظم و کلماتک التامه التي تمت صدقا و عدلا صل علی محمد و اهل بینه و افعّل بی کذا و کذا به جای این کلمه حاجات خود را بخواهد.

شیخ وسید، از مفضل بن عمر روایت کرده اند که گفت: دیدم روزی حضرت امام صادق علیه السلام را که نماز جعفر طیار بجا آوردند، پس دست ها را بلند کردند و این دعا خواندند یا رب یا رب بقدری یک نفس وفا کند یا ربه ربه بقدر یک نفس رب رب باز بقدر یک نفس یا الله یا الله باز بقدر یک نفس یا حی یا حی بقدر یک نفس یا رحیم یا

[صفحه ۱۹۴]

رحیم باز بقدر یک نفس یا رحمن یا رحمن هفت مرتبه یا ارحم الراحمین هفت مرتبه، پس خواندند: اللهم انی افتح القول بحمدک وانطق بالثناء علیک و امجدک و لا غایه لمدحک و اثنی علیک و من یبلغ غایه ثنائک و امد مجدک و انی لخلیفتک کنه معرفه مجدک و ای زمن لم تکن ممدوحا بفضلک موصوفا بمجدک عوادا علی المذنبین بحلمک تخلف سکان ارضک عن طاعتک فکنت علیهم عطوفا بجدک جوادا بفضلک عوادا بکرمک یا

لا اله الا انت المنان ذو الجلال و الاكرام. پس حضرت فرمود كه: اى مفضل هر گاه تو را حاجت ضرورى بوده باشد نماز جعفر را بكن و اين دعا را بخوان و حوائج خود را از خدا طلب كن كه بر آورده مى شود انشاء الله تعالى.

مؤلف گوید كه: شيخ طوسى براى برآمدن حاجت از حضرت صادق عليه السلام روايت کرده كه فرمود: روزه بگير روز چهارشنبه و پنجشنبه و جمعه را، و چون آخر روز پنجشنبه شود تصديق بده بر ده مسكين هر مسكينى مدى از طعام، پس چون روز جمعه شود غسل كن و برو به صحرا و نماز جعفر را بجا آور و برهنه كن زانوها را و بچسبان به زمين و بگو: يا من اظهر الجميل و ستر القبيح يا من لم يؤخذ بالجريه و لم يهتك الستر يا عظيم العفو يا حسن التجاوز يا واسع لمغفره يا باسط اليدين بالرحمه يا صاحب كل نجوى و منتهى كل شكوى يا مقيل العثرات يا كريم الصفح يا عظيم المن يا مبتداء بالنعم قبل استحقاقها يا رباه يا رباه يا رباه ده مرتبه يا الله يا الله يا الله ده مرتبه يا سידاه يا سیداه ده مرتبه يا مولایاه يا مولایاه ده مرتبه و يا رجاءاه ده

[صفحه ۱۹۵]

مرتبه يا غياثاه ده مرتبه يا غايه رغبتاه ده مرتبه يا رحمن ده مرتبه يا رحيم ده مرتبه يا معطى الخيرات ده مرتبه صل على محمد و ال محمد كثيرا طيبا كافضل ما صليت على احد من خلقك ده مرتبه و حاجت خود را بطلب.

مؤلف گوید كه: روايات بسيار وارد شده در باب روزه ي اين سه روز

و بجا آوردن دو رکعت نماز نزد زوال روز جمعه برای برآمدن حاجت.

بیست و یکم: از اعمال روز جمعه آن که چون زوال شمس شود بخواند دعائی را که محمد بن مسلم از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده است، و آن به نحوی که در مصباح شیخ است آن است که بگوید: لا اله الا الله و الله اکبر و سبحان الله و الحمد لله الذی لم يتخذ ولدا و لم یکن له شریک فی الملک و لم یکن له ولی من الذل و کبره تکبیرا، پس بگوید: یا سابع النعم یا دافع النقم یا بارئ النسم یا علی الهمم یا مغشی الظلم یا ذا الجود و الکریم یا کاشف الضر و الألم یا مونس المستوحشین فی الظلم یا عالما لا- یعلم صل علی محمد و ال محمد و افعل بی ما انت اهله یا من اسمه دواء و ذکره شفاء و طاعته غناء ارحم من راس ماله الرجاء و سلاحه البکاء سبحانک لا اله الا انت یا حنان یا منان یا بدیع السموات و الأرض یا ذا الجلال و الاکرام.

بیست و دوم: نماز ظهر روز جمعه را به جمعه و منافقین و عصر را به جمعه و توحید بخواند.

[صفحه ۱۹۶]

شیخ صدوق روایت کرده، از حضرت صادق علیه السلام که فرمود: از چیزهایی که واجب و لازم است بر هر مؤمنی که شیعه‌ی ما باشد آن که بخواند در شب جمعه نماز را به سوره‌ی جمعه و سبح اسم ربک الأعلى، و در نماز ظهر آن سوره‌ی جمعه و منافقین، پس هر گاه این کار کرد گویا عمل نمود به عمل رسول الله صلی الله علیه

و آله و ثواب و جزاء او بر خدا بهشت خواهد بود.

و شیخ کلینی به سند کالصحیح، از حلبی روایت کرده که گفت: سؤال کردم از حضرت صادق علیه السلام که هر گاه در روز جمعه تنها نماز گذارم یعنی نماز جمعه نخوانم و چهار رکعت نماز ظهر را بخوانم آیا بلند قرائت کنم؟ فرمود: بلی، و فرمود: بخوان به سوره ی جمعه و منافقین در روز جمعه.

بیست و سوم: شیخ طوسی (ره) در مصباح در ذکر تعقیب بعد از ظهر از روز جمعه، روایت کرده از حضرت صادق علیه السلام که: هر که بخواند روز جمعه، بعد از سلام هفت مرتبه حمد و هفت مرتبه قل اعوذ برب الناس و هفت مرتبه قل اعوذ برب الفلق و هفت مرتبه قل هو الله احد و هفت مرتبه قل یا ایها الکافرون و بخواند آخر سوره ی براهه لقد جاءکم رسول من انفسکم و آخر حشر که لو انزلنا هذا القرآن باشد تا آخر سوره، و پنج آیه ی آل عمران ان فی خلق السموات و الأرض تا انک لا تخلف المیعاد از این جمعه تا جمعه ی دیگر کفایت شر دشمنان و بلاها از او بشود.

بیست و چهارم: و نیز از آن حضرت، روایت کرده که: هر که بعد

[صفحه ۱۹۷]

از نماز صبح یا بعد از نماز ظهر بگوید: اللهم اجعل صلواتک و صلوه ملائکتک و رسلک علی محمد و ال محمد نوشته نشود بر او گناهی تا یک سال. و نیز فرموده که: هر که بعد از نماز صبح و نماز ظهر بگوید: اللهم صل علی محمد و ال محمد و عجل فرجهم نمیرد تا امام قائم (ع) را درک نماید.

مؤلف

گوید که: اگر دعای اول را سه دفعه بعد از فریضه ی ظهر جمعه بخواند برای او امان باشد از بلاها تا جمعه ی دیگر.

و نیز روایت شده که: هر که میان دو نماز روز جمعه صلوات بر محمد و آل محمد بفرستد ثوابش معادل با هفتاد رکعت نماز باشد.

بیست و پنجم: بخواند دعای: یا من یرحم من لا ترحمه العباد، و دعای: اللهم هذا یوم مبارک، و این هر دو از ادعیه ی صحیفه ی کامله است.

بیست و ششم: شیخ در مصباح فرموده: روایت شده از ائمه علیهم السلام که: هر که در روز جمعه دو رکعت نماز کند بعد از نماز ظهر بخواند در هر رکعت بعد از حمد هفت مرتبه: قل هو الله احد، و بعد از نماز بگوید: اللهم اجعلنی من اهل الجنة التي حشوها البرکه و عمارها الملائکه مع نبینا محمد صلی الله علیه و اله و ابینا ابراهیم علیه السلام تا جمعه دیگر بلائی و فتنه ی به او نرسد، و حق تعالی جمع کند میان او و محمد صلی الله علیه و آله و ابراهیم علیه السلام

علامه ی مجلسی (ره) فرموده که: اگر این دعا را غیر سید بخواند به جای و ابینا و ابیه بگوید.

بیست و هفتم: روایت شده که: بهترین اوقات صلوات در روز

[صفحه ۱۹۸]

جمعه بعد از عصر است و صد مرتبه می گوئی: اللهم صل علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم. و شیخ فرموده، و روایت شده که: مستحب است صد مرتبه بگوئی: صلوات الله و ملائکته و انبیائه و رسله و جمیع خلقه علی محمد و آل محمد و السلام علیه و علی ارواحهم و اجسادهم و رحمه الله و

برکاته.

و شیخ جلیل ابن ادريس در سرائر، از جامع بزنی نقل کرده که: ابوبصیر گفت: شنیدم از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام می فرمود: صلوات بر محمد و آل محمد در ما بین نماز ظهر و عصر معادل هفتاد رکعت است، و کسی که بگوید بعد از عصر روز جمعه: اللهم صل علی محمد و ال محمد الأوصیاء المرضیین بافضل صلواتک و بارک علیهم بافضل برکاتک و السلام علیهم و علی ارواحهم و اجسادهم و رحمہ الله و برکاته خواهد بود برای او مثل ثواب عمل جن و انس در آن روز.

مؤلف گوید که: این صلوات شریفه در کتب مشایخ حدیث به سندهای بسیار معتبر با فضیلت های بسیار نقل شده، و اگر ده مرتبه و اگر نه هفت مرتبه بخواند افضل است، زیرا که از حضرت صادق علیه السلام روایت است که: هر که بعد از نماز عصر روز جمعه پیش از آن که از جای نماز خود برخیزد ده مرتبه این صلوات را بخواند صلوات فرستند بر او و ملائکه از این جمعه تا جمعه ی آینده همین ساعت.

و نیز از آن حضرت روایت است که: چون نماز عصر روز جمعه را ادا کنی هفت مرتبه این صلوات را بخوان.

[صفحه ۱۹۹]

و شیخ کلینی در کافی روایت کرده که: چون روز جمعه نماز را ادا کردی بگو: اللهم صل علی محمد و ال محمد الأوصیاء المرضیین بافضل صلواتک و بارک علیهم بافضل برکاتک و السلام علیهم و علیهم و رحمہ الله و برکاته، به درستی که هر که این صلوات را بعد از نماز عصر بخواند بنویسد حق تعالی برای او صد هزار حسنه و محو فرماید از

او صد هزار سیئه و برآورد صد هزار حاجت او را و بلند فرماید برای او صد هزار درجه.

و نیز فرموده که: روایت شده که هر که این صلوات را هفت مرتبه بگوید خداوند رد کند بر او به عدد هر بنده ی حسنه ی و عملش در آن روز مقبول باشد و بیاید در روز قیامت در حالتی که ما بین دیدگان او نوری باشد.

بیست و هشتم: بعد از عصر هفتاد مرتبه بگوید: استغفر الله و اتوب الیه تا حق تعالی گناهان او را بیامرزد.

بیست و نهم: صد مرتبه انا انزلناه بخواند.

از حضرت امام موسی علیه السلام روایت شده که: خدا را در روز جمعه هزار نسیم رحمت است که هر بنده را آنچه خواهد از آن رحمت ها عطا فرماید، پس هر که بعد از عصر روز جمعه صد مرتبه سوره ی انا انزلناه بخواند حق تعالی آن هزار رحمت را مضاعف گرداند و به او عطا فرماید.

سی ام: بخواند دعای عشرات را، که بعد از این خواهد آمد.

سی و یکم: شیخ طوسی (ره) فرموده که: ساعت استجابت دعا

[صفحه ۲۰۰]

ساعت آخر روز جمعه است تا غروب آفتاب، و سزاوار است که دعا در آن ساعت بسیار بکند. و روایت شده که ساعت استجابت آن وقتی است که فرو رود نصف قرص خورشید و نصف دیگرش غروب نکرده باشد. و حضرت فاطمه صلوات الله علیها در آن وقت دعا می کرد، پس مستحب است دعا در آن وقت و مستحب است که بخواند دعای مروی از نبی (ص) را در ساعت استجابت دعا: سبحانک لا اله الا انت یا حنان یا منان یا بدیع السموات و الأرض یا ذا الجلال و

الاکرام، و بخواند در ساعت آخر روز جمعه دعای سمات را که بعد از این بیاید انشاء الله تعالی.

و بدان که روز جمعه از چند جهت اختصاص و تعلق به امام عصر عجل الله فرجه دارد، یکی آن که ولادت باسعادت آن حضرت در آن روز بوده، و دیگر آن که ظهور موفور السرور آن جناب در روز جمعه خواهد بود و ترقب و انتظار فرج در آن روز بیشتر از روزهای دیگر است، بلکه عید بودن روز جمعه و شمردن آن را یکی از عیدهای چهار گانه حقیقتاً به جهت آن روز شریف است که زمین از لوث شرک و کفر و قذارات معاصی و از وجود جبارین و ملحدین و کافرین و منافقین پاک و پاکیزه می فرماید و به اظهار کلمه ی حق و اعلاء دین و شرایع ایمان چشم و دل مؤمنین مخصوصین را در آن روز روشن و منور و مسرور و خورسند خواهد فرمود: واشرق الأرض بنور ربها.

[صفحه ۲۰۱]

در بیان دعای کمیل و دعای عشرات و دعای سمات

دعای کمیل بن زیاد

و آن ادعیه ی معروفه است، و علامه ی مجلسی (ره) فرموده که: آن بهترین دعاها است، و آن دعای خضر علیه السلام است، حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام آن را تعلیم کمیل که از خواص اصحاب آن حضرت است فرموده، در شب های نیمه ی شعبان و در هر شب جمعه خوانده می شود، و برای کفایت از شر اعداء و فتح باب و رزق و آمرزش گناهان نافع است. و شیخ و سید آن را نقل نموده اند، و من آن را از مصباح المتعجد نقل می کنم، و آن دعای شریف این است:

اللهم انی استلک برحمتک التی وسعت کل شیء و بقوتک الیت قهرت بها کل شیء و خضع

لها كل شىء و ذل لها كل شىء و بجبروتك التى غلبت بها كل شىء و بعزتك التى لا يقوم لها شىء و بعظمتك التى ملأت كل شىء و بسلطانك الذى علا كل شىء و بوجهك الباقى بعد فناء كل شىء و باسمائك التى ملأت اركان كل شىء و بعلمك الذى احاط بكل شىء و بنور وجهك الذى اضاء له كل شىء يا نور يا

[صفحه ٢٠٢]

يا قدوس يا اول الأولين و يا اخر الاخرين اللهم اغفرلى الذنوب التى تهتك العصم اللهم اغفرلى الذنوب التى تنزل النقم اللهم اغفرلى الذنوب التى تغير النعم اللهم اغفرلى الذنوب التى تحبس الدعاء اللهم اغفرلى الذنوب التى تنزل البلاء اللهم اغفرلى الذنوب التى كل ذنب اذنبته و كل خطيئه اخطأتها اللهم انى اتقرب اليك بذكرك و استشفع بك الى نفسك و اسئلك بجدك ان تدنينى من قريبك و ان توزعنى شكرك و ان تلهمنى ذكرك اللهم انى اسئلك سؤال خاضع متذل خاشع ان تسامحنى و ترحمنى و تجعلنى بقسمك راضيا قانعا و فى جميع الأحوال متواضعا اللهم و اسئلك سؤال من اشتدت فاقته و انزل بك عند الشدائد حاجته و عظم فيما عندك رغبته اللهم عظم سلطانك و علا مكانك و خفى مكرك و ظهر امرك و غلب قهرك و جرت قدرتك و لا- يكمن الفرار من حكومتك اللهم لا اجد لذنوبى غافرا و لا لقبائلى ساترا و لا لشىء من عملى القبيح بالحسن مبدلا غيرك لا اله الا انت سبحانك و بحمدك ظلمت نفسى و تجرأت بجهلى و سكنت الى قديم ذكرك لى و منك على اللهم مولاي كم من قبيح سترته و كم من فادح من البلاء اقلته و

کم من عشار وقیتہ و کم من مکروه دفعته و کم من ثناء جمیل لست اھلا۔ له نشرته اللھم عظم بلائئى و افرط بى سوء حالى و
قصرت بى اعمالى و قعدت بى اغلالى و حبسنى عن نفعى بعد املى و خدعتنى الدنیا بغرورها و نفسى بجنايتها و مطالى یا
سیدى فاسئلك بعزتک ان لا۔ یحجب عنک سوء عملى و فعالى و لا تفضحنى بخفى ما اطلعت علیه من سرى و لا تعاجلنى
بالعقوبه على ما عملته فى خلواتى من سوء

[صفحه ۲۰۳]

فعلى و اسائتى و دوام تفریطى و جهالتى و کثره شهواتى و غفلتى و کن اللھم بعزتک لى فى کل الأحوال رؤفا و على فى جمیع
الأمر عطوفا الھى و ربى من لى غیرک اسئله کشف ضرى و النظر فى امرى الھى و مولای اجریت على حکما اتبعت فيه هوى
نفسى و لم احترس فيه من تزین عدوى فغرنى بما اھوى و اسعده على ذلك القضاء فتجاوزت بما جرى على من ذلك بعض
حدودک و خالفت بعض اوامرك فلك الحمد على فى جمیع ذلك و لا حجه لى فيما جرى على فيه قضاؤك و الزمنى حکمک
و بلاؤك و قد اتيتک یا الھى بعد تقصيرى و اسرافى على نفسى معتذرا نادما منكسرا مستقيلا مستغفرا منيبا مقرا مدعنا معترفا لا
اجد مفرا مما كان منى و لا مفرعا اتوج اليه فى امرى غير قبولک عذرى و ادخالک اياى فى سعه و رحمتک اللھم فاقبل عذرى
و ارحم شده ضرى و فکنى من شد و ثاقى یا رب ارحم ضعف بدنى و رقه جلدى و دقه عظمى یا من بدء خلقى و ذکرى و
تربيتى و برى و

تغذيتي هبني لابتداء و كرمك و سالف برك بي يا الهى و سيدى و ربى اتراك معذبى بنارك بعد توحيدك و بعد ما انطوى عليه قلبى من معرفتك و لهج به لسانى من ذكرك و اعتقده ضميرى من حبك و بعد صدق اعترافى و دعائى خاضعا لربوبيتك هيهات انت اكرم من ان تضيع من ربيته و او تبعد من ادنيتيه او تشرد من اويته او تسلم الى البلاء من كفيته و رحمته و ليت شعرى يا سيدى و الهى و مولاي اتسلط النار على وجوه خرت لعظمتك ساجده و على السن نطقت بتوحيدك صادقه و بشكرك مادحه و على قلوب اعترفت بالهيتك محققه و على ضمائر حوت من العلم بك حتى صارت

[صفحه ٢٠٤]

خاشعه و على جوارح سعت الى اوطان تعبدك طائعه و اشارت باستغفارك مدعنه ما هكذا الظن بك و لا اخبرنا بفضلك عنك يا كريم يا رب و انت تعلم ضعفى عن قليل من بلاء الدنيا و عقوباتها و ما يجرى فيها من المكاره على اهلها على ان ذلك بلاء و مكروه قليل مكثه يسير بقائه قصير مدته فكيف احتمالى لبلاء الأخره و جليل وقوع المكاره فيها و هو بلاء تطول مدته و يدوم مقامه و لا يخفف عن اهله لأنه لا يكون الا عن غضبك و انتقامك و سخطك و هذا ما لا تقوم له السموات و الأرض يا سيدى فكيف لى انا عبدك الضعيف الدليل المسكين الحقيير المستكين يا الهى و ربى و مولاي لأى الأمور اليك اشكو و لما منها اضج و ابكى لأليم العذاب و شدته ام لطول بلاء و مدته فلئن صيرتنى للعقوبات مع اعدائك و جمعت بينى و

بين اهل بلائك و فرقت بينى و بين احبائك و اوليائك فهينى يا الهى و سيدى و مولاي و ربى صبرت على عذابك فكيف اصبر على فراقك و هبنى صبرت على حر نارك فكيف اصبر عن النظر الى كرامتك ام كيف اسكن فى النار و رجائى عفوك فبعزتك يا سيدى و مولاي اقسم صادقاً لئن تركتني ناطقاً لأضجن اليك بين اهلها ضجيج الأملين و لأصرخن اليك صراخ المستصرخين و لأبكين عليك بكاء الفاقدين و لأنادينك اين كنت يا ولى المؤمنين يا غايه امال العارفين يا غياث المستغيثين يا حبيب قلوب الصادقين و يا اله العالمين افتراك سبحانك يا الهى و بحمدك تسمع فيها صوت عبد مسلم سجن فيها بمخالفته و ذاق طعم عذابها بمعصيته و حبس بين اطباقها بجرمه

[صفحه ٢٠٥]

و جريرته و هو يضج اليك ضجيج مؤمل لرحمتك و يناديك بلسان اهل توحيدك و يتوسل اليك بربوبيتك يا مولاي فكيف يبقى فى العذاب و هو يرجو ما سلف من حلمك ام كيف تولمه النار و هو يأمل فضلك و رحمتك ام كيف يحرقه لهيبها و انت تسمع صوته و ترى مكانه ام كيف يشتمل عليه زفيرها و انت تعلم ضعفه ام كيف يتقلقل بين اطباقها و انت تعلم صدقه ام كيف ترجمه زبانتها و هو يناديك يا ربه ام كيف يرجو فضلك فى عتقه منها فتركه فيها هيئات ما ذلك الظن بك و لا المعروف من فضلك و لا مشبه لما عاملت به الموحدين من برك و احسانك فباليقين اقطع لولا ما حكمت به من تعذيب جاحديك و قضيت به من اخلاذ معانديك لجعلت النار كلها بردا و سلاما و ما كان لأحد فيها مقرا

و لا مقاما لكنك تقدست اسمائك اقسمت ان تملأها من الكافرين من الجنه و الناس اجمعين و ان تخلد فيها المعاندين و انت جل ثناؤك قلت مبتدئا و تطولت بالانعام متكرما افمن كان مؤمنا كمن كان فاسقا لا يستوون الهى و سيدى فاسئلك بالقدره الت قدرتها و بالقضيه التى حتمتها و حكمتها و غلبت من عليه اجريتها ان تهب لى فى هذه الليله و فى هذه الساعه كل جرم اجرمته و كل ذنب اذنبته و كل قبيح اسررته و كل جهل عملته كتمته او اعلنته اخفيته او اظهرته و كل سيئه امرت باثباتها الكرام الكاتيين الذين و كلتهم بحفظ ما يكون منى و جعلتهم شهودا على مع جوارحى و كنت انت الرقيب على من ورائهم و الشاهد لما خفى عنهم و برحمتك اخفيته و بفضلك سترته و ان توفر حظى من كل خير انزلته او احسان فضلته او بر نشرته

[صفحه ٢٠٦]

او رزق بسطته او ذنب تغفره او خطأ تستره يا رب يا رب يا رب يا الهى و سيدى و مولاي مالك رقى يا من بيده ناصيتى يا عليما بضرى و مسكنتى يا خبيراً بفقرى و فاقتى يا رب يا رب يا رب اسئلك بحقك و قدسك و اعظم صفاتك و اسمائك ان تجعل اوقاتى من الليل و النها بذكرك معموره و بخدمتك موصوله و اعمالى عندك مقبوله حتى تكون اعمالى و اورادى كلها وردا واحدا و حالى فى خدمتك سرمدا يا سيدى يا من عليه معولى يا من اليه شكوت احوالى يا رب يا رب يا رب قو على خدمتك جوارحى و اشدد على العزيزه جوانحى و هب لى الجد فى خشيتك و الدوام فى الاتصال

بخدمتک حتی اسرح الیک فی میادین السابقین و اسرع الیک فی البارزین و اشتاق الی قریبک فی المشتاقین و ادنو منک دنو المخلصین و اخافک مخافه الموقنین واجتبع فی جوراک مع المؤمنین اللهم و من ارادنی بسوء فاردہ و من کادنی فکده و اجعلنی من احسن عیبک نصیباً عندک و اقربهم منزله منک و اخصهم زلفه لیدیک فانه لا ینال ذلک الا بفضلک و جد لی بجدک و اعطف علی بمجدک و احفظنی برحمتک و اجعل لسانی بذکرک لهجاً و قلبی بحبک متیماً و من علی بحسن اجابتک و اقلنی عثرتی و اغفر زلتی فانک قضیت علی عبادک بعبادتک و امرتهم بدعائک و ضمنت لهم الاجابه فالیک یا رب نصبت وجهی و الیک یا رب مددت یدی فبعزتک استجب لی دعائی و بلغنی منای و لا تقطع من فضلک رجائی و اکفنی شر الجن و الانس من اعدائی یا سریع الرضا اغفر لمن لا یملک الا الدعاء فانک فعال لما تشاء یا من اسمه دواء و ذکره شفاء و طاعته غنی ارحم من راس ماله

[صفحه ۲۰۷]

الرجاء و سلاحه البکاء یا سابغ النعم یا دافع النقم یا نور المستوحشین فی الظلم یا عالماً لا یعلم صل علی محمد و ال محمد و افعل بی ما انت اهلہ و صلی الله علی رسولہ و الأئمه الميامین من اله و سلم تسلیماً.

دعای عشرات

از دعاهای بسیار معتبره است، و ما بین نسخ آن اختلاف است، و ما آن را از مصباح شیخ نقل می کنیم، و مستحب است خواندن آن در هر صبح و شام، و افضل اوقات آن بعد از عصر جمعه است:

بسم الله الرحمن الرحيم

سبحان الله و الحمد لله و

لا-اله الا-الله و الله اكبر و لا حول و لا قوه الا بالله العلى العظيم سبحان الله اناء الليل و اطراف النهار سبحان الله بالغدو و الأصال سبحان الله بالعشى و الابكار سبحان الله حين تمسون و حين تصبحون و له الحمد فى السموات و الأرض و عشا و حين تظهرون يخرج الحى من الميت و يخرج الميت من الحى و يحيى الأرض بعد موتها و كذلك تخرجون سبحان رب العزه عما يصفون و سلام على المرسلين و الحمد لله رب العالمين سبحان ذى الملك و الملكوت سبحان ذى العزه و الجبروت سبحان ذى الكبرياء و العظمه الملك الحق المهيمن القدوس سبحان الله الملك الحى الذى لا يموت سبحان الله الملك الحى القدوس سبحان القائم الدائم سبحان القائم سبحان ربى العظيم سبحان ربى الأعلى سبحان الحى القيوم

[صفحه ٢٠٨]

سبحان العلى الأعلى سبحانه و تعالى سبحان قدوس ربنا و رب الملائكه و الروح سبحان الدائم غير الغافل سبحان العالم بغير تعليم سبحان خالق ما يرى و ما لا يرى سبحان الذى يدرك الأبصار و لا تدركه الأبصار و هو اللطيف الخبير اللهم انى اصبحت منك فى نعمه و خير و بركه و عافيه فصل على محمد و اله و اتمم على نعمتك و خيرك و بركاتك و عافيتك بنجاه من النار و ارزقنى شكرك و عافيتك و فضلك و كرامتك ابدما ما ابقيتنى اللهم بنورك اهتديت و بفضلك استغنيت و بنعمتك اصبحت و امسيت اللهم انى اشهدك و كفى بك شهيدا و اشهد ملائكتك و انبيائك و رسلك و حملة عرشك و سكان سمواتك و ارضك و جميع خلقك بانك انت الله لا

اله الا- انت وحدك لا شريك لك و ان محمدا صلى الله عليه و اله عبدك و رسولك و انك على كل شىء قدير تحيى و تميت و تميت و تحيى و اشهد ان الجنة حق و ان النار حق و النشور حق و الساعه اتيه لا ريب فيها و ان الله يبعث من فى القبور و اشهد ان على بن ابي طالب اميرالمؤمنين حقا حقا و ان الأئمه من ولده هم الأئمه الهداه المهديون غير الضالين و لا المضلين و انهم اوليائك المصطفون و حزبك الغالبون و صفوتك و خيرتك من خلقك و نجائك الذين انتجبتهم لدينك و اختصاصتهم من خلقك و اصطفيتهم على عبادك و جعلتهم حجه على العالمين صلواتك عليهم و السلام و رحمه الله و بركاته اللهم اكتب لى هذه الشهاده عندك حتى تلقنيها يوم القيامه و انت عنى راض انك على ما تشاء قدير اللهم لك الحمد حمدا يصعد اوله و لا ينفذ اخره اللهم لك الحمد حمدا تضع لك السماء كنفها و تسبح لك الأرض و من عليها

[صفحه ٢٠٩]

اللهم لك الحمد حمدا سرمدا ابدا لا انقطاع له و لا نفاذ و لك ينبغى و اليك ينتهى فى و على ولدى و معى و قلبى و بعدى و امامى و فوقى و تحتى و اذا مت و بقيت فردا وحيدا ثم فنيت و لك الحمد اذا نشرت و بعثت يا مولاي اللهم و لك الحمد و لك الشكر بجميع محامدك كلها على جميع نعمائك كلها حتى ينتهى الحمد الى ما تحب ربنا و ترضى اللهم لك الحمد على كل اكله و شربه و بطشه و قبضه و بسطه و فى كل

موضع شعره اللهم لك الحمد حمدا خالدا مع خلودك و لك الحمد حمدا لا منتهى به دون علمك و لك الحمد حمدا لا امد له دون مشيتك و لك الحمد حمدا لا اجر لقائه الا رضاك و لك الحمد على حلمك بعد علمك و لك الحمد على عفوك بعد قدرتك و لك الحمد باعث الحمد و لك الحمد وارث الحمد و لك الحمد بديع الحمد و لك الحمد منتهى الحمد و لك الحمد مبتدع الحمد و لك الحمد مشتري الحمد و لك الحمد ولي الحمد و لك الحمد قديم الحمد و لك الحمد صادق الوعد و في العهد عزيز الجند قائم المجد و لك الحمد رفيع الدرجات مجيب الدعوات منزل الآيات من فوق سبع سموات عظيم البركات مخرج النور من الظلمات و مخرج من في الظلمات الى النور مبدل السيئات حسنات و جاعل الحسنات درجات اللهم لك الحمد غافر الذب و قابل التوب شديد العقاب ذا الطول لا اله الا انت اليك المصير اللهم لك الحمد في الليل اذا يغشى و لك الحمد في النهار اذا تجلى و لك الحمد في الآخرة و الأولى و لك الحمد عدد كل نجم و ملك في السماء و لك الحمد عدد الثرى و الحصى و النوى و لك الحمد عدد ما في جو السماء و لك

[صفحه ٢١٠]

الحمد عدد ما في جوف الأرض و لك الحمد عدد اوزان مياه البحار و لك الحمد عدد اوراق الأشجار و لك الحمد عدد ما على وجه الأرض و لك الحمد عدد ما احصى كتابك و لك الحمد عدد ما احاط به علمك و لك الحمد عدد الانس و الجن و الهوام و الطير

والبهائم والسباع حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه كما تحب ربنا وترضى و كما ينبغي لكرم وجهك و عز جلالك پس می گوئی
ده مرتبه: لا اله الا الله وحده لا شريك له له الملك و له الحمد و هو اللطيف الخبير، و ده مرتبه لا اله الا الله وحده لا شريك له
له الملك و له الحمد يحيى و يميت و يحيى و هو حى لا يموت بيده الخير و هو على كل شىء قدير، و ده مرتبه
استغفر الله الذى لا اله الا هو الحى القيوم و اتوب اليه، و ده مرتبه يا الله يا الله و ده مرتبه يا رحمن يا رحمن، و ده مرتبه يا رحيم
يا رحيم، و ده مرتبه يا بديع السموات و الأرض، و ده مرتبه يا ذا الجلال و الاكرام، و ده مرتبه يا حنان يا منان، و ده مرتبه يا حى
يا قيوم، و ده مرتبه يا حى لا اله الا انت، و ده مرتبه يا الله يا لا اله الا انت، و ده مرتبه بسم الله الرحمن الرحيم، و ده مرتبه اللهم
صل على محمد و ال محمد، و ده مرتبه اللهم افعل بى ما انت اهله، و ده مرتبه امين امين، و ده مرتبه قل هو الله احد، پس می
گوئی: اللهم اصنع بى ما انت اهله و لا تصنع بى ما انا اهله فانك اهل التقوى و اهل المغفرة و انا اهل الذنوب و الخطايا
فارحمنى يا مولاي و انت ارحم الراحمين، و نیز ده مرتبه می گوئی: لا حول و لا قوة الا بالله توكلت على الحى الذى لا يموت و

الحمد لله الذى لم يتخذ ولدا و لم يكن له شريك فى الملك و لم يكن له ولى من الدن و كبره تكبيرا.

[صفحه ۲۱۱]

دعاى سمات

معروف به دعاء شبور، كه مستحب است خواندن آن در ساعت آخر روز جمعه، و مخفى نماند كه اين دعا از ادعيه ي مشهور است، و اكثر علماء سلف بر اين دعا مواظبت مى نموده اند، و در مصباح شيخ طوسى و جمال الاسبوع سيد بن طاووس و كتب كفعمى به سندهاى معتبر، از جناب محمد بن عثمان عمرى رضوان الله عليه كه از نواب حضرت صاحب الأمر عليه السلام است، و از حضرت امام محمد باقر و امام جعفر صادق عليهما السلام روايت شده، و علامه ي مجلسى (ره) آن را با شرح در بحار ذكر کرده، و آن دعا موافق مصباح شيخ اين است:

اللهم انى اسئلك باسمك العظيم الأعظم الأعز الأجل الأكرم الذى اذا دعيت به على مغالق ابواب السماء للفتح بالرحمة انفتحت و اذا دعيت به على مضايق ابواب الأرض للفرج انفرجت و اذا دعيت به على العسر ليسر تيسرت و اذا دعيت به على الأموات للنشور انتشرت و اذا دعيت به على كشف البأساء و الضراء انكشفت و بجلال وجهك الكريم اكرم الوجوه و اعز الوجوه الذى عنت له الوجوه و خضعت له الرقاب و خشعت له الأصوات و وجلت له القلوب من مخافتك و بقوتك التى بها تمسك السماء ان تقع على الأرض الا باذنك و تمسك السموات و الأرض ان تزولا و بمشيتك التى دان لها العالمون و بكلمتك التى خلقت بها السموات و الأرض و بحكمتك التى صنعت بها العجائب و خلقت بها الظلمه و جعلتها ليلا و جعلت

[صفحه ۲۱۲]

الليل سكنا

و خلقت بها النور و جعلته نهارا و جعلت النهار نشورا مبصرا و خلقت بها الشمس و جعلت الشمس ضياء و خلقت بها القمر و جعلت القمر نورا و خلقت بها الكواكب و جعلتها نجوما و بروجبا و مصاييح و زينه و رجوما و جعلت لها مشارق و مغارب و جعلت لها مطالع و مجارى و جعلت لها فلكا و مسابح و قدرتها فى السماء منازل فاحسنت تقديرها و صورتها فاحسنت تصويرها و احصيتها باسمائك احصاء و دبرتها بحكمتك تدبيرا و احسنت تدبيرها و سخرتها بسلطان الليل و سلطان النهار و الساعات و عدد السنين و الحساب و جعلت رؤيتها لجميع الناس مرىء واحدا و اسئلك اللهم بمجدك الذى كلمت به عبدك و رسولك موسى بن عمران عليه السلام فى المقدسين فوق احساس الكرويين فوق غمام النور فوق تابوت الشهادة فى عمود النار و فى طور سيناء فى جبل حوريث فى الواد المقدس فى البقعه المباركه من جانب الطور الأيمن من الشجره و فى ارض مصر بتسع ايات بينات و يوم فرقت لبنى اسرائيل البحر و فى المنبجسات التى صنعت بها العجائب فى بحر سوف و عقدت ماء البحر فى قلب الغمر كالحجاره و جاوزت بينى اسرائيل البحر و تمت كلمتك الحسنى عليهم بما صبروا و اورثتهم مشارق الأرض و مغاربها التى باركت فيها للعالمين و اغرقت فرعون و جنوده و مراكبه فى اليم و باسمك العظيم الأعظم الأعز الأجل الأكرم و بمجدك الذى تجليت به لموسى كليمك عليه السلام فى طور سيناء و لابراهيم عليه السلام خليلك من قبل فى مسجد الخيف و لاسحاق صفيك عليه السلام فى بئر شيع و ليعقوب

[صفحه ٢١٣]

نيك عليه السلام فى بيت ايل و

اوفيت لابراهيم عليه السلام بميثاقك و لاسحاق بحلفك و ليعقوب بشهادتك و للمؤمنين بوعدك و للداعين باسمائك فاجبت و بمجدك الذى ظهر لموسى بن عمران عليه السلام على قبه الرمان و باياتك التى وقعت على ارض مصر مجد العزه و الغلبه بايات عزيزه و سلطان القوه و بعزه القدره و بشأن الكلمه التامه و بكلماتك التى تفضلت بها على اهل السموات و الأرض و اهل الدنيا و اهل الآخره و برحمتك التى مننت بها على جميع خلقك و باستطاعتك التى اقامت بها على العالمين و بنورك الذى قد خر من فزعه طور سيناء و بعلمك و جلالك و كبريائك و عزتك و جيروتك التى لم تستقلها الأرض و انخفضت لها السموات و انزجرت لها العمق الأ-كبر و ركدت لها البحار و الأنهار و خضعت لها الجبال و سكنت لها الأرض بمناكبها و استسلمت لها الخلائق كلها و خفقت لها الرياح فى جريانها و خمدت لها النيران فى اوطانها و بسطانتك الذى عرفت لك به الغلبه دهر الدهور و حمدت به فى السموات و الأرضين و بكلمتك كلمه الصدق التى سبقت لابينا ادم عليه السلام و ذريته بالرحمه و اسئلك بكلمتك التى غلبت كل شىء و بنور وجهك الذى تجليت به للجبل فجعلته دكا و خر موسى صعقا و بمجدك الذى ظهر على طور سيناء فكلمت به عبدك و رسولك موسى بن عمران و بطلعتك فى ساعير و ظهورك فى جبل فاران بربوات المقدسين و جنود الملائكه الصافين و خشوع الملائكه المسبحين و بيركاتك التى باركت فيها على ابراهيم خليلكك عليه السلام فى امه محمد صلى الله عليه و اله و باركت

[صفحه ٢١٤]

لاسحاق صفيك فى امه عيسى عليهماالسلام و باركت

ليعقوب اسرائيلك في امه موسى عليهما السلام و باركت لحبيبيك محمد صلى الله عليه و اله في عترته و ذريته و امته اللهم و كما
غبنا عن ذلك و لم نشهده و امنا به و لم نره صدقا و عدلا ان تصلي على محمد و ال محمد و ان تبارك على محمد و ال محمد
و ترحم على محمد و ال محمد كافضل ما صليت و باركت و ترحمت على ابراهيم و ال ابراهيم انك حميد مجيد فعال لما تريد
و انت على كل شىء قدير. پس حاجت خود را ذكر مى كنى و مى گوئى: اللهم بحق هذا الدعاء و بحق هذه الأسماء التى لا
يعلم تفسيرها و لا يعلم باطنها غيرك صل على محمد و ال محمد و افعلى بي ما انت اهله و لا تفعل بي ما انا اهله و اغفر لى من
ذنوبى ما تقدم و ما تأخر و وسع على من حلال رزقك و اكفى مؤنه انسان سوء و جار سوء و قرين سوء و سلطان سوء انك
على ما تشاء قدير و بكل شىء عليم امين رب العالمين.

مؤلف گوید که: در بعضى نسخ است بعد از و انت على كل شىء قدير که هر حاجت دارى ذكر کن و بگو: يا الله يا حنان يا
منان يا بديع السموات و الأرض يا ذا الجلال و الاكرام يا ارحم الراحمين اللهم بحق هذا الدعاء ... تا آخر.

و علامه ی مجلسی از مصباح سید بن باقی نقل کرده که بعد از دعای سمات این دعا بخواند:

اللهم بحق هذا الدعاء و بحق هذه الأسماء التى لا يعلم تفسيرها و لا تأويلها و لا باطنها و لا

محمد و ان ترزقنى خير الدنيا و لأخره. پس حاجات خود را بطلبد و بگويد: و افعل بى ما انت اهله و لا تفعل بى ما انا اهله و انتقم لى من فلان بن فلان و نام دشمن را بگويد و اغفرلى من ذنوبى ما تقدم منها و ما تأخر و لوالدى و لجميع المؤمنين و المؤمنات و وسع على من حلال رزقك و اكفى مؤنه انسان سوء و جار سوء و سلطان سوء و قرين سوء و يوم سوء و ساعه سوء و انتقم لى ممن يكيدينى و ممن يبغى على و يريد بى و بأهلى و اولادى و اخوانى و جيرانى و قراباتى من المؤمنين و المؤمنات ظلما انك على ما تشاء قدير و بكل شىء عليم امين رب العالمين. پس بگويد: اللهم بحق هذا الدعاء تفضل على فقراء المؤمنين و المؤمنات بالغنى و الثروه و على مرضى المؤمنين و المؤمنات بالشفاء و الصحه و على احياء المؤمنين و المؤمنات باللطف و الكرامه و على اموات المؤمنين و المؤمنات بالمغفره و الرحمه و على مسافرى المؤمنين و المؤمنات بالرد الى اوطانهم سالمين غانمين برحمتك يا ارحم الراحمين و صلى الله على سيدنا محمد خاتم النبيين و عترته الطاهرين و سلم تسليما كثيرا.

و شيخ بن فهد گفته كه: مستحب است بعد از دعاء سمات بگوئى:

اللهم انى استلك بحرمه هذا الدعاء و بما فات منه من الأسماء و بما يشتمل عليه من التفسير و التدبير الذى لا يحيط به الا انت ان تفعل بى كذا و كذا و به جاي كذا و كذا حاجت خود را بخواهد.

در بیان فضیلت نماز شب

بدان که مرحوم شیخ بهائی (رضوان الله علیه) در کتاب مفتاح الفلاح، از کتاب کافی ثقه الاسلام کلینی به سند صحیح، از حضرت صادق (علیه السلام) روایت کرده که فرمودند: شرف مؤمن برخاستن او است در شب و عزت او بی نیازی او است از مردم.

و نیز در همان کتاب به سند حسن، از عبدالله بن سنان که گفت: از امام صادق (علیه السلام) شنیدم که آن حضرت می فرمودند: سه چیز است که آن ها فخر و زینت مؤمن است در دنیا و در آخرت: نماز در آخر شب (نافله ی شب)، و یأس و ناامیدی او از آنچه در دست مردم است، و دوستی و عقیده مند ی به مقامات الهیه ائمه ی اطهار از آل محمد صلی الله علیه و آله.

و نیز در همان کتاب روایت کرده است که: شخصی آمد نزد حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) عرض کرد: از نماز شب محروم شده ام امیرالمؤمنین (علیه السلام). فرمود: تو مردی هستی که گناهان دست و پایت را بسته.

[صفحه ۲۱۷]

و نیز در همان کتاب به سند صحیح، از عمر بن یزید که گفت: شنیدم از حضرت صادق (علیه السلام) که می فرمودند: البته در شب ساعتی است که در آن ساعت مخصوص بنده مسلمان نماز نمی خواند و دعا نمی کند مگر این که مستجاب می شود و این مطلب در هر شب است. عرض کردم: خدای تعالی اصلاح کند شما را آن ساعت چه ساعتی است؟. حضرت فرمودند: هنگامی که نصف شب گذشت تا ثلث باقی مانده.

و نیز رئیس المحدثین در کتاب فقیه، به سند صحیح از عبدالله بن سنان که، از حضرت صادق (علیه السلام) پرسید از تفسیر قول خدای تعالی: (سیماهم فی وجوههم من أثر السجود)؟

فرمودند: آن بیداری شب است. یعنی آن علامت در روهای ایشان از نماز شب است.

محدث قمی در باقیات الصالحات، فرموده: نماز شب باعث صحت بدن و کفاره ی گناهان روز و برطرف کننده وحشت قبر است، روی را سفید و بوی را پاکیزه و روزی را جلب می نماید و این که مال و پسران زینت زندگانی دنیا هستند، و هشت رکعت نماز در آخر شب با نماز وتر زینت آخرت است، و گاهی حق تعالی این دو زینت را برای بعضی از مردمان جمع می فرماید، و دروغ گفته کسی که بگوید من نماز شب می خوانم و روز گرسنگی می برم زیرا که نماز شب ضامن روزی روز است.

و نیز از حضرت صادق روایت است که فرمود: در وصیت رسول خدا به علی علیهما و آل هما السلام چنین بود: ای علی وصیت می کنم

[صفحه ۲۱۸]

تو را درباره ی خودت به چند خصلت پس حفظ کن آن ها را، پس فرمود: خداوند او را یاری کن بعد از بیان پاره ای از خصلت ها فرمود: «علیک بصلوه اللیل و علیک بصلوه اللیل و علیک بصلوه الزوال و علیک بصلوه الزوال و علیک بصلوه الزوال»، و ظاهر این است که حضرت (به صلوه اللیل) سیزده رکعت نماز شب و (به صلوه الزوال) هشت رکعت نافله ظهر را اراده کرده است.

و از انس روایت است که گفت: شنیدم که حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله فرمود: دو رکعت نماز در دل شب بهتر است به سوی من از دنیا و آنچه در دنیا است.

و نیز روایت است که از امام زین العابدین (علیه السلام) سؤال کردند: چه شده که کسانی

که در شب تجمهه می کنند رویشان از همه نیکوتر است؟. فرمود: برای آن که ایشان با خدا خلوت می کنند و حق تعالی به ایشان از نور خویش می پوشاند.

و خلاصه؛ روایات در این باب بسیار است و مکروه است ترک برخاستن در شب.

شیخ طوسی به سند صحیح، از حضرت صادق (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: نیست بنده ای مگر این که در هر شب یک مرتبه یا دو مرتبه یا چند مرتبه بیدار می شود، اگر برخاست که برخاست و اگر نه شیطان می گشاید میان پاهای خود را و بول می کند در گوش او آیا نمی بینید آن که برای نماز شب برنخاسته صبح که برمی خیزد گران و مکدر و سنگین و کسل است؟.

[صفحه ۲۱۹]

و شیخ برقی به سند معتبر، از حضرت امام محمد باقر (علیه السلام) روایت کرده است که فرمود: از برای شب شیطانی است که او را (رها) می گویند، پس هر گاه بنده از خواب بیدار شود و بخواهد برخیزد برای نماز شب آن شیطان به او گوید: حالا وقت برخاستن تو نیست، پس دفعه دیگر که بیدار شود و بخواهد برخیزد آن شیطان گوید وقت برخاستن نشده یعنی زود است، پس پیوسته او را از برخاستن باز دارد و حبس کند تا فجر طلوع کند، و چون فجر طالع شود در گوش او بول کند و از او بگذرد در حالی که دم خود را می جنباند و از ناز به خود می بالد.

ابن ابی جمهور، از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) نقل کرده است که آن حضرت روزی به اصحاب خود فرمود: هر گاه احدی از شما خوابید شیطان در پس سر او سه

گره می زند مکان هر گره ای «علیک لیل طویل فارقد» یعنی شب دراز است بخواب، پس هر گاه بیدار شد و ذکر خدا کرد یک گره گشوده می شود و اگر وضوء گرفت گره دیگر باز شود و اگر نماز خواند گره دیگر باز شود، پس داخل صبح شود با نشاط و پاکیزه نفس و الا صبح کند خبیث النفس و کسل، و این روایت در کتب اهل سنت نیز مذکور است.

قطب راوندی، از امیرالمؤمنین (علیه السلام) روایت کرده است با سه چیز در سه چیز طمع کن، با پر خوردن در بیداری شب، با خوابیدن در تمام شب در نور صورت، با همنشینی فساق در امان بودن از دنیا.

[صفحه ۲۲۰]

و نیز قطب راوندی روایت کرده است که: حضرت عیسی مادر خود مریم (علیها السلام) را بعد از مردنش صدا زد و گفت: ای مادر با من تکلم کن، آیا می خواهی به دنیا برگردی؟. گفت: بلی، برای آن که نماز گزارم برای خدا در شب سرد و روزه بگیرم در روز بسیار گرم، ای پسر جان این راه بیمناک است.

[صفحه ۲۲۱]

در بیان کیفیت نماز شب

زمانی که از خواب بیدار شدی اول چیزی که سزاوار و مستحب است انجام دهی این است که برای حق تعالی سجده کنی، روایت شده است که چون پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله) از خواب بیدار می شدند سجده می نمودند، و در سجده یا بعد از سر برداشتن می فرمودند: «الحمد لله الذی احيانى بعد ما أماتنى و اليه النشور الحمد لله الذی رد على روحى لأحمده و اعبده» و چون برخاستی و ایستادی بگو: «اللهم أعنى على هول المطلاع و وسع على المضعج و ارزقنى خير ما

بعد الموت»، و چون صدای خروس را شنیدی بگو: «سبح قدوس رب الملائکه و الروح سبقت رحمتک غضبک عملت سوءا و ظلمت نفسی فاغفر لی انه لا یغفر الذنوب الا انت فتب علی انک أنت التواب الرحیم».

ثقه الاسلام در کتاب کافی به سند صحیح، از حضرت باقر (علیه السلام) روایت کرده است: چون بیدار شوی، پس نظر کن به اطراف آسمان و بگو: «اللهم انه لا یواری عنک لیل ساج و لا سماء

[صفحه ۲۲۲]

ذات ابراج و لا ارض ذات مهاد و لا ظلمات بعضها فوق بعض و لا بحر لچی تدلج بین یدی المدلج من خلقک تدلج الرحمه علی من تشاء من خلقک تعلم خائنه الأعین و ما تخفی الصدور، غارت النجوم و نامت العیون و انت الحی القيوم لا تأخذک سنه و لا نوم سبحان الله رب العالمین و اله المرسلین (و اله المسلمین) و الحمد لله رب العالمین».

پس بخوان پنج آیه از آخر سوره ی آل عمران:

۱ - (ان فی خلق السموات و الأرض و اختلاف اللیل و النهار لآیات لأولی الألباب الذین یذکرون الله قیاما و قعودا و علی جنوبهم و یتفکرون فی خلق السموات و الأرض).

۲ - ربنا ما خلقت هذا باطلا سبحانک فقنا عذاب النار).

۳ - ربنا انک من تدخل النار فقد أخزیته و ما للظالمین من أنصار).

۴ - ربنا اننا سمعنا منادیا منادی للایمان أن ءامنوا بربکم فامنا ربنا فاغفر لنا ذنوبنا و کفر عنا سیئاتنا و توفنا مع الأبرار).

۵ - ربنا و ءاتنا ما وعدتنا علی رسلک و لا تخزنا یوم القیامه انک لا تخلف المیعاد).

و بدان که همین که نصف شب شروع شد، پس وقت نماز شب است، و هر

چه به طلوع فجر نزدیک شود افضل است، و مستحب است قبل از این که شروع به نماز شب کنی دو رکعت نماز بگذاری، در رکعت اول بعد از حمد سوره ی توحید و در رکعت دوم سوره ی قل یا ایها الکافرون بخوانی، و بعد از این دو رکعت بهتر است بخوانی دعای امیرالمؤمنین

[صفحه ۲۲۳]

(علیه السلام) را که رئیس المحدثین در کتاب امالی، از ابی الدرداء روایت نموده است، که شنید امیرالمؤمنین (علیه السلام) این دعا را در دل شب می خواندند.:

«الهی کم من موبقه حملت عن مقابلتها بنقمتک (بنعمتک) و کم من جریره تکرمت عن کشفها بکرمک الهی ان طال فی عصیانک عمری و عظم فی الصحف ذنبی فما أنا بمؤمل غیر غفرانک و لا أنا براج غیر رضوانک الهی أفکر فی عفوک فتهون علی خطیئتی ثم أذکر العظیم من أخذک فتعظم علی بلیتی آه ان أنا قرأت فی الصحف سیئه أنا ناسیها و أنت محصیها فتقول خذوه فیاله من مأخوذ لا تنجیه عشیره و لا تنفعه قبیله آه من نار تنضح الأکباد و الکلی آه من نار نزاعه للشوی آه من غمره من لهبات لظی».

و سزاوار است که چون خواستی به نماز شروع کنی و بگوئی: «اللهم انی اتوجه الیک بنبیک نبی الرحمه و اله و أقدمهم بین یدی حوائجی فاجعلنی بهم و جیها فی الدنیا و الآخره و من المقربین اللهم رارحمنی بهم و لا تعذبنی بهم و لا تضلنی بهم و ارزقنی بهم و لا تحرمنی بهم و افض لی حوائج الدنیا و الآخره انک علی کل شیء قدير و بكل شیء علیم».

سپس شروع کن به نوافل شب که هشت رکعت است، هر دو

رکعت یک سلام با قنوت، در رکعت دوم قبل از رکوع، و اگر در قنوت بخوانی: «اللهم اغفر لنا و ارحمنا و عافنا و اعف عنا فی الدنیا و الآخره انک علی کل شیء قدير» کفایت می کند. و بعد از انجام هشت رکعت

[صفحه ۲۲۴]

نافله شب برخیز و دو رکعت نماز شفع را بجا آور، و در رکعت اول آن بعد از حمد سوره ی (قل اعوذ برب الناس) یا سوره ی (قل هو الله احد)، و در رکعت دوم بعد از حمد سوره ی (قل أعوذ برب الفلق) یا سوره ی (قل هو الله احد) را بخوان، و بعد از دو رکعت شفع این دعا را بخوان: «الهی تعرض لک فی هذا اللیل المتعرضون و قصدک القاصدون و أمل فضلك و معروفک الطالبون و لک فی هذا اللیل نفحات و جوائز و عطایا و مواهب تمن بها علی من تشاء من عبادک و تمنعها من لم تسبق له العنايه منك و ها أنذا عبیدک الفقیر الیک المؤمن فضلک و معروفک فان كنت یا مولای تفضلت فی هذ اللیله علی أحد من خلقک وعدت علیه بعائده من عطفک فصل علی محمد و ال محمد الطیبین الطاهرین الخیرین الفاضلین وجد علی بطولک و معروفک یا رب العالمین و صلی الله علی محمد خاتم النبیین و آله الطاهرین و سلم تسلیما ان الله حمید مجید اللهم انی أدعوك كما أمرت فاستجب لی كما وعدت انک لا تخلف الميعاد».

سپس شروع کن به نماز وتر، و آن یک رکعت است با قنوت و رکوع و تشهد و سلام، و بخوان بعد از حمد سوره ی توحید را سه مرتبه و سوره ی (قل اعوذ برب الفلق) و (قل

اعوذ برب الناس) را یک مرتبه، سپس قنوت بخوان.

شیخ طوسی (ره) فرموده که: دعاهائی که در این محل خوانده می شود از بسیاری احصاء نمی شود، و بدان هر دعائی را می توان خواند و سزاوار است که انسان در قنوت وتر گریه کند، و مستحب است که

[صفحه ۲۲۵]

چهل مؤمن را دعا کند مثلاً- بگوید: «اللهم اغفر لجواد بن عباس» تا چهل نفر که دعایش مستجاب شود، و سزاوار است که دست چپ را به دعا بلند کند و استغفار به دست راست شمارد، و مستحب است که هفتاد مرتبه (أستغفر الله ربی و اتوب الیه) بگوید، اگر چه صد مرتبه بگوید بهتر است، و سیصد مرتبه (العفو) بگوید، چنانچه از حضرت امام زین العابدین (علیه السلام) روایت شده که در سحر در نماز وتر سیصد مرتبه (العفو) می فرمودند، و بعد از این بگوید: «رب اغفر لی و ارحمنی و تب علی انک أنت التواب الرحیم»، و مستحب است که قنوت را طول بدهد.

و بدان که دعاهای بسیار برای قنوت نمازهای نافله ی شب ذکر شده، و همچنین دعا در بعد از هر دو رکعت نافله ی شب، چنانچه در کتاب مفتاح الفلاح شیخ بهائی (ره) و دیگران مذکور است، و ما به جهت اختصار ذکر نکردیم، ولی به ذکر چند دعای مختصر اکتفا می کنیم:

بعد از اتمام صد مرتبه استغفار هفت مرتبه می گوئی: «أستغفر الله الذی لا اله الا- هو الحی القیوم لجمیع ظلمی و جرمی و اسرافی علی نفسی و أتوب الیه».

بعد از آن می گوئی: «رب أسأت و ظلمت نفسی و بئس ما صنعت و هذه یدای یا رب جزاء بما کسبت و هذه رقبتی خاضعه لما أتیت و ها انا ذا

بین یدیک فخذ لنفسک من نفسی الرضا حتی ترضی لک العتبی لا أعود». و بعد از آن می گوئی: (العفو) سیصد مرتبه.

بعد از آن می گوئی: «رب اغفرلی و ارحمنی و تب علی انک أنت

[صفحه ۲۲۶]

التواب الرحیم».

بعد از آن می گوئی دعائی را که علامه ی مجلسی آن را از کتاب (اختیار) نقل نموده است، فرموده: دست خود را به جانب آسمان می کشی و می گوئی: «الهی کیف أصدر عن بابک بخیه منک و در قد قصدته علی ثقه بک الهی کیف تؤیسنی من عطائک و قد أمرتني بدعائک صل علی محمد و ال محمد و ارحمنی اذا اشتد الأین و حظر علی العمل و انقطع منی الأمل و أفضیت الی المنون و بکت علی العیون و ودعنی الأهل و الأحباب و حتی علی التراب و نسی اسمی و بلی جسمی و انطمس ذکری و هجر قبری فلم یزرنی زائر و لم یذکرنی ذاکر و ظهرت منی الماثم و استولت علی المظالم و طالت شکایه الخصوم و اتصلت دعوه المظلوم صل اللهم علی محمد و ال محمد و أرض خصومی عنی بفضلک و احسانک وجد علی بعفوک و رضوانک الهی ذهبت أيام لذاتی و بقیة ماثمی و تبعاتی و قد أتیتک منیا تائباً فلا تردنی محروماً و لا خائباً اللهم آمن روعتی و اغفر زلتی و تب علی انک أنت التواب الرحیم».

بعد از آن به رکوع می روی، و چون سر از رکوع برداشتی می خوانی: «هذا مقام من حسناته نعمه منک و شکره ضعیف و ذنبه عظیم و لیس لذلك الا-رفقک و رحمتک فانک قلت فی کتابک المنزل علی نبیک المرسل صلی الله علیه و اله کانوا قلیلاً ما یهجعون

و بالأسحار هم يستغفرون طال هجوعى و قل قيامى و هذا السحر و أنا أستغفرک لذنوبى استغفار من لا يجد لنفسه ضرا و لا نفعاً
و لا موتاً و لا

[صفحه ۲۲۷]

حيوه و لا نشورا».

بعد از آن به سجده می روی، و بعد از سلام نماز تسبیح حضرت زهرا (سلام الله علیها) را می خوانی، بعد از آن می گوئی:
«الحمد لرب الصباح الحمد لخالق الاصبح»، بعد از آن سه مرتبه می گوئی: «سبحان ربى الملك القدوس العزيز الحكيم»، بعد
از آن می گوئی: «یا حی یا قیوم یا بر یا رحیم یا غنی یا کریم ارزقنى من التجاره اعظمها فضلا و أوسعها رزقا و خیرها لى عاقبه
فانه لا خیر فیما لا عاقبه له».

بعد از آن می گوئی دعاء حزین را: «أناجیک یا موجودا فى کل مکان لعلک تسمع ندائی فقد عظم جرمى و قل حیائی مولای
یا مولای اى الأحوال أتذکر و أیها أنسى و لو لم یکن الا الموت لکفى کیف و ما بعد الموت أعظم و أدهى مولای یا مولای
حتى متى و الی متى أقول: لک العتبی مره بعد اخری ثم لا تجد عندى صدقا و لا وفاء فیا غوثاه ثم و اغوثاه بک یا الله من هوی
قد غلبنى و من عدو قد استکلب على و من دنیا قد تزینت لى و من نفس أماره بالسوء الا ما رحم ربى مولای یا مولای ان كنت
رحمت مثلى فارحمنى و ان كنت قبلت مثلى فاقبلنى یا قابل السحره اقبلنى یا من لم أزل أتعرف منه الحسنی یا من یغذینى بالنعیم
صباحا و مساء ارحمنى یوم آتیک فردا شاخصا الیک بصرى مقلدا عملی قد تبرأ جمیع الخلق منى

نعم و أبى و أمى و من كان له كدى و سعى فان لم ترحمنى فمن يرحمنى و من يونس فى القبر وحشتى و من ينطق لسانى اذا خلوت بعملى و سائلتنى عما أنت أعلم به منى فان قلت نعم فأين المهرب من عدلك و ان قلت لم أفعل قلت الم

[صفحه ۲۲۸]

أكن الشاهد عليك فعفوك عفوك يا مولاي قبل سراييل القطران عفوك عفوك يا مولاي قبل جهنم و النيران عفوك عفوك يا مولاي قبل أن تغل الأيدي الى الأعناق يا أرحم الراحمين و خير الغافرين».

و بعد از آن مى گوئى دعای حضرت سجاد (عليه السلام) را بعد از نماز شب: «اللهم يا ذا الملك المتأبد بالخلود و السلطان الممتنع بغير جنود و لا أعون و العز الباقي على مر الدهور و خوالى الأعوام و مواضى الأزمان و الأيام عز سلطانك عز لا حد له بأوليته و لا منتهى له بأخريته و استعلى ملكك علوا سقطت الأشياء دون بلوغ أمده و لا يبلغ أدنى ما استأثرت به من ذلك أقصى نعت الناعتين ضلت فيك الصفات و تفسخت دونك النعوت و حارت فى كبريائك لطائف الأوهام كذلك أنت الله الأول فى اوليتك و على ذلك أنت دائم لا تزول و أنا العبد الضعيف عملا و الجسيم أملا خرجت من يدي أسباب الوصلات الا ما وصله رحمتك و تقطعت عنى عصم الامال الا ما أنا معتصم به من عفوك قل عندى ما اعتد به من طاعتك و كثر على ما ابوء به من معصيتك و لن يضيق عليك عفو عن عبدك و ان اساء فاعف عنى اللهم و قد اشرف على خفايا الأعمال علمك وانكشف و كل مستور دون خبرك

و لا تنطوى عنك دقائق الأمور و لا تعزب عنك غيبات السرائر و قد استحوذ على عدوك الذى استنظر ك لغوايتى فانظرته و استمهلك الى يوم الدين لاضلالى فامهلته فاقعنى و قد هربت اليك من صغائر ذنوب موبقه و كبائر أعمال مرديه حتى اذا قارفت معصيتك و استوجبت بسوء سعيى سخطتك فتل عنى عذار غدره و تلقانى بكلمه

[صفحه ٢٢٩]

كفره و تولى البراءه منى و ادبر موليا عنى فاصحرنى لغضبك فريدا و اخرجنى الى فناء نقتك طريدا لا شفيع يشفع لى اليك و لا- خفير يؤمنى عليك و لا- حصن يحجبني عنك و لا- ملاذ الجأ اليه منك فهذا مقام العائد بك و محل المعترف لك، فلا يضيقت عنى فضلک و لا- يقصرن دونى عفوك و لا اكن اخيب عبادك التائبين و لا اقنط وفودك الاملين و اغفرلى انك خير الغافرين اللهم انك امرتنى فتركت و نهيتنى فركبت و سول لى الخطاء خاطر السوء ففرطت و لا استشهد على صيامى نعار و لا استجير بتهجدى ليلا و لا تثنى على باحيائها سنه حاشا فروضك التى من ضيعها هلك و لست أتوسل اليك بفضل نافله مع كثير ما أغفلت من وظائف فروضك و تعديت عن مقامات حدودك الى حرمان انتهكتها و كبائر ذنوب اجترحتها كانت عافيتك لى من فضائحها ستر و هذا مقام من استحيا لنفسه منك و سخط عليها و رضى عنك فتلقاك بنفس خاشعه و رقبه خاضعه و ظهر مثقل من الخطايا واقفا بين الرغبه اليك و الرهبه منك و أنت أولى من رجاء و أخق من خشيه و اتقاه فأعطنى يا رب ما رجوت و آمنى ما حذرت وعد على بعائده رحمتك انك أكرم المسئولين

اللهم واذ سترتني بعفوك و تغمدتني بفضلك في دار الفناء بحضرة الأكفاء فأجرتني من فضيحات دار البقاء عند مواقف الأشهاد من الملائكة المقربين و الرسل المكرمين و الشهداء و الصالحين من جار كنت أكاتمه سيئاتي و من ذى رحم كنت أحتشم منه في سريراتي لم أثق بهم رب في الستر على و ثقت بك رب في المغفرة لى و أنت أولى من وثق به و أعطى من

[صفحه ٢٣٠]

رغب اليه و أرأف من استرحم فارحمى اللهم و أنت حدرتني ماء مهينا من صلب متضائق العظام حرج المسالك الى رحم ضيقه سترتها بالحجب تصرفنى حالا- عن حال حتى انتهيت بى الى تمام الصورة و أثبت فى الجوارح كما نعت فى كتابك نطفه ثم علقه ثم مضغه ثم عظما ثم كسوت العظام لحما ثم أنشأتني خلقا آخر كما شئت حتى اذا احتجت الى رزقك و لم أستغن عن غياث فضلک جعلت لى قوتا من فضل طعام و شراب أجرته لأمتك التى أسكنتنى جوفها و أودعتنى قرارا رحمها لو تكلنى يا رب فى تلك الحالات الى حولى او تضطرنى الى قوتى لكان الحول عنى معتزلا و لكانت القوه منى بعيدة فغذوتنى بفضلک غذاء البر اللطيف تفعل ذلك بى تطولا على الى غايتى هذه لا أعدم برك و لا تبطىء بى حسن صنيعك و لا تتأكد مع ذلك ثقتى فأتفرغ لما هو أحظى لى عندك قد ملك الشيطان عنانى فى سوء الظن و ضعف اليقين فأنا أشكو سوء مجاورته لى و طاعه نفسى له و أستعصمك من ملكته و أتضرع اليك فى صرف كيده عنى و أسألك فى أن تسهل الى رزقى سييلا فلك الحمد على ابتدائك بالنعمة الجسام

و الهامك الشكر على الاحسان و الانعام فصل على محمد و آله و سهل على رزقي و ان تقنعني بتقديرك لى و أن ترضيني بحصتي فيما قسمت لى و أن تجعل ما ذهب من جسمى و عمرى فى سبيل طاعتك انك خير الرازقين اللهم انى أعوذبك من نار تغلظت بها على من عصاك و توعدت بها من صرف عن رضاك و من نار نورها ظلمه و هينها أليم و بعيدها قريب و من نار يأكل بعضها بعض و يصول بعضها على بعض

[صفحه ٢٣١]

و من نار تذر العظام رميما و تسقى أهلها حميما و من نار لا تبقى على من تضرع اليها و لا ترحم من استعطفها و لا تقدر على تخفيف عمن خشع لها و استسلم اليها تلقى سكانها بأحر ما لديها من أليم النكال و شديد الوبال و أعوذبك من عقاربها الفاغره أفواها و حياتها الصالقه بأنيابها و شرابها الذى يقطع أمعاء و أفئده سكانها و ينزع قلوبهم و أستهديك لما باعد عنها و آخر عنها اللهم صل على محمد و آله و أجرنى منها بفضل رحمتك و أقلنى عثراتى بحسن اقالتك و لا تخذلى يا خير المجيرين الله انك تقى الكريهه و تعطى الحسنه و تفعل ما تريد و أنت على كل شىء قدير اللهم صل على محمد و آله اذا ذكر الأبرار و صل على محمد و آله ما اختلف الليل و النهار صلوه لا ينقطع مددها و لا يحصى عددها صلوه تشحن الهواء و تملأ الأرض و السماء صلى الله عليه حتى يرضى و صلى الله عليه و آله بعد الرضا صلوه لا حد لها و لا منتهى يا ارحم الراحمين».

بعد از

آن به سجده می روی و پنج مرتبه می گوئی: «سبوح قدوس رب الملائکه و الروح»، بعد از سجده می نشینی آیه الکرسی می خوانی و باز به سجده می روی و ذکر سابق را پنج مرتبه می خوانی.

سپس آماده می شوی برای نافله ی صبح که در رکعت اول بعد از حمد سوره ی «قل یا ایها الکافرون»، و در رکعت دوم بعد از حمد سوره ی «قل هو الله أحد» را می خوانی. و چون سلام نماز دادی بر پهلوی راست رو به قبله به هیئت میت در لحد بخواب و گونه راست را بر روی دست راست بگذار و بگو: «استمسکت بعروه الله الوثقی التي لانفصام لها

[صفحه ۲۳۲]

و اعتصمت بحبل الله المتین و أعوذ بالله من شر فسقه العرب و العجم و أعوذ بالله من شر فسقه الجن و الانس». و سپس بگو: «سبحان رب الصباح فالق الاصبح» و بخوان پنج آیه ی آخر آل عمران را که قبلا گذشت، سپس بنشین و تسبیح حضرت زهرا (سلام الله علیها) را بگو.

در کتاب من لا یحضره الفقیه روایت شده است: هر کس ما بین دو رکعت نافله ی صبح و نماز صبح صد مرتبه بر محمد و آل محمد صلوات بفرستد حق تعالی روی او را از حرارت آتش نگاه دارد، و کسی که صد مرتبه «سبحان ربی العظیم و بحمده أستغفر الله ربی و أتوب الیه» بگوید خداوند خانه ای در بهشت برای او بنا کند. و کسی که بیست و یک مرتبه «قل هو الله أحد» را بخواند حق تعالی برای او خانه ای در بهشت بنا کند، و اگر چهل مرتبه بخواند حق تعالی او را بیامرزد.

و رجاء واثق این که مؤمنین این بنده ی حقیر

گنه کار را از دعاهاى خير فراموش نکنند.

[صفحه ۲۳۳]

در بیان اعمال ماه مبارک رجب و شعبان و رمضان

در بیان اعمال ماه مبارک رجب

اشاره

بدان که این ماه و ماه شعبان و ماه رمضان در شرافت تمامند، و روایت بسیار در فضیلت آن ها وارد شده، بلکه از حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم روایت شده که ماه رجب ماه بزرگ خدا است، و ماهی در حرمت و فضیلت به آن نمی رسد، و قتال با کافران در این ماه حرام است، و رجب ماه خدا است و شعبان ماه من است و ماه رمضان ما امت من است، کسی که یک روز از ماه رجب را روزه دارد مستوجب خوشنودی بزرگ خدا گردد و غضب الهی از او دور گردد و دری از درهای جهنم بر روی او بسته گردد.

و از حضرت موسی بن جعفر علیه السلام منقول است که: هر که یک روز از ماه رجب را روزه بدارد آتش جهنم یک ساله راه از او دور شود، و هر که سه روز از آن را روزه دارد بهشت او را واجب گردد. و ایضا فرمود که: رجب نام نهری است در بهشت از شیر سفیدتر و از عسل شیرین تر هر که یک روز از رجب را روزه دارد البته از آن نهر بیاشامد.

[صفحه ۲۳۴]

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: حضرت رسول صلی الله علیه و آله فرمود که: ماه رجب ماه استغفار امت من است، پس در این ماه بسیار طلب آمرزش کنید که خدا آمرزنده و مهربان است. و رجب را اصب می گویند زیرا که رحمت خدا در این ماه بر امت من بسیار ریخته می شود، پس بسیار بگوئید: استغفر الله و استله التوبه.

و ابن

بابویه به سند معتبر، از سالم روایت کرده است که گفت: رفتم به خدمت حضرت صادق علیه السلام در اواخر ماه رجب که چند روز از آن مانده بود، چون نظر مبارک آن حضرت بر من افتاد، فرمود که: آیا روزه گرفته ی در این ماه؟. گفتم: نه والله ای فرزند رسول خدا. فرمود که: آن قدر ثواب از تو فوت شده است که قدر آن را به غیر خدا کسی نمی داند، به درستی که این ماهی است که خدا آن را بر ماه های دیگر فضیلت داده و حرمت آن را عظیم نموده و برای روزه داشتن آن گرامی داشتن را بر خود واجب گردانیده. پس گفتم: یابن رسول الله، اگر در باقیمانده ی این ماه روزه بدارم آیا به بعضی از ثواب روزه داران آن فایز می گردم؟. فرمود: ای سالم هر که یک روز از آخر این ماه را روزه بدارد خدا او را ایمن گرداند از شدت سكرات مرگ و از هول بعد از مرگ و از عذاب قبر، و هر که دو روز از آخر این ماه روزه بدارد بر صراط به آسانی بگذرد، و هر که سه روز از آخر این ماه را روزه بدارد ایمن گردد از ترس بزرگ روز قیامت و از شدت ها و هول های آن روز و برات بیزاری از آتش جهنم به او عطا کنند.

و بدان که از برای روزه ی ماه رجب فضیلت بسیار وارد شده است،

[صفحه ۲۳۵]

و روایت شده که اگر شخصی قادر بر آن نباشد هر روز صد مرتبه این تسبیحات را بخواند تا ثواب روزه ی آن دریابد سبحان الاله الجلیل سبحان من لا ینبغی التسییح الاله سبحان

الأعز الأكرم سبحان من لبس العز و هو له اهل.

و اما اعمال آن پس بر دو قسم است:

اعمال مشترکه

قسم اول: اعمال مشترکه ی آن است که متعلق به همه ی ماه است و اختصاصی به روز معین ندارد، و آن چند امر است:

اول: آن که در تمام ایام ماه رجب بخواند این دعا را که روایت شده حضرت امام زین العابدین علیه السلام در حجر در غره ی رجب خواند: «یا من یملک حوائج السائلین و یعلم ضمیر الصامتین لكل مسئله منک سمع حاضر و جواب عتید اللهم ومواعیدک الصادقه و ایادیک الفاضله و رحمتک الواسعه فاسئلك ان تصلى علی محمد و ال محمد و ان تقضى حوائجی للدنیا و الآخره انک علی کل شیء قدير».

دوم: بخواند این دعا را که حضرت صادق علیه السلام در هر روز ماه رجب می خواندند: «خاب الوافدون علی غیرک و خسر المتعرضون الا- لک و ضاع الملمون الا بک و اجذب المنتجعون الا من انتجع فضلك بابک مفتوح للراغبین و خیرک مبذول للطالبین و فضلك مباح للسائلین و نیلک متاح للأملین و رزقک مبسوط لمن عصاک و حلمک معترض لمن ناواک عادتك الاحسان الی المسیئین و سیبک الابقاء علی المعتدین اللهم فاهدنی هدی المهتدین وارزقنی اجتهاد المجتهدین و لا تجعلنی من الغافلین المبعدين واغفرلی يوم الدين».

[صفحه ۲۳۶]

سوم: شیخ در مصباح فرموده: معلى بن خنيس، از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده که فرمود: بخوان در ماه رجب: «اللهم انی اسئلك صبر الشاکرین لک و عمل الخائفین منک و یقین العابدین لک اللهم انت العلی العظیم و انا عبدک البائس الفقیر انت الغنی الحمید و انا العبد الذلیل اللهم صل علی محمد و اله و امنن

بغناك على فقري و بحلمك على جهلى و بقوتك على ضعفى يا قوى يا عزيز اللهم صل على محمد و اله الأوصياء المرضيين و اكفى ما اهنى من امر الدنيا و الأخره يا ارحم الراحمين». مؤلف گوید كه: سيد بن طاووس نيز اين دعا را در اقبال روايت کرده، و از روايت او ظاهر مى شود كه اين دعا جامعترين دعاها است و در همه ی اوقات مى توان خواند.

چهارم: و نيز شيخ فرموده كه: مستحب است بخوانند در هر روز اين دعا را: «اللهم يا ذا المنن السابغه و الألاء الوازعه و الرحمه الواسعه و القدره الجامعه و النعم الجسيمه و المواهب العظيمه و الأيادى الجميله و العطايا الجزيله يا من لا ينعت بتمثيل و لا يمثل بنظير و لا- يغلب بظهير يا من خلق فرزق و الهم فانطق و ابتدع فشرع و علا فارفع و قدر فاحسن و صور فاتقن و احتج فابلق و انعم فاسبع و اعطى فاجزل و منح فافضل يا من سما فى لعز ففات نواظر الأبصار و دنا فى اللطف فجاز هواجس الأفكار يا من توحد بالملك فلا ند له فى ملكوت سلطانه و تفرد بالألاء و الكبرياء فلا ضد له فى جبروت شانہ يا من حارت فى كبرياء هيئته دقائق لطايف الأوهام و انحسرت دون ادراك عظمته خطايف ابصار الأنام يا من عنت الوجوه لهيئته و خضعت الرقاب

[صفحه ۲۳۷]

لعظمته و جلت القلوب من خيفته اسئلك بهذه المدحه التى لا تنبغى الا لك و بما و ايت به على نفسك لداعيك من المؤمنين و بما ضمننت الاجابه فيه على نفسك للداعين يا اسمع السامعين و ابصر الناظرين و اسرع الحاسبين يا ذا

القوه المتين صل على محمد خاتم النبيين و على اهل بيته و اقسم لى فى شهرنا خير ما قسمت و احتم لى فى قضائك خير ما حتمت و احتم لى بالسعاده فيمن ختمت و احينى ما احيتنى موفورا و امتنى مسرورا و مغفورا و تول انت نجاتى من مسائله البرزخ و ادرا عنى منكرا و نكيرا وار عينى مبشرا و بشيرا و اجعل لى الى رضوانك و جنانك مصيرا و عيشا قريبا و ملكا كبيرا و صل على محمد و اله كثيرا».

مؤلف گوید که: این دعائی است که در مسجد صعصعه نیز خوانده می شود.

پنجم: شیخ روایت کرده که بیرون آمد از ناحیه ی مقدسه بر دست شیخ کبیر ابی جعفر محمد بن عثمان بن سعید رضی الله عنه این توفیق شریف: بخوان در هر روز ایام رجب:

بسم الله الرحمن الرحيم

اللهم انى اسئلك بمعانى جميع ما يدعوك به و لاه امرك المامونون على سررك المستبشرون بامررك الواصفون لقدرتك المعلنون لعظمتك اسئلك بما نطق فيهم من مشيتك فجعلهم معادن لكلماتك و اركاننا لتوحيدك و اياتك و مقاماتك التى لا تعطيل لها فى كل مكان يعرفك بها من عرفك لا فرق بينك و بينها الا انهم عبادك و خلقك فتفها

[صفحه ۲۳۸]

و رتقها بيدك بدؤها منك و عودها اليك اعضاء و اشهاد و مناه و اذواد و حفظه و رواد فبهم ملأت سمائك و ارضك حتى ظهر ان لا-اله الا- انت فبذلك اسئلك و بمواقع العز من رحمتك و بمقاماتك و علاماتك ان تصلى على محمد و اله و ان تزيدنى ايمانا و تثبيتا يا باطنا فى ظهوره و ظاهرا فى بطونه و مكنونه يا مفرقا بين النور و الديجور يا

موصوفا بغير كنه و معروف بغير شبه حاد كل محدود و شاهد كل مشهود و موجد كل موجود و محصى كل معدود و فاقد كل مفقود ليس دونك من معبود اهل الكبرياء و الجود يا من لا- يكيف بكيف و لا يؤين باين يا محتجا عن كل عين يا ديموم يا قيوم و عالم كل معلوم صل على محمد و اله و على عبادك المنتجين و بشرك المحتجين و ملائكتك المقربين و اليهم الصافين الحافين و بارك لنا فى شهرنا هذا المرجب المكرم و ما بعده من الأشهر الحرم و اسخ علينا فيه النعم و اجزل لنا فيه القسم و ابرر لنا فيه القسم باسمك الأعظم الأجل الأكرم الذى وضعته على النهار فاضاء و على الليل فاظلم و اغفر لنا ما تعلم منا و ما لا نعلم و اعصمنا من الذنوب خير العصم و اكفنا كوافى قدرك و امنن علينا بحسن نظرك و لا تكنا الى غيرك و لا تمنعنا من خيرك و بارك لنا فيما كتبه لنا من اعمارنا و اصلح لنا خيئه اسرارنا و اعطنا منك الأمان و استعملنا بحسن الايمان و بلغنا شهر الصيام و ما بعده من الأيام و الأعوام يا ذا الجلال و الاكرام.

ششم: و نیز شیخ روایت کرده که بیرون آمد از ناحیه ی مقدسه بر دست شیخ ابوالقاسم رضی الله عنه این دعاء در ایام رجب:
«اللهم انى

[صفحه ۲۳۹]

اسئلك بالمولودين فى رجب محمد بن على الثانى و ابنه على بن محمد المنتجب و اتقرب بهما اليك خير القرب يا من اليه المعروف طلب و فيما لديه رغب اسئلك سؤال مقترف مذنب قد اوبقته ذنوبه و اوثقته عيوبه فطال على

الخطايا دؤبه و من الرزايا خطوبه يستلك التوبه و حسن الأوبه والنزوع عن الحوبه و من النار فكاك رقبتة و العفو عما فى ربقتة فانت مولاى اعظم امله و ثقته اللهم و اسئلك بمسائلك الشريفه و وسائلك المنيفه ان تتغمدنى فى هذا الشهر برحمه منك واسع و نعمه وازعه و نفس بما رزقتها قانعه الى نزول الحافره و محل الأخره و ما هى اليه صائره».

هفتم: و نيز شيخ روايت کرده، از جناب ابوالقاسم حسين بن روح رضى الله عنه كه نايب خاص حضرت صاحب الأمر عليه السلام است، كه فرمود: زيارت كن در هر مشهدى كه باشى از مشاهد مشرفه در ماه رجب به اين زيارت مى گوى چون داخل شدى:

«الحمد لله الذى اشهدنا مشهد اوليائه فى رجب و اوجب علينا من حقهم ما قد وجب و صلى الله على محمد المنتجب و على اوصيائه الحجب اللهم فكما اشهدتنا مشهدهم فا انجز لنا موعدهم و اوردنا موردهم غير محلثين عن ورد فى دار المقامه و الخلد و السلام عليكم انى قصدتكم واعتمدتكم بمسئلتى و حاجتى و هى فكاك رقبتى من النار و المقر معكم فى دار القرار مع شيعتكم الأبرار و السلام عليكم بما صبرتم فنعم عقبى الدار انا سائلكم و املككم فيما اليكم التفويض و عليكم التعويض فبكم يجبر المهيض و يشفى المريض و ما تزداد

[صفحه ۲۴۰]

الأرحام و ما تغيض انى بسرکم مؤمن و لقولکم مسلم و على الله بكم مقسم فى رجعى بحوائجى و قضائها و امضائها و انجاحها و ابراحها و بشؤنى لديکم و صلاحها و السلام عليكم سلام مودع و لكم حوائجه مودع يستل الله اليكم المرجع و سعيه اليكم غير منقطع و

ان يرجعنى من حضرتكم خير مرجع الى جناب ممرع و خفض موسع ودعه مهل الى حين الأجل و خير مصير و محل فى النعيم الأزل و العيش المقتبل و دوام الأكل و شرب الرحيق و السلسل و عل و نهل لا سام منه و لا ملل و رحمه الله و بركاته و تحياته عليكم حتى العود الى حضرتكم الفوز فى كرتكم و الحشر فى زمركم و رحمه الله و بركاته عليكم و صلواته و تحياته و هو حسنا و نعم الوكيل.

هشتم: سيد بن طاووس روايت کرده، از محمد بن ذكوان كه معروف به سجاد است برای آن كه آن قدر سجده كرد و گريست در سجود كه نابينا شد. گفت: عرض كردم به حضرت صادق عليه السلام: فدای تو شوم این ماه رجب است تعليم بنما مرادعائى در آن كه حق تعالى مرا به آن نفع بخشد. حضرت فرمود: بنويس بسم الله الرحمن الرحيم بگو در هر روز از رجب در صبح و شام در عقب نمازهاى روز و شب: «يا من ارجوه لكل خير و امن سخطه عند كل شر يا من يعطى الكثير بالقليل يا من يعطى من سئله يا من يعطى من لم يسئله و من لم يعرفه تحننا منه و رحمه اعطنى بمسئلتى اياك جميع خير الدنيا و جميع خير الاخره و اصرف عنى بمسئلتى اياك جميع شر الدنيا و شر الاخره فانه غير منقوص ما اعطيت و زدنى من فضلك يا كريم».

[صفحه ۲۴۱]

راوى گفت: پس گرفت حضرت محاسن شريف خود را در پنجه ي چپ خود و خواند اين دعا را به حال التجا و تضرع به حرکت دادن انگشت سبابه ي

دست راست، پس گفت: بعد از این: «یا ذا الجلال و الاکرام یا ذا النعماء و الجود یا ذا المن و الطول حرم شیبتی علی النار».

نهم: از حضرت رسول صلی الله علیه و آله روایت شده که: هر که در ماه رجب صد مرتبه بگوید: استغفر الله الذی لا اله الا هو وحده لا شریک له و اتوب الیه و ختم کند آن را به صدقه ختم فرماید حق تعالی برای او به رحمت و مغفرت، و کسی که چهار صد مرتبه بگوید بنویسد برای او اجر صد شهید.

دهم: و نیز از آن حضرت مروی است که: کسی که بگوید در ماه رجب هزار مرتبه لا اله الا الله بنویسد خداوند عزوجل برای او صد هزار حسنه و بنا فرماید برای او صد شهر در بهشت.

یازدهم: روایت است: کسی که در رجب در وقت صبح هفتاد مرتبه و در وقت پسین نیز هفتاد مرتبه بگوید: استغفر الله و اتوب الیه و چون تمام کرد دست ها را بلند کند و بگوید: اللهم اغفر لی و تب علی پس اگر در ماه رجب بمیرد خدا از او راضی باشد و آتش او را مس نکند به برکت رجب.

دوازدهم: در جمیع این ماه هزار مرتبه بگوید: استغفر الله ذا الجلال و الاکرام من جمیع الذنوب و الآثام تا خداوند رحمن او را بیامرزد.

سیزدهم: سید در اقبال فضیلت بسیار از حضرت رسول صلی الله

[صفحه ۲۴۲]

علیه و آله نقل کرده برای خواندن قل هو الله احد ده مرتبه یا هزار مرتبه یا صد مرتبه در ماه رجب. و نیز روایت کرده که: هر که در روز جمعه ی ماه رجب صد

مرتبۀ قل هو الله احد بخواند برای او نوری باشد در قیامت که او را به بهشت بکشاند.

چهاردهم: سید روایت کرده که: هر که در ماه رجب یک روز روزه بدارد و چهار رکعت نماز گذارد، بخواند در رکعت اول صد مرتبۀ آیه الکرسی و در رکعت دوم دویست مرتبۀ قل هو الله احد نمیرد تا جای خود را در بهشت به بیند یا دیده شود برای او.

پانزدهم: و نیز سید روایت کرده از حضرت رسول صلی الله علیه و آله که: هر که در روز جمعه ی ماه رجب چهار رکعت نماز کند ما بین ظهر و عصر بخواند در هر رکعتی حمد یک مرتبۀ و آیه الکرسی هفت مرتبۀ و قل هو الله احد پنج مرتبۀ پس ده مرتبۀ بگوید: استغفر الله الذی لا اله الا هو و اسئله التوبه بنویسد حق تعالی برای او از روزی که این نماز را گذارده تا روزی که بمیرد هر روزی هزار حسنه و عطا فرماید او را به هر آیه ی که خوانده شهری در بهشت از یاقوت سرخ و بهر حرفی قصری در بهشت از در سفید و تزویج فرماید او را حور العین و راضی شود از او به غیر سخط و نوشته شود از عابدین و ختم فرماید برای او به سعادت و مغفرت. الخیر.

شانزدهم: سه روز از این ماه را که پنجشنبه و جمعه و شنبه باشد روزه بدارد زیرا که روایت شده: هر که در یکی از ماه های حرام این سه روز را روزه بدارد حق تعالی برای او ثواب نهصد سال عبادت بنویسد.

[صفحه ۲۴۳]

هفدهم: در تمام ماه رجب شصت رکعت نماز

کند به این طریق که در هر شب آن دو رکعت بجا آورد بخواند در هر رکعت حمد یک مرتبه و قل یا ایها الکافرون سه مرتبه و قل هو الله احد یک مرتبه، و چون سلام دهد دست ها را بلند کند و بگوید: لا اله الا الله وحده لا شریک له له الملك و له الحمد یحیی و یمیت و هو حی لا یموت بیده الخیر و هو علی کل شیء قدیدر و الیه المصیر و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم اللهم صل علی محمد النبی الامی و اله و بکشد دست ها را به صورت خود. از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مروی است که: کسی که این عمل را بجا آورد حق تعالی دعاء او را مستجاب گرداند و ثواب شصت حج و شصت عمره به او عطا فرماید.

هیجدهم: از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مروی است که: کسی که در یک شب از ماه رجب بخواند صد مرتبه قل هو الله احد در دو رکعت نماز پس گویا صد سال روزه گرفته در راه خدا و حق تعالی در بهشت صد قصر به او مرحمت فرماید هر قصری در جوار پیغمبری از پیغمبران علیهم السلام.

نوزدهم: و نیز از آن حضرت مروی است که: هر که در یک شب از شب های رجب ده رکعت نماز کند، بخواند در هر رکعتی حمد و قل یا ایها الکافرون یک مرتبه و توحید سه مرتبه بیامرزد حق تعالی هر گناهی که کرده. الخبر.

بیستم علامه ی مجلسی در زاد المعاد فرموده که: از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام منقول است که حضرت رسول

فرمود که: هر که در هر شب و هر روز ماه رجب و شعبان و رمضان سه مرتبه هر یک از حمد و آیه الکرسی و قل یا ایها الکافرون و قل هو الله احد و قل اعوذ برب الفلق و قل اعوذ برب الناس بخواند و سه مرتبه بگوید: سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر و لا حول و لا قوه الا بالله العلی العظیم، و سه مرتبه بگوید: اللهم صل علی محمد و ال محمد، و سه مرتبه بگوید: اللهم اغفر للمؤمنین و المؤمنات و چهار صد مرتبه بگوید: استغفر الله و اتوب الیه خداوند تعالی گناهایش را بیامزد اگر چه به عدد قطره های باران و برگ درختان و کف دریاها باشد. الخبر.

و نیز علامه ی مجلسی فرموده که: در هر شب از شب های این ماه هزار مرتبه لا اله الا الله وارد شده است.

و بدان که شب جمعه ی اول ماه رجب را لیله الرغائب می گویند، و از برای آن عملی از حضرت رسول صلی الله علیه و آله وارد شد با فضیلت بسیار که سید در اقبال و علامه در اجازه ی بنی زهره نقل کرده اند از جمله ی فضیلت او آن که گناهان بسیار به سبب او آمرزیده شود و آن که هر که این نماز را بگذارد و چون شب اول قبر او شود حق تعالی بفرستد ثواب این نماز را به سوی او به نیکوتر صورتی با روی گشاده و درخشان و زبان فصیح، پس با وی گوید: ای حبیب من بشارت باد تو را که نجات یافتی از هر

شدت و سختی. گوید: تو کیستی به خدا سوگند که من روئی بهتر از روی تو ندیدم و کلامی شیرین تر از کلام تو نشنیده ام و بوئی بهتر از بوی تو نبویسم. گوید: من ثواب آن نماز که در فلان شب از فلان ماه از فلان سال بجا آوردی آمدم امشب به نزد تو تا حق

[صفحه ۲۴۵]

تو را ادا کنم و مونس تنهایی تو باشم و وحشت را از تو بردارم، و چون در صور دمیده شود من سایه بر سر تو خواهم افکند در عرصه ی قیامت، پس خوشحال باش که خیر از تو معدوم نخواهد شد هرگز. و کیفیت آن چنان است: که روز پنجشنبه اول آن ماه را روزه می داری، و چون شب جمعه داخل شود ما بین نماز مغرب و عشاء دوازده رکعت نماز می گذاری، هر دو رکعت به یک سلام و در هر رکعت از آن یک مرتبه حمد سه مرتبه انا انزلناه و دوازده مرتبه قل هو الله احد می خوانی و چون فارغ شدی از نماز هفتاد مرتبه می گوئی: اللهم صل علی محمد النبی الامی و علی اله، پس به سجده می روی و هفتاد مرتبه می گوئی: سبوح قدوس رب الملائکه و الروح، پس سر از سجده برمی داری و هفتاد مرتبه می گوئی: ربی اغفر و ارحم و تجاوز عما تعلم انک انت العلی العظیم، پس باز به سجده می روی و هفتاد مرتبه می گوئی: سبوح قدوس رب الملائکه و الروح، پس حاجت خود را می طلبی که انشاء الله بر آورده خواهد شد.

و بدان نیز: که در ماه رجب زیارت حضرت امام رضا علیه السلام مندوب است و اختصاصی دارد چنانچه عمره در این ماه

فضیلت دارد. و روایت شده که: تالی حج است در فضیلت. و منقول است: که جناب علی بن الحسین علیه السلام معتمر شده بود در ماه رجب و شبانه روز نماز در نزد کعبه می گذاشت و پیوسته در سجده بود در شب و روز و این ذکر از آن حضرت شنیده می شد که در سجده می گفت: عظم الذنب من عبدك فليحسن العفو من عندك.

[صفحه ۲۴۶]

اعمال مخصوصه

اشاره

قسم دوم: در اعمال مخصوصه ی ایام و لیالی ماه رجب است:

شب اول: شب شریفی است و در آن چند عمل است:

اول: آن که چون هلال را ببیند بگوید: اللهم اهله علينا بالأمن و الايمان و السلامه و الاسلام ربی و ربك الله عزوجل.

و نیز از حضرت رسول صلی الله علیه و آله منقول است که: چون هلال رجب را می دید می گفت: اللهم بارک لنا فی رجب و شعبان و بلغنا شهر رمضان و اعنا علی الصیام و القیام و حفظ اللسان و غض البصر و لا تجعل حظنا منه الجوع و العطش.

دوم: غسل کند چنان که بعضی از علماء فرموده اند از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مروی است که: هر که درک کند ماه رجب را و غسل کند در اول و وسط و آخر آن بیرون آید از گناهان خود مانند روزی که از مادر متولد شده.

سوم: زیارت کند حضرت امام حسین علیه السلام را.

چهارم: بعد از نماز مغرب بیست رکعت نماز کند به حمد و توحید، و بعد از هر دو رکعت سلام دهد تا محفوظ بماند خود و اهل و مال و اولادش و از عذاب قبر در پناه باشد، و از صراط بی حساب مانند برق بگذرد.

پنجم:

بعد از نماز عشاء دو رکعت نماز کند، بخواند در رکعت اول حمد و الم نشرح یک مرتبه و توحید سه مرتبه، و در رکعت دوم حمد و الم نشرح و توحید و معوذتین را، و چون سلام نماز را داد سی مرتبه لا اله الا الله

[صفحه ۲۴۷]

بگویند و سی مرتبه صلوات بفرستد تا حق تعالی گناهان او را بیامزد مانند روزی که از مادر متولد شده.

ششم: آن که بخواند سی رکعت نماز در هر رکعت حمد و قل یا ایها الکافرون یک مرتبه و توحید سه مرتبه.

هفتم: بجا آورد آنچه را که شیخ در مصباح متهجد ذکر نموده فرموده.

ذکر عمل شب اول رجب: روایت کرده است ابوالبختری وهب بن وهب، از حضرت امام جعفر صادق از پدرش از جدش از حضرت امیرالمؤمنین علیهم السلام که آن حضرت را خوش می آمد که فارغ سازد خود را چهار شب در تمام سال یعنی احیا بدارد آن شب ها را به عبادت و آن چهار شب: شب اول رجب و شب نیمه ی شعبان و شب عید فطر و شب عید قربان بود.

و روایت شده است، از ابو جعفر ثانی حضرت امام محمد جواد علیه السلام که فرمود: مستحب است که هر آدمی بخواند این دعا را در شب اول رجب بعد از عشاء آخره: اللهم انی اسئلك بانک ملک و انک علی کل شیء مقتدر و انک ما تشاء من امر یكون اللهم انی اتوجه الیک بنبیك محمد نبی الرحمه صلی الله علیه و اله یا محمد یا رسول الله انی اتوجه بک الی الله ربک و ربی لینجح لی بک طلبتی اللهم بنبیك محمد و الأئمه من اهل بینه

عليه و عليهم انجح طلبتي، پس سؤال کن حاجتت را.

و روایت کرده است علی بن حدید، که حضرت موسی بن جعفر

[صفحه ۲۴۸]

عليه السلام بعد از فراغ از نماز شب در حال سجده می گفت: لك الحمد ان اطعتك و لك الحجه ان عصيتك لا صنع لي و لا- لغیری فی احسان الا- بك يا كائن قبل كل شیء و يا مكون كل شیء انك على كل شیء قدير اللهم انی اعوذبك من العديله عند الموت و من شر المرجع فی القبور و من الندامه يوم الأزفه فاسئلك ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تجعل عيشی عيشه نقيه و میتتی میته سويه و منقلبی منقلبا كريما غير مخز و لا فاضح اللهم صل على محمد و اله الأئمه ينابيع الحكمه و اولی النعمه و معادن العصمه و اعصمني بهم من كل سوء و لا تاخذنی على غره و لا على غفله و لا تجعل عواقب اعمالی حسره و ارض عين فان مغفرتك للظالمين و انا من الظالمين اللهم اغفر لی ما لا يضرک و اعطني و ما لا ينقصک فانک الوسیع رحمته البديع حکمته و اعطني السعه و الدعاه و الأمن و الصحه و النجوع و القنوع و الشکر و المعافاه و التقوی و الصبر و الصدق علیک و علی اولیائک و الیسر و الشکر و اعمم بذلک یا رب اهلی و ولدی و اخوانی فیک و من احببت و احببت و ولدت و ولدنی من المسلمین و المؤمنین یا رب العالمین.

ابن اشیم گفته: این دعاء بعد از هشت رکعت نماز شب و پیش از نماز وتر است، آن گاه سه رکعت وتر را بجا می آوری، پس

چون سلام دادی بگو در حالتی که نشسته باشی: الحمد لله الذی لا ینفد خزائنه و لا یخاف امنه رب ان ارتکبت المعاصی فذلک ثقه منی بکرمک انک تقبل التوبه عن عبادک و تعفو عن سیئاتهم و تغفر الزلل و انک مجیب لداعیک

[صفحه ۲۴۹]

و منه قریب و انا تائب الیک من الخطایا و راغب الیک فی توفیر حظی من العطا یا یا خالق البرایا یا منقذی من کل شدیدة یا مجیری من کل محذور و فر علی السرور و اکفنی شر عواقب الأمور فانت الله علی نعمائک و جزیل عطائک مشکور و لكل خیر مذخور.

و بدان که علماء از برای هر شب این ماه نماز مخصوصی ذکر فرموده اند مقام را گنجایش نقل آن نیست.

روز اول رجب

روز شریفی است، و در آن چند عمل است:

اول: روزه گرفتن. روایت شده که: حضرت نوح علیه السلام در این روز به کشتی سوار شد و امر فرمود کسانی را که با او بودند روزه بدارند، و هر که این روز را روزه بدارد آتش جهنم یک سال راه از او دور شود.

دوم: غسل کند.

سوم: زیارت امام حسین علیه السلام کند. شیخ روایت کرده از بشیر دهان از امام جعفر صادق علیه السلام که فرمود: هر که زیارت کند حسین بن علی علیهما السلام را در روز اول رجب پیامرزد خداوند عالم او را البته.

چهارم: بخواند دعای طویلی که سید در اقبال نقل فرموده.

پنجم: شروع کند به نماز سلمان رضی الله عنه بدین طریق که ده رکعت نماز گذارد و بعد از هر دو رکعت سلام دهد و در هر رکعت یک

[صفحه ۲۵۰]

مرتبہ حمد و سه مرتبہ سوره ی توحید و سه مرتبہ سوره ی قل یا ایها

الكافرون بخواند، و بعد از هر سلام دست ها را بلند کند و بگوید: لا اله الا الله وحده لا شريك له له الملك و له الحمد يحيى ويميت و هو حي لا يموت بيده الخير و هو على كل شىء قدير، پس بگوید: اللهم لا مانع لما اعطيت و لا معطى لما منعت و لا ينفع ذى الجند منك الجند، پس دست ها را بر روی خود کشد و در روز نيمه ی ماه نیز این نماز را به همین کیفیت بخواند، لكن عوض این دعا بعد از علی کل شىء قدير بگوید: الها واحدا احدا فردا صمدا لم يتخذ صاحبه و لا ولدا، و در روز آخر ماه چنین کند، لكن بعد از علی کل شىء قدير بگوید: و صلى الله على محمد و اله الطاهرين و لا حول و لا قوه الا بالله العلى العظيم، پس دست ها را بر روی خود بکشد و حاجت خود را بطلبد.

و از فواید این نماز نباید غفلت نمود که آن بسیار است.

و بدان از برای حضرت سلمان نیز نماز دیگری است در روز اول این ماه ده رکعت در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید سه مرتبه با فضیلت بسیار که مجملش آمرزش گناهان و محفوظ بودن از فتنه ی قبر و عذاب روز قیامت و رفتن جذام و برص و ذات الجنب از خواننده ی آن است.

و سید نیز برای این روز چهار رکعت نماز نقل کرده هر که بخواهد به اقبال مراجعه کند.

و در این روز سنه ۵۷ پنجاه و هفت به قولی ولادت حضرت باقر علیه السلام واقع شده، و لكن مختار داعی در سیم صفر است.

[صفحه

و در روز دوم این ماه به قولی ولادت با سعادت حضرت امام علی النقی علیه السلام است سنه ۲۱۲، و شهادت آن حضرت در سوم سنه ۲۵۴ دویست و پنجاه و چهار در سر من رای واقع شده.

روز دهم به قول ابن عیاش ولادت حضرت امام محمد تقی علیه السلام واقع شده.

شب سیزدهم

بدان مستحب است در هر یک از ماه رجب و شعبان و رمضان آن که در شب سیزدهم دو رکعت نماز بگذارد، در هر رکعت حمد یک مرتبه و یس و تبارک الملک و توحید بخوانند، و در شب چهاردهم چهار رکعت به دو سلام به همین کیفیت، و در شب پانزدهم شش رکعت به سه سلام به همین کیفیت.

از حضرت صادق علیه السلام مروی است که: هر که چنین کند جمیع فضیلت این سه ماه را دریابد و جمیع گناهانش غیر شرک آمرزیده شود.

روز سیزدهم

اول ایام البیض است، و ثواب بسیاری برای روزه ی این روز و دو روز بعد وارد شده، و اگر کسی خواهد عمل ام داود بجا آورد باید این روز را روزه بگیرد، و در این روز بنا بر مشهور بعد از سی سال از عام الفیل ولادت با سعادت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در میان کعبه معظمه واقع شده است.

[صفحه ۲۵۲]

شب نیمه ی ماه رجب

شب شریفی است، و در آن چند عمل است:

اول غسل.

دوم: احیاء آن به عبادت، چنان که علامه ی مجلسی فرموده.

سوم: زیارت امام حسین علیه السلام.

چهارم: شش رکعت نماز که در شب سیزدهم ذکر شده.

پنجم: سی رکعت نماز، در هر رکعت حمد و ده مرتبه توحید، و این نماز را سید از حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل

کرده با فضیلت بسیار.

ششم: دوازده رکعت نماز، هر دو رکعت به یک سلام، و در هر رکعت از سوره ی حمد و توحید و فلق و ناس و آیه الکرسی و قدر را چهار مرتبه بخواند، و بعد از سلام چهار مرتبه بگوید: الله الله ربی لا اشرک به شیئا و لا اتخذ من دونه ولیا، و هر چه می خواهد بخواند. و این نماز را بدین طریق سید از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده، و لکن شیخ در مصباح فرموده: روایت کرده داود بن سرحان از حضرت صادق علیه السلام که فرمود: بجا می آوری در شب نیمه ی رجب دوازده رکعت نماز می خوانی و در هر رکعت حمد و سوره، و چون فارغ شدی از نماز می خوانی بعد از آن حمد و معوذتین و سوره ی اخلاص و آیه الکرسی را چهار مرتبه و می گوئی بعد از آن: سبحان الله و الحمد

لله و لا اله الا الله و الله اكبر چهار مرتبه، پس می گوئی: الله الله ربى لا اشرك به شيئا و ما شاء الله لا قوه الا بالله العلى العظم، و
بجا می آوری در شب بیست

[صفحه ۲۵۳]

و هفتم نیز مثل این را.

روز نیمه ی رجب

روز مبارکی است، و در آن چند عمل است:

اول: غسل.

دوم: زیارت حضرت امام حسین علیه السلام. از ابن ابی نصر منقول است، که گفت: سؤال کردم از حضرت امام رضا علیه
السلام که: در چه ماه زیارت کنیم امام حسین علیه السلام را؟ فرمود: در نیمه ی رجب و نیمه ی شعبان.

سوم: نماز سلمان به نحوی که در روز اول گذشت.

چهارم: چهار رکعت نماز بخواند و بعد از سلام دست خود را پهن کند و بگوید: اللهم يا مدل كل جبار و يا معز المؤمنين انت
كهفي حين تعييني المذاهب و انت باريء خلقى رحمه بى و قد كنت عن خلقى غنيا و لو لا-رحمتك لكنت من الهالكين و
انت مؤيدى بالنصر على اعدائى و لو لا نصرك اياى لكنت من المفضوحين يا مرسل الرحمه من معادنها و منشىء البركه من
مواضعها يا من خص نفسه بالشموخ و الرفعه فأؤلياؤه بعزه يتعززون و يا من وضعت له الملوك نير المذله على اعناقهم فهم من
سطواته خائفون اسئلك بكينو نيتك التى اشتقتها من كبرياؤك و اسئلك بكبرياؤك التى اشتقتها من عزتك و اسئلك
بعزتك التى استويت بها على عرشك فخلقت بها جميع خلقك فهم لك مدعون ان تصلى على محمد و اهل بيته. روایت است
که: هر که صاحب غمی این دعا را بخواند حق تعالی او را از اندوه و غم آسایش بخشد.

[صفحه ۲۵۴]

پنجم: اعمال ام داود

که عمده ی اعمال این روز است، و برای بر آمدن حاجات و کشف کربات و دفع ظلم مؤثر است.

و کیفیت آن بنا بر آنچه در مصباح شیخ است آن است که: چون خواهد این عمل را بجا آورد روزه بگیرد روز سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم را، پس در روز پانزدهم نزد زوال غسل کند و چون وقت زوال داخل شود نماز ظهر و عصر را بجا آورد در حالتی که رکوع و سجود شان را نیکو کند و در موضع خلوتی باشد که چیزی او را مشغول نسازد و انسانی با او تکلم ننماید، پس چون از نماز فارغ شود رو به قبله کند و بخواند حمد را صد مرتبه و سوره ی اخلاص را صد مرتبه و آیه الکرسی را ده مرتبه، و بعد از این ها بخواند سوره ی انعام و بنی اسرائیل و کهف و لقمان و یس و صافات و حم سجده و جمعسق و حم دخان و فتح و واقعه و ملک و ن و اذا السماء انشقت و ما بعدش را تا آخر قرآن، و چون از این ها فارغ شود بگوید در حالتی که رو به قبله باشد: صدق الله العظيم الذی لا اله الا هو الحی القيوم ذو الجلال و الاکرام الرحمن الرحیم الحلیم الکریم الذی لیس کمثله شیء و هو السميع العلیم البصیر الخیر شهد الله انه لا اله الا هو الملائکه و اولوا العلم قائما بالقسط لا اله الا هو العزیز الحکیم و بلغت رسله الکرام و انا علی ذلک من الشاهدين اللهم لک الحمد و لک المجد و لک العز و لک الفخر و لک القهر و لک

النعمة و لك العظمه و لك الرحمه و لك المهابه و لك السلطان و لك البهاء و لك الامتنان و لك التسييح و لك التقديس و لك التهليل و لك التكبير و لك ما يرى و لك ما لا يرى و لك ما فوق السموات العلى و لك ما تحت

[صفحه ٢٥٥]

الثرى و لك الأرضون السفلى و لك الآخره و الأولى و لك ما ترضى به من الثناء و الحمد و الشكر و النعماء اللهم صل على جبرئيل امينك على وحيك و القوى على امرك و المطاع فى سمواتك و محال كراماتك المتحمل لكلماتك الناصر لأنبيائك المدمر لأعدائك اللهم صل على ميكائيل ملك رحمتك و المخلوق لرافتك و المستغفر المعين لأهل طاعتك اللهم صل على اسرافيل حامل عرشك و صاحب الصور المنتظر لأمرك الوجل المشفق من خيفتك اللهم صل على حملة العرش الطاهرين و على السفرة الكرام البرره الطيبين و على ملائكتك الكرام الكاتبين و على ملائكه الجنان و خزنه النيران و ملك الموت و الأعوان يا ذا الجلال و الاكرام اللهم صل على ايننا آدم بديع فطرتك الذى كرمته بسجود ملائكتك و ابحتة جنتك اللهم صل على امنا حواء المطهره من الرجس المصافات من الدنس المفضله من الانس المتردده بين محال القدس اللهم صل على هاييل و شيث و ادريس و نوح و هود و صالح و ابراهيم و اسماعيل و اسحق و يعقوب و يوسف و الأسباط و لوط و شعيب و ايوب و موسى و هرون و يوشع و ميشا و الخضر و ذى القرنين و يونس و الياس و اليسع و ذى الكفل و طالوت و داود و سليمان و زكريا

و

شعيا و يحيى و تورخ و متى و ارميا و حيقوق و دانيال و عزيز و عيسى و شمعون و جرجيس و الحواريين و الأتباع و خالد و
حنظله و لقمان اللهم صل على محمد و ال محمد و ارحم محمدا و ال محمد و بارك على محمد و ال محمد كما صليت و
رحمت و باركت على ابراهيم و ال ابراهيم انك حميد مجيد اللهم صل على الأوصياء

[صفحه ٢٥٦]

و السعداء و الشهداء و ائمه الهدى اللهم صل على الأبدال و الأوتاد و السياح و العباد و المخلصين و الزهاد و اهل الجد و
الاجتهاد و اخصص محمدا و اهل بيته بافضل صلواتك و اجزل كراماتك و بلغ روحه و جسده منى تحيه و سلاما و زده فضلا و
شرفا و كرما حتى تبلغه اعلى درجات اهل الشرف من النبيين و المرسلين و الأفاضل المقربين اللهم و صل على من سميت و من
لم اسم من ملائكتك و انبيائك و رسلك و اهل طاعتك و اوصل صلواتي اليهم و الى ارواحهم و اجعلهم اخواني فيك و
اعوانى على دعائك اللهم انى استشفع بك اليك و بكرمك الى كرمك و بجودك الى جودك و برحمتك الى رحمتك و
باهل طاعتك اليك و اسئلك اللهم بكل ما سئلك به احد منهم من مسئله شريفه غير مردوده و بما دعوك به من دعوه مجابه
غير مخيبه يا الله يا رحمن يا رحيم يا حلیم يا كريم يا عظيم يا جليل يا منیل يا جميل يا كفيل يا وكيل يا مقيل يا مجير يا خير يا
منير يا مبير يا منيع يا مدیل يا محیل يا كبير يا قدیر يا

بصیر یا شکور یا بر یا طهر یا طاهر یا قاهر یا ظاهر یا باطن یا ساتر یا محیط یا مقتدر یا حفیظ یا متجبر یا قریب یا ودود یا حمید
یا مجید یا مبدی ء یا معید یا شهید یا محسن یا مجمل یا منعم یا مفضل یا قابض یا باسط یا هادی یا مرسل یا مرشد یا مسدد یا
معطی یا مانع یا دافع یا رافع یا باقی یا واقعی یا خلاق یا وهاب یا تواب یا فتاح یا نفاع یا مرتاح یا من بیده کل مفتاح یا نفاع یا
رؤف یا عطوف یا کافی یا شافی یا معافی یا مکافی یا وفی یا مهیمن یا عزیز یا جبار یا متکبر یا سلام یا مؤمن یا احد یا صمد یا
نور یا مدبر یا فرد یا وتر یا

[صفحه ۲۵۷]

قدوس یا ناصر یا مونس یا باعث یا وارث یا عالم یا حاکم یا بادی یا متعالی یا مصور یا مسلم یا متحجب یا قائم یا دائم یا علیم یا
حکیم یا جواد یا باری ء یا بار یا سار یا عدل یا فاضل یا دیان یا حنان یا منان یا سمیع یا بدیع یا خفیر یا معین یا ناشر یا غافر یا
قدیم یا مسهل یا میسر یا ممیت یا محیی یا نافع یا رازق یا مقتدر یا مسبب یا معیث یا مغنی یا مقنی یا خالق یا راصد یا واحد یا
حاضر یا جابر یا حافظ یا شدید یا غیاث یا عائد یا قابض یا من علا فاستعلی فکان بالمنظر الأعلى یا من قرب فدنا و بعد فنای و
علم السر و اخفی یا من

اليه التدبير و له المقادير و يا من العيسر عليه سهل يسير يا من هو على ما يشاء قدير يا مرسل الرياح يا فالق الاصباح يا باعث
الأرواح يا ذا الجود و السماح يا راد ما قد فات يا ناشر الأموات يا جامع الشتات يا رازق من يشاء بغير حساب و يا فاعل من يشاء
كيف يشاء و يا ذا الجلال و الاكرام يا حى يا قيوم يا حيا حين لا حى يا حى يا محيى الموتى يا حى لا اله الا انت بديع السموات
و الأرض يا الهى و سيدى صل على محمد و ال محمد و ارحم محمدا و ال محمد و بارك على محمد و ال محمد كما صليت
و باركت و رحمت على ابراهيم و ال ابراهيم انك حميد مجيد و ارحم ذلى و فاقتى و فقرى و انفرادى و وحدتى و خضوعى
بين يديك و اعتمادى عليك و تضرعى اليك ادعوك دعاء الخاضع الذليل الخاشع الخائف المشفق البائس المهين الحقير
الجائع الفقير العائذ المستجير المقر بذنبه المستغفر منه المستكين لربه دعاء من اسلمته ثقته و رفضته احبته و عظمت فجيئته دعاء
حرق حزين ضعيف مهين

[صفحه ٢٥٨]

بائس مستكين بك مستجير اللهم و اسئلك بانك مليك و انك ما تشاء من امر يكون و انك على ما تشاء قدير و اسئلك
بحرمه هذا الشهر الحرام و البيت الحرام و البلد الحرام و الركن و المقام و المشاعر العظام و بحق نبيك محمد عليه و اله السلام يا
من وهب لآدم شيئا و لابراهيم اسمعيل و اسحق و يا من رد يوسف على يعقوب و يا من كشف بعد البلاء ضر ايوب يا

راد موسی علی امه و زائد الخضر فی علمه و یا من وهب لداود سلیمان و لزرکریا یحیی و لمريم عیسی یا حافظ بنت شعیب و یا کافل ولد ام موسی اسئلک ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تغفر لی ذنوبی کلها و تجیرنی من عذابک و توجب لی رضوانک و امانک و احسانک و غفرانک و جنانک و اسئلک ان تفک عنی کل حلقه بینی و بین من یؤذینی و تفتح لی کل باب و تلین لی کل صعب و تسهل لی کل عسیر و تخرس عنی کل ناطق بشر و تکف عنی کل باغ و تکبت عنی کل عدو لی و حاسد و تمنع منی کل ظالم و تکفینی کل عائق یحول بینی و بین حاجتی و یحاول ان یفرق بینی و بین طاعتک و یشطنی عن عبادتک یا من الجم الجن المتمردين و قهر عتاه الشیاطین و اذل رقاب المتجیرین و رد کید المتسلطین عن المستضعفین اسئلک بقدرتک علی ما تشاء و تسهیلک لما تشاء کیف تشاء ان تجعل قضاء حاجتی فیما تشاء. پس سجده کن بر زمین و بر خاک بگذار دو طرف روی خود را و بگو: اللهم لک سجدت و بک امنت فارحم ذلی و فاقتی و اجتهادی و تضرعی و مسکنتی و فقری الیک یا رب، و کوشش کن که اشک بریزد چشمهای تو اگر به قدر سر مگسی باشد، به درستی که این علامت

[صفحه ۲۵۹]

استجاب است.

روز بیست و پنجم ماه رجب

سنه ی صد و هشتاد و سه شهادت حضرت موسی بن جعفر علیه السلام به سن پنجاه و پنج سالگی در بغداد واقع شده، و آن روزی است که احزان

آل محمد عليهم السلام و شيعيان ايشان تازه می شود.

شب بیست و هفتم ماه رجب

شب مبعث و از لیالی متبرکه است، و در آن چند عمل است:

اول: شیخ در مصباح فرموده: روایت شده از حضرت ابوجعفر امام جواد علیه السلام که فرمود: همانا در رجب شبی است که بهتر است از آنچه می تابد بر آن آفتاب، و آن شب بیست و هفتم رجب است که در صبح آن پیغمبر خدا به رسالت مبعوث گردید، و به درستی که از برای عامل در آن شب از شیعه ی ما اجر عمل شصت سال است. به خدمت آن حضرت عرض شد که: عمل آن شب چیست؟ فرمود: چون بجا آوردی نماز عشاء را و به رختخواب رفتی پس بیدار می شوی هر ساعتی که خواستی از شب تا پیش از نیمه ی آن و بجا می آوری دوازده رکعت نماز، می خوانی در هر رکعتی حمد و سوره ی از سوره های کوچک مفصل و مفصل از سوره ی محمد است تا آخر قرآن، پس چون سلام دادی در هر دو رکعتی و فارغ شدی از نمازها می نشینی بعد از سلام و می خوانی حمد را هفت مرتبه و معوذتین را هفت مرتبه و قل هو الله احد و قل یا ایها الکافرون هر کدام هفت مرتبه و انا انزلناه و آیه الکرسی هر کدام را هفت مرتبه، و بخوان در عقب همه این دعا را: الحمد لله الذی لم یتخذ

[صفحه ۲۶۰]

ولدا و لم یکن له شریک فی الملک و لم یکن له ولی من الذل و کبره تکبیرا اللهم انی استلک بمعاهد عزک علی ارکان عرشک و منتهی الرحمه من کتابک و باسمک الأعظم الأعظم و ذکرک الأعلى الأعلى و بکلماتک

التامات ان تصلى على محمد و اله و ان تفعل بي ما انت اهله. پس بخوان هر دعائی که خواستی. و مستحب است غسل در این شب و گذشت در شب نیمه ی رجب نمازی که در این شب نیز خوانده می شود.

دوم: زیارت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام که افضل اعمال این شب است، و از برای آن حضرت در این شب سه زیارت است که در باب زیارات مذکور است.

و بدان که ابو عبدالله محمد بن بطوطه که یکی از علماء اهل سنت است و در ششصد سال پیش از این زمان بوده در سفر نامه ی خود که معروف است به رحله ی ابن بطوطه در بیان ورود خود از مکه ی معظمه به نجف اشرف ذکر کرده روضه و قبر مبارک مولایمان امیرالمؤمنین علیه السلام را، و گفته اهل این شهر تمامی رافضی هستند، و از برای این روضه ی مبارک کراماتی ظاهر شده، از جمله آن که در شب بیست و هفتم ماه رجب که نام آن شب نزد اهل آنجا ليله المحيا است می آورند از عراقین و خراسان و بلاد فارس و روم هر شل و مفلوج و زمین گیری که هست و جمع می شود از آن ها قریب سی چهل نفر در آنجا، پس بعد از عشا می آورند این مبتلایان را نزد ضریح مقدس و مردم جمع می شوند و منتظرند خوب شدن و برخاستن آن ها را، و این جماعت مردم بعضی نماز

[صفحه ۲۶۱]

می خوانند و بعضی ذکر می گویند و بعضی قرآن تلاوت می کنند و بعضی تماشای روضه می کنند تا آن که بگذرد نصف یا دو ثلث از شب آن وقت جمیع این مبتلایان و زمین گیران که حرکت نمی توانستند

بکنند بر می خیزند در حالی که صحیح و تندرست می باشند و علتی در آن ها نیست و می گویند: لا اله الا الله محمد رسول الله علی ولی الله.

و این امری است مشهور و مستفیض، و من خودم آن شب را در آنجا درک نکردم لکن از مردمان ثقه که اعتماد بر قول آن ها بود شنیدم و هم دیدم در مدرسه ی که مهمانخانه ی آن حضرت است سه نفر زمین گیر که قادر بر حرکت نبودند یکی از اهل روم و دیگری از اهل اصفهان و سومی از اهل خراسان بود از آن ها پرسیدم چگونه شما خوب نشده اید و اینجا مانده اید؟ گفتند: ما به شب بیست و هفتم نرسیدیم و همین جا مانده ایم تا شب بیست و هفتم آینده که شفا بگیریم. و از برای این شب مردم زیاد از شهرها جمع می شوند و بازار بزرگی اقامه می شود تا مدت ده روز.

فقیر گوید: مبدا استبعاد کنی این مطلب را همانا معجزات و کراماتی که از این مشاهد مشرفه بروز کرده و به تواتر رسیده زیاده از آن است که احصا شود، و در ماه شوال سنه ی هزار و سیصد و چهل و سه در حرم مطهر ثامن الأئمه الهداه و ضامن الأئمه العصاه مولانا ابوالحسن علی بن موسی الرضا صلوات الله علیه سه نفر زن که هر کدام به سبب مرض فلج و نحو زمین گیر بودند و اطباء و دکترا از معالجه ی آن ها عاجز شده بودند شفا یافتند و این معجزات از آن قبر مطهر بر همه واضح و آشکارا گردید مانند نمودار شدن خورشید در سماء

[صفحه ۲۶۲]

صاحیه مثل باز شدن در دروازه ی نجف اشرف بر روی عرب های بادیه،

و به حدی این مطلب واضح بود که نقل شد دکتر هائی که مطلع بر مرض های آن زن ها بودند تصدیق نمودند با آن که در این باب خیلی دقیق بودند بلکه بعضی از آن ها تصدیق خود را بر شفاء آن ها نوشتند، و اگر ملا-حظه ی اختصار و عدم مناسبت محل نبود قصه ی آن ها را نقل می نمودم.

و لقد أجاد شيخنا الحر العاملي في ارجوزته:

و ما بدا من برکات مشهده

فی کل یوم امسه مثل غده

و کشف العمی و المرضی به

اجابه الدعای فی اعتابه

سوم: شیخ کفعمی در بلد الامین فرموده که: در شب مبعث این دعا را بخوانند:

اللهم انی اسئلك بالتجلی الأعظم فی هذه اللیله من الشهر المعظم و المرسل المكرم ان تصلى علی محمد و اله و ان تغفر لنا ما انت به منا اعلم یا من یعلم و لا- نعلم اللهم بارک لما فی لیلتنا هذه التي بشرف الرساله فضلتها و بکرامتک اجللتها و بالمحل الشریف احللتها اللهم فانا نسئلك بالمبعث الشریف و السید اللطیف و العنصر العفیف ان تصلى علی محمد و اله و ان تجعل اعمالنا فی هذه اللیله و فی سایر الیالی مقبوله و ذنوبنا مغفوره و حسناتنا مشکوره و سیئاتنا مستوره و قلوبنا بحسن القول مسروره و ارزاقنا من لدنک بالیسر مدروره اللهم انک ترى و لا- ترى و انت بالمنظر الأعلى و ان الیک الرجعی و المنتهی و ان لک الممات و المحیا و ان لک الآ-خره و الأولی اللهم انا نعوذ بک ان نذل و نخزی و ان ناتی ما عنه تنهی اللهم انا نسئلك الجنه برحمتک

[صفحه ۲۶۳]

و نستعید بک من النار فاعدنا منها بقدرتک و نسئلك من الحور العین فارزقنا

بعزتك و اجعل اوسع ارزاقنا عند كبر سننا و احسن اعمالنا عند اقتراب اجلنا و اطل في طاعتك و ما يقرب اليك و يحظى عندك و يزلف لديك اعمارنا و احسن في جميع احوالنا و امورنا معرفتنا و لا تكلنا الى احد من خلقك فيمن علينا و تفضل علينا بجميع حوايجنا للدنيا و الاخره و ابدا بابائنا و ابنائنا و جميع اخواننا المؤمنين في جميع ما سئلك لأنفسنا يا ارحم الراحمين اللهم انا نسئلك باسمك العظيم و ملكك القديم ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تغفر لنا الذنب العظيم انه لا يغفر العظيم الا العظيم اللهم و هذا رجب المكرم الذي اكرمتنا به اول الشهر الحرم اكرمتنا به من بين الأمم فلك الحمد يا ذا الجود و الكرم فاسئلك به و باسمك الأعظم الأعظم الأجل الأكرم الذي خلقته فاستقر في ظلك فلا يخرج منك الى غيرك ان تصلى على محمد و اهل بيته الطاهرين و ان تجعلنا من العاملين فيه بطاعتك و الأملين فيه لشفاعتك اللهم اهدنا الى سواء السبيل و اجعل مقيلنا عندك خير مقيل في ظل ظليل و ملك جزل فانك حسبنا و نعم الوكيل اللهم اقبلنا مفلحين منجحين غير مغضوب علينا و لا ضالين برحمتك يا ارحم الراحمين اللهم انى اسئلك بعزائم مغفرتك و بواجب رحمتك السلامه من كل اثم و الغنيمه من كل بر و الفوز بالجنه و النجاه من النار اللهم دعاك الداعون و دعوتك و سئلك السائلون و سئلتك و طلب اليك الطالبون و طلبت اليك اللهم انت الثقة و الرجاء و اليك منتهى الرغبه فى الدعاء اللهم فصل على محمد و اله و اجعل

و النور في بصرى و النصيحة في صدرى و ذكرك بالليل و النهار على لسانى و رزقا واسعا غير ممنون و لا محذور فارزقنى و بارك لى فيما رزقتنى و اجعل غناى فى نفسى و رغبتى فيما عندك برحمتك يا ارحم الراحمين. پس به سجده برو و بگو: الحمد لله الذى هدانا لمعرفته و خصنا بولايته و وفقنا لطاعته شكرا شكرا صد مرتبه، پس سر از سجده بردار و بگو: اللهم انى قصدتك بحاجتى و اعتمدت عليك بمسئلتى و توجهت اليك بائمتى و سادتى اللهم انفعنا بحبهم و اوردنا موردهم و ارزقنا مرافقتهم و ادخلنا الجنة فى زمرةهم برحمتك يا ارحم الراحمين.

روز بیست و هفتم ماه رجب

از جمله ی اعیاد عظیمه است، و روزی است که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در آن روز به رسالت مبعوث گردید، و جبرئیل به پیغمبری برای آن حضرت نازل شد، و از برای آن چند عمل است:

اول: غسل.

دوم: روزه، و آن یکی از چهار روزی است که در تمام سال امتیاز دارد برای روزه گرفتن و برابر است با روزه ی هفتاد سال.

سوم: بسیار صلوات فرستادن.

چهارم: زیارت حضرت رسول و امیرالمؤمنین علیهما و آل هما السلام.

پنجم: شیخ در مصباح فرموده، از ریان بن الصلت مروی است که: حضرت امام جواد علیه السلام در زمانی که در بغداد بود روز نیمه ی رجب و روز بیست و هفتم را روزه گرفت و جمیع حشم آن حضرت روزه

گرفتند، و ما را امر فرمود بجا آوریم دوازده رکعت نماز که خوانده شود، در هر رکعت حمد و سوره و بعد از فراغ از نمازها خوانده شود هر یک از حمد و توحید و

معوذتین چهار مرتبه و لا اله الا الله و الله اكبر و سبحان الله و الحمد لله و لا حول و لا قوة الا بالله العظیم چهار مرتبه، الله الله ربی لا اشرك به شیئا چهار مرتبه، لا اشرك ربی احدا چهار مرتبه.

ششم: و نیز شیخ روایت کرده، از جناب ابوالقاسم حسین بن روح رحمه الله علیه که فرموده: بجا می آوری در این روز دوازده رکعت نماز، می خوانی در هر رکعت حمد و سوره ی که آسان باشد و تشهد می خوانی و سلام می دهی و می نشینی و می گوئی بین هر دو رکعتی: الحمد لله الذی لم یتخذ ولدا و لم یکن له شریک فی الملک و لم یکن له ولی من الذل و کبره تکبیرا یا عدتی فی مدتی یا صاحبی فی شدتی یا ولیی فی نعمتی یا غیائی فی رغبتی یا نجاتی فی حاجتی یا حافظی فی غیبتی یا کافی فی وحدتی یا انسی فی وحشتی انت الساتر عورتی فلك الحمد و انت المقیل عثرتی فلك الحمد و انت المنعش صرعتی فلك الحمد صل علی محمد و ال محمد و استر عورتی و امن روعتی و اقلنی عثرتی و اصفح عن جرمی و تجاوز عن سیئاتی فی اصحاب الجنه وعد الصدق الذی کانوا یوعدون. پس چون فارغ شدی از نماز و دعا، می خوانی از هر یک از حمد و اخلاص و معوذتین و قل یا ایها الکافرون و انا انزلناه و آیه الکرسی را هفت مرتبه، و بعد می گوئی: لا اله الا الله و الله اکبر و سبحان الله و لا حول و لا قوة الا بالله هفت مرتبه، و بعد می گوئی هفت مرتبه:

دعا كه خواهى.

هفتم: در اقبال و در بعض نسخ مصباح است كه مستحب است در اين روز اين دعا را بخوانند: يا من امر بالعفو و التجاوز و ضمن نفسه العفو و التجاوز يا من عفى و تجاوز اعف عنى و تجاوز يا كريم اللهم و قد اكدى الطلب و اعيت الحيله و المذهب و درست الأمال و انقطع الرجاء الا منك و حدك لا شريك لك اللهم انى اجد سبل المطالب اليك مشرعه و مناهل الرجاء لديك مترعه و ابواب الدعاء لمن دعاك مفتحه و الاستعانه لمن استعان بك مباحه و اعلم انك لداعيكم بموضع اجابه و للصارخ اليك بمرصد اغاثة و ان فى اللهف الى جودك و الضمان بعدتك عوضاً من منع الباخلين و مندوحه عما فى ايدي المستأثرين و انك لا- تحتجب عن خلقك الا- ان تحجبهم الأعمال دونك و قد علمت ان افضل زاد الرحل اليك عزم اراده يختارك بها و قد ناجاك بعزم الاراده قلبى و اسئلك بكل دعوه دعاك بها راج بلغته امله او صارخ اليك اغثت صرخته او ملهوف مكروب فرجت كربه او مذنّب خاطىء غفرت له او معافى اتممت نعمتك عليه او فقير اهديت غناك اليه و لتلك الدعوه عليك حق و عندك منزله الا صليت على محمد و ال محمد و قضيت حوائج الدنيا و الآخره و هذا رجب المرحب المكرم الذى اكرمتنا به اول اشهر الحرم اكرمتنا به من بين الأمم يا ذا الجود و الكرم فانسالك به و باسمك الأَعْظَم الأَعْظَم الأَجَل الأَكْرَم الذى خلقته فاستقر فى ظلك فلا يخرج منك الى غيرك ان

بطاعتک و الأملین فیہ بشفاعتک اللهم و اهدنا الی سواء السبیل و اجعل مقیلنا عندک خیر مقیل فی ظل ظلیل فانک حسبنا و نعم الوکیل و السلام علی عبادہ المصطفین و صلواتہ علیہم اجمعین اللهم و بارک لنا فی یومنا هذا الذی فضلته و بکرامتک جللتہ و بالمنزل العظیم الأعلیٰ انزلته صل علی من فیہ الی عباک ارسلته و بالمحل الکریم احلته اللهم صل علیہ صلوه دائمه تكون لک شکرا و لنا ذخرا و اجعل لنا من امرنا یسرا و اختتم لنا بالسعاده الی منتهی اجلنا و قد قبلت الیسیر من اعمالنا و بلغتنا برحمتک افضل امالنا انک علی کل شیء قدير و صلی الله علی محمد و اله و سلم.

مؤلف گوید که: این دعا را حضرت موسی بن جعفر علیه السلام خواند در آن روزی که آن جناب به جانب بغداد حرکت دادند و آن روز بیست و هفتم رجب بود، و این دعا از مذخور ادعیه ی رجب است.

هشتم: سید در اقبال فرموده: بخواند اللهم انی استلک بالتجل الأعظم الدعاء. و این دعاء به روایت کفعمی در اعمال شب این روز گذشت.

روز آخر ماه

غسل در آن وارد شده، و روزه اش سبب آمرزش گناهان گذشته و آینده است، و نماز سلمان به نحوی است که در روز اول گذشت.

در بیان فضیلت و اعمال ماه شعبان

اشاره

بدان که شعبان ماه بسیار شریفی است و منسوب است به حضرت سید انبیاء صلی الله علیه و آله، و آن حضرت در این ماه را روزه می داشت و وصل می کرد به ماه رمضان و می فرمود: شعبان ماه من است هر که یک روز از ماه مرا روزه بدارد بهشت او را واجب شود.

و از حضرت صادق علیه السلام روایت است که: چون ماه شعبان داخل می شد حضرت امام زین العابدین علیه السلام اصحاب خود را جمع می نمود و می فرمود: ای گروه اصحاب من می دانید این چه ماهی است؟. این ماه شعبان است، و حضرت رسول صلی الله علیه و آله می فرمود: شعبان ماه من است، پس روزه بدارید در این ماه برای محبت پیغمبر خود و برای تقرب به سوی پروردگار خود به حق آن خدائی که جان علی بن الحسین به دست قدرت اوست سوگند یاد می کنم که از پدرم حسین بن علی علیهما السلام شنیدم که فرمود: شنیدم از امیرالمؤمنین علیه السلام که: هر که روزه دارد شعبان را برای محبت پیغمبر خدا و

تقرب به سوی خدا دوست دارد خدا او را نزدیک گرداند او را به کرامت خود در روز قیامت و بهشت را برای او واجب گرداند.

و شیخ روایت کرده، از صفوان جمال که گفت: فرمود به من حضرت صادق علیه السلام که: وادار کن کسانی را که در ناحیه و اطراف تو هستند بر روزه ی شعبان. گفتم: فدایت شوم مگر می بینی در فضیلت آن چیزی؟. فرمود: بلی

به درستی که رسول خدا صلی الله علیه و آله هر گاه

[صفحه ۲۶۹]

می دید هلال شعبان را امر می فرمود: منادی را که ندا می کرد در مدینه: ای اهل مدینه من رسولم از جانب رسول خدا صلی الله علیه و آله به سوی شما می فرماید آگاه باشید به درستی که شعبان ماه من است، پس خدا رحمت کند کسی را که یاری کند مرا بر ماه من یعنی روزه بدارد آن را پس گفت حضرت صادق علیه السلام که امیرالمؤمنین علیه السلام می فرمود که: فوت نشد از من روزه ی شعبان از زمانی که شنیدم منادی رسول خدا صلی الله علیه و آله ندا کرد در شعبان و فوت نخواهد شد از من تا مدتی که حیات دارم انشاء الله تعالی، پس می فرمود که: روزه ی دو ماه که شعبان و رمضان باشد توبه و مغفرت است از خدا.

و روایت کرده اسماعیل بن عبد الخالق که گفت: بودم نزد حضرت صادق علیه السلام که در میان آمد ذکر روزه ی شعبان، حضرت فرمود که: در فضیلت روزه ی شعبان چنین و چنان است حتی آن که مردی مرتکب خون حرام می شود پس روزه می گیرد شعبان را نفع می بخشد او را و آمرزیده می شود.

و بدان که اعمال این ماه شریف بر دو قسم است: اعمال مشترک و اعمال مختصه:

اما اعمال مشترک

پس آن چند امر است:

اول: هر روز هفتاد مرتبه بگوید: استغفر الله و اسئله التوبه.

دوم: هر روز هفتاد مرتبه بگوید: استغفر الله الذی لا اله

[صفحه ۲۷۰]

الا هو الرحمن الرحیم الحی القیوم و اتوب الیه، و در بعضی روایات الحی القیوم پیش از الرحمن الرحیم است، و عمل به هر دو خوب است، و از روایات مستفاد

می شود که بهترین دعاها و ذکرها در این استغفار است، و هر که هر روز از این ماه استغفار کند هفتاد مرتبه مثل آن است که هفتاد هزار در ماه های دیگر استغفار کند.

سوم: تصدق کند در این ماه اگر چه نصف دانه ی خرمائی باشد تا حق تعالی بدن او را بر آتش جهنم حرام گرداند.

از حضرت صادق علیه السلام منقول است که: از آن جناب سؤال کردند از فضیلت روزه ی رجب، فرمود: چرا غافلید از روزه ی شعبان. راوی عرض کرد: یابن رسول الله چه ثواب دارد کسی که یک روز از شعبان را روزه بدارد؟. فرمود: به خدا قسم بهشت ثواب اوست. عرض کرد: یابن رسول الله بهترین اعمال در این ماه چیست؟. فرمود: تصدق و استغفار، هر که تصدق کند در ماه شعبان حق تعالی آن را تربیت کند هم چنان که یکی از شما شتر بچه اش را تربیت می کند تا آن که در روز قیامت برسد به صاحبش در حالتی که به قدر کوه احد شده باشد.

چهارم: در تمام این ماه هزار بار بگوید: لا اله الا الله و لا نعبد الا اياه مخلصين له الدين و لو كره المشركون که ثواب بسیار دارد، از جمله آن که عبادت هزار ساله در نامه ی عملش بنویسند.

پنجم: در هر پنجشنبه ی این ماه دو رکعت نماز کند در هر رکعت بعد از حمد صد مرتبه توحید و بعد از سلام صد بار صلوات بفرستد تا حق تعالی بر آورد هر حاجتی که دارد از امر دین و دنیای خود و روزه اش

[صفحه ۲۷۱]

نیز فضیلت دارد.

و روایت شده که: در هر روز پنجشنبه ی ماه شعبان زینت می کنند آسمان ها

را پس ملائکه عرض می کنند: خداوند پیامرز روزه داران این روز را و دعای ایشان را مستجاب گردان.

و در خبر نبوی است که: هر که روز دوشنبه و پنج شنبه ی شعبان را روزه دارد حق تعالی بیست حاجت از حوائج دنیا و بیست حاجت از حاجت های آخرت او را برآورد.

ششم: در این ماه صلوات بسیار فرستد.

هفتم: در هر روز از شعبان در وقت زوال و در شب نیمه ی آن بخواند این صلوات مرویه از حضرت زین العابدین علیه السلام را: اللهم صل علی محمد و ال محمد شجره النبوه و موضع الرساله و مختلف الملائکه و معدن العلم و اهل بیت الوحی اللهم صل علی محمد و ال محمد الفلک الجاریه فی اللجج الغامره یامن من رکبها و یغرق من ترکها المتقدم لهم مارق و المتاخر عنهم زاهق و اللازم لهم لاحق اللهم صل علی محمد و ال محمد الکهف الحصین و غیاث المضطر المستکین و ملجأ الهاریین و عصمه المعتصمین اللهم صل علی محمد و ال محمد صلوه کثیره تكون لهم رضا و لحق محمد و ال محمد اداء و قضاء بحول منک و قوه یا رب العالمین اللهم صل علی محمد و ال محمد الطیبین الأبرار الأخیار الذین اوجبت حقوقهم و فرضت طاعتهم و لا یتهمهم اللهم صل علی محمد و ال محمد و اعمر قلبی بطاعتک و لا تخزنی بمعصیتک و ارزقنی مواساه من قترت علیه من رزقک بما

[صفحه ۲۷۲]

وسعت علی من فضلک و نشرت علی من عدلک و احييتنی تحت ظلك و هذا شهر نبيک سيد رسلک شعبان الذی حففته منک بالرحمه و الرضوان الذی کان رسول الله صلی الله علیه و اله و

سلم يداب في صيامه و قيامه في لياليه و ايامه بخوعا لك في اكرامه و اعظامه الى محل حمامه اللهم فاعنا على الاستنان بسنته فيه و نيل الشفاعة لديه الله و اجعله لي شفيعا مشفعا و طريقا اليك مهيعا و اجعلني له متبعا حتى القاك يوم القيمة عنى راضيا و عن ذنوبى غاضيا قد اوجبت لي منك الرحمه و الرضوان و انزلتني دار القرار و محل الأختيار.

هشتم: بخواند اين مناجات مرويه از ابن خالويه را كه نقل کرده، و گفته اين مناجات حضرت اميرالمؤمنين و امامان از فرزندان او عليهم السلام است كه در ماه شعبان مى خواندند: اللهم صل على محمد و ال محمد و اسمع دعائى اذا دعوتك و اسمع ندائى اذا ناديتك و اقبل على اذا ناجيتك فقد هربت اليك و وقفت بين يديك مستكينا لك متضرعا اليك راجيا لما لديك ثوابى و تعلم ما فى نفسى و تخبر حاجتى و تعرف ضميرى و لا يخفى عليك امر منقلبي و مثواى و ما اريد ان ابدى به من منطقى و اتفوه به من طلبتى و ارجوه لعاقبتى و قد جرت مقاديرك على يا سيدى فيما يكون منى الى اخر عمرى من سريرتى و علانيتى و بيدك لا بيد غيرك زيادتى و نقصى و نفعى و ضررى الهى ان حرمتنى فمن ذا الذى يرزقنى و ان خذلتنى فمن ذا الذى ينصرنى الهى اعوذ بك من غضبك و حلول سخطك الهى ان كنت غير مستاهل لرحمتك فانت اهل ان تجود على بفضل سعتك الهى كانى بنفسى

[صفحه ۲۷۳]

واقفه بين يديك و قد اظلمها حسن توكلى عليك فقلت ما انت اهله و تغمدتنى بعفوك الهى ان عفوت فمن اولى

منك بذلك و ان كان قد دنا اجلى و لم يدننى منك عملى فقد جعلت الاقرار بالذنب اليك و سيلتى الهى قد جرت على نفسى فى النظر لها فلها الويل ان لم تغفر لها الهى لم يزل برك على ايام حياتى فلا تقطع برك عنى فى مماتى الهى كيف ايس من حسن نظرك لى بعد مماتى و انت لم تولنى الا-الجميل فى حياتى الهى تول من امرى ما انت اهله وعد على بفضلك على مذنب قد غمره جهله الهى قد سترت على ذنوبا فى الدنيا و انا احوج الى سترها على منك فى الأخرى اذ لم تظهرها لأحد من عبادك الصالحين فلا تفضحنى يوم القيمة على رؤس الأشهاد الهى جودك بسط املى و عفوك افضل من عملى الهى فسرني بلقائك يوم تقضى فيه بين عبادك الهى اعتذارى اليك اعتذار من لم يستغن عن قبول عذره فاقبل عذرى يا اكرم من اعتذر اليك اعتذار اليه المسيئون الهى لا ترد حاجتى و لا تخيب طمعى و لا تقطع منك رجائى و املى الهى لو أردت هوانى لم تهدنى و لو اردت فضيحتى لم تعافنى الهى ما اظنك تردنى فى حاجه قد افنيت عمري فى طلبها منك الهى فلك الحمد ابدا ابدا دائما سرمدا يزيد و لا يبيد كما تحب و ترضى الهى ان اخذتنى بجرمى اخذتك بعفوك و ان اخذتنى بذنوبى اخذتك بمغفرتك و ان ادخلتنى النار اعلمت اهلها انى احبك الهى ان كان صغر فى جنب طاعتك عملى فقد كبر فى جنب رجائك املى الهى كيف انقلب من عندك بالخيبه محروما و قد كان حسن ظنى بجودك ان تقلبنى بالنجاه مرحوما الهى و قد افنيت

فى شره السهو عنك و ابلت شبابى فى سكره التباعد منك الهى فلم استيقظ ايام اغترارى بك و ركونى الى سبيل سخطك الهى و انا عبدك و ابن عبدك قائم بين يديك متوسل بكرمك اليك الهى انا عبد اتصل اليك مما كنت اواجهك به من قله استحيائى من نظرك و اطلب العفو منك اذ العفو نعت لكرمك الهى لم يكن لى حول فانتقل به عن معصيتك الا- فى وقت ايقظتنى لمحبتك و كما اردت ان اكون كنت فشكرتك بادخالى فى كرمك و لتطهير قلبى من اوساخ الغفله عنك الهى انظر الى نظر من ناديته فاجابك و استعملته بمعونتك فاطاعك يا قريبا لا يبعد عن المغتر به و يا جوادا لا يبخل عمن رجا ثوابه الهى هب لى قلبا يدنيه منك شوقه و لسانا يرفع اليك صدقه و نظرا يقربه منك حقه الهى ان من تعرف بك غير مجهول و من لاذ بك غير مخذول و من اقبلت عليه غير مملوك الهى ان من انتهج بك لمستتير و ان من اعتصم بك لمستجير و قد لذت بك يا الهى فلا- تخب ظنى من رحمتك و لا تحجبنى عن رافتك الهى اقمنى فى اهل ولايتك مقام من رجا الزيادة من محبتك الهى و الهمنى و لها بذكرك الى ذكرك و همتى فى روح نجاح اسمائك و محل قدسك الهى بك عليك الا الحقنى بمحل اهل طاعتك و المثوى الصالح من مرضاتك فانى لا- اقدر لفسى دفعا و لا املك لها نفعا الهى انا عبدك الضعيف المذنب و مملوكك المنيب فلا تجعلنى ممن صرفت عنه وجهك و حجه سهوه عن عفوك الهى هب لى كمال الانقطاع اليك

و انر ابصار قلوبنا بضياء نظرها اليك حتى تخرق ابصار القلوب حجب النور فتصل الى معدن العظمه و تصير

[صفحه ۲۷۵]

ارواحنا معلقه بعز قدسك الهى و اجعلنى ممن ناديته فاجابك و لا حظته فصعق لجلالك فناجيته سرا و عمل لك جهرا الهى اسلط على حسن ظنى قنوط الأياس و لا انقطع رجائى من جميل كرمك الهى ان كانت الخطايا قد اسقطتنى لديك فاصفح عنى بحسن توكلى عليك الهى ان حطتنى الذنوب من مكارم لطفك فقد نبهنى اليقين الى كرم عطفك الهى ان انامتنى الغفله عن الاستعداد للقائك فقد نبهتنى المعرفه بكرم الاثك الهى ان دعانى الى النار عظيم عقابك فقد دعانى الى الجنه جزيل ثوابك الهى فلک اسئل و اليك ابتهل و ارغب و اسئلك ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تجعلنى ممن يديم ذكرك و لا ينقض عهدك و لا يغفل عن شكرک و لا يستخف بامرک الهى و الحقنى بنور عزک الأبهج فاکون لك عارفا و عن سواک منحرفا و منك خائفا مراقبا يا ذا الجلال و الاکرام و صلى الله على محمد رسوله و اله الطاهرين و سلم تسليما كثيرا. و اين از مناجات هاى جليل القدر ائمه عليهم السلام است و بر مضامين عاليه مشتمل است، و در هر وقت که حضور قلبى باشد خواندن آن مناسب است.

[صفحه ۲۷۶]

و اما اعمال مختصه ی شعبان

اشاره

شب اول: نمازهاى بسيار در اقبال ذکر شده، از جمله دوازده رکعت به حمد و يازده مرتبه توحيد.

روز اول: روزه اش فضيلت بسيار دارد، و از حضرت صادق عليه السلام روايت است: که هر که روزه بگيرد روز اول شعبان را واجب شود براى او بهشت البته.

و سيد بن طاووس ثواب بسيارى نقل

کرده از حضرت رسول صلی الله علیه و آله برای کسی که سه روز اول این ماه را روزه بدارد و در شب های آن ها دو رکعت نماز کند در هر رکعت حمد یک مرتبه و توحید یازده مرتبه.

و بدان که در تفسیر امام علیه السلام خبری در فضیلت شعبان و روز اول آن ذکر شده که فوائد بسیار در آن مندرج است، و شیخ ثقه الاسلام نوری نور الله مرقدہ آن خبر را ترجمه نموده و در آخر کتاب کلمه ی طیبه ی ذکر فرموده، و چون آن خبر آن طولانی است و مقام را گنجایش تمام آن نیست ما مختصر آن را در اینجا ذکر می کنیم حاصل آن خبر آن است که: حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام در روز اول شعبانی گذشت به جماعتی که در مسجدی نشسته بودند و در امر قدر و امثال آن گفتگو می کردند و بلند شده بود صداهای ایشان سخت شده بود لجاجت و جدال ایشان، پس حضرت ایستاد و بر ایشان سلام کرد، آن ها جواب سلام دادند و برای آن جناب برخاستند و خواهش کردند که نزد

[صفحه ۲۷۷]

ایشان بنشیند، آن حضرت به ایشان اعتنائی نکرد و فرمود: ای گروهی که سخن می گوئید در چیزی که نفع نمی رساند آیا ندانستید که خدای تعالی را بندگانی است که ساکت کرده ایشان را خوف بدون آن که عاجز باشند از گفتن یا لال باشند بلکه ایشان هر گاه بخاطر آوردند عظمت خداوند را شکسته می شود زبان های شان و کنده می شود دل هایشان و می رود عقل هایشان و مبهوت می شوند به جهت اعزاز و اجلال و اعظام خداوند، پس هر گاه به خود آمدند از این حالت رو می آورند

به سوی خدا به کردارهای پاکیزه می شمرند نفس های خود را با ستمکاران و خطاکاران و حال آن که ایشان منزّه اند از تقصیر و تفریط مگر آن که ایشان راضی نمی شوند برای خدا به کردار اندک و بسیار نمی شمرند برای او عمل زیاد را و پیوسته مشغولند به اعمال، پس ایشان چنانند که هر وقت نظر کنی به ایشان ایستادگانند به عبادت و ترسان و هراسان در بیم و اضطرابند، پس کجائید شما از ایشان ای گروه تازه کارها آیا ندانستید که داناترین مردم به قدر ساکت ترین ایشانند از آن و این که جاهل ترین مردم به قدر سخنگو ترین ایشانند در او. ای گروه تازه کارها امروز غره ی شعبان کریم است نامیده است او را پروردگار ما شعبان به جهت پراکنده شدن خیرات به تحقیق که باز کرده پروردگار شما در او درهای حسنات خود را و جلوه داد به شما قصرها و خیرات او را به قیمت ارزانی و کارهای آسانی، پس بخرید آن را و جلوه داده برای شما ابلیس لعین شعب های شرور و بلاهای خود را، و شما پیوسته می کوشید در گمراهی و طغیان و متمسک می شوید به شعب های ابلیس و دور میگردانید از شعب های

[صفحه ۲۷۸]

خیرات که باز شده برای شما درهای او و این غره ی ماه شعبان است و شعب های خیرات او نماز است و روزه و زکوه و امر به معروف و نهی از منکر و بر والدین و خویشان و همسایگان و اصلاح ذات البین و صدقه بر فقراء و مساکین بر خود کلفت می دهید چیزی را که برداشته شده از شما یعنی

امر قضا و قدر و چیزی که نهی کرده شده اید از فرو رفتن در آن از کشف سرهای خدا که هر که تفتیش کند آن ها از تباه شدگان است، آگاه باشید به درستی که اگر شما واقف شوید بر آنچه مهیا فرموده پروردگار عزوجل برای مطیعین از بندگانش در امروز هر آینه باز خواهید داشت خود را از آنچه در او هستید و شروع خواهید کرد در آنچه امر کردند شما را به آن.

گفتند: یا امیرالمؤمنین و چیست آن که آن را خداوند مهیا فرموده در این روز برای مطیعین خود، پس حضرت نقل فرمود قصه ی آن لشکری را که رسول خدا صلی الله علیه و آله به جهاد کفار فرستاده بود و دشمنان شب بر ایشان شیخون زدند و آن شبی تاریک و سخت ظلمانی بود، و مسلمانان در خواب بودند و کسی از ایشان بیدار نبود جز زید بن حارثه و عبدالله بن رواحه و قتاده بن نعمان و قیس بن عاصم منقری که هر کدام در یک جانب ایشان بیدار و مشغول نماز و قرآن خواندن بودند دشمنان مسلمانان را تیر باران کردند و به واسطه ی تاریکی و ندیدن مسلمانان دشمنان را تا از آن ها احتراز کنند نزدیک بود که هلاک شوند که ناگاه از دهان این چند نفر نور هائی ساطع شد که لشکرگاه مسلمانان را روشن کرده و سبب قوت و دلیری ایشان شده، پس شمشیر کشیده و دشمنان را

[صفحه ۲۷۹]

کشته و زخم‌دار و اسیر نمودند، و چون مراجعت نمودند و برای حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل کردند، فرمود: این نورها به جهت اعمال این برادران شما

است در غره ی ماه شعبان، پس یک یک آن اعمال را حضرت نقل کردند تا آن که فرمودند: چون روز اول شعبان می شود پراکنده می کند ابلیس لشکر خود را در اطراف زمین و آفاق آن و می گوید به ایشان که سعی کنید در کشیدن بعضی از بندگان خدا را به سوی خود در این روز، و به درستی که خدای عزوجل پراکنده می کند ملائکه را در اطراف زمین و آفاق او و به ایشان می فرماید به راستی نگاه دارید بندگان مرا و ارشاد کنید ایشان را، پس همه ی این ها نیکبخت می شوند به شما مگر آن که امتناع و سرکشی کند، پس به درستی که او از حد گذشته می گردد در حزب ابلیس و جنود او به درستی خداوند عزوجل چون روز اول ماه شعبان می شود امر می کند به درهای بهشت پس باز می شود و امر می کند درخت طوبی را پس نزدیک می کند شاخه های خود را بر این دنیا آنگاه ندا می کند منادی پروردگار عزوجل: ای بندگان خدا این شاخه های درخت طوبی است، پس در آویزید به او که بلند کند شما را به سوی بهشت و این شاخه های درخت زقوم است، پس بترسید از او که نبرد شما را به سوی دوزخ. رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: قسم به آن که مرا به راستی به رسالت مبعوث نموده که هر که فرا گیرد دری از خیر و نیکی را در این روز پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از شاخه های درخت طوبی پس او کشاننده است او را به سوی بهشت، و هر که فرا گیرد دری از شر را

در امروز پس به تحقیق که در آویخته به

[صفحه ۲۸۰]

شاخه ی از شاخه های درخت زقوم پس آن کشاننده است او را به سوی آتش.

آنگاه فرمود رسول خدا صلی الله علیه و آله: پس هر کس که نماز مستحبی کند امروز برای خدا پس در آویخته به شاخه ی از آن.

و هر که روزه بگیرد در این روز پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و هر که صلح دهد میان زن و شوهرش یا پدر و فرزندش یا خویشاوندانش یا مرد و زن همسایه اش یا مرد و زن بیگانه پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که تخفیف دهد پریشانی را از طلبی که از او دارد یا کم کند از آن پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که نظر کند در حساب خود پس به بیند قرض کهنه را که صاحبش از آن مایوس شده پس ادا کند آن را پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و کسی که کفالت کند یتیمی را پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی.

و کسی که باز دارد سفیهی را از عرض مؤمنی پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که بخواند قرآن یا چیزی از آن پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که یاد آورد خدای را و بشمرد نعمت های او را و شکر کند

[صفحه ۲۸۱]

پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که عیادت کند مریضی را پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که نیکی کند

پدر و مادر خود یا یکی از آن‌ها را پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که پیش از این روز به غضب آورده بود ایشان را پس خوشنود شان کرد در این روز پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و هر که تشیع کند جنازه را پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که تسلیت دهد در آن مصیبت زده را پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و هم چنین هر کسی که بجا آورد چیزی را از ابواب خیر در این روز پس به تحقیق در آویخته از آن به شاخه ی.

آنگاه فرمود رسول خدا صلی الله علیه و آله: قسم به آن که مرا به راستی به پیغمبری مبعوث فرموده که هر کس که فراگیرد دری از شر و گناه را در این روز پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از شاخه های درخت زقوم پس آن کشاننده است او را به سوی آتش.

آنگاه فرمود: قسم به آن که مرا به راستی به پیغمبری فرستاده که هر کس تقصیر کند در این روز نماز واجبی خود را و ضایع کند آن را پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و هر کس که بیاید در نزد او فقیری که می داند بدی حال

[صفحه ۲۸۲]

او را و او قادر است بر تغییر حالش بدون آن که ضرری به او برسد و کسی هم نیست از او نیابت کند و بنشیند بجای او پس وا گذارد او را که ضایع شود و هلاک گردد و دست او را نگیرد

پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و کسی که عذرخواهی کند از او بدکاری پس نپذیرد عذر او را آنگاه عقوبت نکند او را به قدر او بلکه بیفزاید بر آن پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و کسی که جدائی اندازد میان شوهری با زنش یا پدر و با فرزندش یا برادر با برادرش یا خویشی با خویشش یا میان دو همسایه یا میان دو رفیق یا دو خواهر پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که سخت بگیرد بر تنگدستی و حال آن که می داند تنگدستی او را پس بیفزاید بر غیظ او بلای او پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که بر او دینی باشد پس منکر شود آن بر صاحبش و تعدی کند بر او تا آن که باطل کند دین او را پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که جفا کند یتیمی را و آزار رساند او را و مال او را تباه کند پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و کسی که داخل شود در عرض برادر مؤمن خود و وا دارد مردم را بر آن پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از او.

و کسی که آوازه خوانی کند به قسمی از خوانندگی که برانگیزاند

[صفحه ۲۸۳]

در آن خواندن بر معاصی پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از او.

و کسی که بنشیند بشمرد کارهای قبیح خود را در جنگ ها و انواع ستم خود را بر بندگان خدا و افتخار کند بر آن پس

به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و کسی که همسایه اش مریض شده پس او را عیادت نکرد محض استخفاف به شأن او پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و کسی که همسایه اش مرد پس مشایعت نکرد جنازه ی او را به جهت خوار بودن او در نظرش پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که اعراض کند از مصیبت زده و جفا کند او را محض حقارت و کوچکی او در نزدش پس به تحقیق که در آویخته از آن به شاخه ی.

و کسی که عاق کند پدر و مادر خود یا یکی از دو را پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و کسی که پیش ایشان را عاق کرده بود و خوشنود نکرد ایشان را امروز و حال آن که قدرت دارد بر آن پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و هم چنین هر کس بکند کاری از سایر اقسام شر را پس به تحقیق که در آویخته به شاخه ی از آن.

و قسم به آن که مرا به راستی به پیغمبری فرستاده که در آویختگان به شاخه های درخت طوبی بلند می کند ایشان را آن شاخه ها به سوی بهشت.

آنگاه رسول خدا صلی الله علیه و آله نظر خود را به جانب

[صفحه ۲۸۴]

آسمان انداخت اندکی و می خندید و مسرور بود، آنگاه نظر مبارک را به زیر انداخت به سوی زمین پس پیشانی مبارک را در هم کشید و روی مبارکش ترش شد، آنگاه رو کرد به اصحاب خود و فرمود: قسم به آن که فرستاده محمد را به راستی به پیغمبری که دیدم

به تحقیق درخت طوبی را که بلند می شد و بلند می کرد آنان را که به او در آویخته بودند به سوی بهشت و دیدم بعضی از ایشان را که در آویخته بود به یک شاخه از آن و بعضی در آویخته بودند به دو شاخه از آن یا به چند شاخه بر حسب فرا گرفتن ایشان بر طاعت را، و به درستی که هر آینه می بینم زید بن حارثه را که در آویخته به بیشتر شاخه های از آن پس آن شاخه ها بلند می کند او را به اعلی علین بهشت پس از این جهت خندیدم و خوشحال شدم، پس نگاه کردم به سوی زمین پس قسم به آن که مرا به راستی به پیغمبری فرستاد که دیدم درخت زقوم را که پایین می رفت شاخه های او و پایین می برد در آویختگان به او را به سوی دوزخ و دیدم پاره ی از ایشان را در آویخته به شاخه ی و دیدم پاره ی از ایشان که در آویخته به دو شاخه یا به چند شاخه بر حسب فرا گرفتن او بر قبایح را، و به درستی که هر آینه می بینم بعضی از منافقین را که در آویخته به بیشتر شاخه های او و آن ها فرو می برند او را به اسفل درکات او پس از این جهت روی خود را ترش کردم و پیشانی را در هم کشیدم.

روز سوم

روز مبارکی است که شیخ در مصباح فرموده: در این روز متولد شد جناب حسین بن علی علیه السلام و بیرون آمد تویع شریف به

[صفحه ۲۸۵]

سوی قاسم بن علاء همدانی و کیل حضرت امام حسن عسکری علیه السلام که مولای ما حسین علیه السلام متولد شد روز پنجشنبه

سوم شعبان، پس روزه بگیر آن روز را و این دعا را در آن روز بخوان:

اللهم انى استلكت بحق المولود فى هذا اليوم الموعود بشهادته قبل استهلاله و ولادته بكته السماء و من فيها الأرض و من عليها و لما يطا لا بتيها قتيل العبره و سيد الأسره الممدود بالنصره يوم الكره المعوض من قتله ان الأئمه من نسله و الشفاء فى تربته والفوز معه فى اوبته و الأوصياء من عترته بعد قائمهم و غيبته حتى يدركو الأوتار و يثاروا الثار و يرضوا الجبار و يكونوا خير انصار صلى الله عليهم مع اختلاف الليل و النهار اللهم فبحقهم اليك اتوسل و اسئل سئوال مقترف معترف مسيىء الى نفسه مما فرط فى يومه و امسه يستللك العصمه الى محل رمسه اللهم صل على محمد و عترته و احشرنا فى زمرة و بوئنا معه دار الكرامه و محل الاقامه اللهم و كما اكرمتنا بمعرفته فاكرمنا بزلفته و ارزقنا مرافقته و سابقته و اجعلنا ممن يسلم لأمره و يكثر الصلواه عليه عند ذكره و على جميع اوصيائه و اهل اصفياه الممدودين منك بالعدد الانثى عشر النجوم الزهر و الحجج على جميع البشر اللهم و هب لنا فى هذا اليوم خير موهبه و انجح لنا فيه كل طلبه كما وهبت الحسين لمحمد جده و عاذ فطرس بمهده فنحن عائدون بقبره من بعده نشهد تربته و ننتظر اوبته آمين رب العالمين.

پس می خوانی بعد از این به دعاء حسین علیه السلام و این آخر دعاء آن حضرت است در روزی که بسیار بود دشمنان او یعنی روز عاشوراء:

[صفحه ۲۸۶]

اللهم انت متعالى المكان عظيم الجبروت شدى المحال غنى عن الخلايق عريض الكبرياء قادر على

ما تشاء قریب الرحمه صادق الوعد ساغ نعمه حسن البلاء قریب اذا دعیت محیط بما خلقت قابل التوبه لمن تاب الیک قادر علی ما اردت و مدرک ما طلبت و شکور اذا شکرت و ذکور اذا ذکرت ادعوک محتاجا و ارغب الیک فقیرا و افزع الیک خائفا و ابکی الیک مکروبا و استعین بک ضعیفا و اتوکل علیک کافیا احکم بیننا و بین قومنا بالحق فانهم غرونا و خدعونا و خذلونا و غدروا بنا و قتلونا و نحن عتره نبیک و ولد حبیبک محمد بن عبدالله الذی اصطفیته بالرساله و ائتمنته علی و حیک فاجعل لنا من امرنا فرجا و مخرجا برحمتک یا ارحم الراحمین.

ابن عیاش گفت: شنیدم از حسن بن علی بن سفیان بزوفری که می گفت: حضرت صادق علیه السلام می خواند این دعا را در این روز و فرموده که این دعا از دعاهای روز سوم شعبان است و آن روز ولادت حسین علیه السلام است.

شب سیزدهم

اول لیلی بیض است، و کیفیت نماز امشب و دو شب بعد در اعمال ماه رجب گذشت.

[صفحه ۲۸۷]

شب نیمه ی شعبان

شب بسیار مبارکی است، از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت است که از حضرت امام محمد باقر علیه السلام سؤال شد از فضل شب نیمه ی شعبان، فرمود: آن شب افضل شب ها است بعد از لیله القدر، در آن شب عطا می فرماید خداوند به بندگان فضل خود را و می آمرزد ایشان را به من و کرم خویش، پس سعی و کوشش کنید در تقرب جستن به سوی خدای تعالی در آن شب، پس به درستی که آن شبی است که خدا قسم یاد فرمود به ذات مقدس خود که دست خالی بر نگرداند سائلی را از درگاه خود مادامی که سؤال نکند معصیت را، و آن شبی است که قرار داده حق تعالی آن را از برای ما به مقابل آن که قرار داده شب قدر را برای پیغمبر ما صلی الله علیه و آله، پس کوشش کنید در دعا و ثنا بر خدای تعالی. الخیر.

و از جمله ی برکات این شب مبارک آن است که ولادت با سعادت حضرت سلطان عصر امام زمان ارواحنا له الفداء در سحر این شب سنه ی دویست و پنجاه و پنج در سر من رای واقع شده و باعث مزید شرافت این لیله ی مبارکه شده.

و از برای این شب چند عمل است:

اول: غسل است، که باعث تخفیف گناهان می شود.

دوم: احیاء این شب است به نماز و دعا و استغفار چنانچه امام زین العابدین علیه السلام می کردند، و در روایت است که هر که احیا دارد این

[صفحه ۲۸۸]

شب را نمیرد دل او در روزی که

دل ها بمیرند.

سوم: زیارت حضرت امام حسین علیه السلام است که افضل اعمال این شب و باعث آمرزش گناهان است، و هر که خواهد با او مصافحه کند روح صد و بیست و چهار هزار پیغمبر زیارت کند آن جناب را در این شب و اقل زیارت آن است که به بامی برآید و به جانب راست و چپ نظر کند، پس سر به جانب آسمان کند، پس زیارت کند آن حضرت را به این کلمات السلام علیک یا ابا عبدالله السلام علیک و رحمه الله و برکاته. و هر کس در هر کجا باشد در هر وقت که آن حضرت را به این کیفیت زیارت کند امید است که ثواب حج و عمره برای او نوشته شود.

چهارم: خواندن این دعا که شیخ و سید نقل کرده اند و به منزله ی زیارت امام زمان صلوات الله علیه است: اللهم بحق ليلتنا هذه و مولودها و حجتك و موعودها التي قرنت الي فضلها فضلا فتمت كلمتك صدقا و عدلا لا مبدل لكلماتك و لا معقب لاياتك نورك المتالق و ضياؤك المشرق و العلم و النور في طخياء الديجور الغائب المستور جل مولده و كرم محتده و الملائكه شهده و الله ناصره و مؤيده اذا آن ميعاده و الملائكه امداده سيف الله الذي لا ينبو و نوره الذي لا يخبو و ذو الحلم الذي لا يصبو مدار الدهر و نواميس العصر و ولاه الأمر و المنزل عليهم ما يتنزل في ليله القدر و اصحاب الحشر و النشر تراجمه و حيه و ولاه امره و نهيه اللهم فصل على خاتمهم و قائمهم المستور عن عوالمهم اللهم و ادرك بنا ايامه و ظهوره

بشاره و اکتبنا فی اعوانه و خلصائه و احینا فی دولته ناعمین و بصحبته غانمین و بحقه قائمین و من السوء سالمین یا ارحم
الراحمین و الحمد لله رب العالمین و صلواته علی سیدنا محمد خاتم النبیین و المرسلین و علی اهل بیته الصادقین و عترته
الناطقین و العن جمیع الظالمین و احکم بیننا و بینهم یا احکم الحاکمین.

پنجم: شیخ روایت کرده از اسماعیل بن فضل هاشمی که گفت: تعلیم کرد مرا حضرت صادق علیه السلام این دعا را که
بخوانم آن را در شب نیمه ی شعبان: اللهم انت الحی القیوم العلی العظیم الخالق الرازق المحیی و الممیت البدی ء البدیع لك
الجلال و لك افضل و لك الحمد و لك المن و لك الجود و لك الكرم و لك الأمر و لك المجد و لك الشکر و حدك لا
شريك لك یا واحد یا احد یا صمد یا من لم یلد و لم یولد و لم یكن له كفوا احد صل علی محمد و ال محمد و اغفر لی و
ارحمنی و اكفنی ما اهتمنی واقض دینی و وسع علی فی رزقی فانك فی هذه اللیله كل امر حكیم تفرق و من تشاء من خلقك
ترزق فارزقنی و انت خیر الرازقین فانك قلت و انت خیر القائلین الناطقین و اسئلوا الله من فضله فمن فضلك اسئل و ایاك
قصدت و ابن نبیك اعتمدت و لك رجوت فارحمنی یا ارحم الراحمین.

ششم: بخواند این دعا را که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در این شب می خواندند: اللهم اقسم لنا من خشیتك ما یحول
بیننا و بین معصیتك و من طاعتك

ما تبلغنا به رضوانك و من اليقين ما يهون علينا به مصيبات الدنيا اللهم امتعنا باسماعنا و ابصارنا و قوتنا ما

[صفحه ۲۹۰]

احييتنا و اجعله الوارث منا و اجعل ثارنا على من ظلمنا و انصرنا على من عادانا و لا تجعل مصيبتنا في ديننا و لا تجعل الدنيا اكبر
همنا و لا مبلغ علمنا و لا تسلط علينا من لا يرحمنا برحمتك يا ارحم الراحمين.

و اين دعای جامع کاملی است و خواندن آن در اوقات دیگر نیز غنیمت است. و از عوالی اللثالی نقل شده که حضرت رسول
صلی الله علیه و آله همیشه این دعا را می خواندند.

هفتم: بخواند صلوات هر روز را که در وقت زوال می خواند.

هشتم: بخواند دعای کمیل را که ورودش در این شب است.

نهم: آن که هر یک از سبحان الله و الحمد لله و الله اکبر و لا اله الا الله را صد مرتبه بگوید تا خداوند تعالی گناهان گذشته ی
او را بیامزد و بر آورد حاجت های دنیا و آخرت او را.

دهم: شیخ در مصباح روایت کرده از ابو یحیی در ضمن خبری در فضیلت شب نیمه ی شعبان که گفت: گفتم به مولای خودم
حضرت صادق علیه السلام که بهترین دعاها در این شب کدام است؟ فرمود: هر گاه بجا آوری نماز عشا را پس دو رکعت
نماز گذار بخوان در رکعت اول حمد و سوره ی جحد که قل یا ایها الکافرون باشد، و بخوان در رکعت دوم حمد و سوره ی
توحید که قل هو الله احد است، پس چون سلام دادی بگو: سبحان الله سی و سه مرتبه و الحمد لله سی و سه مرتبه و الله اکبر
سی و چهار

مرتبہ، پس بگو: یا من الیہ ملجأ العباد فی المهمات و الیہ یفزع الخلق فی الملمات یا عالم الجہر و الخفیات یا من لا تخفی علیہ
خواطر الأوهام و تصرف الخطرات یا رب الخلائق و البریات یا من یدہ

[صفحہ ۲۹۱]

ملکوت الأرضین و السموات انت اللہ لا الہ الا انت امت الیک بلا الہ الا انت فیا لا الہ الا انت اجعلنی فی ہذہ اللیلہ ممن نظرت
الیہ فرحمتہ و سمعت دعائہ فاجبتہ و علمت استقالته فاقتله و تجاوزت عن سالف خطیئته و عظیم جریرتہ فقد استجرت بک من
ذنوبی و لجات الیک فی ستر عیوبی اللہم فجد علی بکرمک و فضلک و احطط خطایای بحلمک و عفوک و تغمدنی فی ہذہ
اللیلہ بسابغ کرامتک و اجعلنی فیہا من اولیائک الذین اجتیبتم لطاعتک و اخترتم لعبادتک و جعلتم خالصتک و صفوتک
اللہم اجعلنی ممن سعد جدہ و توفر من الخیرات حظہ و اجعلنی ممن سلم فنعیم و فاز فغنم و اکفنی شر ما اسلفت و اعصمنی من
الازدیاد فی معصیتک و حبب الی طاعتک و ما یقربنی منک و یزلفنی عندک سیدی الیک یلجأ الہارب و منک یلمس الطالب
و علی کرمک یعول المستقیل التائب ادبت عبادک بالتکرم و انت اکرم الأکرمین و امرت بالعفو عبادک و انت الغفور الرحیم
اللہم فلا- تحرمنی ما رجوت من کرمک و لا- تؤیسنی من سابغ نعمک و لا- تخیننی من جزیل قسمک فی ہذہ اللیلہ لأهل
طاعتک و اجعلنی فی جنہ من شرار بریتک رب ان لم اکن من اهل ذلک فانت اهل الکرم والعفو و المغفرہ و جد علی بما انت
اہلہ لا بما استحقہ فقد حسن ظنی

بک و تحقق رجائی لک و علقت نفسی بکرمک فانت ارحم الراحمین و اکرم الأکرمین اللهم و اخصصنی من کرمک بجزیل قسمک و اعوذ بعفوک من عقوبتک و اغفرلی الذنب الذی یحبس علی الخلق و یضیق علی الرزق حتی اقوم بصالح رضاک و انعم بجزیل عطائک و اسعد بسابغ

[صفحه ۲۹۲]

نعمائک قد لذت بحرکمک و تعرضت لکرمک و استعدت بعفوک من عقوبتک و بحلمک من غضبک فجد بما سئلتک و انل ما التمتست منک اسئلتک بک لا بشیء هو اعظم منک. پس به سجده می روی و می گوئی: یا رب بیست مرتبه یا الله هفت مرتبه لا- حول و لا- قوه الا بالله هفت مرتبه ما شاء الله ده مرتبه لا قوه الا بالله ده مرتبه، پس صلوات می فرستی بر پیغمبر و آل او علیهم السلام و می خواهی از خدا حاجت خود را، پس قسم به خدا که اگر حاجت بخواهی به سبب این عمل به عدد قطرات باران هر آینه برساند به تو خداوند عزوجل آن حاجت ها را به کرم عمیم و فضل جسیم خود.

یازدهم: شیخ طوسی و کفعمی فرموده اند که: بخواند در این شب: الهی تعرض لک فی هذا اللیل المتعرضون و قصدک القاصدون و امل فضلک و معروفک الطالبون و لک فی هذا اللیل نفحات و جوائز و عطایا و مواهب تمن بها علی ما تشاء من عبادک و تمنعها من لم تسبق له العنايه منک و ها انا ذا عبيدک الفقير اليک المؤمل فضلک و معروفک فان كنت يا مولای تفضلت فی هذه الليله علی احد من خلقک وعدت علیه بعائده من عطفک فصل علی محمد و ال محمد الطيبين الطاهرين الخیرین الفاضلین و جد

علی بطولک و معروفک یا رب العالمین و صلی الله علی محمد خاتم النبیین و اله الطاهرین و سلم تسلیما ان الله حمید مجید اللهم انی ادعوک کما امرت فاستجب لی کما وعدت انک لا تخلق المیعاد. و این دعائی است که در سحرها در عقب نماز شفع خوانده می شود.

[صفحه ۲۹۳]

دوازدهم: بخواند بعد از هر دو رکعت از نماز شب و شفع و بعد از دعاهای وتر دعاهائی را که شیخ و سید نقل کرده اند.

سیزدهم: بجا آورد سجده ها و دعاهائی را که رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت شده، از جمله روایتی است که شیخ از حماد بن عیسی از ابان بن تغلب روایت کرده، که گفت: حضرت صادق علیه السلام فرمودند: شب نیمه ی شعبانی داخل شد، و بود رسول خدا صلی الله علیه و آله در آن شب نزد عایشه که نصف شب شد برخاست رسول خدا صلی الله علیه و آله از رختخواب خود برای عبادت، پس چون بیدار شد عایشه یافت پیغمبر صلی الله علیه و آله بیرون رفته از رختخواب او و داخل شد بر او آنچه که فرو می گیرد زن ها را یعنی غیرت و گمان کرد که آن حضرت رفته پیش بعضی زن های خود، پس برخاست و پیچید بر خود شمله یعنی چادر خود را و قسم به خدا که شمله ی او از ابریشم و کتان و پنبه نبود و لکن تاران مو و پودان از کرک های شتر بود و جستجو می کرد رسول خدا صلی الله علیه و آله را در حجره های زن های دیگرش حجره به حجره، پس در این بین که در جستجوی آن حضرت بود بناگاه نظرش

افتاد بر رسول خدا صلی الله علیه و آله که در سجده است مثل جامه ی که چسبیده شده بر روی زمین، پس نزدیک آن حضرت شد شنید که می گوید در سجده ی خود: سجد لک سوادى و خیالی و امن بک فؤادى هذه يدای و ما جنیته على نفسى یا عظیم ترجی لكل عظیم اغفر لی العظیم فانه لا یغفر الذنب العظیم الا الرب العظیم، پس بلند کرد سر خود را و دوباره برگشت به سجده،

[صفحه ۲۹۴]

و شنید عایشه که می گوید: اعوذ بنور وجهک الذی اضئت له السموات و الأرضون و انکشفت له الظلمات و صلح امر الأولین و الآخرین من فجاه نعمتک و من تحویل عافیتک و من زوال نعمتک اللهم ارزقنی قلبا تقیا نقیا و من الشرک بریثا لا کافرا و لا شقیما، پس بر خاک نهاد دو طرف روی خود را و گفت: عفرت وجهی فی التراب و حق لی ان اسجد لک، پس همین که خواست رسول خدا صلی الله علیه و آله برگردد شتافت عایشه به سوی رختخواب خود، پس رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد به رختخواب او و شنید که نفس بلند می زند، فرمود: چیست این نفس بلند آیا ندانسته ی که چه شبی است امشب، این شب نیمه ی شعبان است که در آن قسمت می شود روزی ها و در آن نوشته می شود اجل ها و در آن نوشته می شود روندگان به حج، و به درستی که خدای تعالی می آمرزد در این شب از خلق خود بیشتر از عدد موهای بزهای قبیله ی کلب و می فرستد خدای تعالی ملائکه ی خود را از جانب آسمان به سوی زمین در مکه.

چهاردهم: نماز

جناب جعفر را بجا آورد، چنانکه شیخ از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده.

پانزدهم: بجا آورد نمازهای این شب را و آن بسیار است، از جمله نمازی است که روایت کرد ابو یحییٰ صنعانی از حضرت باقر و صادق علیهما السلام و هم روایت کرده از آن دو بزرگوار سی نفر از کسانی که وثوق و اعتماد است به ایشان که آن دو بزرگوار فرمودند که: هر گاه شب نیمه ی شعبان شد، پس بجا آور چهار رکعت نماز بخوان در هر رکعت حمد

[صفحه ۲۹۵]

و قل هو الله احد صد مرتبه، پس چون فارغ شدی بگو: اللهم انی الیک فقیر و من عذابک خائف مستجیر اللهم لا تبدل اسمی و لا تغیر جسمی و لا تجهد بلائی و لا تشمت بی اعدائی اعوذ بعفوک من عقابک و اعوذ برحمتک من عذابک و اعوذ برضاک من سخطک و اعوذ بک منک جل ثناؤک انت کما اثنت علی نفسک و فوق ما یقول القائلون.

و بدان که فضیلت بسیار وارد شده برای خواندن صد رکعت نماز در این شب در هر رکعتی یک مرتبه حمد و ده مرتبه توحید و گذشت در ماه رجب دستور العمل شش رکعت نماز در این شب به حمد و یس و تبارک و توحید.

روز نیمه ی شعبان

عید مولود شریف امام دوازدهم مولانا و امامنا المهدی حضرت حجه بن الحسن صاحب الزمان صلوات الله علیه و علی آبائه است. و یستحب زیارته علیه السلام فی کل زمان و مکان و الدعاء بتعجیل الفرج عند زیارته و تتاکد زیارته فی السرداب بسر من رأی و هو المتیقن و تملکه و انه یملاً الأرض قسطاً و عدلاً کما ملئت ظلماً

در اعمال بقیه ی این ماه است

از حضرت امام رضا علیه السلام منقول است که: هر که سه روز از آخر ماه شعبان روزه بدارد و به ماه مبارک رمضان وصل کند حق تعالی ثواب روزه ی دو ماه متوالی برای او بنویسد.

و ابوالصلت هروی روایت کرده است که در جمعه ی آخر ماه

[صفحه ۲۹۶]

شعبان به خدمت حضرت امام رضا علیه السلام رفتم، حضرت فرمود: که ای ابوالصلت اکثر ماه شعبان رفت و این جمعه آخر آن است، پس تدارک و تلافی کن در آنچه از این ماه مانده است تقصیر هائی را که در ایام گذشته ی این ماه کرده ای و بر تو باد که رو آوری بر آنچه نافع است برای تو و دعا و استغفار بسیار کن و تلاوت قرآن مجید بسیار بکن و توبه کن به سوی خدا از گناهان خود تا آن که چون ماه مبارک در آید خالص گردانیده باشی خود را از برای خدا و مگذار در گردن خود امانت و حق کسی را مگر آن که ادا کنی و مگذار در دل کینه ی کسی را مگر آن که بیرون کنی و مگذار گناهی را که می کرده ای مگر آن که ترک کنی و از خدا بترس و توکل کن بر خدا در پنهان و آشکار امور خود و هر که بر خدا توکل کند خدا بس است او را و بسیار بخوان در بقیه ی این ماه این دعا را: اللهم ان لم تکن غفرت لنا فیما مضی من شعبان فاغفر لنا فیما بقی منه، به درستی که حق تعالی در این ماه آزاد می گرداند بنده های بسیار از آتش جهنم برای حرمت ماه مبارک رمضان.

و شیخ از حارث

بن مغیره ی نضری روایت کرده که حضرت صادق علیه السلام می خواند در شب آخر شعبان و شب اول ماه رمضان: اللهم ان هذا الشهر المبارك الذى انزل فيه القرآن و جعل هدى للناس و بينات من الهدى و الفرقان قد حضر فسلمنا فيه و سلمه لنا و تسلمه منا فى يسر منك و عافيه يا من اخذ القليل و شكر الكثير اقبل منى اليسير اللهم انى اسئلك ان تجعل لى كل خير سبيلا و من كل ما لا تحب مانعا يا ارحم الراحمين يا من عفا عنى و عما خلوت به من السيئات يا من لم

[صفحه ۲۹۷]

يؤاخذنى بارتكاب المعاصى عفوك عفوك عفوك يا كريم الهى و عظمتى فلم اتعظ و زجرتنى عن محارمك فلم انزجر فما عذرى فاعف عين يا كريم عفوك عفوك اللهم انى اسئلك الراحة عند الموت و العفو عند الحساب عظم الذنب من عبدك فليحسن التجاوز من عندك يا اهل التقوى و يا اهل المغفرة عفوك عفوك اللهم انى عبدك و ابن عبدك و ابن امتك ضعيف فقير الى رحمتك و انت منزل الغنى و البركه على العباد قاهر مقتدر احصيت اعمالهم و قسمت ارزاقهم و جعلتهم مختلفه السنتمهم و الوانهم خلقا من بعد خلق و لا يعلم العباد علمك و لا يقدر العباد قدرك و كلنا فقير الى رحمتك فلا تصرف عين وجهك و اجعلنى من صالحى خلقك فى العمل و الأمل و القضاء و القدر اللهم ابقنى خير البقاء و افنى خير الفناء على موالاه اوليائك و معاده اعدائك و الرغبه اليك و الرهبه منك و الخشوع و الوفاء و التسليم لك و التصديق بكتابك و اتباع سنه رسولك اللهم ما

كان في قلبي من شك او ريبة او جحود او قنوط او فرح او بذخ او بطر او خيلاء او رياء او سمعه او شقاق او نفاق او كفر او فسوق او عصيان او عظمه او شىء لا تحب فاسئلك يا رب ان تبدلني مكانه ايمانا بوعدك و وفاء بعهدك و رضا بقضائك و زهدا في الدنيا و رغبة فيما عندك و اثره و طمانينه و توبه نصوحا اسئلك ذلك يا رب العالمين الهى انت من حلمك تعصى و من كرمك و جودك تطاع فكانك لم تعص و انا و من لم يعصك سكان ارضك فكن علينا بالفضل جوادا و بالخير عوادا يا ارحم الراحمين و صلى الله على محمد و اله صلوه دائمه لا تحصى و لا تعد و لا يقدر قدرها غيرك يا

[صفحه ۲۹۸]

ارحم الراحمين.

در بیان فضیلت و اعمال ماه مبارک رمضان

اشاره

شیخ صدوق به سند معتبر روایت کرده، از حضرت امام رضا علیه السلام، از پدران بزرگوار خود، از حضرت امیرالمؤمنین علیه و علی اولاده السلام که فرمود: خطبه ی خواند برای ما روزی حضرت رسول خدا صلی الله علیه و آله، پس فرمود:

ایها الناس، به درستی که رو کرده است به سوی شما ماه خدا با برکت و رحمت و آمرزش، ماهی است که نزد خدا بهترین ماه ها است و روزهایش بهترین روزها است و شب هایش بهترین شب ها است و ساعت هایش بهتری ساعت ها است، و آن ماهی است که خوانده اند شما را در آن به سوی ضیافت خدا و گردیده اید در آن از اهل کرامت خدا، نفس های شما در آن ثواب تسبیح دارد، و خواب شما ثواب عبادت دارد، و عملهای شما در آن مقبول است، و دعاهای شما

در آن مستجاب است، پس سؤال کنید از پروردگار خود به نیت های درست و دل های پاکیزه از گناهان و صفات ذمیه که توفیق دهد شما را برای روزه داشتن آن و تلاوت کردن قرآن در آن، به درستی که شقی و بد عاقبت کسی است که محروم گردد از آموزش خدا در این ماه عظیم، و یاد کنید به گرسنگی و تشنگی شما در این ماه تشنگی و گرسنگی روز قیامت را، و تصدق کنید بر فقیران و مسکینان خود، و تعظیم نمائید پیران خود را، و رحم کنید کودکان خود را، و نوازش نمائید خویشان خود را، و نگاه دارید زبان های خود را از

[صفحه ۲۹۹]

آنچه نباید گفت، و بپوشید دیده های خود را از آنچه حلال نیست شما را از نظر کردن به سوی آن، و باز دارید گوش های خود را از آنچه حلال نیست شما را از شنیدن آن، و مهربانی کنید با یتیمان مردم تا مهربان کنند بعد از شما با یتیمان شما، و بازگشت کنید به سوی خدا از گناهان خود، و بلند کنید دست های خود را به دعا در اوقات نمازهای خود زیرا که وقت نمازها بهترین ساعت ها است، نظر می کند حق تعالی در این اوقات به رحمت به سوی بندگان خود و جواب می گوید ایشان را هر گاه او را مناجات کنند، و لیک می گوید ایشان را هر گاه او را ندا کنند، و مستجاب می گرداند هر گاه او را بخوانند.

ای گروه مردمان، به درستی که جان های شما در گرو کرده های شما است، پس از گرو به در آورید به طلب آموزش از خدا، و پشت های شما گرانبار است از

گناهان شما، پس سبک گردانید آن ها را به طول دادن سجده ها، و بدانید حق تعالی سوگند یاد کرده است به عزت و جلال خود که عذاب نکند نماز گذاران گان و سجده کنندگان در این ماه را، و نترساند ایشان را به آتش جهنم در روز قیامت.

ایها الناس، هر که از شما افطار دهد روزه دار مؤمنی را در این ماه از برای او خواهد بود نزد خدا ثواب بنده آزاد کردن و آمرزش گناهان گذشته.

پس بعضی از اصحاب گفتند: یا رسول الله همه ی ما قدرت بر آن نداریم. حضرت فرمود: پرهیزید از آتش جهنم به افطار فرمودن روزه داران اگر چه نصف دانه ی خرما باشد، و اگر چه به یک شربت آبی

[صفحه ۳۰۰]

باشد به درستی که خدا این ثواب را می دهد کسی را که چنین کند اگر قادر بر زیاده از این نباشد.

ایها الناس، هر که خلق خود را در این ماه نیکو گرداند بر صراط آسان بگذرد در روزی که قدم ها بر آن لغزد.

و هر که سبک گرداند در این ماه خدمت غلام و کنیز خود را خدا در قیامت حساب او را آسان گرداند.

و هر که در این ماه شر خود را از مردم باز دارد حق تعالی غضب خود را در قیامت از او باز دارد.

و هر که در این ماه یتیم بی پدری را گرامی دارد خدا او را در قیامت گرامی دارد.

و هر که در این ماه صله و احسان با خویشان خود خدا وصل کند او را به رحمت خود در قیامت.

و هر که در این ماه قطع احسان خود از خویشان خود بکند خدا در قیامت قطع رحمت خود

از او بکند.

و هر که نماز سنتی در این ماه بکند خدا برای او برات بیزاری از آتش جهنم بنویسد.

و هر که در این ماه نماز واجبی را ادا کند خدا عطا کند به او ثواب هفتاد نماز واجب که در ماه های دیگر کرده شود.

و هر که در این ماه بسیار بر من صلوات فرستد خدا سنگین گرداند ترازوی عمل او را در روزی که ترازوهای اعمال سبک باشد.

و کسی که یک آیه از قرآن در این ماه بخواند ثواب کسی دارد که

[صفحه ۳۰۱]

در ماه های دیگر ختم کرده باشد.

ایها الناس، به درستی که درهای بهشت در این ماه گشاده است، پس سؤال کنید از پروردگار خود که بر روی شما نه بندد و درهای جهنم در این ماه بسته است، پس سؤال کنید از پروردگار خود که بر روی شما نگشاید و شیاطین را در این ماه غل کرده اند، پس سؤال کنید از خدا که ایشان را بر شما مسلط نگرداند. الخ.

و شیخ صدوق روایت کرده که: چون ماه رمضان داخل می شد حضرت رسول صلی الله علیه و آله آزاد می کرد هر اسیری که بود و عطا می نمود هر سائلی را.

مؤلف گوید: که ماه رمضان ماه خداوند عالمیان است و شریف ترین ماه ها است و ماهی است که درهای آسمان و درهای بهشت و رحمت گشوده می شود، و درهای جهنم بسته می شود و در آن شبی است که عبادت در آن بهتر است از عبادت هزار ماه، پس تأمل نما که چگونه خواهی بود در شب و روز خود و چگونه نگاه می داری اعضا و جوارح خود را از معصیت های پروردگار خود و مبادا شب ها

در خواب باشی و روزها غافل از یاد خدا، همانا در خبر است که در آخر هر روز از روزهای ماه رمضان در وقت افطار حق تعالی هزار هزار کس را از آتش جهنم آزاد می کند و چون شب جمعه و روز جمعه می شود در هر ساعتی هزار هزار کس را از آتش جهنم آزاد می کند که هر یک مستوجب عذاب شده باشند و در شب و روز آخر ماه به عدد آنچه در تمام ماه آزاد کرده است آزاد می کند.

[صفحه ۳۰۲]

پس ای عزیز؛ مبدا بیرون رود ماه رمضان و گناهان تو باقی مانده باشد، و در هنگامی که روزه داران مزد های خود را بگیرند تو از جمله ی محرومان و زیانکاران باشی و تقرب بجوی به سوی خداوند تبارک و تعالی به تلاوت کردن قرآن مجید در شب ها و روزهای این ماه و به ایستادن به نماز و جد و جهد کردن در عبادت و بجا آوردن نمازها در اوقات فضیلت و کثرت استغفار و دعا، فعن الصادق علیه السلام انه من لم یغفر له فی شهر رمضان لم یغفر له الی قابل الا ان یشهد عرفه، و نگاه دار خود را از چیزهایی که خدا حرام کرده است و از افطار کردن بر چیزهای حرام و رفتار کن به نحوی که مولای ما حضرت صادق علیه السلام وصیت نموده و فرموده که: هر گاه روزه داری می باید که روزه دارد گوش و چشم و مو و پوست و جمیع اعضای تو یعنی از محرّمات بلکه از مکروهات. و فرمود: باید که روز روزه ی تو مانند روز افطار تو نباشد. و نیز فرموده که: روزه نه همین از

خوردن و آشامیدن است تنها بلکه باید در روز روزه نگاه دارید زبان خود را از دروغ و بیوشانید دیده های خود را از حرام و با یکدیگر نزاع مکنید و حسد میرید و غیبت مکنید و مجادله مکنید، و سوگند دروغ مخورید بلکه سوگند راست نیز، و دشنام مدهید، و فحش مگوئید، و ستم مکنید و بیخردی مکنید و دلتنگ مشوید و غافل مشوید از یاد خدا و از نماز، و خاموش باشید از آنچه نباید گفت و صبر کنید و راستگو باشید، و دوری کنید از اهل شر، و اجتناب کنید از گفتار بد و دروغ و افتراء و خصومت کردن با مردم و گمان بد بردن و غیبت کردن و سخن چینی کردن و خود را مشرف به آخرت دانید و منتظر فرج و ظهور

[صفحه ۳۰۳]

قائم آل محمد علیه السلام باشید و آرزومند ثواب های آخرت باشید و توشه ی اعمال صالحه برای سفر آخرت بر دارید.

و بر شما باد به آرام دل و آرام تن و خضوع و خشوع و شکستگی و مذلت مانند بنده ی که از آقای خود بترسد، و ترسان باشید از عذاب خدا و امیدوار باشید رحمت او را و باید پاک باشد ای روزه دار دل تو از عیب ها و باطن تو از حيله ها و مکرها و پاکیزه باشد بدن تو از کثافت ها و بیزاری بجوی به سوی خدا از آنچه غیر اوست و در روزه ولایت خود را خالص گردان از برای او، و خاموش باشی از آنچه حق تعالی نهی کرده است تو را از آن در آشکار و پنهان، و بترسی از خداوند قهار آنچه سزاوار ترسیدن او است در

پنهان و آشکار، و بیخشی روح و بدن خود را به خدای عزوجل در ایام روزه ی خود، و فارغ گردانی دل خود را از برای محبت او و یاد او، و بدن خود را به کار فرمائی در آنچه خدا تو را امر کرده است به آن، و خوانده است به سوی آن اگر همه ی این ها را به عمل آوری آنچه سزاوار روزه داشتن است به عمل آورده ای، و فرموده ی خدا را اطاعت کرده ای و آنچه کم کنی از آن ها که بیان کردم از برای تو به قدر آن از روزه ی تو کم می شود از فضل آن و ثواب آن.

به درستی که پدرم گفت: رسول خدا صلی الله علیه و آله شنید که زنی در روز روزه ی جاریه ی خود را دشنام داد، حضرت طعامی طلبید آن زن را، گفت: بخور زن. گفت: من روزه ام. فرمود: چگونه روزه ای که جاریه ی خود را دشنام دادی روزه از خوردن و آشامیدن تنها نیست، به درستی که حق تعالی روزه را حجابی گردانیده است از سایر امور

[صفحه ۳۰۴]

قییحه از کردار بد و گفتار بد چه بسیار کمند روزه داران و چه بسیارند گرسنگی کشندگان.

و حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود که: چه بسیار روزه داری که بهره ای نیست او را از روزه به غیر از تشنگی و گرسنگی و چه بسیار عبادت کننده ای که نیست او را بهره ای از عبادت بغیر تعب، ای خوشا خواب زیرکان که بهتر از بیداری و عبادت احمقان است، و خوشا افطار کردن زیرکان که بهتر از روزه داشتن بی خردان است.

و روایت شده از جابر بن یزید، از حضرت امام محمد باقر علیه السلام، که حضرت رسول صلی الله

علیه و آله به جابر بن عبدالله فرمود: ای جابر، این ماه رمضان است هر که روزه بدارد روز آن را و بایستد به عبادت پاره ای از شبش را و باز دارد از حرام شکم و فرج خود را و نگاه دارد زبان خود را بیرون رود از گناهان خود مثل بیرون رفتن او از ماه. جابر گفت: یا رسول الله چه نیکو است این حدیث که فرمودی. فرمود: ای جابر و چقدر سخت است این شرط هائی که نمودم.

و بالجمله، اعمال این ماه شریف در دو مطلب و یک خاتمه ذکر می شود:

اعمال مشترکه

اشاره

مطلب اول:

در اعمال مشترکه ی این ماه است، و آن بر چهار قسم است:

اعمال شب و روز ماه رمضان

قسم اول:

اعمالی است که در هر شب و روز این ماه بجا آورده می شود،

[صفحه ۳۰۵]

سید بن طاووس روایت کرده از حضرت امام جعفر صادق و امام موسی کاظم علیهما السلام، که فرمودند: می گوئی در ماه رمضان از اول تا به آخر آن بعد از هر فریضه: اللهم ارزقنی حج بیتک الحرام فی عامی هذا و فی کل عام ما ابقیتنی فی یسر منک و عافیة و سعة رزق و لا تخلنی من تلك المواقف الکریمه و المشاهد الشریفه و زیاره قبر نبیک صلواتک علیه و اله و فی جمیع حوائج الدنیا و الآخره فکن لی اللهم انی اسئلك فیما تقضی و تقدر من الأمر المحتوم فی لیله القدر من القضاء الذی لا یرد و لا یبدل ان تکتبنی من حجاج بیتک الحرام المبرور حجهم المشکور سعیمهم المغفور ذنوبهم المكفر عنهم سیئاتهم و اجعل فیما تقضی و تقدر ان تطیل عمری و توسع رزقی و تؤدی عنی امانتی و دینی امین رب العالمین.

و می خوانی عقب نمازهای فریضه: یا علی یا عظیم یا غفور یا رحیم انت الرب العظیم الذی لیس کمثله شیء و هو السميع البصیر و هذا شهر عظمته و کرمته و شرفته و فضلته علی الشهور و هو الشهر الذی فرضت صیامه علی و هو شهر رمضان الذی انزلت فیہ القران هدی للناس و بینات من الهدی و الفرقان و جعلت فیہ لیله القدر و جعلتها خیرا من الف شهر فیاذا المن و لا یمن علیک من علی بفکاک رقبتی من النار فیمن تمن علیه و ادخلنی الجنة برحمتک یا ارحم الراحمین.

شیخ کفعمی در مصباح و بلد الامین، و شیخ شهید در مجموعه ی خود، از حضرت رسول صلی الله علیه و آله نقل کرده اند که آن حضرت فرمود: هر که این دعا را در ماه رمضان بعد از هر نماز واجبی بخواند

[صفحه ۳۰۶]

حق تعالی بیامرزد گناهان او را تا روز قیامت، و دعا این است: اللهم ادخل علی اهل القبور السرور اللهم اغن کل فقیر اللهم اشبع کل جایع اللهم اکس کل عریان اللهم اقض دین کل مدین اللهم فرج عن کل مکروب اللهم رد کل غریب اللهم فک کل اسیر اللهم اصلح کل فاسد من امور المسلمین الله اشف کل مریض اللهم سد فقرنا بغناک اللهم غیر سوء حالنا بحسن حالک اللهم اقض عنا الدین و اغننا من الفقر انک علی کل شیء قدير.

و شیخ کلینی در کافی روایت کرده از ابوبصیر، که حضرت صادق علیه السلام در ماه رمضان این دعا را می خواند: اللهم انی بک و منک اطلب حاجتی و من طلب حاجه الی الناس فانی لا اطلب حاجتی الا منک وحدک لا شریک لک و اسئلك بفضلک و رضوانک ان تصلی علی محمد و اهل بیه و ان تجعل لی فی عامی هذا الی بیتک الحرام سبیلا حجه مبروره زاکیه خالصه لک تقر بها عینی و ترفع بها درجتی و ترزقنی ان اغض بصری و ان احفظ فرجی و ان اکف بها عن جمیع محارمک حتی لا یكون شیء اثر عندی من طاعتک و خشیتک و العمل بما احببت و الترتک لما کرهت و نهیت عنه و اجعل ذلک فی یسر و یسار و عافیة و ما انعمت به علی و اسئلك ان تجعل

وفاتی قتلا- فی سیلک تحت رایه نیک مع اولیائک و اسئلک ان تقتل بی اعدائک و اعداء رسولک و اسئلک ان تکرمنی بهوان من شئت من خلقک و لا تنهی بکرامه احد من اولیائک اللهم اجعل لی مع الرسول سیلا حسبی الله ما شاء الله.

[صفحه ۳۰۷]

مؤلف گوید: که این دعاء موسوم است به دعاء حج است، سید در اقبال از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده خواندن آن را در شب های ماه رمضان بعد از مغرب.

و کفعمی در بلد الامین گفته: که مستحب خواندن آن در هر روز از ماه رمضان و در شب اول نیز.

و شیخ مفید در مقنعه برای خصوص شب اول نقل کرده بعد از نماز مغرب.

و بدان که بهترین اعمال در شب ها و روزهای ماه مبارک رمضان خواندن قرآن است و بسیار باید خواند چه این که قرآن در این ماه نازل شده است.

و وارد شده که هر چیزی را بهاری است و بهار قرآن ماه رمضان است، و در ماه های دیگر هر ماهی یک ختم سنت است و اقلش شش روز است و در ماه رمضان در هر سه روز یک ختم سنت است و اگر روزی یک ختم تواند بکند خوب است.

علامه ی مجلسی رحمه الله فرموده که: در حدیث است که بعضی از ائمه علیهم السلام در این ماه چهل ختم قرآن و زیاده می کردند.

و اگر هر ختم قرآنی را ثوابش را به روح مقدس یکی از چهارده معصوم علیهم السلام هدیه کند ثوابش مضاعف گردد.

و از روایتی ظاهر می شود که اجر چنین کسی آن است که با ایشان باشد در روز قیامت. و در این ماه دعا و صلوات و استغفار

بسیار باید نمود، و لا اله الا الله بسیار باید گفت.

[صفحه ۳۰۸]

و روایت شده که جناب امام زین العابدین علیه السلام چون ماه رمضان داخل می شد تکلم نمی کرد مگر به دعاء و تسبیح و استغفار و تکبیر، و باید اهتمام بسیار نمود به عبادت و نافله های شب و روز.

اعمال شبهای ماه رمضان

قسم دوم:

اعمالی است که در شب های ماه رمضان باید بجا آورد، و آن چند امر است:

اول: افطار است، و مستحب است که بعد از نماز شام افطار کند مگر آن که ضعف بر او غلبه کرده باشد یا جمعی منتظر او باشند.

دوم: آن که افطار کند با چیز پاکیزه از حرام و شبهات و بهتر آن است که به خرما یا حلال افطار کند تا ثواب نماز چهار صد برابر گردد، و به خرما و آب و به رطب و به لبن و به حلوا و به نبات و با آب گرم به هر کدام که افطار کند نیز خوب است.

سوم: آن که در وقت افطار دعاهاى وارده ی آن را بخواند، از جمله ی آن که بگوید: اللهم لك صمت و علی رزقك افطرت و علیك توكلت تا خدا عطا کند به او ثواب هر کسی را که در این روز روزه داشته، و اگر دعای اللهم رب النور العظیم را که سید و کفعمی روایت کرده اند بخواند فضیلت بسیار یابد.

و روایت شده که حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام هر گاه می خواست افطار کند می گفت: بسم الله اللهم لك صمنا و علی رزقك افطرتنا فتقبل منا انك انت السميع العليم.

چهارم: در لقمه ی اول بگوید: بسم الله الرحمن الرحيم یا واسع

[صفحه ۳۰۹]

المغفره اغفر لی تا خدا او را بیامرزد، و در خبر

است که در آخر هر روز از روزهای ماه رمضان خدا هزار هزار کس را از آتش جهنم آزاد می کند، پس از حق تعالی بخواه که تو را یکی از آن ها قرار دهد.

پنجم: در وقت افطار سوره ی قدر بخواند.

ششم: در وقت افطار تصدق کند و افطار دهد روزه داران را اگر چه به چند دانه خرما یا شربت ی آب باشد.

و از حضرت رسول صلی الله علیه و آله مروی است که کسی که افطار دهد روزه داری را از برای او خواهد بود مثل اجر آن روزه دار بدون آن که از اجر او چیزی کم شود و هم از برای او خواهد بود مثل آن که عمل نیکوئی که بجا آورد آن افطار کننده به قوه ی آن طعام.

و آیه الله علامه ی حلی در رساله ی سعدیه، از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده که فرموده: هر مؤمنی که اطعام کند مؤمنی را لقمه ی در ماه رمضان بنویسد حق تعالی برای او اجر کسی که سی بنده ی مؤمن آزاد کرده باشد و از برای او باشد نزد حق تعالی یک دعای مستجاب.

هفتم: در هر شب خواندن هزار مرتبه انا انزلناه وارد است.

هشتم: در هر شب صد مرتبه حم دخان را بخواند اگر میسر شود.

نهم: سید روایت کرده که هر که این دعا را بخواند در هر شب ماه رمضان آمرزیده شود گناهان چهل سال او: اللهم رب شهر رمضان الذی انزلت فیہ القرآن و افترضت علی عبادک فیہ الصیام صل علی محمد و ال محمد و ارزقنی حج بیتک الحرام فی عامی هذا و فی کل عام و اغفر لی تلک الذنوب العظام فانه لا یغفرها غیرک یا رحمن یا

[صفحه

دهم: در هر شب بخواند بعد از مغرب دعای حج را که در قسم اول گذشت.

یازدهم: بخواند در هر شب از ماه رمضان:

اللهم انى افتتح الثناء بحمدك و انت مسدد للصواب بمنك و ايقنت انك انت ارحم الراحمين و فى موضع العفو و الرحمه و اشد المعاقبين فى موضع النكال و النقمه و اعظم المتجبرين فى موضع الكبرياء و العظمه اللهم اذنت لى فى دعائك و مسئلتك فاسمع يا سميع مدحتى واجب يا رحيم دعوتى و اقل يا غفور عثرتى فكم يا الهى من كربه قد فرجتها و هموم قد كشفتها و عثره قد اقلتها و رحمه قد نشرتها و حلقه بلاء قد فككتها الحمد لله الذى لم يتخذ صاحبه و لا ولدا و لم يكن له شريف فى الملك و لم يكن له ولى من الذل و كبره تكبيرا الحمد لله بجميع محامده كلها على جميع نعمه كلها الحمد لله الذى لا مضاد له فى ملكه و لا- منازع له فى امره الحمد لله الذى لا شريك له فى خلقه و لا شبيه له فى عظمته الحمد لله الفاشى فى الخلق امره و حمده الظاهر بالكرم مجده الباسط بالجلود يده الذى لا تنقص خزائنه و لا يزيده كثره العطاء الا جودا و كرما انه هو العزيز الوهاب اللهم انى اسئلك قليلا من كثير مع حاجه بى اليه عظيمه و غناك عنه قديم و هو عندى كثير و هو عليك سهل يسير اللهم ان عفوك عن ذنبى و تجاوزك عن خطيئتى و صفحك عن ظلمى و سترك على قبيح عملى و حلمك عن كثير جرمى عندما كان من خطاى و عمدى اطمعنى فى ان اسئلك

منك الذى رزقتنى من رحمتك و اريتنى من قدرتك و عرفتنى من اجابتك فصرت ادعوك امنا و اسئلك مستانسا لا خائفا و لا
وجلا- مدلا عليك فيما قصدت فيه اليك فان ابطا عنى عتبت بجهلى عليك و لعل الذى ابطا عنى هو خير لى لعلمك بعاقبه
الأ-مور فلم ار مولا كريما اصبر على عبد لئيم منك على يا رب انك تدعونى فاولى عنك و تتحبب الى فاتبغض اليك و تتودد
الى فلا- اقبل منك كان لى التطول عليك فلم يمنعك ذلك من الرحمه لى و الاحسان الى و التفضل على بجدوك و كرمك
فارحم عبدك الجاهل وجد عليه بفضل احسانك انك جواد الحمد لله مالک الملک مجرى الفلك مسخر الرياح فالتق الاصباح
ديان الدين رب العالمين الحمد لله على حلمه بعد علمه و الحمد لله على عفوه بعد قدرته و الحمد لله على طول اناته فى غضبه و
هو قادر على ما يريد الحمد لله خالق الخلق باسط الرزق فالتق الاصباح ذى الجلال و الاكرام و الفضل و الانعام الذى بعد فلا يرى
و قرب فشهد النجوى تبارك و تعالى الحمد لله الذى ليس له منازع يعادله و لا شبيه يشاكلة و لا ظهير يعاضده قهر بعزته الأ-عزاء
و تواضع لعظمته العظماء فبلغ بقدرته ما يشاء الحمد لله الذى يجيبنى حين اناديه و يستر على كل عوره و انا اعصيه و يعظم النعمه
على فلا- اجازيه فكم من موهبه هنيهة قد اعطانى و عظيمه مخوفه قد كفانى و بهجه موقنه قد ارانى فانشى عليه حامدا و اذكره
مسبحا الحمد لله الذى لا يهتك حجابيه و لا يغلط بابه و لا يرد سائله

ولا يخيب امله الحمد لله الذى يؤمن الخائفين و ينجى الصالحين و يرفع المستضعفين و يضع المستكبرين و يهلك

[صفحه ٣١٢]

ملوكا و يستخلف اخرين و الحمد لله قاصم الجبارين مبير الظالمين مدرك الهاربين نكال الظالمين صريخ المستصرخين موضع حاجات الطالبين معتمد المؤمنين الحمد لله الذى من خشيته ترعد السماء و سكانها و ترجف الأرض و عمارها و تموج البحار و من يسبح فى غمراتها الحمد لله الذى هدانا لهذا و ما كنا لنهتدى لولا ان هدانا الله الحمد لله الذى يخلق و لم يخلق و يرزق و لا يرزق و يطعم و لا- يطعم و يميت الأحياء و يحيى الموتى و هو حى لا يموت بيده الخير و هو على كل شىء قدير اللهم صل على محمد عبدك و رسولك و امينك و صفيك و حبيبك و خيرتك من خلقك و حافظ سررك و مبلغ رسالاتك افضل و احسن و اجمل و اكمل و ازكى و انمى و اطيب و اطهر و اسنى و اكثر ما صليت و باركت و ترحمت و تحننت و سلمت على احد من عبادك و انبيائك و رسلك و صفوتك و اهل الكرامه عليك من خلقك اللهم و صل على على امير المؤمنين و وصى رسول رب العالمين عبدك و وليك و اخى رسولك و حججتك على خلقك و ايتك الكبرى و النبأ العظيم و صل على الصديقه الطاهره فاطمه سيده نساء العالمين و صل على سبطى الرحمه و امامى الهدى الحسن و الحسين سيدى شباب اهل الجنه و صل على ائمه المسلمين على بن الحسين و محمد بن على و جعفر بن محمد و موسى بن جعفر و على بن موسى و محمد

بن علي و علي بن محمد و الحسن بن علي و الخلف الهادي المهدي حجتك على عبادك و امنائك في بلادك صلوه كثيره
دائمه اللهم و صل علي ولي امرك القائم المؤمل و العدل المنتظر و حفه بملائكتك المقربين و ايده

[صفحه ٣١٣]

بروح القدس يا رب العالمين اللهم اجعله الداعي الي كتابك و القائم بدينك استخلفه في الأرض كما استخلفت الذين من قبله
مكن له دينه الذي ارتضيته له ابدله من بعد خوفه انا يعبدك لا يشرك بك شيئا اللهم اعزه و اعزز به و انصره و انتصر به و
انصره نصرا عزيزا و افتح له فتحا يسيرا و اجعل له من لدنك سلطانا نصيرا اللهم اظهر به دينك و سنه نبيك حتى لا يستخفى
بشيء من الحق مخافه احد من الخلق اللهم انا نرغب اليك في دوله كريمه تعز بها الاسلام و اهله و تذل بها النفاق و اهله و
تجعلنا فيها من الدعاه الي طاعتك و القاده الي سبيلك و ترزقنا بها كرامه الدنيا و الآخره اللهم ما عرفتنا من الحق فحملناه و ما
قصرنا عنه فبلغناه اللهم المم به شعنا و اشعب به صدعنا و ارتق به فتقنا و كثر به قلتنا و اعزز به ذلتنا و اغن به عائلنا و اقض به عن
مغرنا و اجبر به فقرنا و سد به خلتنا و يسر به عسرنا و بيض به وجوهنا و فك به اسرنا و انجح به طلبتنا و انجز به مواعيدنا و
استجب به دعوتنا و اعطنا به سؤلنا و بلغنا به من الدنيا و الآخره امالنا و اعطنا به فوق رغبتنا يا خير المسؤولين و اوسع المعطين
اشف به صدورنا

و اذهب به غيظ قلوبنا و اهدنا به لما اختلف فيه من الحق باذنك انك تهدي من تشاء الى صراط مستقيم و انصرنا به على عدوك و عدونا اله الحق امين اللهم انا نشكو اليك فقد نبينا صلواتك عليه و اله و غيبه و لنا و كثره عدونا و قله عددنا و شده الفتن بنا و تظاهر الزمان علينا فصل على محمد و اله و اعنا على ذلك بفتح منك تعجله و بضر تكشفه و نصر تعزه و سلطان حق تظهره و رحمه منك تجللناها و عافيه منك تلبسناها برحمتك يا ارحم

[صفحه ۳۱۴]

الراحمين.

دوازدهم: در هر شب بخواند: اللهم برحمتك في الصالحين فادخلنا و في عليين فارفعنا و بكاس من معين من عين سلسيل فاسقنا و من الحور العين برحمتك فزوجنا و من الولدان المخلدين كانهم لؤلؤ مكنون فاخدمنا و من ثمار الجنة و لحوم الطير فاطعمنا و من ثياب السندس و الحرير و الاستبرق فالبسنا و ليله القدر و حج بيتك الحرام و قتلا في سيلك فوفق لنا و صالح الدعاء و المسئله فاستجب لنا و اذا جمعت الأولين و الآخرين يوم القيامة فارحمنا و برائه من النار فاكتب لنا و في جهنم فلا تغلنا و في عذابك و هوانك فلا تبتلنا و من الزقوم و الضريع فلا تطعمنا و مع الشياطين فلا تجعلنا و في النار على و جوهنا فلا تكبينا و من ثياب النار و سراويل القطران فلا تلبسنا و من كل سوء يا لا اله الا انت بحق لا اله الا انت فنجنا.

سيزدهم: از حضرت صادق عليه السلام روايت است كه در هر شب ماه رمضان می خوانی: اللهم انی استلک ان تجعل فیما تقضی و

تقدر من الأمر المحتوم في الأمر الحكيم من القضاء الذي لا يرد ولا يبدل ان تكتبني من حجاج بيتك الحرام المبرور حجهم المشكور سعيهم المغفور ذنوبهم المكفر عن سيئاتهم و ان تجعل فيما تقضى و تقدر ان تطيل عمري في خير و عافيه و توسع في رزقي و تجعلني ممن تنتصر به لدينك و لا تستبدل بي غيري.

چهاردهم: در انيس الصالحين است که در هر شب از شب های ماه رمضان بخواند: اعوذ بجلال و جهك الكريم ان ينقضی عنی شهر

[صفحه ۳۱۵]

رمضان او يطلع الفجر من ليلتي هذه و لك قبلي تبعه او ذنب تعذبني عليه.

پانزدهم: شيخ كفعمی در حاشیه ی بلد الأمين، از سيد بن باقی نقل کرده که فرموده: مستحب است در هر شب ماه رمضان دو ركعت نماز، در هر ركعت حمد و توحيد سه مرتبه، و چون سلام داد بگويد: سبحان من هو حفيظ لا يغفل سبحان من هو رحيم لا يعجل سبحان من هو قائم لا يسهو سبحان من هو دائم لا يلهو. پس بگويد تسبيحات اربع را هفت مرتبه، پس بگويد: سبحانك سبحانك سبحانك يا عظيم اغفر لي الذنب العظيم. پس ده مرتبه صلوات بفرستد بر پيغمبر و آل او عليهم السلام، کسی که این دو ركعت نماز را بجا آورد بيامرزد حق تعالى از برای او هفتاد هزار گناه.. الخ.

شانزدهم: در خبر است که هر که در هر شب از ماه رمضان سوره ی انا فتحنا در نماز مستحبی بخواند آن سال محفوظ بماند. و بدان که از اعمالی که در شب های ماه رمضان مستحب است بجا آورده شود هزار ركعت نماز است در مجموع این ماه که مشايخ و اعاظم علماء

در کتب خود که در فقه یا عبادات نوشته اند به آن اشاره نموده اند.

و اما کیفیت بجا آوردن آن پس احادیث در باب آن مختلف است، و آنچه موافق روایت ابن ابی قره است، از حضرت جواد علیه السلام و مختار شیخ مفید در کتاب غریبه و اشراف بلکه مختار مشهور است آن است که: در دهه ی اول و دهه ی دوم ماه رمضان در هر شبی بیست رکعت خوانده شود، هر دو رکعت به یک سلام به این طریق که هشت رکعت

[صفحه ۳۱۶]

آن را بعد از نماز مغرب بخواند و دوازده رکعت دیگر بعد از نماز عشاء و در دهه ی آخر در هر شب سی رکعت بخواند باز هشت رکعت آن را بعد از نماز مغرب و بیست و دو رکعت دیگر را بعد از نماز عشاء و مجموع این نمازها هفتصد رکعت می شود و باقیمانده را که سیصد رکعت است در شب های قدر بخواند یعنی شب نوزدهم صد رکعت و شب بیست و یکم صد رکعت و شب بیست و سوم صد رکعت، پس مجموع هزار رکعت می شود.

و به ترتیب دیگر نیز وارد شده، و تفصیل کلام در جای دیگر است و این مقام گنجایش بسط نیست، و امید که اهل خیر در عمل به این هزار رکعت نماز مسامحه و سهل انگاری نکرده از فیض آن خود را بهره مند نمایند.

و روایت شده که می خوانی بعد از هر دو رکعت از نافله های ماه رمضان: اللهم اجعل فیما تقضی و تقدر من الأمر المحتوم و فیما تفرق من الأمر الحکیم فی ليله القدر ان تجعلنی من حجاج بیتک الحرام المبرور حجهم المشکور سعیمهم المغفور ذنوبهم و
اسئلک

ان تطیل عمری فی طاعتک و توسع لی فی رزقی یا ارحم الراحمین.

اعمال سحرهای ماه رمضان

قسم سوم:

در اعمال سحرهای ماه مبارک است، و آن چند امر است:

اول: سحور خوردن و ترک نکند سحور را اگر چه به یک دانه ی خرما یا زبون یا شربت آب باشد و بهترین سحورها سوپ یعنی قاوت و خرما است. و وارد شده که حق تعالی و ملائکه صلوات می فرستند بر آن ها که استغفار می کنند در سحرها و سحور می خورند.

[صفحه ۳۱۷]

دوم: سوره ی انا انزلناه در وقت سحور بخواند که هر که این سوره ی مبارکه را در وقت افطار کردن و سحور بخواند در مابین این دو وقت ثواب کسی داشته باشد که در راه خدا در خون خود بغلطد.

سوم: بخواند دعای عظیم الشانی را که از حضرت امام رضا علیه السلام نقل شده که فرموده اند: این دعائی است که حضرت امام محمد باقر علیه السلام در سحرهای ماه رمضان می خواندند: اللهم انی اسئلك من بهائك بابها و کل بهائك بهی اللهم انی اسئلك ببهائك کله اللهم انی اسئلك من جمالك باجمله و کل جمالك جمیل اللهم انی اسئلك بجمالك کله اللهم انی اسئلك من جلالک باجله و کل جلالک جلیل اللهم انی اسئلك بجلالک کله اللهم انی اسئلك بعظمتک باعظمتها و کل عظمتک عظیمه اللهم انی اسئلك بعظمتک کلها اللهم انی اسئلك من نورک بانوره و کل نورک نیر اللهم انی اسئلك بنورک کله اللهم انی اسئلك من رحمتک باوسعها و کل رحمتک واسعہ اللهم انی اسئلك برحمتک کلها اللهم انی اسئلك من کلماتک باتمها و کل کلماتک تامه اللهم انی اسئلك بکلماتک کلها اللهم انی اسئلك من کمالک باکمله و کل کمالک کامل

اللهم انى اسئلك بكمالك كله اللهم انى اسئلك من اسمائك باكبرها و كل اسمائك كبيره اللهم انى اسئلك باسمائك كلها
اللهم انى اسئلك من عزتك باعزها و كل عزتك عزيزه اللهم انى اسئلك بعزتك كلها اللهم انى اسئلك من مشيتك بامضاها و
كل مشيتك ماضيه اللهم انى اسئلك بمشيتك كلها اللهم انى اسئلك من قدرتك بالقدره التى استطلت بها على كل شىء و
كل قدرتك

[صفحه ۳۱۸]

مستطيله اللهم انى اسئلك بقدرتك كلها اللهم انى اسئلك من علمك بانفذه و كل علمك نافذ اللهم انى اسئلك بعلمك كله
اللهم انى اسئلك من قولك بارضاه و كل قولك رضى اللهم انى اسئلك بقولك كله اللهم انى اسئلك من مسائلك باحبها
اليك و كلها اليك حبيبه اللهم انى اسئلك بمسائلك كلها اللهم انى اسئلك من شرفك باشرفه و كل شرفك شريف اللهم انى
اسئلك بشرفك كله اللهم انى اسئلك من سلطانك بادومه و كل سلطانك دائم اللهم انى اسئلك بسلطانك كله اللهم انى
اسئلك من ملكك بافخره و كل ملك فاخر اللهم انى اسئلك بملكك كله اللهم انى اسئلك من علوك باعلاه و كل علوك
عال اللهم انى اسئلك بعلوك كله اللهم انى اسئلك من منك باقدمه و كل منك قديم اللهم انى اسئلك بمنك كله اللهم انى
اسئلك من اياتك باكرمها و كل اياتك كريمه اللهم انى اسئلك باياتك كلها اللهم انى اسئلك بما انت فيه من الشان و
الجبروت و اسئلك بكل شان وحده و جبروت وحدها اللهم انى اسئلك بما تجيبنى به حين اسئلك فاجبنى يا الله. پس هر
حاجت كه دارى از خدا بطلب كه البته برآورده است.

چهارم: در مصباح شيخ است كه روايت کرده

ابو حمزه ی شمالی که حضرت امام زین العابدین علیه السلام در ماه رمضان بیشتر از شب را نماز می کرد، و چون سحر می شد این دعا را می خواند: الهی لا تؤدبني بعقوبتك و لا تمکربى فى حيلتك من اين لى الخير يا رب و لا يوجد الا من عندك و من اين لى النجاه و لا تستطاع الا بك لا الذى احسن استغنى عن عونك و رحمتك و لا الذى اساء و اجترء عليك و لم

[صفحه ۳۱۹]

يرضك خرج عن قدرتك يا رب يا رب يا رب بگويد تا آن که نفس قطع شود بک عرفتك و انت دلتنى عليك و دعوتى اليك و لو لا انت لم ادر ما انت الحمد لله الذى ادعوه فيجيبني و ان كنت بطيئا حين يدعوني و الحمد لله الذى اسئله فيعطيني و ان كنت بخيلا حين يستقرضني و الحمد لله الذى اناديه كلما شئت لحاجتي و اخلو به حيث شئت لسرى بغير شفيع فيقضى لى حاجتى الحمد لله الذى لا ادعوه غيره و لو دعوت غيره لم يستجب لى دعائى و الحمد لله الذى لا ارجوه غيره و لو رجوت غيره لأخلف رجائى و الحمد لله الذى و كلنى اليه فاکرمنى و لم يكلنى الى الناس فيهينونى و الحمد لله الذى تحبب الى و هو غنى عنى و الحمد لله الذى يحلم عنى حتى كانى لا ذنب لى فربى احمد شىء عندى و احق بحمدى اللهم انى اجد سبل المطالب اليك مشرعه و مناهل الرجاء اليك مترعه و الاستعانه بفضلك لمن املك مباحه و ابواب الدعاء اليك للصارخين مفتوحه و اعلم انك للراجين بموضع اجابه و للملهوفين بمرصد اغائه و ان فى

اللهم الى جودك و الرضا بقضائك عوضا من منع الباخلين و مندوحه عما فى ايدى المستأثرين وان الراحل اليك قريب المسافه و انك لا- تحتجب عن خلقك الا ان تحجبهم الاعمال دونك و قد قصدت اليك بطلبتى و توجهت اليك بحاجتى و جعلت بك استغاثتى و بدعائك توسلى من غير استحقاق لاستماعك منى و لا استيجاب و لعفوك عنى بل لثقتى بكرمك و سكونى الى صدق وعدك و لجأى الى الايمان بتوحيدك و يقينى بمعرفتك منى ان لا رب لى غيرك و لا اله الا انت وحدك لا شريك لك اللهم انت القائل و قولك

[صفحه ٣٢٠]

حق و وعدك و اسئلوا الله من فضله ان الله كان بكم رحيمًا و ليس من صفاتك يا سيدى ان تامر بالسؤال و تمنع العطيه و انت المنان بالعطيات على اهل مملكته و العائد عليهم بتحنن رافتك الهى ريبتى فى نعمك و احسانك صغيرا و نوهت باسمى كبيرا فى ربانى فى الدنيا باحسانه و تفضله و نعمه و اشار لى فى الآخره الى عفوه و كرمه معرفتى يا مولاي دليلى عليك و حى لك شفيعى اليك و انا واثق من دليلى بدلالته و ساكن من شفيعى الى شفاعتك ادعوك يا سيدى بلسان قد اخرسه ذنبه رب اناجيك بقلب قد اوبقه جرمه ادعوك يا رب راهبا راغبا راجيا خائفا اذا رايت كرمك طمعت فان عفوت فخير راحم و ان عذبت فغير ظالم حجتى يا الله فى جراتى على مسئلتك مع اتيانى ما تكره جودك و كرمك و عدتى فى شدتى مع قله حياى رافتك و رحمتك و قد رجوت ان لا تخيب بين ذين و ذين منيتى فحقق رجائى و

اسمع دعائي يا خير من دعاه داع و افضل من رجاه راج عظم يا سيدى املى و ساء عملى فاعطنى من عفوكك بمقدار املى و لا
تؤاخذنى باسوء عملى فان كرمك يجلب عن مجازاه المذنبين و حلمك يكبر عن مكافاه المقصرين وانا يا سيدى عائد بفضلك
هارب منك اليك منتجز ما وعدت من الصفح عمن احسن بك ظنا و ما انا رب و ما خطرى هبنى بفضلك و تصدق على
بعفوك انى رب جللى بسترى واعف عن توبيخى بكرم وجهك فلو اطلع اليوم على ذنبى غيرك ما فعلته و لو خفت تعجيل
العقوبه لا اجتنبهه لا لأنك اهون الناظرين و اخف المطلعين بل لأنك يا رب خير

[صفحه ٣٢١]

الساترين يا احكم الحاكمين و اكرم الأكرمين ستار العيوب غفار الذنوب علام الغيوب تستر الذنب بكرمك و تؤخر العقوبه
بحلمك فلك الحمد على حلمك بعد علمك و على عفوك بعد قدرتك و يحلمنى و يجرتنى على معصيتك حلمك على و
يدعونى الى قله الحياء سترك على و يسرعنى الى التوب على محارمك معرفتى بسعه رحمتك و عظيم عفوك يا حلیم يا
كريم يا حى يا قيوم يا غافر الذنب يا قابل التوب يا عظيم المن يا قديم الاحسان اين سترك الجميل اين عفوك الجليل اين
فرجك القريب اين غياثك السريع اين رحمتك الواسعه اين عطايك الفاضله اين مواهبك الهنيئه اين صنعائك السنيه اين
فضلك العظيم اين منك الجسمين اين احسانك القديم اين كرمك يا كريم به فاستنقذنى و برحمتك فخلصنى يا محسن يا
مجمل يا منعم يا مفضل لست اتكل فى النجاه من عقابك على اعمالنا بل بفضلك علينا لأنك اهل التقوى و اهل المغفره تبدى
ء بالاحسان نعماً و

تعفو عن الذنب كرما فما ندرى ما نشكر اجميل ما تنشر ام قبيح ما تستر ام عظيم ما ابلت و اوليت ام كثير ما منه نجيت و عافيت
يا حبيب من تحب اليك و يا قره عين من لا ذبك و انقطع اليك انت المحسن و نحن المسئون فتجاوز يا رب عن قبيح ما عندنا
بجميل ما عندك و اى جهل يا رب لا يسعه جودك او اى زمان اطول من انااتك و ما قدر اعمالنا فى جنب نعمك و كيف
نستكثر اعمالا نقابل بها كرمك بل كيف يضيق على المذنبين ما وسعهم من رحمتك يا واسع المغفره يا باسط اليدين بالرحمه
فو عزتك يا سيدى لو نهرتنى ما برحت من بابك و لا كففت عن تملقك

[صفحه ٣٢٢]

لما انتهى الى من المعرفه بجودك و كرمك و انت الفاعل لما تشاء تعذب من تشاء بما تشاء كيف تشاء و ترحم من تشاء بما
تشاء كيف تشاء لا- تسئل عن فعلك و لا تنازع فى ملكك و لا تشارك فى امرك و لا تضاد فى حكمك و لا يعترض عليك
احد فى تدبيرك لك الخلق و الأمر تبارك الله رب العالمين يا رب هذا مقام من لا ذبك و استجار بكرمك و الف احسانك و
نعمك و انت الجواد الذى لا يضيق عفوك و لا ينقص فضلك و لا تقل رحمتك و قد توثقنا منك بالصفح القديم و الفضل
العظيم و الرحمه الواسعه افتراك يا رب تخلف ظنوننا او تخيب امالنا كلا يا كريم فليس هذا ظننا بك و لا هذا طمعنا يا رب ان
لنا فيك املا طويلا كثيرا ان لنا فيك رجاء عظيما عصيناك و نحن

نرجو ان تستر علينا و دعوناك و نحن نرجو ان تستجيب لنا فحقق رجائنا مولانا فقد علمنا ما نستوجب باعمالنا و لكن علمك فينا و علمنا بانك لا تصرفنا عنك و ان كنا غير مستوجبين لرحمتك فانت اهل ان تجود علينا و على المذنبين بفضل سعتك فامنن علينا بما انت اهله و جد علينا فانا محتاجون الي نيلك يا غفار بنورك اهتدينا و بفضلك استغنينا و بنعمتك اصبحنا و امسينا ذنوبنا بين يديك نستعغفرك اللهم منها و نتوب اليك تتحبب الينا بالنعمة و نعارضك بالذنوب خيرك اليانا نازل و شرنا اليك صاعد و لم يزل و لا- يزال ملك كريم ياتيكم عنا بعمل قبيح فلا يمنعك ذلك من ان تحوطنا بنعمك و تفضل علينا باللائك فسبحانك ما احلمك و اعظمك و اكرمك مبدئا و معيدا تقدرت اسمائك و جل ثناؤك و كرم صنائعك و فعالك انت الهى اوسع فضلا و اعظم حلما من ان تقايسنى

[صفحه ٣٢٣]

بفعلى و خطيئتي فالعفو العفو سیدی سیدی سیدی اللهم اشغلنا بذكرك و اعذنا من سخطك و اجرنا من عذابك و ارزقنا من مواهبك و انعم علينا من فضلك و ارزقنا حج بيتك و زياره قبر نبيك صلواتك و رحمتك و مغفرتك و رضوانك عليه و على اهل بيته انك قريب مجيب و ارزقنا عملا- بطاعتك و توفنا على ملتك و سنه نبيك صلى الله عليه و آله اللهم اغفر لى و لوالدى و ارحمهما كما ربيانى صغيرا اجزهما بالاحسان احسانا و بالسئيات غفرانا اللهم اغفر للمؤمنين و المؤمنات الأحياء منهم و الأموات و تابع بيننا و بينهم بالخيرات اللهم اغفر لحينا و ميتنا و شاهدنا و غائبنا ذكرنا و

اثانا صغيرنا و كبيرنا حرنا و مملوكنا كذب العادلون بالله و ضلوا ضلالا بعيدا و خسروا خسرانا مبينا اللهم صل على محمد و ال محمد و اختم لى بخير و اكفنى ما اهمنى من امر دنياى و اخرتى و لا تسلط على من لا يرحمنى و اجعل على منك و اقيه باقيه و لا تسلبنى صالح ما انعمت به على و ارزقنى من فضلک رزقا واسعا حلالا طيبا اللهم احرسنى بحراستك و احفظنى بحفظك و اكلائى بكلائتك و ارزقنى حج بيتك الحرام فى عامنا هذا و فى كل عام و زياره قبر نبيك و الأئمه عليهم السلام و لا تخلنى يا رب من تلك المشاهد الشريفة و المواقف الكريمة اللهم تب على حتى لا اعصيك و الهمنى الخير و العمل به و خشيتك بالليل و النهار ما ابقيتنى يا رب العالمين اللهم انى كلما قلت قد تهيات و تعبات و قمت للصلوه بين يديك و ناجيتك القيت على نعاسا اذا انا صليت و سلبتني مناجاتك اذا انا ناجيت كلما قلت قد صلحت سريرتى و قرب من مجالس التوايين

[صفحه ۳۲۴]

مجلسى عرضت لى بليه ازالتم قدمى و حالت بينى و بين خدمتك سيدى لعلك عن بابك طردتني و عن خدمتك نحيتني او لعلك رايتني مستخفا بحقك فاقضيتني او لعلك رايتني معرضا عنك فقليتني او لعلك وجدتني فى مقام الكاذبين فرفضتني او لعلك رايتني غير شاكر لنعمايك فحرمتني او لعلك فقدتني من مجالس العلماء فخذلتني او لعلك رايتني فى الغافلين فمن رحمتك ايستني او لعلك رايتني الف مجالس البطالين فينى و بينهم خليتني او لعلك لم تحب ان تسمع دعائى فباعدتني او لعلك بجرمى و جريرتى كافيتني او لعلك بقله

حيائي منك جازيتني فان عفوت يا رب فطال ما عفوت عن المذنبين قبلي لأن كرمك اى رب يجعل عن مكافات المقصرين و انا
عائذ بفضلك هارب منك اليك منتج ما وعدت من الصفح عن احسن بك ظنا الهى انت اوسع فضلا و اعظم حلما من ان
تقايسنى بعملى او ان تسترلنى بخطيئتي و ما انا يا سيدى و ما خطرى هيبين بفضلك سيدى و تصدق على بعفوك و جللنى
بسترك و اعف عن توبيخى بكرم وجهك سيدى انا الصغير الذى ربيته و انا الجاهل الذى علمته و انا الضال الذى هديته و انا
الوضيع الذى رفعته و انا الخائف الذى امنته و الجايع الذى اشبعته و العطشان الذى ارويته و العارى الذى كسوته و الفقير الذى
اغنيته و الضعيف الذى قويته و الدليل الذى اعززته و السقيم الذى شفيته و السائل الذى اعطيته و المذنب الذى سترته و الخاطى
الذى اقلته و انا القليل الذى كثرته و المستضعف الذى نصرته و انا الطريد الذى اويته انا يا رب الذى لم استحيك فى الخلاء و لم
اراقبك فى

[صفحه ٣٢٥]

الملاء انا صاحب الدواهى العظمى انا الذى على سيده اجترى انا الذى عصيت جبار السماء انا الذى اعطيت على معاصى الجليل
الرشا انا الذى حين بشرت بها خرجت اليها اسعى انا الذى امهلتنى فما ارعويت و سترت على فما استحيت و عملت بالمعاصى
فتعديت و اسقطتنى من عينك فما باليت فبحلمك امهلتنى و بسترك سترتنى حتى كأنك اغفلتنى و من عقوبات المعاصى
جنبتنى حتى كأنك استحيتنى الهى لم اعصك حين عصيتك و انا بربوبيتك جاحد و لا بامرک مستخف و لا لعقوبتك
متعرض و لا لوعيدك متهاون لكن خطيئه عرضت

و سولت لى نفسى و غلبنى هواى و اعاننى عليها شقوتى و غرنى سترك المرخى على فقد عصيك و خالفتك بجهدى فالآن من عذابك من يستقذنى و من ايدى الخصماء غدا من يخلصنى و بحبل من اتصل ان انت قطعت حبلك عين فوا سواتا على ما احصى كتابك من عملى الذى لولا ما ارجو من كرمك و سعه رحمتك و نهيك اياى عن القنوط لقنطت عندما اتذكرها يا خير من دعاه داع و افضل من رجاه راج اللهم بدمه الاسلام اتوسل اليك و بحرمة القرآن اعتمد اليك و بحبى النبى الأمى القرشى الهاشمى العربى التهامى المكى المدنى ارجو الزلفه لديك فلا توحش استيناس ايمانى و لا تجعل ثوابى ثواب من عبد سواك فان قوما امنوا بالسنتهم ليحققوا به دمائهم فادركوا ما املوا و انا امنا بك بالسنتنا و قلوبنا لتعفو عنا فادركنا ما املنا و ثبت رجائك فى صدورنا و لا ترغ قلوبنا بعد اذ هديتنا و هب لنا من لدنك رحمه انك انت الوهاب فوعزتكم لو انتهرتنى ما برحت من بابك و لا كفتت عن تملكك لما لهم

[صفحه ٣٢٦]

قلبي من المعرفه بكرمك وسعه رحمتك الى من يذهب العبد الا الى مولاه و الى من يلتجى الى المخلوق الا الى خالقه الهى لو قرنتنى بالأصفا و منعتنى سيبك من بين الأشهاد و دللت على فضايحى عيون العباد و امرت بى الى النار و حلت بينى وبين الأبرار ما قطعت رجائى منك و ما صرفت تاميلى للعفو عنك و لا خرج حبك من قلبى انا لا انسى اياديك عندى و سترك على فى دار الدنيا سيدى اخرج حب الدنيا من قلبى و اجمع بينى و بين المصطفى و

اله خيرتك من خلقك و خاتم النبيين محمد صلى الله عليه و آله و انقلني الى درجه التوبه اليك و اعني بالبكاء على نفسي فقد افيت بالتسوية و الأمال عمرى و قد نزلت منزله الأيسين من خيرى فمن يكون اسوء حالا منى ان انا نقلت على مثل حالى الى قبرى لم امهده لرقدتى و لم افرشه بالعمل الصالح لضجعتى و مالى لا- ابكى و لا- ادرى الى ما يكون مصيرى و ارى نفسى تخادعنى و ايامى تخاتلنى و قد خفقت عند راسى اجنحه الموت فمالى لا ابكى ابكى لخروج نفسى ابكى لظلمه قبرى ابكى لضيق لحدى ابكى لسؤال منكر و نكير اياى ابكى لخروجى من قبرى عريانا ذليلا حاملا ثقلى على ظهري انظر مره عن يمينى و اخرى عن شمالى اذ الخلائق فى شان غير شانى لكل امرى ء منهم يومئذ شان يغنيه وجوه يومئذ مسفره ضاحكه مستبشره و وجوه يومئذ عليها غبره ترهقها قتره و ذله سيدى عليك معولى و معتمدى و رجائى و توكلى و برحمتك تعلقى تصيب برحمتك من تشاء و تهدي بكرامتك من تحب فلك الحمد على ما نقيت من الشرك قلبى و لك الحمد على بسط لسانى ابلسانى هذا

[صفحه ٣٢٧]

الكال اشكرك ام بغايه جهدى فى عملى ارضيك و ما قدر لسانى يا رب فى جنب شكرك و ما قدر عملى فى جنب نعمك و احسانك الهى ان جودك بسط املى و شكرك قبل عملى سيدى اليك رغبتى و اليك رهبتى و اليك تاميلى و قد ساقنى اللىك املى و عليك يا واحدى عكفت همتى و فيما عندك انبسطت رغبتى و لك خالص رجائى و خوفتى و بك انست محبتى و اليك

القيت بيدى و بحبل طاعتك مددت رهبتى يا مولاي بذكرك عاش قلبى و بمناجاتك بردت الم الخوف عنى فيا مولاي و يا مؤملى و يا منتهى سؤلى فرق بينى و بين ذنبى المانع لى من لزوم طاعتك فانما اسئلك لتقديم الرجاء فيك و عظيم الطمع منك الذى اوجبه على نفسك من الراهه و الرحمه فالأمر لك و حدك لا شريك لك و الخلق كلهم عيالک و فى قبضتك و كل شىء خاضع لك تباركت يا رب العالمين الهى ارحمنى اذا انقطعت حجتي و كل عن جوابك لسانى و طاش عند سؤالك اياى لبي فيا عظيم رجائى لا تخينى اذا اشتدت فاقتى و لا تردنى لجهلى و لا تمنعنى لقله صبرى اعطنى لفقرى و ارحمنى لضعفى سيدى عليك معتمدى و معولى و رجائى و توكلى و برحمتك تعلقى و بفنائك احط رحلى و بجودك اقصد طلبتى و بكرمك اى رب استفتح دعائى و لديك ارجو فاقتى و بغناك اجبر عيلى و تحت ظل عفوك قيامى و الى جودك و كرمك ارفع بصرى و الى معروفك اديم نظرى فلا- تحرقنى بالنار و انت موضع املى و لا- تسكنى الهاويه فانك قره عينى يا سيدى لا تكذب ظنى باحسانك و معروفك فانك ثقى و لا تحرمنى ثوابك فانك العارف

[صفحه ۳۲۸]

بفقرى الهى ان كان قد دنا اجلى و لم يقربنى منك عملى فقد جعلت الاعتراف اليك بذنبى و سائل على الهى ان عفوت فمن اولى منك بالعمو و ان عذبت فمن اعدل منك فى الحكم ارحم فى هذه الدنيا غربتى و عند الموت كربتى و فى القبر وحدتى و فى اللحد وحشتى و اذا نشرت للحساب بين يديك ذل موقفى

و اغفر لى ما خفى على الأدميين من عملى و ادم لى ما به سترتنى و ارحمنى صريعا على الفراش تفلبنى ايدى اجبتى و تفضل على ممدودا على المغتسل يقلبنى صالح جيرتى و تحزن على محمولا- قد تناول الأقباء اطراف جنازتى و جد على منقولا قد نزلت بك و حيدا فى حفرتى و ارحم فى ذلك البيت الجديد غربتى حتى لا استانس بغيرك يا سيدى ان و كلتنى الى نفسى هلكت سيدى فىمن استغيث ان لم تقلنى عشرتى فالى من افزع ان فقدت عنايتك فى ضجعتى و الى من التجى ء ان لم تنفس كربتى سيدى من لى و من يرحمنى ان لم ترحمنى و فضل من أومل ان عدمت فضلك يوم فاقتى و الى من الفرار من الذنوب اذا انقضى اجلى سيدى لا- تعذبنى و انا ارجوك اليه حقق رجائى و امن خوفى فان كثره ذنوبى لا ارجو فيها الا عفوك سيدى انا اسئلك ما لا استحق و انت اهل التقوى و اهل المغفرة فاغفر لى و البسنى من نظرك ثوبا يغطى على التبعات و تغفرها لى و لا اطالب بها انك ذو من قديم و صفح عظيم و تجاوز كريم الهى انت الذى تفيض سيبك على من لا يسئلك و على الجاحدين برؤيتك فكيف سيدى بمن سئلك و ايقن

[صفحه ٣٢٩]

ان الخلق لك و الأمر اليك تباركت و تعاليت يا رب العالمين سيدى عبدك ببابك اقامته الخصاصه بين يديك يقرع باب احسانك بدعائه فلا تعرض بوجهك الكريم عنى و اقبل منى ما اقول فقد دعوت بهذا الدعاء و انا ارجو ان لا تردنى معرفه منى برافتك و رحمتك الهى انت الذى لا يحفيك سائل و لا ينقصك نائل

انت كما تقول و فوق ما نقول اللهم انى اسئلك صبيرا جميلا- و فرجا قريبا و قولاً صادقاً و اجرا عظيماً اسئلك يا رب من الخير كله ما علمت منه و ما لم اعلم اسئلك الله من خير ما سئلك منه عبادك الصالحون يا خير من سئل و اجود من اعطى اعطني سؤلى فى نفسى و اهلى و والدى و ولدى و اهل حرانتى و اخوانى فيك و ارغد عيشى و اظهر مروتى و اصلح جميع احوالى و اجعلنى ممن اطلت عمره و حسنت عمله و اتممت عليه نعمتك و رضيت عنه و احببته حيوه طيبه فى ادوم السرور و اسبغ الكرامه و اتم العيش انك تفعل ما تشاء و لا تفعل ما يشاء غيرك اللهم خصنى منك بخاصه ذكرك و لا تجعل شيئاً مما اتقرب به فى اناء الليل و اطراف النهار رياء و لا سمعه و لا اشرا و لا بطرا و اجعلنى لك من الخاشعين اللهم اعطنى السعه فى الرزق و الأمن فى الوطن و قره العين فى الأهل و المال و الولد و المقام فى نعممك عندى و الصحه فى الجسم و القوه فى البدن و السلامه فى الدين و استعملنى بطاعتك و طاعه رسولك محمد صلى الله عليه و اله ابدى ما استعمرتنى و اجعلنى من اوفر عبادك عندك نصيباً فى كل خير انزلته و تنزله فى شهر رمضان فى ليله القدر و ما انت منزله فى كل سنه من

[صفحه ٣٣٠]

رحمه تنشرها و عافيه تلبسها و بليه تدفعها و حسنات تتقبلها و سيئات تتجاوز عنها و ارزقنى حج بيتك الحرام فى عامنا هذا و فى كل عام و ارزقنى رزقا واسعا من

فضلك الواسع و اصرف عنى يا سيدى الأسوء و اقض عنى الدين و الظلمات حتى لا اتأذى بشىء منه و خذ عنى باسماع و ابصار اعدائى و حسادى و الباغين على و انصرنى عليهم و اقر عينى و فرح قلبى و اجعل لى من همى و كرى فرجا و مخرجا و اجعل من ارادنى بسوء من جميع خلقك تحت قدمى و اكفنى شر الشيطان و شر السلطان و سيئات عملى و طهرنى من الذنوب كلها و اجرنى من النار بعفوك و ادخلنى الجنة برحمتك و زوجنى من الحور العين بفضلك و الحقنى باولياءك الصالحين محمد و اله الأبرار الطيبين الطاهرين الأخيار صلواتك عليهم و على اجسادهم و ارواحهم و رحمه الله و بركاته الهى و سيدى و عزتك و جلالك لئن طالبتنى بذنوبى لأطالبنك بعفوك و لئن طالبتنى طالبتنى بلؤمى لأطلبنك بكرمك و لئن ادخلتنى النار لأخبرن اهل النار بحبى لك الهى و سيدى ان كنت لا تغفر الا لأولياءك و اهل طاعتك فالى من يفرع المذنبون وان كنت لا تكرم الا اهل الوفاء بك فبمن يستغيث المسيئون الهى ان ادخلتنى النار ففى ذلك سرور عدوك و ان ادخلتنى الجنة ففى ذلك سرور نبيك و انا و الله و اعلم ان سرور نبيك احب اليك من سرور عدوك اللهم انى اسئلك ان تملأ قلبى حبا لك و خشيه منك و تصديقا بكتابك و ايمانا بك و فرقا منك و شوقا اليك يا ذا الجلال و الاكرام حبب الى لقائك و احبب لقائى و اجعل لى فى لقائك الراحة و الفرج و الكرامه اللهم الحقنى بصالح من مضى و اجعلنى من

[صفحه ٣٣١]

صالح من بقى و خذ

بى سبيل الصالحين و اعنى على نفسى بما تعين به الصالحين على انفسهم و اختتم عملى باحسنه و اجعل ثوابى منه الجنه
برحمتك و اعنى على صالح ما اعطيتنى و ثبتنى يا رب و لا- تردنى فى سوء استنقذتنى منه يا رب العالمين اللهم انى اسئلك
ايماننا لا- اجل له دون لقاءك احنى ما احييتنى عليه و توفنى اذ توفيتنى عليه و ابعثنى اذا بعثتنى عليه و ابرء قلبى من الرياء و
الشك و السمعه فى دينك حتى تكون عملى خالصا لك الله اعطنى بصيره فى دينك و فهما فى حكمك و فقها فى علمك و
كفلين من رحمتك و ورعا يحجزنى عن معاصيك و بيض وجهى بنورك و اجعل رغبتى فيما عندك و توفنى فى سبيلك و
على مله رسولك صلى الله عليه و اله اللهم انى اعوذبك من الكسل و الفشل و الهم و الجبن و البخل و الغفله و القسوه و
المسكنه و الفقر و الفاقه و كل بليه و الفواحش ما ظهر منها و ما بطن و اعوذبك من نفس لا تقنع و بطن لا يشبع و قلب لا يخشع
و دعاء لا- يسمع و عمل لا ينفع و اعوذبك يا رب على نفسى و دينى و مالى و على جميع ما رزقتنى من الشيطان الرجيم انك
انت السميع العليم اللهم انه لا يجيرنى منك احد و لا اجد من دونك ملتحدا فلا تجعل نفسى فى شىء من عذابك و لا تردنى
بعذاب اليم اللهم تقبل منى و اعل ذكرى و ارفع درجتى و حط ورزى و لا- تذكرنى بخطيئتى و اجعل ثواب مجلسى و ثواب
منطقى و ثواب دعائى رضاك

و الجنه و اعطني يا رب جميع ما سالتك و زدني من فضلك اني اليك راغب يا رب العالمين الله انك انزلت في كتابك ان
نعفو عن ظلمنا

[صفحة ٣٣٢]

و قد ظلمنا نفسنا فاعف عنا فانك اولى بذلك منا و امرتنا ان لا نرد سائلا عن ابواننا و قد جئتك سائلا فلا تردني الا بقضاء
حاجتي و امرتنا بالاحسان الي ما ملكت ايماننا و نحن ارقاءك فاعتق رقابنا من النار يا مفرعي عند كربتي و يا غوثي عند شدتي
اليك فرعت و بك استغثت و لذت لا الوذ بسواك و لا اطلب الفرج الا منك فاغثنى و فرج عنى يا من يفك الأسير و يعفو عن
الكثير اقبل منى اليسير و اعف عنى الكثير انك انت الرحيم الغفور اللهم انى اسئلك ايمانا تباشر به قلبى و يقينا حتى اعلم انه لن
يصيبنى الا ما كتبت لى و رضنى من العيش بما قمست لى يا ارحم الراحمين.

بنجم: و نیز شیخ فرموده: که در سحر این دعا را می خوانی: یا عدتی فی کربتی و یا صاحبی فی شدتی و یا ولیی فی نعمتی و یا
غایتی فی رغبتی انت الساتر عورتی و المؤمن روعتی و المقیل عثرتی فاغفر لی خطیئتی اللهم انى اسئلك خشوع الايمان قبل
خشوع الذل فی النار یا واحد یا احد یا صمد یا من لم یلد و لم یولد و لم یکن له کفوا احد یا من یعطى من سئله تحننا منه و
رحمه و یتدیء بالخیر من لم یسئله تفضلا منه و کرما بکرمک الدائم صل علی محمد و ال محمد و هب لى رحمه واسعه
جامعه ابلغ بها خیر الدنيا و الآخره اللهم انى

استغفرک لما تبت الیک منه ثم عدت فیہ و استغفرک لكل خیر اردت به وجهک فخالطنی فیہ ما لیس لک اللهم صل علی محمد و ال محمد و اعف عن ظلمی و جرمی بحلمک و جودک یا کریم یا من لا یخیب سائله و لا ینفد نائله یا من علا فلا شیء فوقه و دنی فلا شیء دونه صل علی

[صفحه ۳۳۳]

محمد و ال محمد و ارحمنی یا فالق البحر لموسی اللیلہ اللیلہ اللیلہ الساعه الساعه الساعه اللهم طهر قلبی من النفاق و عملی من الریاء و لسانی من الکذب و عینی من الخیانه فانک تعلم خائنه الأعین و ما تخفی الصدور یا رب هذا مقام العائذ بک من النار هذا مقام المستجیر بک من النار هذا مقام الهارب الیک من النار هذا مقام من یبوء لک بخطیئته و یعترف بذنبه و یتوب الی ربه هذا مقام البائس الفقیر هذا مقام الخائف المستجیر هذا مقام المحزون المکروب هذا مقام المغموم المهموم هذا مقام الغریب الغریق هذا مقام المستوحش الفرق هذا مقام من لا یجد لذنبه غافرا غیرک و لا لضعفه مقویا الا انت و لا لهمه مفرجا سواک یا الله یا کریم لا تحرق وجهی بالنار بعد سجودی لک و تعفیری بغير من منی علیک بل لک الحمد و المن و التفضل علی ارحم ای رب ای رب ای رب (بگوید تا آن که نفس قطع شود) ضعفی و قلہ حیلتی ورقہ جلدی و تبدد اوصالی و تناثر لحمی و جسمی و جسدی و وحدتی و وحشتی فی قبری و جزعی من صغیر البلاء اسئلک یا رب قره العین و الاغتباط

يوم الحسره و الندامه بيض وجهى يا رب يوم تسود الوجوه امنى من الفزع الأكبر اسئلك البشرى يوم تقلب القلوب و الأبصار و البشرى عند فراق الدنيا الحمد لله الذى ارجوه عوناً فى حياتى و اعدده ذخراً ليوم فاقتى الحمد لله الذى ادعوه و لا ادعو غيره و لو دعوت غيره لخيب دعائى الحمد لله الذى ارجوه غيره و لو رجوت غيره لأخلف رجائى الحمد لله المنعم المحسن المجمل المفضل ذى الجلال و الاكرام ولى كل نعمه

[صفحه ٣٣٤]

و صاحب كل حسنه و منتهى كل رغبه و قاضى كل حاجه اللهم صل على محمد و ال محمد و ارزقنى اليقين و حسن الظن بك و اثبت رجائك فى قلبى و اقطع رجائى عمن سواك حتى لا ارجو غيرك و لا اثق الا بك يا لطيفاً لما تشاء الطيف لى جميع احوالى بما تحب و ترضى يا رب انى ضعيف على النار فلا تعذبنى بالنار يا رب ارحم دعائى و تضرعى و خوفى و ذلى و مسكنى و تعويدى و تلويدى يا رب انى ضعيف عن طلب الدنيا و انت واسع كريم اسئلك يا رب بقوتك على ذلك و قدرتك عليه و غناك عنه و حاجتى اليه ان ترزقنى فى عامى هذا شهرى هذا و يومى هذا و ساعتى هذه رزقا تغنينى به عن تكلف ما فى ايدى الناس من رزقك الحلال الطيب اى رب منك اطلب و اليك ارجب و اياك ارجو و انت اهل ذلك لا ارجو غيرك و لا اثق الا بك يا ارحم الراحمين اى رب ظلمت نفسى فاغفر لى و ارحمنى و عافنى يا سامع كل صوت و يا جامع كل فوت

و يا بارى ء النفوس بعد الموت يا من لا تغشاه الظلمات و لا تشتبه عليه الأصوات و لا يشغله شى ء عن شى ء اعط محمدًا صلى الله عليه و اله افضل ما سئلك وافضل ما سئلت له و افضل ما انت مسؤل له الى يوم القيمة وهب لى العافيه حتى تهنتى المعيشه و اختم لى بخير حتى لا تضرنى الذنوب اللهم رضنى بما قسمت لى حتى لا اسئل احدا شيئًا اللهم صل على محمد و ال محمد و افتح لى خزائن رحمتك و ارحمنى رحمه لا تعذبنى بعدها ابدا فى الدنيا و الآخره و ارزقنى من فضلك الواسع رزقا حلالا طيبا لا تفقرنى الى احد بعده سواك تزيدنى بذلك شكرا و الكى فاقه و فقرا و بك عمّن سواك

[صفحه ۳۳۵]

غنا و تعففا يا محسن يا مجمل يا منعم يا مفضل يا مليك يا مقتدر صل على محمد و ال محمد و اكفى المهم كله و اقض لى بالحسنى و بارك لى فى جميع امورى و اقض لى جميع حوائجى اللهم يسر لى ما اخاف تعسيره فان تيسير ما اخاف تعسيره عليك سهل يسير و سهل لى ما اخاف حزنوته و نفس عنى ما اخاف ضيقه و كف عنى ما اخاف همه و اصرف عنى ما اخاف بليتته يا ارحم الراحمين اللهم املاً قلبى حبا لك و خشيه منك و تصديقا لك و ايمانا بك و فرقا منك و شوقا اليك يا ذا الجلال و الاكرام اللهم ان لك حقوقا فتصدق بها على و للناس قبلى تبعات فتحملها عنى و قد اوجبت لكل ضيف قرى و انا ضيفك فاجعل قرأى الليله الجنه يا وهاب الجنه يا وهاب

المغفره و لا حول و لا قوه الا بك.

ششم: می خوانی دعای ادريس را که شيخ و سيد روايت کرده اند، طالب آن رجوع به مصباح يا اقبال نمايد.

هفتم: می خوانی اين دعا را که مختصرترين دعاهاى سحر است و در اقبال است: يا مفرعى عند كربتى و يا غوثى عند شدتى اليك فرعت و بك استغثت و بك لذت لا الود بسواك و لا اطلب الفرج الا منك فاغثنى و فرج عنى يا من يقبل اليسير و يعفو عن الكثير اقبل منى اليسير و اعف عنى الكثير انك انت الغفور الرحيم اللهم انى اسئلك ايماننا تباشر به قلبى و يقينا حتى اعلم انه لن يصيبنى الا ما كتبت لى و رضنى من العيش بما قسمت لى يا ارحم الراحمين يا عدتى فى كربتى و يا صاحبى فى شدتى و يا ولى فى نعمتى و يا غايتى فى

[صفحه ۳۳۶]

رغبتي انت الساتر عورتى و الأمن روعتى و المقييل عثرتى فاغفر لى خطيئتى يا ارحم الراحمين.

هشتم: می خوانی اين تسيحات را که در اقبال است نیز: سبحان من يعلم جوارح القلوب سبحان من يحصى عدد الذنوب سبحان من لا يخفى عليه خافيه فى السموات و الأرضين سبحان الرب الودود سبحان الفرد الوتر سبحان العظيم الأعظم سبحان من لا يعتدى على اهل مملكته سبحان من لا يؤاخذ اهل الأرض بالوان العذاب سبحان الحنان المنان سبحان الرؤف الرحيم سبحان الجبار الجواد سبحان الكريم الحليم سبحان البصير العليم سبحان البصير الواسع سبحان الله على اقبال النهار سبحان الله على ادبار النهار سبحان الله على ادبار الليل و اقبال النهار و له الحمد و المجد و العظمة و الكبرياء مع كل نفس و كل طرفه

عین و کل لمحہ سبق فی علمہ سبحانک ملأ ما احصى کتابک سبحانک رنه عرشک سبحانک سبحانک سبحانک.

و بدان که علماء فرموده اند: که اگر نیت روزه را بعد از سحور بکنند بهتر است و از اول شب تا به آخر شب نیت می توان کرد، و همین که می داند و قصد دارد که فردا از برای خدا روزه می گیرد و امساک از مفطرات می کند بس است، و شایسته است که در سحرها نماز شب را ترک نکند و تهجد به عمل آورد.

اعمال روزهای ماه رمضان

قسم چهارم

در اعمال روزهای ماه رمضان است، و آن چند چیز است:

اول: بخواند هر روز این دعا را که شیخ و سید نقل کرده اند:

[صفحه ۳۳۷]

اللهم هذا شهر رمضان الذى انزلت فيه القرآن هدى للناس و بينات من الهدى و الفرقان و هذا شهر الصيام و هذا شهر القيام و هذا شهر الانابه و هذا شهر التوبه و هذا شهر المغفره و الرحمه و هذا شهر العتق من النار و الفوز بالجنه و هذا شهر فيه ليله القدر التى هى خير من الف شهر اللهم فصل على محمد و ال محمد و اعنى على صيامه و قيامه و سلمه لى و سلمنى فيه و اعنى عليه بالفضل عونك و وفقنى فيه لطاعتك و طاعه رسولك و اوليائك صلى الله عليهم و فرغنى فيه لعبادتك و دعائك و تلاوه كتابك و اعظم لى فيه البركه و احسن لى فيه العافيه و اصح فيه بدنى و اوسع فيه بدنى و اوسع فيه رزقى و اكفنى فيه ما اهمنى و استجب فيه دعائى و بلغنى فيه رجائى اللهم صل على محمد و ال محمد و اذهب عنى فيه النعاس و

الكسل و السامه و الفتره و القسوه و الغفله و الغره و جنبني فيه العلل و الأسقام و الهموم و الأـحزان و الأـعراض و الأـمراض و الخطايا و الذنوب و اصرف عنى فيه السوء و الفحشاء و الجهد و البلاء و التعب و العناء انك سميع الدعاء اللهم صل على محمد و ال محمد و اعذنى فيه من الشيطان الرجيم و همزه و لمزه و نفثه و نفخه و وسوسته و تثيطه و كيده و مكره و حبائله و خدعه و امانيه و غروره و فتنته و شركه و احزابه و اتباعه و اشياعه و اوليائه و شركائه و جميع مكائده اللهم صل على محمد و ال محمد و ارزقنا قيامه و صيامه و بلوغ الأمل فيه و فى قيامه و استكمال ما يرضيك عنى صبرا و احتسابا و ايمانا و يقينا ثم تقبل ذلك منى بالأضعاف الكثيره و الأجر العظيم يا رب العالمين اللهم صل على محمد و ال محمد و ارزقنى الحج و العمره و الاجتهاد و القوه

[صفحه ٣٣٨]

و النشاط و الانابه و التوبه و القربه و الخير المقبول و الرغبه و الرهبه و التضرع و الخشوع و الرقه و النيه الصادقه و صدق اللسان و الوجل منك و الرجاء لك و التوكل عليك و الثقه بك و الورع عن محارمك مع صالح القول و مقبول السعى و مرفوع العمل و مستجاب الدعوه و لا- تحل بينى و بين شىء من ذلك بعرض و لا مرض و لا هم و لا غم و لا سقم و لا غفله و لا نسيان بل بالتعاهد و التحفظ لك و فيك و الرعايه لحقك و الوفاء بعهدك

و وعدك برحمتك يا ارحم الراحمين اللهم صل على محمد و ال محمد و اقم لي فيه افضل ما تقسمه لعبادك الصالحين و اعطني فيه افضل ما تعطى اوليائك المقربين من الرحمه و المغفره و التحنن و الاجابه و العفو و المغفره الدائمه و العافيه و المعافاه و العتق من النار و الفوز بالجنه و خير الدنيا و الآخره اللهم صل على محمد و ال محمد و اجعل دعائي فيه اليك و اصلا و رحمتك و خيرك الي فيه نازلا و عملي فيه مقبولا و سعيي فيه مشكورا و ذنبي فيه مغفورا حتى يكون نصيبي فيه الأكثر و حظي فيه الأوفر اللهم صل على محمد و ال محمد و وفقني فيه ليله القدر على افضل حال تحب ان يكون عليها احد من اوليائك و ارضاها لك ثم اجعلها لي خيرا من الف شهر و ارزقني فيها افضل ما رزقت احدا ممن بلغته اياها و اكرمه بها و اجعلني فيها من عتقائك من جهنم و طلقائك من النار و سعاء خلقك بمغفرتك و رضوانك يا ارحم الراحمين اللهم صل على محمد و ال محمد و ارزقنا في شهرنا هذا الجد و الاجتهاد و القوه و النشاط و ما تحب و ترضى اللهم رب الفجر و ليال عشر و الشفع و الوتر و رب شهر رمضان و ما انزلت فيه

[صفحه ٣٣٩]

من القرآن و رب جبرئيل و ميكائيل و اسرافيل و عزرائيل و جميع الملائكه المقربين و رب ابراهيم و اسماعيل و اسحق و يعقوب و رب موسى و عيسى و جميع النبيين و المرسلين و رب محمد خاتم النبيين صلواتك عليه و عليهم اجمعين و اسئلك بحقك

عليهم و بحقهم عليك و بحقك العظيم لما صليت عليه و اله و عليهم اجمعين و نظرت الى نظره رحيمه ترضى بها عنى رضى لا
سخط على بعده ابدًا و اعطيتنى جميع سؤلى و رغبتى و امنيتى و ارادتى و صرفت عنى ما اكره و احذر و اخاف على نفسى و ما
لا اخاف و عن اهلى و مالى و اخوانى و ذريتى اللهم اليك فرنا من ذنوبنا فاونا تائبين و تب علينا مستغفرين و اغفر لنا متعوذين
و اعذنا مستجيرين و اجرنا مستسلمين و لا تخذلنا راهبين و امنا راغبين و شفعا سائلين و اعطنا انك سميع الدعاء قريب مجيب
اللهم انت ربى و انا عبدك و احق من سئل العبد ربه و لم يسئل العباد مثلك كرما و جودا يا موضع شكوى السائلين و يا منتهى
حاجه الراغبين و يا غياث المستغيثين و يا مجيب دعوه المضطرين و يا ملجأ الهاربين و يا صريخ المستصرخين و يا رب
المستضعفين و يا كاشف كرب المكروبين و يا فارح هم المهمومين و يا كاشف الكرب العظيم يا الله يا رحمن يا رحيم يا ارحم
الراحمين صل على محمد و ال محمد و اغفرلى ذنوبى و عيوبى و اسائتى و ظلمى و جرمى و اسرافى على نفسى و ارزقنى من
فضلك و رحمتك فانه لا يملكها غيرك و اعف عنى و اغفرلى كل ما سلف من ذنوبى و اعصمنى فيما بقى من عمري و استر
على و على والدى و ولدى و قرابتى و اهل حزانتى و من كان منى بسبيل

[صفحه ٣٤٠]

من المؤمنين و المؤمنات فى الدنيا و الآخره فان ذلك كله بيدك و انت واسع

المغفره فلا تخينى يا سيدى و لا ترد دعائى و لا يدى الى نحرى حتى تفعل ذلك بى و تستجيب لى جميع ما سئلتك و تزيدنى من فضلک فانک على كل شىء قدير و نحن اليك راغبون اللهم لك الأسماء الحسنى و الأمثال العليا و الكبرياء و الألاء اسئلك باسمك بسم الله الرحمن الرحيم ان كنت قضيت فى هذه الليله تنزل الملائكه و الروح فيها ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تجعل اسمى فى السعداء و روحى مع الشهداء و احسانى فى عليين و اسائتى مغفوره و ان تهب لى يقينا تباشر به قلبى و ايماننا لا يشوبه شك و رضى بما قسمت لى و اتنى فى الدنيا حسنه و فى الآخره حسنه و قنى عذاب النار و ان لم تكن قضيت فى هذه الليله تنزل الملائكه و الروح فيها فاخرنى الى ذلك و ارزقنى فيها ذكرك و شكرك و طاعتك و حسن عبادتك و صل على محمد و ال محمد بافضل صلواتك يا ارحم الراحمين يا احد يا صمد يا رب محمد اغضب اليوم لمحمد و لأبرار عترته و اقتل اعدائهم بددا و احصهم عددا و لا تدع على ظهر الأرض منهم احدا و لا تغفر لهم ابدا يا حسن الصحبه يا خليفه محمد النبیین انت ارحم الراحمين البدىء البديع الذى ليس كمثلک شىء و الدائم غير الغافل و الحى الذى لا يموت انت كل يوم فى شأن انت خليفه محمد و ناصر محمد و مفضل محمد اسئلك ان تنصر وصى محمد و خليفه محمد و القائم بالقسط من اوصياء محمد صلواتك عليه و عليهم اعطف عليهم نصرک يا لا اله

الا انت بحق لا اله الا انت صل على محمد و ال محمد و اجعلنى معهم فى الدنيا و الآخره و اجعل

[صفحه ٣٤١]

عاقبه امرى الى غفرانك و رحمتك يا ارحم الراحمين و كذلك نسبت نفسك يا سيدى باللطيف بلى انك لطيف فصل على محمد و ال محمد و الطف لما تشاء اللهم صل على محمد و ال محمد و ارزقنى الحج و العمره فى عامنا هذا و تطول على بجميع حوائجى للأخره و الدنيا.

پس سه مرتبه بگويد: استغفر الله و اتوب اليه ان ربي قريب مجيب استغفر الله ربي و اتوب اليه ان ربي رحيم و دود استغفر الله ربي و اتوب اليه انه كان غفارا اللهم اغفر لى انك ارحم الراحمين رب انى عملت سوء و ظلمت نفسى فاغفر لى انه لا- يغفر الذنوب الا انت استغفر الله الذى لا اله الا هو الحى القيوم الحليم العظيم الكريم الغفار للذنوب العظيم و اتوب اليه استغفر الله ان الله كان غفورا رحيمًا.

پس اين دعا را بخوانيد: اللهم انى استلک ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تجعل فيما تقضى و تقدر من الأمر العظيم المحتوم فى ليله القدر من القضاء الذى لا یرد و لا یبدل ان تکتبنى من حجاج بیتک الحرام المبرور حجهم المشکور سعيهم المغفور ذنوبهم المكفر عنهم سيئاتهم و ان تجعل فيما تقضى و تقدر ان تطيل عمرى و توسع رزقى و تؤدى عنى امانتى و دينى امين رب العالمين اللهم اجعل لى من امرى فرجا و مخرجا و ارزقنى من حيث احتسب و من حيث لا- احتسب و احرسنى من حيث احترس و من حيث لا احترس و صل على محمد و

ال محمد و سلم كثيرا.

دوم: و فرموده اند: می خوانی این تسیحات را در هر روز ماه رمضان از اول تا به آخر، و آن ده جزء است هر جزء است هر جزء آن مشتمل بر ده

[صفحه ۳۴۲]

سبحان الله:

۱ - سبحان الله باری ء النسم سبحان الله المصور سبحان الله خالق الأزواج كلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالق الحب و النوى سبحان الله خالق كل شى ء سبحان الله خالق ما يرى و ما لا يرى سبحان الله مداد كلماته سبحان الله رب العالمين سبحان الله السميع الذى ليس شى ء اسمع منه يسمع من فوق عرشه ما تحت سبع ارضين و يسمع ما فى ظلمات البر و البحر و يسمع الأنين و الشكوى و يسمع السر و اخفى و يسمع و ساوس الصدور و لا يصم سمعه صوت.

۲ - سبحان الله باری ء النسم سبحان الله المصور سبحان الله خالق الأزواج كلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالق الحب و النوى سبحان الله خالق كل شى ء سبحان الله خالق ما يرى و ما لا يرى سبحان الله مداد كلماته سبحان الله رب العالمين سبحان الله البصير الذى ليس شى ء ابصر منه يبصر من فوق عرشه ما تحت سبع ارضين و يبصر ما فى ظلمات البر و البحر لا تدركه الأبصار و هو يدرك الأبصار و هو اللطيف الخبير لا تغشى بصره الظلمه و لا يستتر منه بستر و لا يوارى منه جدار و لا يغيب عنه بر و لا بحر و لا يكن منه جبل ما فى اصله و لا قلب ما فيه و لا جنب ما فى قلبه و لا يستتر منه

صغير و لا كبير و لا يستخفى منه صغير لصغره و لا يخفى عليه شىء فى الأرض و لا فى السماء هو الذى يصوركم فى الأرحام كيف يشاء لا اله الا هو العزيز الحكيم.

[صفحه ٣٤٣]

٣ - سبحان الله بارىء النسم سبحان الله المصور سبحان الله خالق الأزواج كلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالق الحب و النوى سبحان الله خالق كل شىء سبحان الله خالق ما يرى و ما لا يرى سبحان الله مداد كلماته سبحان الله رب العالمين سبحان الله الذى ينشىء السحاب الثقاب و يسبح الرعد حمده و الملائكه من خيفته و يرسل الصواعق فيصيب بها من يشاء و يرسل الرياح بشرا بين يدي رحمته و ينزل الماء من السماء بكلمته و ينبت و النبات بقدرته و يسقط الورق بعلمه سبحان الله الذى لا يعزب عنه مثقال ذره فى الأرض و لا فى السماء و لا اصغر من ذلك و لا اكبر الا فى كتاب مبين.

٤ - سبحان الله بارىء النسم سبحان الله المصور سبحان الله خالق الأزواج كلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالق الحب و النوى سبحان الله خالق كل شىء سبحان الله خالق ما يرى و ما لا يرى سبحان الله مداد كلماته سبحان الله رب العالمين سبحان الله الذى يعلم ما تحمل كل انثى و ما تغيض الأرحام و ما تزداد و كل شىء عنده بمقدار عالم الغيب و الشهاده الكبير المتعال سواء منكم من اسر القول و من جهر به و من هو مستخف بالليل و سارب بالنهار له معقبات من بين يديه و من خلفه يحفظونه من امر الله سبحان الله

الذى يميت الاحياء و يحيى الموتى و يعلم ما تنقص الأرض منهم و يقر فى الأرحام ما يشاء الى اجل مسمى.

٥ - سبحان الله بارى ء النسّم سبحان الله المصور سبحان الله

[صفحه ٣٤٤]

خالق الأزواج كلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالحب و النوى سبحان الله خالق كل شى ء سبحان الله خالق ما يرى و ما لا يرى سبحان الله مداد كلماته سبحان الله رب العالمين سبحان الله مالك الملك تؤتى الملك من تشاء و تنزع الملك ممن تشاء و تعز من تشاء و تذلل من تشاء بيدك الخير انك على كل شى ء قدير تولج الليل فى النهار و تولج النهار فى الليل تخرج الحى من الميت و تخرج الميت من الحى و ترزق من تشاء بغير حساب.

٦ - سبحان الله بارى ء النسّم سبحان الله المصور سبحان الله خالق الأزواج كلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالحب و النوى سبحان الله خالق كل شى ء سبحان الله خالق ما يرى و ما لا يرى سبحان الله مداد كلماته سبحان الله رب العالمين سبحان الله الذى عنده مفاتيح الغيب لا يعلمها الا هو و يعلم ما فى البر و البحر و ما تسقط من ورقه الا يعلمها و لا حبه فى ظلمات الأرض و لا رطب و لا يابس الا فى كتاب مبين.

٧ - سبحان الله بارى ء النسّم سبحان الله المصور سبحان الله خالق الأزواج كلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالحب و النوى سبحان الله خالق كل شى ء سبحان الله خالق ما يرى و ما لا يرى سبحان الله مداد كلماته سبحان الله رب العالمين سبحان

الله الذى لا- يحصى مدحته القائلون و لا يعجزى بالائه الشاكرون العابدون و هو كما قال و فوق ما نقول و الله سبحانه كما اثنى على نفسه و لا يحيطون بشىء من علمه الا بما شاء و سع كرسية السموات

[صفحة ٣٤٥]

و الأرض و لا يؤده حفظهما و هو العلى العظيم.

٨ - سبحانه الله بارىء النسم سبحانه الله المصور سبحانه الله خالق الأزواج كلها سبحانه الله جاعل الظلمات و النور سبحانه الله فالق الحب و النوى سبحانه الله خالق كل شىء سبحانه الله خالق ما يرى و ما لا يرى سبحانه الله مداد كلماته سبحانه الله رب العالمين سبحانه الله الذى يعلم ما يلج فى الأرض و ما يخرج منها و ما ينزل من السماء و ما يعرج فيها و لا يشغله ما يلج فى الأرض و ما يخرج منها عما ينزل من السماء و ما يعرج فيها و لا يشغله ما ينزل من السماء و ما يعرج فيها عما يلج فى الأرض و ما يخرج منها و لا يشغله علم شىء عن علم شىء و لا يشغله خلق شىء عن خلق شىء و لا حفظ شىء عن حفظ شىء و لا يساويه شىء و لا يعدله شىء ليس كمثله شىء و هو السميع البصير.

٩ - سبحانه الله بارىء النسم سبحانه الله المصور سبحانه الله خالق الأزواج كلها سبحانه الله جاعل الظلمات و النور سبحانه الله فالق الحب و النوى سبحانه الله خالق كل شىء سبحانه الله خالق ما يرى و ما لا يرى سبحانه الله مداد كلماته سبحانه الله رب العالمين سبحانه الله فاطر السموات و الأرض جاعل الملائكة رسلا اولى اجنحه مثنى و ثلاث و

رباع يزيد في الخلق ما يشاء ان الله على كل شىء قدير ما يفتح الله للناس من رحمه فلا ممسك لها و ما يمسك فلا مرسل له من بعده و هو العزيز الحكيم.

١٠ - سبحان الله بارىء النسم سبحان الله المصور سبحان الله

[صفحه ٣٤٦]

خالق الأزواج كلها سبحان الله جاعل الظلمات و النور سبحان الله فالق الحب و النوى سبحان الله خالق كل شىء سبحان الله خالق ما يرى و ما لا يرى سبحان الله مداد كلماته سبحان الله رب العالمين سبحان الله الذى يعلم ما فى السموات و ما فى الأرض ما يكون من نجوى ثلاثه الا هو رابعهم و لا خمسه الا هو سادسهم و لا ادنى من ذلك و لا اكثر الا هو معهم اينما كانوا ثم ينبئهم بما عملوا يوم القيمة ان الله بكل شىء عليم.

سوم: و نیز فرموده اند: مى خوانى اين صلوات را در هر روز ماه رمضان: ان الله و ملائكته يصلون على النبى يا ايها الذين امنوا صلوا عليه و سلموا تسليما لبيك يا رب و سعديك و سبحانك اللهم صل على محمد و ال محمد و بارك على محمد و ال محمد كما صليت و باركت على ابراهيم و ال ابراهيم انك حميد مجيد اللهم ارحم محمدا و ال محمد كما رحمت ابراهيم و ال ابراهيم انك حميد مجيد اللهم سلم على محمد و ال محمد كما سلمت على نوح فى العالمين اللهم امنن على محمد و ال محمد كما مننت على موسى و هرون اللهم صل على محمد و ال محمد كما شرفتنا به اللهم صل على محمد و ال محمد كما هديتنا به اللهم صل على محمد

و ال محمد و ابعثه مقاما محمودا يغبطه بع الأولون و الآخرون على محمد و اله السلام كلما طلعت شمس او غربت على محمد و اله السلام كلما طرفت عين او برقت على محمد و اله السلام كلما ذكر السلام على محمد و اله السلم كلما سبح الله ملك او قدسه السلام على محمد و اله فى الأولين و السلام على

[صفحه ٣٤٧]

محمد و اله فى الآخرین و السلام على محمد و اله فى الدنيا و الآخره اللهم رب البلد الحرام و رب الركن و المقام و رب الحل و الحرام ابلغ محمدا نبيك عنا السلام اللهم اعط محمدا من البهاء و النضره و السرور و الكرامه و الغبطه و الوسيه و المنزله و المقام و الشرف و الرفعه و الشفاعة عندك يوم القيمه افضل ما تعطى احدا من خلقك و اعط محمدا فوق ما تعطى الخلائق من الخير اضعافا كثيره لا يحصيها غيرك اللهم صل على محمد و ال محمد اطيب و اطهر و ازكى و انمى و افضل ما صليت على احد من الأولين و الآخرین و على احد من خلقك يا ارحم الراحمين اللهم صل على على اميرالمؤمنين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العذاب على من شرك فى دمہ اللهم صل على فاطمه بنت نبيك محمد عليه و اله السلام و العن من اذى نبيك فيهما اللهم صل على الحسن و الحسين امامى المسلمين و وال من والاهما و عاد من عاداهما و ضاعف العذاب على من شرك دمائهما اللهم صل على على بن الحسين امام المسلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العذاب

علي من ظلمه اللهم صل على محمد بن علي امام المسلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العذاب على من ظلمه
اللهم صل على جعفر بن محمد امام المسلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العذاب على من ظلمه اللهم صل على
موسى بن جعفر امام المسلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العذاب على من شرك في دمه اللهم صل على بن
موسى امام المسلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العذاب

[صفحه ٣٤٨]

علي من شرك في دمه اللهم صل على محمد بن علي امام المسلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العذاب على من
ظلمه اللهم صل على بن محمد امام المسلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العذاب على من ظلمه اللهم صل
على الحسن بن علي امام المسلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و ضاعف العذاب على من ظلمه اللهم صل على الخلف من
بعده امام المسلمين و وال من والاه و عاد من عاداه و عجل فرجه اللهم صل على القاسم و الطاهر ابني نبيك اللهم صل على رقيه
بنت نبيك و العن من اذى نبيك فيها اللهم صل على ام كلثوم بنت نبيك و العن من اذى نبيك فيها اللهم صل على ذريه نبيك
اللهم اخلف نبيك في اهل بيته اللهم مكن لهم في الأرض اللهم اجعلنا من عدددهم و مددهم و انصارهم على الحق في السر و
العلانيه اللهم اطلب بذحلهم و وترهم و دمائهم و كف عنا و عنهم

و عن كل مؤمن و مؤمنه باس كل باغ و طاغ و كل دابه انت اخذ بناصيتها انك اشد باسا و اشد تنكيلا. سيد بن طاووس فرموده:
و مى گوئى: يا عدتى فى كرتى و يا صاحبى فى شدتى و يا ولىى فى نعمتى و يا غايتى فى رغبتى انت الساتر عورتى و المؤمن
روعتى و المقيل عثرتى فاغفرلى خطيئتى يا ارحم الراحمين. و مى گوئى: اللهم انى ادعوك لهم لا- يفرجه غيرك و لرحمه لا
تنال الا بك و لكرب لا يكشفه الا انت و لرغبه لا تبلغ الا بك و لحاجه لا يقضيها الا انت اللهم فكما كان من شانك ما اذنت
لى به من مسئلتك و رحمتى به من ذكرك فليكن من شانك سيدى الاجابه لى فيما دعوتك و عوائد

[صفحه ۳۴۹]

الافضال فيما رجوتك و النجاه مما فرغت اليك فيه فان لم اكن اهلا ان ابليج رحمتك فان رحمتك اهل ان تبليغنى و تسعنى و ان
لم اكن للاجابه اهلا فانت اهل الفضل و رحمتك و سعت كل شىء فلتسعنى رحمتك يا الهى يا كريم اسئلك بوجهك الكريم
ان تصلى على محمد و اهل بيته و ان تفرج همى و تكشف كبرى و غمى و ترحمنى برحمتك و ترزقنى من فضلك انك سميع
الدعاء قريب مجيب.

چهارم: و نیز شیخ و سید فرموده اند: در هر روز بخوان: اللهم انى اسالك من فضلك بافضله و كل فضلك فاضل اللهم انى
اسئلك بفضلك كله اللهم انى اسئلك من رزقك باعمه و كل رزقك عام اللهم انى اسئلك برزقك كله اللهم انى اسئلك من
عطائك باهناه و كل عطائك هنيىء اللهم انى اسئلك بعطائك كله اللهم انى اسئلك من

خيرك باعجله و كل خيرك عاجل اللهم انى اسئلك بخيرك كله اللهم انى اسئلك من احسانك باحسنه و كل احسانك حسن
اللهم انى اسئلك باحسانك كله اللهم انى اسئلك بما تجيبنى به حين اسئلك فاجبنى يا الله و صل على محمد عبدك المرتضى
و رسولك المصطفى و امينك و نجيبك دون خلقك و نجيبك من عبادك و نبيك بالصدق و حبيبك و صل على رسولك و
خيرتك من العالمين البشير النذير السراج المنير و على اهل بيته الأبرار الطاهرين و على ملائكتك الذين استخلصتهم لنفسك و
حجبتهم عن خلقك و على انبيائك الذين ينبؤن عنك بالصدق و على رسلك الذين خصصتهم بوحيك و فضلهم على
العالمين برسالاتك و على عبادك الصالحين الذين ادخلتهم فى رحمتك الأئمة المهتدين

[صفحه ٣٥٠]

الراشدين و اوليائك المطهرين و على جبرئيل و ميكائيل و اسرافيل و ملك الموت و على رضوان خازن الجنان و على مالك
خازن النار و روح القدس و الروح الأمين و حملة عرشك المقربين و على الملكين الحافظين على بالصلوه التى تحب ان يصلى
بها عليهم اهل السموات و اهل الأرضين صلوه طيبه كثيره مباركه زاكيه ناميه ظاهره باطنه شريفه فاضله تبين بها فضلهم على
الأولين و الآخرين اللهم اعط محمدا الوسيله و الشرف و الفضيله و اجزه خير ما جزيت نبيا عن امته اللهم و اعط محمدا صلى الله
عليه و اله مع كل زلفه زلفه و مع كل وسيله وسيله و مع كل فضيله و مع كل شرف شرفا تعطى محمدا و اله يوم القيامة افضل ما
اعطيت احدا من الأولين و الآخرين اللهم و اجعل محمدا صلى الله عليه و اله ادنى المرسلين منك مجلسا

و افسحهم فى الجنة عندك منزلا و اقربهم اليك وسيله و اجعله اول شافع و اول مشفع و اول قائل و انجح سائل و ابعثه المقام المحمود الذى يغبطه به الأولون و الآخرون يا ارحم الراحمين و اسئلك ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تسمع صوتى و تجيب دعوتى و تجاوز عن خطيئتى و تصفح عن ظلمى و تنجح طلبتى و تقضى حاجتى و تنجزلى ما وعدتنى و تقيل عثرتى و تغفر ذنوبى و تعفو عن جرمى و تقبل على و لا- تعرض عنى و ترحمنى و لا- تعذبنى و تعافينى و لا تبتلينى و ترزقنى من الرزق الطيبه و اوسعها و لا- تحرمنى يا رب و اقض عنى دينى و ضع عنى وزرى و لا تحملنى ما لا طاقه لى به يا مولاي و ادخلنى فى كل خير ادخلت فيه محمدا و ال محمد و اخرجنى من كل سوء اخرجت منه

[صفحه ۳۵۱]

محمدا و ال محمد صلواتك عليه و عليهم و السلام عليه و رحمه الله و بركاته.

پس سه مرتبه بگو: اللهم انى ادعوك كما امرتنى فاستجب لى كما وعدتنى. پس بگو: اللهم انى اسئلك قليلا من كثير مع حاجه بى اليه عظيمه و غناك عنه قديم و هو عندى كثير و هو عليك سهل يسير فامنن على به انك على كل شىء قدير امين رب العالمين.

پنجم: خواندن اين دعا است: اللهم انى ادعوك كما امرتنى فاستجب لى كما وعدتنى. و چون طولانى است به جهت اختصار آن را ذكر نكرديم، هر كه طالب است به اقبال يا زاد المعاد رجوع كند.

ششم: شيخ مفيد در كتاب مقنعه روايت کرده، از ثقه ي جليل

علی بن مهزیار، از حضرت امام محمد تقی علیه السلام که مستحب است آن که بسیار بگوئی در هر وقت از شب و روز ماه رمضان از و اول ماه تا آخر: یاذا الذی کان قبل کل شیء ثم خلق کل شیء ثم یبقی و یفنی کل شیء یاذا الذی لیس کمثلہ شیء و یاذا الذی لیس فی السموات العلی و لا فی الأرضین السفلی و لا فوقهن و لا تحتهن و لا بینهن الہ یعبد غیرہ لک الحمد حمدا لا یقوی علی احصائه الا انت فصل علی محمد و ال محمد صلوه لا یقوی علی احصائها الا انت.

هفتم: شیخ کفعمی در بلد الامین و مصباح، از اختیار سید بن باقی نقل کرده: که هر که بخواند این دعا را در هر روز ماه رمضان بیامرزد حق تعالی گناهان چهل ساله ی او را: اللهم رب شهر رمضان الذی انزلت فیہ القرآن و افترضت علی عبادک فیہ الصیام ارزقنی حج بیتک

[صفحه ۳۵۲]

الحرام فی هذا العام و فی کل عام و اغفر لی الذنوب العظام فانه لا یغفرها غیرک یاذا الجلال و الاکرام.

هشتم: در هر روز صد مرتبه این ذکر را بگویند محدث فیض در خلاصه الأذکار ذکر فرموده: سبحان الضار النافع سبحان القاضی بالحق سبحان العلی الاعلی سبحانه و بحمده سبحانه و تعالی.

نهم: شیخ مفید در مقنعه فرموده: و از سنن ماه رمضان صلوات فرستادن بر رسول خدا صلی الله علیه و آله است در هر روز صد مرتبه، و اگر زیادت فرستاد افضل است.

اعمال مخصوصه

اشاره

مطلب دوم:

در اعمال مخصوصه ی شب و روز ماه مبارک رمضان است:

شب اول: و در آن چند عمل است:

اول: آن که طلب هلال کند، و

بعضی استهلال این ماه را واجب دانسته اند.

دوم: چون رؤیت هلال کرده اشاره به هلال نکند بلکه رو به قبله کند و دست ها را به آسمان بلند کند و خطاب کند هلال را و بگوید: ربی و ربک الله رب العالمین اللهم اهله علينا بالأمن و الايمان و السلامه و الاسلام و المسارعه الی ما تحب و ترضی اللهم بارک لنا فی شهرنا هذا و ارزقنا خیره و عونہ و اصرف عنا ضره و شره و بلائہ و فتنته. و روایت شده که حضرت رسول صلی الله علیه و آله چون رؤیت می کرد هلال ماه رمضان را روی شریف را به جانب قبله می فرمود و می گفت: اللهم اهله علينا بالأمن و الايمان و السلامه و الاسلام و العافیه المجللہ و دفاع

[صفحه ۳۵۳]

الأسقام و العون علی الصلوه و الصیام و القیام و تلاوه القرآن اللهم سلمنا لشهر رمضان و تسلمه منا و سلمنا فیہ حتی ینقضی عنا شهر رمضان و قد عفوت عنا و غفرت لنا و رحمتنا.

و از حضرت صادق علیه السلام منقول است: که چون رؤیت هلال نمودی بگو: اللهم قد حضر شهر رمضان و قد افترضت علينا صیامه و انزلت فیہ القرآن هدی للناس و بینات من الهدی و الفرقان اللهم اعنا علی صیامه و تقبله منا و سلمنا فیہ و سلمنا منه و سلمه لنا فی یسر منك و عافیه انک علی کل شیء قدير یا رحمن یا رحیم.

سوم: بخواند دعاء چهل و سوم صحیفه ی کامله را در وقت رؤیت هلال. سید بن طاوس روایت کرده که روزی حضرت امام زین العابدین علیه السلام در راهی می گذشت که نظر کرد به هلال ماه رمضان، پس

آن حضرت ایستاد و گفتم: ایها الخلق المطیع الدائب السریع المتردد فی منازل التقدیر المتصرف فی فلك التدبیر امنتم بمن نور بک الظلم و اوضح بک البهم و جعلک ایه من آیات ملکه و علامه من علامات سلطانه فحد بک الزمان و امتهنک بالکمال و النقصان و الطلوع و الأفول و الاناره و الکسوف فی کل ذلك انت له مطیع و الی ارادته سریع سبحانه ما اعجب ما دبر من امرک و الطف ما صنع فی شانک جعلک مفتاح شهر حادث لأمر حادث فاسئل الله ربی و ربک و خالقى و خالقک و مقدرى و مقدرک و مصورى و مصورک ان یصلی علی محمد و ال محمد و ان یجعلک هلال برکه لا تمحقها الأيام و طهاره لا تدنسها الأثام هلال امن الأفات و سلامه من السيئات هلال سعد لا نحس

[صفحه ۳۵۴]

فیه و یمن لا نکد معه و یسر لا یمازجه عسر و خیر لا یشوبه شر هلال امن و ایمان و نعمه و احسان و السلامه و اسلام اللهم صل علی محمد و ال محمد و اجعلنا من ارضی من طلع علیه و ازکی من نظر الیه و اسعد من تعبد لک فیه و وفقنا اللهم فیه للطاعه و التوبه و اعصمنا فیه من الأثام و الحوبه و او زعنا فیه شکر النعمه و البسنا فیه جنن العافیه و اتمم علینا باستکمال طاعتک فیه المنه انک انت المنان الحمید و صلی الله علی محمد و اله الطیبین و اجعل لنا فیه عوننا منک علی ما ندبتنا الیه من مفترض طاعتک و تقبلها انک الأکرم من کل کریم و الأرحم من کل رحیم امین امین

رب العالمین.

چهارم: مجامعت با حلال خود کند، و این از خصوصیات این ماه است، و الا در ماه های دیگر جماع در شب اول مکروه است.

پنجم: غسل شب اول ماه کند، و روایت شده: که هر که در شب اول ماه رمضان غسل کند خارش بدن به او نرسد تا ماه رمضان آینده.

ششم: در نهر جاری غسل کند، و سی کف آن بر سر بریزد تا با طهارت معنوی باشد تا ماه رمضان آینده.

هفتم: زیارت قبر امام حسین علیه السلام کند تا گناهانش ریخته شود و ثواب حجاج و معتمرین آن سال را دریابد.

هشتم: از این شب ابتدا کند به خواندن هزار رکعت نماز این ماه به نحوی که در آخر قسم دوم ذکر شد.

نهم: دو رکعت نماز کند در این شب در هر رکعت حمد و سوره ی انعام بخواند، و سؤال کند که حق تعالی کفایت کند او را و نگاه دارد او را

[صفحه ۳۵۵]

از آنچه می ترسد و از دردها.

دهم: بخواند دعای اللهم ان هذا الشهر المبارک که در شب آخر ماه شعبان گذشت.

یازدهم: بعد از نماز مغرب دست ها را بلند کند و بخواند این دعاء وارد از حضرت جواد علیه السلام را که در اقبال است:
اللهم یا من یملک التدبیر و هو علی کل شیء قدير یا من یعلم خائنه الأعین و ما تخفی الصدور و تجن الضمیر و هو اللطیف
الخبیر اللهم اجعلنا ممن نوى فعل و لا تجعلنا ممن شقی فکسل و لا ممن هو علی غیر عمل یتکل اللهم صحح ابداننا من العلل
و اعنا علی ما افترضت علینا من العمل حتی ینقضی عنا شهرک هذا و قد ادینا مفروضک فیہ علینا

اللهم اعنا على صيامه و وفقنا لقيامه و نشطنا فيه للصلوه و لا تحجنا من القرائه و سهل لنا فيه ايتاء الزكوه اللهم لا تسلط علينا و صبا و لا تعباً و لا سقماً و لا عطبا اللهم ارزقنا الافطار من رزقك الحلال اللهم سهل لنا فيه ما قسمته من رزقك من رزقك و يسر ما قدرته من امرك و اجعله حالالا طيبا نقياً من الأثام خالصاً من الأضرار و الأجرام اللهم لا تطعمنا الا طيباً غير خبيث و لا حرام و اجعل رزقك لنا حالالا لا يشوبه دنس و لا اسقام يا من علمه بالسر كعلمه بالاعلان يا متفضلاً على عباده بالاحسان يا من هو على كل شىء قدير و بكل شىء عليم خبير اللهمنا ذكرك و جنبنا عسرک و انلنا يسرک و اهدنا للرشاد و وفقنا للسداد و اعصمنا من البلايا و صننا من الأوزار و الخطايا يا من لا يغفر عظيم الذنوب غيره و لا يكشف السوء الا هو يا ارحم الراحمين و اكرم الأكرمين صل على محمد و اهل بيته

[صفحه ٣٥٦]

الطيبين و اجعل صيامنا مقبولاً و بالبر و التقوى موصولاً و كذلك فاجعل سعينا مشكوراً و قيامنا مبروراً و قرآننا مرفوعاً و دعائنا مسموماً و اهدنا للحسنى و جنبنا العسرى و يسرنا لليسرى و اعل لنا الدرجات و ضاعف لنا الحسنات و اقبل منا الصوم و الصلوه و اسمع منا الدعوات و اغفر لنا الخطيئات و تجاوز عنا السيئات و اجعلنا من العالمين الفائزين و لا تجعلنا من المغضوب عليهم و لا الضالين حتى ينقضى شهر رمضان عنا و قد قبلت فيه صيامنا و قيامنا و زكيت فيه اعمالنا و غفرت فيه

ذنوبنا و اجزالت فيه من كل خير نصيينا فانك الاله المجيب والرب القريب و انت بكل شىء محيط.

دوازدهم: بخواند در اين شب اين دعای مأثور از حضرت صادق عليه السلام را که در اقبال است: اللهم رب شهر رمضان منزل القرآن هذا شهر رمضان الذى انزلت فيه القرآن فيه آيات بينات من الهدى و الفرقان اللهم ارزقنا صيامه و اعنا على قيامه اللهم سلمه لنا و سلمنا فيه و تسلمه منا فى يسر منك و معافاه و اجعل فيما تقضى و تقدر من الأمر المحتوم و فيما تفرق من الأمر الحكيم فى ليله القدر من القضاء الذى لا- يرد و لا يبدل ان تكتبنى من حجاج بيتك الحرام المبرور حجهم المشكور سعيهم المغفور ذنوبهم المكفر عنهم سيئاتهم و اجعل فيما تقضى و تقدر ان تطيل لى فى عمري و توسع على من الرزق الحلال.

سيزدهم: بخواند دعای چهل و چهارم صحيفه ى كامله را.

چهاردهم: بخواند: اللهم ان هذا شهر رمضان ...، که سيد در

[صفحه ۳۵۷]

اقبال نقل فرموده و بسيار طولانى است.

پانزدهم: بخواند: اللهم انه قد دخل شهر رمضان اللهم رب شهر رمضان الذى انزلت فيه القرآن و جعلته بينات من الهدى و الفرقان اللهم فبارك لنا فى شهر رمضان و اعنا على صيامه و صلواته و تقبله منا. روايت است که حضرت رسول صلى الله عليه و آله چون ماه رمضان داخل مى شد اين دعا را مى خواندند.

شانزدهم: و نیز روايت است که حضرت رسول صلى الله عليه و آله در شب اول ماه رمضان اين دعا را مى خواندند: الحمد لله الذى اكرمنا بك ايها الشهر المبارك اللهم فقونا على صيامنا و قيامنا و ثبت اقدامنا و انصرنا

على القوم الكافرين اللهم انت الواحد فلا ولد لك و انت الصمد فلا شبه لك و انت العزيز فلا يعزك شىء و انت الغنى و انا الفقير و انت المولى و انا العبد و انت الغفور و انا المذنب و انت الرحيم و انا المخطىء و انت الخالق و انا المخلوق و انت الحى و انا الميت اسئلك برحمتك ان تغفر لى و ترحمنى و تجاوز عنى انك على كل شىء قدير.

هفدهم: مستحب خواندن دعای جوشن کبیر در اول ماه رمضان.

هجدهم: بخواند دعاء حج را که در اول ماه گذشت.

نوزدهم: چون ماه رمضان شروع شود سزاوار است تکثیر تلاوت قرآن. و مروی است که حضرت صادق علیه السلام در وقت تلاوت قرآن قبل از قرائت این دعا را می خواندند: اللهم انى اشهد ان هذا كتابك المنزل من عندك على رسولك محمد بن عبدالله صلى الله عليه و اله

[صفحه ۳۵۸]

و كلامك الناطق على لسان نبيك جعلته هاديا منك الى خلقك و حبلا- متصلا فما بينك و بين عبادك اللهم انى نشرت عهدك و كتابك اللهم فاجعل نظرى فيه عباده و قرائتى فيه فكرا و فكرى فيه اعتبارا و اجعلنى ممن اتعظ ببيان مواعظك فيه و اجتنب معاصيك و لا تطع عند قرائتى على سمعى و لا تجعل على بصرى غشاوه و لا تجعل قرائتى قرائه لا تدبر فيها بل اجعلنى اتدبر اياته و احكامه اخذا بشرايع دينك و لا تجعل نظرى فيه غفله و لا قرائتى هذرا انك انت الرؤف الرحيم. و بعد از قرائت قرآن مجید این دعا را می خواندند: اللهم انى قد قرأت ما قضيت من كتابك الذى انزلته على نبيك الصادق صلى الله عليه و

اله فلك الحمد ربنا اللهم اجعلني ممن يحل حلاله و يحرم حرامه و يؤمن بمحكمه و متشابهه و اجعله لي انسا في قبری و انسا في حشری و اجعلني ممن ترقیه بكل ایه قراها درجه فی اعلا علیین امین رب العالمین.

روز اول

روز اول: و در آن چند عمل است:

اول: غسل کردن در آب جاری و ریختن سی کف بر سر که باعث ایمنی از جمیع دردها و بیماری ها است در تمام سال.

دوم: کفی از گلاب بر رو بزند تا از خواری و پریشانی نجات یابد، و قدری هم بر سر خود بزند تا در آن سال از سرسام ایمن شود.

سوم: دو رکعت نماز اول ماه و تصدق را به عمل آورد.

چهارم: دو رکعت نماز کند، در رکعت اول حمد و انا فتحنا، و در رکعت دوم حمد و هر سوره که خواهد بخواند تا حق تعالی جمیع بدی ها

[صفحه ۳۵۹]

را در آن سال از او دور گرداند و در حفظ خدا باشد تا سال آینده.

پنجم: بعد از طلوع فجر این دعا بخواند: اللهم قد حضر شهر رمضان و قد افترضت علينا صيامه و انزلت فيه القران هدی للناس و بینات من الهدی و الفرقان اللهم اعنا علی صيامه و تقبله منا و تسلمه منا و سلمه لنا فی یسر منك و عافیه انک علی کل شیء قدیر.

ششم: بخواند دعاء چهل و چهارم صحیفه ی کامله را اگر در شب نخوانده.

هفتم: علامه ی مجلسی در زاد المعاد فرموده: کلینی و شیخ طوسی و دیگران به سند صحیح روایت کرده اند، که حضرت امام موسی کاظم علیه السلام فرمود که: در ماه مبارک رمضان در اول سال یعنی روز اول ماه چنانچه

علماء فهمیده اند این دعا را بخوان. و فرمود که: هر که این دعا را از برای رضای خدا و بی شائبه ی اغراض فاسده و ریاء بخواند در آن سال به او نرسد فتنه و گمراهی و نه آفتی که ضرر رساند به دین او یا بدن او، و حق تعالی او را حفظ کند از شر آنچه در آن سال واقع می شود از بلاها، و دعا این است: اللهم انی اسئلك باسمک الذی دان له کل شیء و برحمتک الّتی وسعت کل شیء و بعظمتک الّتی تواضع لها کل شیء و بعزتك الّتی قهرت کل شیء و بقوتک الّتی خضع لها کل شیء و بجبروتک الّتی غلبت کل شیء و بعملک الذی احاط بكل شیء یا نور یا قدوس یا اول قبل کل شیء و یا باقی بعد کل شیء یا الله یا رحمن صل علی محمد و ال محمد و اغفرلی الذنوب الّتی تغیر النعم و اغفرلی الذنوب الّتی تنزل النقم و اغفرلی الذنوب الّتی تقطع الرجاء و اغفر

[صفحه ۳۶۰]

لی الذنوب الّتی تدیل الأعداء و اغفرلی الذنوب الّتی ترد الدعاء و اغفر لی الذنوب الّتی يستحق بها نزول البلاء و اغفرلی الذنوب الّتی تحبس غیث السماء و اغفرلی الذنوب الّتی تكشف الغطاء و اغفرلی الذنوب الّتی تعجل الفناء و اغفرلی الذنوب الّتی تورث الندم و اغفرلی الذنوب الّتی تهتك العصم و البسنى درعک الحصینه الّتی لا ترام و عافنی من شر ما احاذر باللیل و النهار فی مستقبل سنتی هذه اللهم رب السموات السبع و رب الأرضین السبع و ما فیهن و ما بینهن و رب العرش العظیم و رب السبع المثانی و القرآن

العظيم و رب اسرافيل و ميكائيل و جبرئيل و رب محمد صلى الله عليه و اله سيد المرسلين و خاتم النبيين اسئلك بك و بما سميت به نفسك يا عظيم انت الذى تمن بالعظيم و تدفع كل محذور و تعطى كل جزيل و تضاعف الحسنات بالقليل و بالكثير و تفعل ما تشاء يا قدير يا الله يا رحمن صل على محمد و اهل بيته و البسنى فى مستقبل سنتى هذه سترك و نصر و جهى بنورك و احبنى بمحبتك و بلغنى رضوانك و شريف كرامتك و جسيم عطيتك و اعطنى من خير ما عندك و من خير ما انت معطيه احدا من خلقك و البسنى مع ذلك عافيتك يا موضع كل شكوى و يا شاهد كل نجوى و يا عالم كل خفيه و يا دافع ما تشاء من بليه يا كريم العفو يا حسن التجاوز توفنى على مله ابراهيم و فطرته و على دين محمد صلى الله عليه و اله و سنته و على خير الوفاء فتوفنى مواليا لأوليائك و معاديا لأعدائك اللهم و جنبنى فى هذه السنه كل عمل او قول او فعل يباعدنى منك و اجلبنى الى كل عمل او قول او فعل

[صفحه ٣٦١]

يقربنى منك فى هذه السنه يا ارحم الراحمين و امنعنى من كل عمل او قول او فعل يكون منى اخاف ضرر عاقبته و اخاف مقتك اياى عليه حذار ان تصرف وجهك الكريم عنى فاستوجب به نقصا من حظ لى عندك يا رؤف يا رحيم اللهم اجعلنى فى مستقبل سنتى هذه فى حفظك و فى جوارك و فى كنفك و جللنى ستر عافيتك و هب لى كرامتك عز جارك و جل ثناؤك و

لا اله غيرك اللهم اجعلني تابعا لصالحي من مضي من اوليائك و الحقني بهم و اجعلني مسلما لمن قال بالصدق عليك منهم و اعوذ بك اللهم ان تحيط بي خطيئتي و ظلمي و اسرافي على نفسي و اتباعي لهواي و اشتغالي بشهواتي فيحول ذلك بيني و بين رحمتك و رضوانك فاكون منسيا عندك متعرضا لسخطك و نعمتك اللهم وفقني لكل عمل صالح ترضى به عني و قربني اليك زلفى اللهم كما كفيت نبيك محمدا صلى الله عليه و اله هول عدوه و فرجت همه و كشفت غمه و صدقته وعدك و انجزت له عهدك اللهم فيذلك فاكفني هول هذه السنه و افاتها و اسقامها و فتنها و شرورها و احزانها و ضيق المعاش فيها و بلغني برحمتك كمال العافيه بتمام دوام النعمه عندي الى منتهى اجلي اسئلك سؤال من اساء و ظلم و استكان و اعترف و اسئلك ان تغفر لي ما مضي من الذنوب التي حصرتها حفظتك و احصتها كرام ملائكتك على و ان تعصمني الهى من الذنوب فيما بقى من عمري الى منتهى اجلي يا الله يا رحمن يا رحيم صل على محمد و اهل بيت محمد و اتنى كل ما سئلتك و رغبت اليك فيه فانك امرتنى بالدعاء و تكفلت لى بالاجابه يا ارحم الراحمين.

[صفحه ۳۶۲]

فقير گوید: که سید این دعا را در شب اول ماه ذکر فرموده.

روز ششم:

سنه ی دویست و یک مردم بیعت کردند با حضرت امام رضا علیه السلام، و سید روایت کرده که برای شکرانه ی این نعمت دو رکعت نماز در این روز بگذارند، در هر رکعت بعد از حمد بیست و پنج مرتبه توحید بخوانند.

شب سیزدهم: اول لیالی بیض است، و

در آن سه عمل است:

اول: غسل.

دوم: چهار رکعت نماز، در هر رکعت حمد و بیست و پنج مرتبه توحید.

سوم: دو رکعت نماز که در شب سیزدهم رجب و شعبان نیز خوانده می شود، در هر رکعت بعد از حمد یس و تبارک الملک و توحید بخواند. و در شب چهاردهم این نماز خوانده می شود به چهار رکعت به دو سلام، و در سابق در شرح دعای مجیر گذشت که هر که آن را در ایام البیض ماه رمضان بخواند گناهانش آمرزیده شود اگرچه به عدد قطرات باران و برگ درختان و ریگ بیابان باشد.

شب پانزدهم: از لیالی متبرکه است، و در آن چند عمل است:

اول: غسل.

دوم: زیارت امام حسین علیه السلام.

سوم: شش رکعت نماز به حمد و یس و تبارک و توحید.

چهارم: صد رکعت نماز، در هر رکعت بعد از حمد ده مرتبه توحید

[صفحه ۳۶۳]

بخواند.

شیخ مفید در مقنعه، از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام روایت کرده، که هر که این عمل را بجا آورد حق تعالی بفرستد به سوی او ده ملائکه که دفع کند از او دشمنان او را از جن و انس، و بفرستد سی فرشته نزد موت او که او را ایمن کنند از آتش.

پنجم: روایت شده که از حضرت صادق علیه السلام سؤال کردند که چه می فرمائی در حق کسی که حاضر شود نزد قبر حسین علیه السلام در شب نیمه ی ماه رمضان؟ فرمود: به به کسی که نماز گذارد نزد قبر آن حضرت در شب نیمه ی ماه رمضان ده رکعت بعد از نماز عشاء و این نماز غیر از نافله ی شب باشد، و بخواند در هر رکعت بعد از حمد قل هو الله حد ده مرتبه، و

پناه ببرد به خداوند تعالی از آتش جهنم حق تعالی او را آزاد از آتش ثبت فرماید، و از دنیا نرود تا در خواب به بیند ملائکه که بشارت دهند او را به بهشت و ملائکه که ایمن گردانند او را از آتش.

روز نهم

سنه ی دوم ولادت با سعادت حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام واقع شد. و شیخ مفید فرموده: که تولد امام محمد تقی علیه السلام در سنه ی صد و نود و پنج در این روز بود، لکن مشهور در غیر این روز است. به هر حال روز بسیار شریفی است و صدقات و مبرات در آن فضیلت بسیار دارد.

شب هفدهم

شب بسیار مبارکی است، و در آن شب لشکر حضرت رسول

[صفحه ۳۶۴]

صلی الله علیه و آله با لشکر کفار قریش ملاقات کردند در بدر در روزش جنگ بدر واقع شد، و حق تعالی لشکر آن حضرت را بر مشرکین ظفر داد، و آن اعظم فتوحات اسلام بود. لهذا علماء فرموده اند که در آن روز مستحب است صدقه و شکر خدا بسیار نمودن و غسل و عبادت در شبش نیز فضیلت عظیم دارد.

مؤلف گوید: که روایات بسیار وارد شده که در آن شب بدر حضرت رسول صلی الله علیه و آله با اصحاب فرمود: کیست امشب برای ما برود از چاه آب بکشد بیاورد؟ اصحاب سکوت کردند و هیچ کدام اقدام بر این کار نکردند. حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام مشکی برداشت به طلب آب بیرون رفت و آن شب شبی بود سرد و باد می آمد و ظلمت داشت، پس رسید به چاه آب و آن چاهی بود بسیار گود و تاریک و آن حضرت دلوی نیافت تا از چاه آب بکشد لاجرم به چاه پایین رفت و مشک را پر کرد و بیرون آمد رو کرد به آمدن ناگاه باد سختی برخورد به آن حضرت که آن جناب از سختی آن نشست تا برطرف شد، پس برخاست و حرکت فرمود که

ناگاه باد سختی دیگر مانند آن آمد آن حضرت نشست تا او نیز در شد دیگر باره برخواست برود مرتبه ی سوم نیز همان نحو بادی رسید و آن حضرت نشست، و چون رد شد برخاست و خود را به حضرت رسول صلی الله علیه و آله رسانید. حضرت پرسید که: یا اباالحسن برای چه دیر آمدی؟. عرض کرد: که سه مرتبه بادی به من رسید که بسیار سخت بود و را لرزه فرا گرفت و مکتم به جهت بر طرف شدن آن بادهای بود. فرمود: آیا دانستی آن ها چه بود یا علی؟.

[صفحه ۳۶۵]

عرض کرد: نه. فرمود: اول جبرئیل بود با هزار فرشته که بر تو سلام کرد و سلام کردند، و دیگری میکائیل بود با هزار فرشته که بر تو سلام کرد و سلام کردند، و پس از آن اسرافیل بود با هزار ملائکه که سلام کرد بر تو و سلام کردند، و این ها فرود آمدند به جهت مدد ما.

فقیر گوید: که اشاره به همین است قول آن کسی که گفته که از برای امیرالمؤمنین علیه السلام در یک شب سه هزار و سه منقبت بود.

و اشاره به همین نمود سید حمیری در شعر خود در مدح آن حضرت:

اقسم بالله و الائه

و المرء عما قال مسؤل

ان علی بن ابی طالب (ع)

علی التقی و البر مجبول

کان اذا الحرب مرتها القنا

و احجمت عنها البهالیل

یمشی الی القرن و فی کفه

ایض ماضی الحد مصقول

مشی العفرنا بین اشباله

ابرزه للقنص الغیل

ذاک الذی سلم فی لیله

عليه ميكال و جبريل

ميكال في الف و جبريل في

الف و يتلوهم سرافيل

ليه بدر مددا انزلوا

كانهم طير ابابيل

شب نوزدهم

اول شب های قدر است، و شب قدر همان شبی است که در

تمام سال شبی به خوبی و فضیلت آن نمی رسد، و عمل در آن بهتر است از عمل در هزار ماه و در آن شب تقدیر امور سال می شود و ملائکه و روح که اعظم ملائکه است در آن شب به اذن پروردگار به زمین نازل می شوند و به خدمت امام زمان علیه السلام مشرف می شوند، و آنچه برای هر کس

[صفحه ۳۶۶]

مقدر شده است بر امام علیه السلام عرض می کنند. و اعمال شب های قدر بر دو نوع است، یکی آن که در هر سه شب باید کرد، و دیگر آن که مخصوص است به هر شبی.

اما اول، پس آن چند چیز است:

اول: غسل است. علامه ی مجلسی فرموده: که غسل این شب ها را مقارن غروب آفتاب کردن بهتر است که نماز شام را با غسل بکنند.

دوم: دو رکعت نماز است، در هر رکعت بعد از حمد هفت مرتبه توحید بخواند و بعد از فراغ هفتاد مرتبه استغفر الله و اتوب الیه بگوید. در روایت نبوی (ص) است که از جای خود بر نخیزد تا حق تعالی او را و پدر و مادرش را بیامرزد. الخیر.

سوم: قرآن مجید را بگشاید و بگذارد در مقابل خود و بگوید: اللهم انی اسئلك بکتابک المنزل و ما فیه و فیه اسمک الأكبر و اسمائك الحسنی و ما یخاف و یرجی ان تجعلنی من عتقائك من النار، پس هر حاجت که دارد بخواهد.

چهارم: آن که مصحف شریف را بگیرد و بر سر بگذارد و بگوید: اللهم بحق هذا القرآن و بحق من ارسلته به و بحق کل مؤمن مدحته فیه و بحقک علیهم فلا احد اعرف بحقک منک، پس ده مرتبه بگوید: بک یا

الله، و ده مرتبه بمحمد (ص)، و ده مرتبه بعلی (ع)، و ده مرتبه بفاطمه (ع)، و ده مرتبه بالحسن (ع)، و ده مرتبه بالحسین (ع)، و ده مرتبه بعلی بن الحسین (ع)، و ده مرتبه بمحمد بن علی (ع)، و ده مرتبه بجعفر بن محمد (ع)، و ده مرتبه بموسی بن جعفر (ع)، و ده مرتبه

[صفحه ۳۶۷]

بعلی بن موسی (ع)، و ده مرتبه بمحمد بن علی (ع)، و ده مرتبه بعلی بن محمد، و ده مرتبه بالحسن بن علی (ع)، و ده مرتبه بالحجه (عج)، پس هر حاجت که داری طلب کن.

پنجم: زیارت کند امام حسین علیه السلام را، در خبر است که چون شب قدر می شود منادی از آسمان هفتم ندا می کند از بطنان عرش که حق تعالی آمرزید هر که را که به زیارت قبر حسین علیه السلام آمده.

ششم: احیا بدارد این شب ها را، همانا روایت شده هر که احیا کند شب قدر را گناهان او آمرزیده شود هر چند به عدد ستارگان آسمان و سنگینی کوه ها و کیل دریاها باشد.

هفتم: صدر رکعت نماز کند که فضیلت بسیار دارد، و افضل آن است که در هر رکعت بعد از حمد ده مرتبه توحید بخواند.

هشتم: بخواند: اللهم انی امسیت لک عبدا داخرا لا املک لنفسی نفعاً و لا ضراً و لا اصرف عنها سوءاً اشهد بذلک علی نفسی و اعترف لک بضعف قوتی و قله حیلتی فصل علی محمد و ال محمد و انجزلی ما وعدتنی و جمیع المؤمنین و المؤمنات من المغفره فی هذه الیله و اتمم علی ما اتیتنی فانی عبدک المسکین المستکین الضعیف الفقیر المهین اللهم لا- تجعلنی ناسیا لذكرک فیما اولیتنی و لا

غافلا لاحسانك فيما اعطيتني و لا ايسا من اجابتك و ان ابطات عني في سراء او ضراء او شده او رحاء او عافيه او بلاء او بؤس او نعماء انك سميع الدعاء. و اين دعا را كفعمى از امام زين العابدين عليه السلام روايت کرده که در اين شب ها مى خوانده در حال قيام و قعود و رکوع

[صفحه ۳۶۸]

و سجود.

و علامه ی مجلسی (ره) فرموده: که بهترین اعمال در این شب ها طلب آمرزش و دعا از برای مطالب دنیا و آخرت خود و پدر و مادر و خویشان خود و برادران مؤمن زنده و مرده ی ایشان است، و اذکار و صلوات بر محمد و آل محمد عليهم السلام آنچه مقدور شود.

و در بعضی از روایات وارد شده است که دعاء جوشن کبیر را در این سه شب بخوانند.

و روایت شده، که خدمت حضرت رسول صلی الله علیه و آله عرض شد: که اگر من درك کردم شب قدر را چه از خداوند خود بخواهم؟ فرمود: عافیت را.

و اما دوم، یعنی اعمال مخصوصه ی این شب ها، پس اعمال شب نوزدهم چند چیز است:

اول: صد مرتبه استغفر الله ربی و اتوب اليه.

دوم: صد مرتبه اللهم العن قتله امیرالمؤمنین.

سوم: بخواند دعاء یاذا الذی کان را که در قسم چهارم گذشت.

چهارم: بخواند: اللهم اجعل فيما تقضى و تقدر من الأمر المحتوم و فيما تفرق من الأمر الحكيم فى ليله القدر و فى القضاء الذى لا- يرد و لا يبذل ان تكتبنى من حجاج بيتك الحرام المبرور حجهم المشكور سعيهم المغفور ذنوبهم المكفر عنهم سيئاتهم و اجعل فيما تقضى و تقدر ان تطيل عمرى و توسع على فى رزقى و تفعل بى كذا و كذا،

و به جای این کلمه حاجت خود را ذکر کند.

[صفحه ۳۶۹]

شب بیست و یکم

فضیلتش زیادتر از شب نوزدهم است، و باید اعمال آن شب را از غسل و احیاء و زیارت و نماز هفت قل هو الله و قرآن بر سر گرفتن و صد رکعت نماز و دعای جوشن کبیر و غیرها در این شب به عمل آورد. و در روایات تأکید شده در غسل و احیاء و جد و جهد در عبادت در این شب و شب بیست و سوم، و آن که شب قدر یکی از این دو شب است.

و در چند روایت است که از امام معصوم سؤال کردند که معین فرمائید که شب قدر کدام یک از این دو شب است، تعیین نکردند بلکه فرمودند: ما ایسر لیلین فیما تطلب، یا آن که فرمودند: ما علیک ان تفعل خیرا فی لیلین و نحو ذلک.

و قال شیخنا الصدوق فیما املی المشایخ فی مجلس واحد من مذهب الامامیه: و من احیی هاتین اللیلین بمذاکره العلم فهو افضل.

و بالجمله، از این شب شروع کند به دعاهای شب های دهه ی آخر که از جمله این دعا است که شیخ کلینی در کافی از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده، که فرمود: می گوئی در دهه ی آخر ماه رمضان در هر شب: اعوذ بجلال و جهک الکریم ان ینقضی عنی شهر رمضان او یطلع الفجر من لیلی هذه و لک قبلی ذنب او تبعه تعذبنی علیه.

و کفعمی در حاشیه ی بلد الامین نقل کرده، که حضرت صادق علیه السلام در هر شب از دهه ی آخر بعد از فرایض و نوافل می خواند: اللهم ادعنا حق ما مضی من شهر رمضان و اغفر لنا تقصیرنا

مقبولا و لا تؤاخذنا باسرافنا علی انفسنا و اجعلنا من المرحومین و لا تجعلنا من المحرومین. و فرمود: هر که بگوید این را بیامرزد حق تعالی تقصیری که از او سر زده در ایام گذشته از ماه رمضان و نگه دارد او را از معاصی در بقیه ی ماه.

و از جمله سید بن طاووس در اقبال، از ابن ابی عمیر، از مرازم نقل کرده، که حضرت صادق علیه السلام در هر شب از دهه ی آخر می خواند: اللهم انک قلت فی کتابک المنزل شهر رمضان الذی انزل فیہ القرآن هدی للناس و بینات من الهدی و الفرقان فعظمت حرمه شهر رمضان بما انزلت فیہ من القرآن و خصصته بلیله القدر و جعلتها خیرا من الف شهر اللهم و هذه ایام شهر رمضان قد انقضت و لیالیه قد تصرمت و قد صرت یا الهی منه الی ما انت اعلم به منی و احصی لعدده من الخلق اجمعین فاسئلك بما سئلك به ملائکتک المقربون و انبیاءک المرسلون و عبادک الصالحون ان تصلی علی محمد و ال محمد و ان تفک رقبتی من النار و تدخلنی الجنه برحمتک و ان تفضل علی بعفوک و کرمک و تقبل تقربی و تستجیب دعائی و تمن علی بالأمن یوم الخوف من کل هول اعدده لیوم القیمه الهی و اعود بوجهک الکریم و بجلالک العظیم ان ینقضی ایام شهر رمضان و لیالیه و لک قبلی تبعه او ذنب تؤاخذنی به او خطیئه ترید ان تقتصها منی لم تغفرها لی سیدی سیدی سیدی اسئلك یا لا اله الا انت اذ لا اله الا انت ان کنت رضیت عنی فی هذا الشهر فازدد عنی

رضا و ان لم تكن رضيت عنى فمن الآن فارض عنى يا ارحم الراحمين يا الله يا احد يا صمد يا من لم يلد و لم يولد

[صفحه ۳۷۱]

و لم يكن له كفوا احد. و بسيار بگو: يا ملين الحديد لداود عليه السلام يا كاشف الضر و الكرب العظام عن ايوب عليه السلام ان مفرج هم يعقوب عليه السلام اى منفس غم يوسف عليه السلام صل على محمد و ال محمد كما انت اهلك ان تصلى عليهم اجمعين و افعل بى ما انت اهلك و لا تفعل بى ما انا اهلك.

و از جمله اين دعاها است كه در كافى مسندا و در مقنعه و مصباح مرسل نقل شده، كه مى گوئى در ليله ي اولى يعنى در:

شب بيست و يكم

يا مولج الليل فى النهار و مولج النهار فى الليل و مخرج الحى من الميت و مخرج الميت من الحى يا رازق من يشاء بغير حساب يا الله يا رحمن يا الله يا رحيم يا الله يا الله يا الله لك الأسماء الحسنى و الأمثال العليا و الكبرياء و الألاء اسئلك ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تجعل اسمى فى هذه الليلة فى السعداء و روحى مع الشهداء و احسانى فى عليين و اسائتى مغفوره و ان تهب لى يقينا تباشر به قلبى و ايماننا يذهب الشك عنى و ترضينى بما قسمت لى و اتنا فى الدنيا حسنه و فى الآخره حسنه و قنا عذاب النار الحريق و ارزقنى فيها ذكرك و شكرك و الرغبه اليك و الانابه و التوفيق لما وفقت له محمدا و ال محمد عليه و عليهم السلام.

دعاى شب بيست و دوم

يا سالخ النهار من الليل فاذا نحن مظلومون و مجرى الشمس لمستقرها بتقديرك يا عزيز يا عليم و مقدر القمر منازل حتى عاد

[صفحه ۳۷۲]

كالعرجون القديم يا نور كل نور و منتهى كل رغبه و ولى كل نعمه يا الله يا رحمن يا الله يا قدوس يا احد يا واحد يا فرد يا الله يا الله يا الله لك الأسماء الحسنى و الأمثال العليا و الكبرياء و الألاء اسئلك ان تصلى على محمد و اهل بيته و ان تجعل اسمى فى هذه الليلة فى السعداء و روحى مع الشهداء و احسانى فى عليين و اسائتى مغفوره و ان تهب لى يقينا تباشر به قلبى و ايماننا يذهب الشك عنى و ترضينى بما قسمت لى و اتنا فى الدنيا حسنه و فى الآخره الحسنه و

قنا عذاب النار الحريق و ارزقنى فيها ذكرك و شكرك و الرغبه اليك و الانابه و التوفيق لما وفقت له محمدا و ال محمد عليهم السلام.

دعاى شب بيست و سوم

يا رب ليله القدر و جاعلها خيرا من الف شهر و رب الليل و النهار و الجبال و البحار و الظلم و الأنوار و الأرض و السماء يا بارى
ء يا مصور يا حنان يا منان يا الله يا رحمن يا الله يا قيوم يا الله يا بديع يا الله يا الله يا الله لك الأسماء الحسنى و الأمثال العليا و
الكبرياء و الألاء اسئلك ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تجعل اسمى فى هذه الليله فى السعداء و روحى مع الشهداء و
احسانى فى عليين و اسائتى مغفوره و ان تهب لى يقينا تباشر به قلبى و ايماننا يذهب الشك عنى و ترضينى بما قسمت لى و اتنا
فى الدنيا حسنه و فى الآخره حسنه و قنا عذاب النار الحريق و ارزقنى فيها ذكرك و شكرك و الرغبه اليك و الانابه و التوبه و
التوفيق لما وفقت له محمدا و ال محمد عليهم السلام.

[صفحه ۳۷۳]

و روايت کرده محمد بن عيسى به سند خود از صالحين عليهم السلام، که فرمودند: مکرر مى کنى در شب بيست و سوم از ماه
رمضان اين دعا را در حال سجود و قيام و قعود و بر هر حالى که هستى در تمام ماه و هر چه ممکنت شود و هر زمانى که
حاضر شود تو را يعنى يادت آيد اين دعا در روزگار حياتت مى گوئى بعد از ستايش کردن حق تعالى به بزرگوارى و
فرستادن صلوات بر پيغمبر صلى الله عليه و آله: اللهم کن

لولىك فلان بن فلان، و به جاي فلان بن فلان بگو: الحجه بن الحسن صلواتك عليه و على ابائه فى هذه الساعه و فى كل ساعه و ليا و حافظا و قائدا و ناصرا و دليلا- و عينا حتى تسكنه ارضك طوعا و تمتعه فيها طويلا. و مى خوانى نيز: يا مدبر الأمور يا باعث من فى القبور يا مجرى البحور يا ملين الحديد لداود صل على محمد و ال محمد و افعل بى كذا و كذا، و به جاي اين كلمه حاجات خود را بخواهد الليله الليله، و بلند كن دست هاى خود را به سوى آسمان يعين در وقت گفتن يا مدبر الأمور تا آخر و بگو اين دعا را در حال ركوع و سجود و ايستاده و نشسته، و مكرر كن آن را و بگو آن را نيز در شب آخر ماه رمضان.

دعاى شب بيست و چهارم

يا فالىق الاصباح و جاعل الليل سكنا و الشمس و القمر حسسبانا يا عزيز يا عليم يا ذا المن و الطول و القوه و الحول و الفضل و الانعام و الجلال و الاكرام يا الله يا رحمن يا الله يا فرد يا وتر يا الله يا ظاهر يا باطن يا حى لا اله الا انت لك الاسماء الحسنى و الأمثال العليا و الكبرياء و الألاء استلك ان تصلى على محمد و ال محمد و ان

[صفحه ۳۷۴]

تجعل اسمى فى هذه الليله و السعداء و روحى مع الشهداء و احسانى فى عليين و اسائتى مغفوره و ان تهب لى يقينا تباشر به قلبى و ايماننا يذهب بالشك عنى و رضا بما قسمت لى و اتنا فى الدنيا حسنه و فى الآخره حسنه و قنا عذاب النار

الحريق و ارزقنى فيها ذكرك و شكرك و الرغبه اليك و الانابه و التوبه و التوفيق لما وفقت له محمدا و ال محمد صلواتك عليه و عليهم.

دعاى شب بيست و بنجم

يا جاعل الليل لباسا و النهار معاشا و الأرض مهادا و الجبال اوتادا يا الله يا قاهر يا الله يا جبار يا الله يا سميع يا الله يا قريب يا الله يا مجيب يا الله يا الله لك الأسماء الحسنى و الأمثال العليا و الكبرياء و الألاء اسئلك ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تجعل اسمى فى هذه الليله فى السعداء و روحى مع الشهداء و احسانى فى عليين و اسائتى مغفوره و ان تهب لى يقينا تباشر به قلبى و ايماننا يذهب الشك عنى و رضا بما قسمت لى و اتنا فى الدنيا حسنه و فى الآخره حسنه و قنا عذاب النار الحريق و ارزقنى فيها ذكرك و شكرك و الرغبه اليك و الانابه و التوبه و التوفيق لما وفقت له محمدا و ال محمد عليهم السلام.

دعاى شب بيست و ششم

يا جاعل الليل و النهار ايتين يا من محا ايه الليل و جعل ايه النهار مبصره لتبتغوا فضلا منه و رضوانا يا مفصل كل شىء تفصيلا يا ماجد يا وهاب يا الله يا جواد يا الله يا الله لك الأسماء الحسنى

[صفحه ۳۷۵]

و الأمثال العليا و الكبرياء و الألاء اسئلك ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تجعل اسمى فى هذه الليله فى السعداء و روحى مع الشهداء و احسانى فى عليين و اسائتى مغفوره و ان تهب لى يقينا تباشر به قلبى و ايماننا يذهب الشك عنى و ترضينى بما قسمت لى و اتنا فى الدنيا حسنه و فى الآخره حسنه و قنا عذبا النار الحريق و ارزقنى فيها ذكرك و شكرك و الرغبه اليك و الانابه و التوبه و التوفيق

لما وفقت له محمدا و ال محمد صلى الله عليه و عليهم.

دعاى شب بيست و هفتم

يا ماد الظل و لو شئت لجعلته ساكنا و جعلت الشمس عليه دليلا ثم قبضته قبضا يسيرا يا ذا الجود و الطول و الكبرياء و الألاء لا اله الا انت عالم الغيب و الشهاده الرحمن الرحيم لا اله الا انت يا قدوس يا سلام يا مؤمن يا مهيمن يا عزيز يا جبار يا متكبر يا الله يا خالق يا بارىء يا مصور يا الله يا الله يا الله لك الأسماء الحسنى و الأمثال العليا و الكبرياء و الألاء اسئلك ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تجعل اسمى فى هذه الليله فى السعداء و روحى مع الشهداء و احسانى فى عليين و اسئتى مغفوره و ان تهب لى يقينا تباشر به قلبى و ايماننا يذهب الشك عنى و ترضينى بما قسمت لى و اتنا فى الدنيا حسنه و فى الآخره حسنه و قنا عذاب النار الحريق و ارزقنى فيها ذكرك و شكرك و الرغبه اليك و الانابه و التوبه و التوفيق لما وفقت له محمدا و ال محمد صلى الله عليه و عليهم.

[صفحه ٣٧٦]

دعاى شب بيست و هشتم

يا خازن الليل فى الهواء و خازن النور فى السماء و مانع السماء ان تقع على الأرض الا باذنه و حابسهما ان تزولا يا عليم يا عظيم يا غفور يا دائم يا الله يا وارث يا باعث من فى القبور يا الله يا الله يا الله لك الأسماء الحسنى و الأمثال العليا و الكبرياء و الألاء اسئلك ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تجعل اسمى فى هذه الليله فى السعداء و روحى مع الشهداء و احسانى فى عليين و اسئتى مغفوره و ان تهب لى يقينا

تباشر به قلبى و ايماننا يذهب الشك عنى و ترضينى بما قسمت لى و اتنا فى الدنيا حسنه و فى الآخره حسنه و قنا عذاب النار الحريق و ارزقنى فيها ذكرك و شكرك و الرغبه اليك و الانابه و التوبه و التوفيق لما وفقت له محمدا و ال محمد صلى الله عليه و عليهم.

دعاى شب بيست و نهم

يا مكور الليل على النهار و مكور النهار على الليل يا عليم يا حكيم يا رب الأرباب و سيد السادات لا اله الا انت يا اقرب الى من حبل الوريد يا الله يا الله يا الله لك الأسماء الحسنى و الأمثال العليا و الكبرياء و الألاء اسئلك ان تصلى على محمد و ال محمد و ان تجعل اسمى فى هذه الليله فى السعداء و روحى مع الشهداء و احسانى فى عليين و اسائتى مغفوره و ان تهب لى يقينا تباشر به قلبى و ايماننا يذهب الشك عنى و ترضينى بما قسمت لى و اتنا فى الدنيا حسنه و فى الآخره حسنه و قنا عذاب النار الحريق و ارزقنى فيها ذكرك و شكرك و الرغبه اليك و الانابه و التوبه و التوفيق لما وفقت له محمدا و ال محمد صلى

[صفحه ٣٧٧]

الله عليه و عليهم.

دعاى شب سى ام

الحمد لله لا شريك له الحمد لله كما ينبغى لكرم وجهه و عز جلاله و كما هو اهله يا قدوس يا نور يا نور القدس يا سبوح يا منتهى التسبيح يا رحمن يا فاعل الرحمه يا الله يا عليم يا كبير يا الله يا لطيف يا جليل يا الله يا سميع يا بصير يا الله يا الله لك الأسماء الحسنى و الأمثال العليا و الكبرياء و الألاء اسئلك ان تصلى على محمد و اهل بيته و ان تجعل اسمى فى هذه الليله فى السعداء و روحى مع الشداء و احسانى فى عليين و اسائتى مغفوره و ان تهب لى يقينا تباشر به قلبى و ايماننا يذهب الشك عنى و ترضينى بما قسمت لى و اتنا فى الدنيا حسنه و فى

الأخره حسنه و قنا عذاب النار الحريق و ارزقنى فيها ذكرك و شكرك و الرغبه اليك و الانابه و التوبه و التوفيق لما وفقت له محمدا و ال محمد صلى الله عليه و عليهم.

بقية ي اعمال شب بيست و يكم:

كفعمى، از سيد بن باقى نقل کرده که در شب بيست و يكم مى خوانى: اللهم صل على محمد و ال محمد واقسم لى حكما يسد عنى باب الجهل و هدى تمن به على من كل ضلاله و غنى تسد به عنى باب كل فقر و قوه ترد بها عنى كل ضعف و عزا تكرمنى به عن كل ذل و رفعه ترفعننى بها عن كل ضعه و امنا ترد به عنى كل خوف و عافيه تسترنى بها عن كل بلاء و علما تفتح لى به كل يقين و يقينا تذهب به عنى كل شك و دعاء تبسط لى به الاجابه فى هذه الليله و فى هذه

[صفحه ۳۷۸]

الساعه الساعه الساعه الساعه يا كريم و خوفا و تنشر لى به كل رحمه و عصمه تحول بها بينى و بين الذنوب حتى افلح بها عند المعصومين عندك برحمتك يا ارحم الراحمين.

و روايت شده، که در شب بيست و يكم حماد بن عثمان بر حضرت صادق عليه السلام وارد شد، حضرت سؤال کرد که غسل کرده اى؟ عرض کرد: بلى فدائيت شوم. پس حضرت حصيرى طلبيد و حماد را نزديك خود طلبيد و مشغول نماز شد و پيوسته آن حضرت نماز خواند و حماد نيز خود را به آن حضرت چسبانيد و نماز مى خواند تا از نمازهاى خویش فارغ شدند، پس آن حضرت دعا کرد و حماد آمين گفت تا صبح طلوع کرد،

آن جناب اذان و اقامه گفت و بعضی از غلامان خود را طلبد و پیش ایستاد و نماز صبح خواند، در رکعت اول حمد و قدر و در دوم حمد و توحید خواند، و بعد از نماز مشغول به تسبیح و تحمید و تقدیس و ثنای بر خدا و صلوات بر پیغمبر (ص) و دعا برای مؤمنین و مؤمنات و مسلمات شد، پس سر به سجده نهاد و مقدار یک ساعت به جز نفس چیزی از آن جناب شنیده نشد، پس از آن این دعا را خواند: لا اله الا انت مقلب القلوب و الأبصار تا آخر دعا که در اقبال است.

و شیخ کلینی روایت کرده، که حضرت باقر علیه السلام در شب بیست و یکم و بیست و سوم دعا می خواند تا نیمه ی شب، و بعد از آن شروع می نمود به نماز خواندن. و بدان که در هر شب از شب های این دهه غسل مستحب است، و روایت شده که حضرت رسول صلی الله

[صفحه ۳۷۹]

علیه و آله در هر شب این دهه غسل می کرد و اعتکاف در این دهه مستحب است و فضیلت بسیار دارد و افضل اوقات اعتکاف است. و روایت شده، که مقابل دو حج و دو عمره است (و کان رسول الله صلی الله علیه و اله اذا کان العشر الأواخر اعتکف فی المسجد و ضربت له قبه من شعر و شمر المیزر و طوی فراشه.

و بدان که در این شب در سنه ی چهلم واقع شده شهادت مولای ما حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام و در این شب تجدید می شود احزان آل محمد علیهم السلام و اشیاء ایشان. و روایت شده، که در

آن شب مانند شب شهادت امام حسین علیه السلام برداشته نشد سنگی از روی زمین مگر آن که در زیر آن خون تازه بود.

شیخ مفید فرموده: که در این شب صلوات بسیار بفرستد و سعی و کوشش کند در نفرین بر ظالمان آل محمد علیهم السلام و لعن بر قاتل امیرالمؤمنین علیه السلام روز بیست و یکم روز قتل حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام، و مناسب است زیارت آن جناب و کلمات حضرت خضر علیه السلام که به منزله ی زیارت آن حضرت است در این روز.

شب بیست و سوم:

در هدیه الزائر ذکر شده، از دو شب قدر سابق افضل است. و از احادیث بسیار مستفاد می شود که شب قدر همین است و این شب جهانی است، و در این شب جمیع امور بر وفق حکمت مقدر می گردد. و از برای این شب غیر از اعمالی که با دو شب سابق شریک است چند عمل دیگر است:

[صفحه ۳۸۰]

اول: خواندن سوره ی عنکبوت و روم که حضرت صادق علیه السلام قسم یاد فرموده که خواننده ی این دو سوره در این شب از اهل بهشت است.

دوم: خواند حم دخان.

سوم: خواندن سوره ی قدر هزار مرتبه.

چهارم: آن که تکرار کند در این شب بلکه در تمام اوقات این دعا را: اللهم کن لولیک ... الخ، و ذکر آن در ضمن ادعیه ی شب های دهه ی آخر بعد از دعای شب بیست و سوم گذشت.

پنجم: بخواند: اللهم امدد لی فی عمری و واسع لی فی رزقی واصح لی جسمی و بلغنی املی و ان کنت من الأشقیاء فامحنی من الأشقیاء و اکتبنی من السعداء فانک قلت فی کتابک المنزل علی نبیک المرسل صلواتک علیه و اله یمحو الله ما یشاء و یتثبت و

عنده ام الكتاب.

ششم: بخواند: اللهم اجعل فيما تقضى و فيما تقدر من الأمر المحتوم و فيما تفرق من الأمر الحكيم فى ليله القدر من القضاء الذى لا یرد و لا یبدل ان تکتبى من حجاج بیتک الحرام فى عامى هذا المبرور حجهم المشکور سعیمهم المغفور ذنوبهم المكفر عنهم سیئاتهم و اجعل فيما تقضى و تقدر ان تطیل عمرى و توسع لى فى رزقى.

هفتم: بخواند این دعا را که در اقبال است: یا باطنا فى ظهوره و یا ظاهرا فى بطونه و یا باطنا فى بطونه و یا باطنا لیس یخفى و یا ظاهرا لیس یرى یا

[صفحه ۳۸۱]

موصوفا لا- یبلغ بکینونته موصوف و لا- حد محدود و یا غائبا غیر مفقود و یا شاهدا غیر مشهود یطلب فیصاب و لم یخل منه السموات و الأرض و ما بینهما طرفه عین لا یدرک بکیف و لا یؤین باین و لا بحیث انت نور النور و رب الأرباب احطت بجمیع الامور سبحان من لیس کمثله شیء و هو السميع البصیر سبحان من هو هکذا و لا- هکذا غیره. پس دعا می کنی به آنچه بخواهی.

هشتم: آن که غیر از غسل اول شب غسلی نیز در آخر شب کند. و بدان که از برای غسل و احیاء این شب و زیارت امام حسین علیه السلام و صد رکعت نماز فضیلت بسیار و تأکید شده.

شیخ در تهذیب روایت کرده، از ابوبصیر، از حضرت صادق علیه السلام، که فرمود: در شبی که امید می رود شب قدر باشد صد رکعت نماز کن، بخوان در هر رکعت قل هو الله احد را ده مرتبه. گفت: گفتم: فدایت شوم اگر قوت نداشته باشم ایستاده بجا آورم؟ فرمود: نشسته

بجا آور. گفتم: اگر قوت نداشته باشم نشسته بجا آورم؟. فرمود: بجا آور به همان حالی که به قفا خفته ی در فراش خود.

و از دعائم الاسلام روایت است، که حضرت رسول صلی الله علیه و آله در دهه ی آخر ماه رمضان رختخواب خود را جمع می کرد و کمر خود را محکم می بست برای عبادت، و در شب بیست و سوم اهل خود را بیدار می کرد و آن ها را که خواب ربنده بود آب به صورتشان می پاشید. و حضرت فاطمه صلوات الله علیها نمی گذاشت در این شب احدی از اهلس بخوابد و علاج می فرمود خواب آن ها را به کمی طعام و مهیا می کرد

[صفحه ۳۸۲]

آن ها را برای احیاء آن شب از روز یعنی امر می فرمود که روز را خواب و استراحت کنند که شب خوابشان نبرد و احیا بدارند، و می فرمود: که محروم کسی است که از خیر امشب محروم بماند.

و روایت شده، که حضرت صادق علیه السلام سخت مریض شده بود، چون شب بیست و سوم ماه رمضان موالی خود را امر فرمود که حرکتش دادند به مسجد بردند و آن شب را در مسجد بود تا به صبح.

علامه ی مجلسی (ره) فرموده: که هر مقدار قرآن که ممکن باشد در این شب بخواند و دعاها ی صحیفه ی کامله را بخواند خصوصا دعای مکارم الأخلاق و دعای توبه. و روزهای این شب ها را نیز باید حرمت داشت و به عبادت و تلاوت و دعا بسر آورد زیرا که در احادیث معتبره وارد شده است که روز قدر در فضیلت مثل شب قدر است.

شب بیست و هفتم:

بالخصوص غسل وارد شده، و منقول است که حضرت امام زین العابدین علیه السلام رد

این شب این دعا را مکرر می خواند از اول شب تا به آخر شب: اللهم ارزقني التجافي عن دار الغرور و الانابه الي دار الخلود و الاستعداد للموت قبل حلول الفوت.

شب آخر ماه:

شب بسیار مبارکی است، و از برای این شب چند عمل است:

اول: غسل.

دوم: زیارت امام حسین علیه السلام.

[صفحه ۳۸۳]

سوم: خواندن سوره ی انعام و كهف و يس و صد مرتبه استغفر الله و اتوب اليه.

چهارم: بخواند این دعا را که شیخ کلینی از حضرت صادق علیه السلام نقل کرده: اللهم هذا شهر رمضان الذي انزلت فيه القرآن و قد تصرم و اعوذ بوجهك الكريم يا رب ان يطلع الفجر من ليلتي هذه او يتصرم شهر رمضان و لك قبلي تبعه او ذنب تريد ان تعذبني به يوم القاك.

پنجم: بخواند دعاء یا مدبر الأمور که در اعمال شب بیست و سوم گذشت.

ششم: وداع کند ماه رمضان را به دعاهاى وداع که شیخ کلینی و صدوق و شیخ مفید و طوسی و سید بن طاووس رضوان الله عليهم نقل کرده اند، و شاید بهترین آن ها دعای چهل و پنجم صحیفه ی کامله باشد.

و سید بن طاووس روایت کرده است، از حضرت صادق علیه السلام، که هر که در شب آخر ماه رمضان وداع کند آن ماه شریف را و بگوید: اللهم لا تجعله آخر العهد من صيامی لشهر رمضان و اعوذ بك ان يطلع فجر هذه الليلة الا و قد غفرت لی بيامرزد حق تعالی او را پیش از آن که صبح کند، و روزی فرماید او را توبه و انابه.

سید و شیخ صدوق، از جابر بن عبدالله انصاری روایت کرده اند، که گفت: رفتم به خدمت حضرت رسول صلی الله علیه و

آله در جمعه ی آخر ماه رمضان، چون نظر آن حضرت بر من افتاده فرمود: که ای جابر این آخر جمعه ای است از ماه رمضان پس آن را وداع کن و بگو: اللهم

[صفحه ۳۸۴]

لا تجعله اخر العهد من صيامنا اياه فان جعلته فاجعلني مرحوما و لا تجعلني محروما. پس به درستی که هر که این دعا را بخواند از دو خصلت نیکو ظفر می یابد یا به رسیدن به ماه رمضان آینده یا به آمرزش خدا و رحمت بی انتها.

و سید بن طاووس و کفعمی نقل کرده، از حضرت رسول صلی الله علیه و آله که فرمود: هر که در شب آخر ماه رمضان ده رکعت نماز گذارد، بخواند در هر رکعت حمد یک مرتبه و قل هو الله احد ده مرتبه، و بگوید در رکوع و سجود ده مرتبه سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر، و بعد از هر دو رکعت تشهد بخواند و سلام دهد، و چون از تمام ده رکعت فارغ شد و سلام داد هزار مرتبه استغفار کند و بعد از استغفار سر به سجده گذارد و بگوید در حال سجود: یا حی یا قیوم یا ذا الجلال و الاکرام یا رحمن الدنيا و الآخرة و رحیمهما یا ارحم الراحمین یا اله الأولین و الآخرین اغفر لنا ذنوبنا و تقبل منا صلواتنا و صیامنا و قیامنا قسم به حق آن که مرا به راستی به نبوت مبعوث فرموده که جبرئیل مرا خبر داد از اسرافیل از پروردگار خود تبارک و تعالی که سر از سجده بر نداشته باشد که پیامزد خدا او را و قبول فرماید

از او ماه رمضان را و بگذرد از گناهان او. الخیر.

و این نماز در شب عید فطر نیز روایت شده، و لکن در آن روایت است که تسبیح اربع را در رکوع و سجود عوض تسبیح رکوع و سجود بخواند، و به جای اغفر لنا ذنوبنا تا به آخر دارد اغفر لی ذنوبی و تقبل صومی و صلوتی و قیامی.

[صفحه ۳۸۵]

روز سی ام

سید برای روز آخر دعائی نقل کرده که اولش این است: اللهم انک ارحم الراحمین.

و چون در این روز غالب مردم قرآن ختم می کنند سزاوار است که بعد از ختم بخوانند دعای چهل و دوم صحیفه ی کامله را، و اگر خواسته باشند این دعای مختصر را بخوانند که شیخ از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل کرده: اللهم اشرح بالقرآن صدری و استعمل بالقرآن بدنی و نور بالقرآن بصری و اطلق بالقرآن لسانی و اعنی علیه ما ابقیتنی فانه لا حول و لا قوه الا بک.

و نیز بخواند این دعا را از حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام نیز روایت شده: اللهم انی اسئلك اخیات المخبیتین و اخلاص الموقین و مرافقه الأبرار و استحقاق حقائق الایمان و الغنیمه من کل بر و السلامه من کل اثم و وجوب رحمتک و عزائم مغفرتک و الفوز بالجنه و النجاه من النار.

خاتمه

اشاره

در بیان نمازهای شب ها و دعاهای روزها که مشهور است، و علامه ی مجلسی (ره) در زاد المعاد در فصل آخر اعمال ماه رمضان ذکر فرموده. و احقر در اینجا اکتفا می کنم به آنچه که آن بزرگوار نگاشته فرموده:

نماز شب اول: چهار رکعت، در هر رکعت بعد از حمد پانزده مرتبه توحید.

[صفحه ۳۸۶]

دوم: چهار رکعت، در هر رکعت بعد از حمد بیست مرتبه انا انزلناه.

سوم: ده رکعت، در هر رکعت حمد و پنجاه مرتبه توحید.

چهارم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه انا انزلناه.

پنجم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و پنجاه مرتبه توحید، و بعد از سلام صد مرتبه اللهم صل علی محمد و ال محمد.

ششم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و سوره ی تبارک الذی بیده الملک.

هفتم: چهار رکعت،

در هر رکعت حمد و سیزده مرتبه انا انزلناه.

هشتم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و ده مرتبه توحید، و بعد از سلام هزار مرتبه سبحان الله.

نهم: شش رکعت میان نماز شام و خفتن، در هر رکعت حمد و هفت مرتبه آیه الکرسی، و بعد از اتمام پنجاه مرتبه اللهم صل علی محمد و آل محمد.

دهم: بیست رکعت، در هر رکعت حمد و سی مرتبه توحید.

یازدهم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه انا اعطیناک الکوثر.

دوازدهم: هشت رکعت: در هر رکعت حمد و سی مرتبه انا انزلناه.

سیزدهم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و بیست و پنج مرتبه توحید.

چهاردهم: شش رکعت، در هر رکعت حمد و سی مرتبه اذا زلزلت.

[صفحه ۳۸۷]

پانزدهم: چهار رکعت، در دو رکعت اول بعد از حمد صد مرتبه توحید و در دو رکعت دیگر پنجاه مرتبه توحید.

شانزدهم: دوازده رکعت، در هر رکعت حمد و دوازده مرتبه الهیکم التکاثر. هفدهم: دو رکعت، در رکعت اول حمد و هر سوره که خواهد، و در رکعت دوم حمد و صد مرتبه توحید، و بعد از سلام صد مرتبه لا اله الا الله.

هیجدهم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و بیست و پنج مرتبه انا اعطیناک الکوثر.

نوزدهم: پنجاه رکعت با حمد و پنجاه مرتبه اذا زلزلت، و گویا مراد آن باشد که در هر رکعت یک مرتبه بخواند زیرا که مشکل است در یک شب دو هزار و پانصد مرتبه اذا زلزلت خواندن.

بیستم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و هر سوره ای که میسر است.

بیست و یکم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و هر سوره ای که میسر است.

بیست و دوم: هشت رکعت،

در هر رکعت حمد و هر سوره ای که میسر است.

بیست سوم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و هر سوره ای که میسر است.

بیست و چهارم: هشت رکعت: در هر رکعت حمد و هر سوره ای که میسر است.

[صفحه ۳۸۸]

بیست و پنجم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و ده مرتبه توحید.

بیست و ششم: هشت رکعت، در هر رکعت حمد و صد مرتبه توحید.

بیست و هفتم: چهار رکعت، در هر رکعت حمد و تبارک الذی بیده ملکوت، و اگر نتواند بیست و پنج مرتبه توحید.

بیست و هشتم: شش رکعت، در هر رکعت حمد و صد مرتبه آیه الکرسی و صد مرتبه توحید و صد مرتبه کوثر، و بعد از نماز صد مرتبه صلوات بر محمد و آل محمد. فقیر گوید: نماز شب بیست و هشتم موافق آنچه من یافتم بدین کیفیت است: شش رکعت نماز کند به فاتحه الکتاب و ده مرتبه آیه الکرسی و ده مرتبه کوثر و ده مرتبه قل هو الله احد و صد مرتبه صلوات بفرستد بر پیغمبر صلی الله علیه و آله.

بیست و نهم: دو رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه توحید.

سی ام: دوازده رکعت، در هر رکعت حمد و بیست مرتبه توحید، و بعد از فارغ شدن صد مرتبه صلوات بر محمد و آل محمد. و این نمازها چنانچه مذکور شد هر دو رکعت به یک سلام است.

و اما دعاهای روزها

از ابن عباس روایت کرده اند، که حضرت رسول صلی الله علیه و اله فضیلت بسیار از برای روزه ی هر روز ماه مبارک رمضان بیان فرمود،

[صفحه ۳۸۹]

و از برای هر روز دعای مخصوصی با فضیلت و ثواب بسیار از برای آن دعا ذکر کرده،

و ما به اصل دعا اكتفا مى نمائيم:

دعاى روز اول: اللهم اجعل صيامى فيه الصائمين و قيامى فيه قيام القائمين ونبهنى فيه عن نومه الغافلين و هب لى جرمى فيه يا اله العالمين و اعف عنى يا عافيا عن المجرمين.

دعاى روز دوم: اللهم قربنى فيه الى مرضاتك و جنبنى فيه من سخطك و نعماتك و وفقنى فيه لقرآئه اياتك برحمتك يا ارحم الراحمين.

دعاى روز سوم: اللهم ارزقنى فيه الذهن و التنبيه و باعدنى فيه من السفاهه و التمويه واجعل لى نصيبا من كل خير تنزل فيه بجدك يا اجود الأجودين.

دعاى روز چهارم: اللهم قونى فيه على اقامه امرك و اذقنى فيه حلاوه ذكرك و اوزعنى فيه لأداء شكرك بكرمك و احفظنى فيه بحفظك و سترك يا ابصر الناظرين. دعاى روز پنجم: اللهم اجعلنى فيه من المستغفرين و اجعنى فيه من عبادك الصالحين القانتين واجعلنى فيه من اوليائك المقربين برافتك يا ارحم الراحمين.

دعاى روز ششم: اللهم لا تخذلنى فيه لتعرض معصيتك و لا تضربنى بسياط نعمتك و زحزحنى من موجبات سخطك بمنك و اياديك يا منتهى رغبه الراغبين.

دعاى روز هفتم: اللهم اعنى فيه على صيامه و قيامه و جنبنى فيه من هفواته و اثامه و ارزقنى فيه ذكرك بدوامه بتوفيقك يا هادى

[صفحه ۳۹۰]

المضلين.

دعاى روز هشتم: اللهم ارزقنى فيه رحمه الأيتام و اطعام الطعام و افشاء السلام و صحبه الكرام بطولك يا ملجا الأملين.

دعاى روز نهم: اللهم اجعل لى فيه نصيبا من رحمتك الواسعه و اهدنى فيه لبراهينك الساطعه و خذ بناصيتى الى مرضاتك الجامعه بمحبتك يا امل المشتاقين.

دعاى روز دهم: اللهم اجعلنى فيه من المتوكلين عليك و اجعلنى فيه من الفائزين لديك و اجعلنى فيه من المقربين اليك

باحسانك يا غايه الطالبين.

دعاى روز يازدهم: اللهم حبب الى فيه الاحسان و كره الى فيه الفسوق و العصيان و حرم على فيه السخط و النيران بعونك يا غياث المستغيثين.

دعاى روز دوازدهم: اللهم زيني فيه بالستر و العفاف و استرني فيه بلباس القنوع و الكفاف و احملي في فيه على العدل و الانصاف و امنى في فيه من كل ما اخاف بعصمتك يا عصمه الخائفين.

دعاى روز سيزدهم: اللهم طهرني فيه من الدنس و الأقدار و صبرني فيه على كائنات الأقدار و وفقني فيه للتقى و صحبه الأبرار بعونك يا قره عين المساكين.

دعاى روز چهاردهم: اللهم لا- تؤاخذني فيه بالعثرات و اقلني فيه من الخطايا و الهفوات و لا تجعلني فيه غرضا للبلايا و الأفات بعزتك يا عز المسلمين.

[صفحه ۳۹۱]

دعاى روز پانزدهم: اللهم ارزقني فيه طاعه الخاشعين و اشرح في صدرى بانابه المختين بامانك يا امان الخائفين.

دعاى روز شانزدهم: اللهم وفقني فيه لموافقه الأبرار و جنبني فيه مرافقه الأشرار و اوني فيه برحمتك الى دار القرار بالهيتهك يا اله العالمين.

دعاى روز هفدهم: اللهم اهدني فيه لصالح الأعمال و اقض لي فيه الحوائج و الأمال يا من لا يحتاج الى التفسير و السؤال يا عالما بما في صدور العالمين صل على محمد و اله الطاهرين.

دعاى روز هيجهدهم: اللهم نبهني فيه لبركات اسحاره و نور فيه قلبى بضياء انواره و خذ بكل اعضائي الى اتباع اثاره بنورك يا منور قلوب العارفين.

دعاى روز نوزدهم: اللهم و فر فيه حظي من بركاته و سهل سبيلي الى خيراته و لا تحرمني قبول حسناته يا هاديا الى الحق المبين.

دعاى روز بيستم: اللهم افتح لي فيه ابواب الجنان و اعلق عنى فيه ابواب النيران و وفقني

فيه لتلاوه القرآن يا منزل السكينة فى قلوب المؤمنين.

دعاى روز بيست و يكلم: اللهم اجعل لى فيه الى مرضاتك دليلا- و لا- تجعل للشيطان فيه على سبيلا و اجعل الجنة لى منزلا و مقيلا يا قاضى حوائج الطالبين.

دعاى روز بيست و دوم: اللهم افتح لى فيه ابواب فضلك و انزل على فيه بركاتك و وفقنى فيه لموجبات مرضاتك و اسكنى فيه

[صفحه ٣٩٢]

بجوبات جناتك يا مجيب دعوه المضطرين.

دعاى روز بيست و سوم: اللهم اغسلنى فيه من الذنوب و طهرنى فيه من العيوب و امتحن قلبى فيه بتقوى القلوب يا مقبل عثرات المذنبين.

دعاى روز بيست و چهارم: اللهم انى اسئلك فيه ما يرضيك و اعوذبك مما يوذيك و اسئلك التوفيق فيه لأن اطيعك و لا اعصيك يا جواد السائلين.

دعاى روز بيست و پنجم: اللهم اجعلنى فيه محبا لأوليائك و معاديا لأعدائك مستنا بسنه خاتم انبيائك يا عاصم قلوب النبيين.

دعاى روز بيست و ششم: اللهم اجعل سعيى فيه مشكورا و ذنبى فيه مغفورا و عملى فيه مقبولا- و عيبي فيه مستورا يا اسمع السامعين.

دعاى روز بيست و هفتم: اللهم ارزقنى فيه فضل ليله القدر و صير امورى فيه من العسر الى اليسر و اقبل معاذيرى فيه و حط عنى الذنب و الوزر يا رؤفا بعباده الصالحين.

دعاى روز بيست و هشتم: اللهم و فر حظى فيه من النوافل و اكرمنى فيه باحضار المسائل و قرب فيه و سيلتى اليك من بين الوسائل يا من لا يشعله الحاح الملحنيين.

دعاى روز بيست و نهم: اللهم غشنى فيه بالرحمه و ارزقنى فيه التوفيق و العصمه و طهر قلبى من غياهب التهمه يا رحيفا بعباده المؤمنين.

[صفحه ٣٩٣]

دعاى روز سى ام: اللهم اجعل صيامى فيه بالشكر و

القبول على ما ترضاه و يرضاه الرسول محكمه فروعہ بالأصول بحق سيدنا محمد و اله الطاهرين و الحمد لله رب العالمين.

مؤلف گوید: کہ در تقدیم و تأخیر دعاها و عبادات هر یک در کتب دعوات مختلف ذکر کرده اند، چون روایتش را معتبر نمی دانم متعرض ذکر آن ها نشدم. و دعای روز بیست و هفتم را کفعمی در روز بیست و نهم ذکر کرده است و موافق مذهب شیعه در روز بیست و سوم خواندن دور نیست که انبب باشد. انتهى.

[صفحه ۳۹۴]

- (حدیث شریف کساء) -

(به سند صحیح عن جابر بن عبدالله الأنصاری)

عن فاطمه الزهراء علیها السلام بنت رسول الله صلی الله علیه و اله قال سمعت فاطمه انها قالت دخل علی ابی رسول الله فی بعض الأيام فقال السلام علیک یا فاطمه فقلت علیک السلام قال انی اجد فی بدنئ ضعفا فقلت لفه اعیدک بالله یا ابتاه من الضعف فقال یا فاطمه ایتنی بالكساء الیمانی فغطینئ به فاتیته بالكساء الیمانی فغطیته به و صرت انظر الیه و اذا وجهه یتألؤ کانه البدر فی لیلہ تمامه و کماله فما کانت الا ساعه و اذا بولدی الحسن قد اقبل و قال السلام علیک یا امه فقلت و علیک السلام یا قره عینئ و ثمره فؤادی فقال یا امه انئ اشم عندک رائحه طیبه کانها رائحه جدئ رسول الله فقلت نعم ان جدک تحت الکساء فاقبل الحسن نحو الکساء و قال السلام علیک یا جداه یا رسول الله اتأذن لی ان ادخل معک تحت الکساء قال و علیک السلام یا ولدی و یا صاحب حوضئ قد اذنت لك فدخل معه تحت الکساء فما کانت الا ساعه و اذا بولدی الحسن

قد اقبل و قال السلام عليك يا امه فقلت و عليك السلام يا ولدى و يا قره عيني و ثمره فؤادى فقال لى يا امه انى اشم عندك رائحه طيبه كانها رائحه جدى رسول الله فقلت

[صفحه ٣٩٥]

نعم و ان جدك و اخاك تحت الكساء فدى الحسين نحو الكساء و قال السلام عليك يا جداه السلام عليك يا من اختاره الله اتأذن لى ان ادخل معكما تحت الكساء فقال و عليك السلام يا ولدى و يا شافع امتى قد اذنت لك فدخل معهما تحت الكساء فاقبل عند ذلك ابوالحسن على بن ابيطالب و قال السلام عليك يا بنت رسول الله فقلت و عليك السلام يا ابوالحسن و يا اميرالمؤمنين فقال يا فاطمه انى اشم عندك رائحه طيبه كانها رائحه اخى و ابن عمى رسول الله فقلت نعم ها هو مع ولديك تحت الكساء فاقبل على نحو الكساء و قال السلام عليك يا رسول الله اتأذن لى ان اكون معكم تحت الكساء قال له و عليك السلام يا اخى يا وصيى و خليفتى و صاحب لوائى قد اذنت لك فدخل على تحت الكساء ثم اتيت نحو الكساء و قلت السلام عليك يا ابتاه يا رسول الله اتأذن لى ان اكون معكم تحت الكساء قال و عليك السلام يا بنتى و يا بضعتى قد اذنت لك فدخلت تحت الكساء فلما اكتملنا جميعا تحت الكساء اخذ ابى رسول الله صلى الله عليه و آله بطرفى الكساء و اومى بيده اليمنى الى السماء و قال اللهم ان هؤلاء اهل بيتى و خاصتى و حامتى لحمهم لحمى و دمهم دمى يؤلمنى ما يؤلمهم و يحزننى ما يحزنهم انا حرب لمن حاربهم و

سلم لمن سالمهم و عدو لمن عاداكم و محب لمن احبهم انهم منى و انا منهم فاجعل صلواتك و بركاتك و رحمتك و
غفرانك و رضوانك على و عليهم و اذهب عنهم الرجس و طهرهم تطهيرا فقال الله عزوجل يا ملائكتى و يا سكان سمواتى اين
ما خلقت سماء مبنية و لا ارضا مدحيه و لا قمرا منيرا و لا

[صفحه ٣٩٦]

شمسا مضيئه و لا فلكا يدور و لا بحرا يجرى و لا فلكا يسرى الا فى محبه هؤلاء الخمسه الذين هم تحت الكساء فقال الأمين
جبرائيل يا رب و من تحت الكساء فقال عزوجل هم اهل بيت النبوه و معدن الرساله هم فاطمه و ابوها و بعلها و بنوها فقال
جبرائيل يا رب اتأذن لى ان اهبط الى الأرض لأكون معهم سادسا فقال الله نعم قد اذنت لك فهبط الأمين جبرائيل و قال السلام
عليك يا رسول الله العلى الأعلى يقرئك السلام و يخصك بالتحية و الاكرام و يقول لك و عزتى و جلالى انى ما خلقت سماء
مبنية و لا ارضا مدحيه و لا قمرا منيرا و لا شمسا مضيئه و لا فلكا يدور و لا بحرا يجرى و لا فلكا يسرى لا لأجلكم و محبتكم و
قد اذن لى ان ادخل معكم فهل تأذن لى يا رسول الله فقال رسول الله و عليك السلام يا امين و حى الله انه نعم قد اذنت لك
فدخل جبرائيل معنا تحت الكساء فقال لأبى ان الله قد اوحى اليكم يقول انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت و
يطهركم تطهيرا فقال على لأبى يا رسول الله اخبرنى ما لجلوسنا هذا تحت الكساء من الفضل عند الله

فقال النبي و الذى بعثنى بالحق نبيا و اصطفانى بالرساله نجيا ما ذكر خبرنا هذا فى محفل من محافل اهل الأرض و فيه جمع من شيعتنا و محبينا الا و نزلت عليهم الرحمه و حفت بهم الملائكه و استغفرت لهم الى ان يتفرقوا فقال على اذا و الله فزنا و فاز شيعتنا و رب الكعبه فقال النبي ثانيا يا على و الذى بعثنى بالحق نبيا و اصطفانى بالرساله نجيا ما ذكر خبرنا هذا فى محفل من محافل اهل الأرض و فيه جمع من شيعتنا و محبينا و فيهم مهموم الا و فرج

[صفحه ٣٩٧]

الله همه و لا مغموم الا و كشف الله غمه و لا طالب حاجه الا و قضى الله حاجته فقال على اذا و الله فزنا و سعدنا و كذلك شيعتنا فازوا و سعدوا فى الدنيا و الآخره و رب الكعبه.

پاورقى

[١] طه: آيه ١٣.

[٢] حجرات: آيات ٣ - ٢.

[٣] تفسير نورالثقلين: ج ١، ص ٦٤٥.

[٤] اصول كافى: ج ١ ص ٤٣٠.

[٥] فاطر: آيه ١٠.

[٦] اصول كافى: ج ١ ص ٤٢٢.

[٧] كهف: آيه ٤٤.

[٨] اصول كافى: ج ١ ص ٤١٨.

[٩] بحار الأنوار ج ٢٧، ص ١٦٧.

[١٠] بحار الأنوار: ج ٢٧، ص ١٦٨.

[١١] غاشيه: آيات ٤ - ٢.

[١٢] بحار الأنوار: ج ٢٧ ص ٢٠١.

[١٣] بحار الأنوار: ج ٢٧، ص ٢٠٢.

[١٤] بحار الأنوار ج ٢٤، ص ٣١.

[۱۵] توبه: آیه ی ۱۱۹.

[۱۶] ج ۲، ص ۲۸۰.

[۱۷] نساء: آیه ی ۵۹.

[۱۸] بحار الأنوار: ج ۲۵، ص ۱۴۵.

[۱۹] بحار الأنوار: ج ۲۵، ص ۱۲۴ - ۱۲۰.

[۲۰] بحار الأنوار: ج ۷۷، ص ۱۸۱.

[۲۱] اگر این زیارت برای غیر امیرالمؤمنین (ع) خوانده شود السلام علیک یا امیرالمؤمنین گفته نمی شود.

[۲۲] یا علی بن موسی الرضا.

[۲۳] ج ۱، ص ۲۳۶.

[۲۴] ج

٢، ص ٣٢٧.

[٢٥] ج ٢، ص ٣٢٧.

[٢٦] مصباح الزائر: ص ٧٨٢.

[٢٧] وسائل الشيعة: ج ٧، ابواب الصوم المندوب، باب ٢١، حديث ٢.

[٢٨] وسائل الشيعة: ج ٧، ابواب الصوم المندوب، باب ٢١، حديث ٣.

[٢٩] شفاء الصدور: ج ١، ص ١١٠.

[٣٠] ممن قاتلك و نصب لك الحرب و بالبرائه ممن اسس اساس الظلم و الجور عليكم و ابرء الى الله و الى رسوله.

[٣١] شفاء الصدور: ج ١، ص ١٠٥.

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

